



รายงานประจำปี **๒๕๕๖**

ผู้ตรวจการแผ่นดิน

THAI OMBUDSMAN ANNUAL REPORT 2013





ตราสัญลักษณ์

ลักษณะของสัญลักษณ์

เป็นดวงตรารูปอาร์ม

องค์ประกอบของสัญลักษณ์

ชั้นใน

ตรงกลางมีรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ประดิษฐานอยู่บนพานสองชั้นมีช่อชัยพฤกษ์ ประกอบอยู่ด้านข้างทั้งสอง

ชั้นนอก

ใต้พานรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย เป็นแถบแพรมีอักษรข้อความว่า “สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน” มีช่ুমุขบถประกอบอยู่ด้านบน

สี

สีแดงชาด

ใช้เป็นสีพื้น หมายถึง อำนาจอันชอบธรรม ภายในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริราชธิราช อันทรงไว้ซึ่งพระบรมเดชานุภาพและทศพิธราชธรรมจรรยา ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ

สีทอง

ใช้เป็นสีสำหรับองค์ประกอบของสัญลักษณ์ หมายถึง ความรุ่งเรือง มีศักดิ์ศรี สง่างามสูงส่ง

สารจากประธานรัฐสภา



ผู้ตรวจการแผ่นดินเป็นองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มีหน้าที่สำคัญในการตรวจสอบการใช้อำนาจอธิปไตย ทั้งกรณีการไม่ปฏิบัติตามกฎหมายหรือปฏิบัติ นอกเหนืออำนาจหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐ และตรวจสอบการละเลยการปฏิบัติหน้าที่หรือการปฏิบัติหน้าที่โดยไม่ชอบด้วยกฎหมายขององค์กรตามรัฐธรรมนูญและองค์กรในกระบวนการยุติธรรมที่ไม่รวมถึงการพิจารณาพิพากษาอรรถคดีของศาล รวมถึงการดำเนินการเกี่ยวกับจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐด้วย

จากอำนาจหน้าที่ดังกล่าวจะเห็นได้ว่าผู้ตรวจการแผ่นดินเป็นองค์กรที่มีความสำคัญและส่งผลโดยตรงต่อสัมฤทธิ์ผลของการที่ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบการใช้อำนาจหน้าที่โดยการเสริมสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างภาครัฐและประชาชนเกี่ยวกับการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของรัฐ รวมทั้งการเสนอแนะให้มีการแก้ไขปรับปรุง เยียวยา ความเดือดร้อนและความไม่เป็นธรรมต่าง ๆ อีกทั้งยังช่วยส่งเสริมให้เกิดวัฒนธรรมทางการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ที่ให้ความสำคัญต่อการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน ดังนั้นผู้ตรวจการแผ่นดินจึงต้องปฏิบัติงานโดยยึดถือกฎหมายและหลักนิติธรรม และปฏิบัติงานด้วยความเป็นกลาง โปร่งใส ตรวจสอบได้ เพื่อดำรงไว้ซึ่งความยอมรับนับถือและความร่วมมือร่วมใจของประชาชน

ผมขอชื่นชมผู้ตรวจการแผ่นดินที่ได้ทุ่มเท พลังกาย พลังใจ ในการปฏิบัติหน้าที่อย่างเข้มแข็ง เต็มกำลังความสามารถ โดยเฉพาะความมุ่งหมายที่จะปลุกฝังจิตสำนึกด้านจริยธรรมและหน้าที่พลเมืองที่ดีแก่ประชาชน เจ้าหน้าที่ของรัฐ นักการเมือง เพื่อเป็นกำลังสำคัญในการส่งเสริมให้การบริหารราชการแผ่นดินของประเทศเป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล และผมขออำนาจพรให้ผู้ตรวจการแผ่นดินและเจ้าหน้าที่ของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินทุกท่าน จงประสบแต่ความสุข ความเจริญ มีสุขภาพกายและสุขภาพใจที่แข็งแรงสมบูรณ์ สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลสูงสุดสมดังเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญต่อไป

(นายสมศักดิ์ เกียรติสุรนนท์)

ประธานรัฐสภา

สารจากประธานวุฒิสภา



รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มีหลักสาระสำคัญ เพื่อให้บรรลូវัตถุประสงค์ร่วมกันของประชาชนชาวไทย ในการดำรงเทิดทูนพระมหากษัตริย์เป็นประมุขและเป็นมิ่งขวัญของชาติ การยึดถือระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขเป็นวิถีทางในการปกครองประเทศ การรักษาไว้ซึ่งเอกราชและความมั่นคงของชาติ การทำนุบำรุงรักษาศาสนา ทุกศาสนา การคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนให้ประชาชนมีบทบาทและมีส่วนร่วมในการปกครองและตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐอย่างเป็นรูปธรรม การกำหนดกลไกสถาบันการเมือง ทั้งฝ่ายนิติบัญญัติและฝ่ายบริหารให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพ ตามวิธีการปกครองของรัฐสภา รวมทั้งให้สถาบันศาลและองค์กรตามรัฐธรรมนูญ สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้โดยสุจริต เทียงธรรม

ผู้ตรวจการแผ่นดิน เป็นองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ มีอำนาจหน้าที่ในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐเพื่อรักษาประโยชน์แผ่นดิน คุ้มครองสิทธิเสรีภาพและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของบุคคลหรือประชาชน และให้ความช่วยเหลือประชาชนที่ได้รับความเดือดร้อนทุกคนอย่างเสมอภาคกัน และเป็นไปด้วยความรวดเร็ว ดังคำที่ว่า “ความล่าช้า คือความไม่เป็นธรรม” ดังนั้น ผู้ตรวจการแผ่นดินจำเป็นต้องปฏิบัติหน้าที่ให้ตั้งมั่นอยู่บนพื้นฐานของความเป็นอิสระและความเป็นกลาง สามารถดำรงความยุติธรรม

ในการปฏิบัติหน้าที่ตลอดจนต้องผลักดันในการเสริมสร้างให้ประชาชนมีความสำนึกถึงควมมีคุณธรรมและจริยธรรมให้มากยิ่งขึ้น เพื่อให้สังคมเกิดความสงบสุข

ผมขอแสดงความชื่นชมกับผู้ตรวจการแผ่นดินและสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน ในการจัดทำรายงานประจำปี ๒๕๕๖ อันเป็นการเผยแพร่ผลการดำเนินงานและบทบาทหน้าที่ต่อสังคม และขออำนวยความสะดวกให้ทุกท่านประสบแต่สรรพสิริสวัสดิ์ พิพัฒนามงคล สมบูรณ์พูนผลด้วยจตุรพิธพรชัย มีกำลังกาย กำลังใจ กำลังสติปัญญา เพื่อสามารถปฏิบัติหน้าที่อันสำคัญของบ้านเมืองให้สัมฤทธิ์ผลตามที่มุ่งหมาย ในการพัฒนาประเทศชาติให้มีความเจริญก้าวหน้าสืบต่อไป

(นายนิคม ไวยรัชพานิช)
ประธานวุฒิสภา



นางผกาณิต บิติกันทน์ประภาศ

ประธานผู้ตรวจการแผ่นดิน



ศาสตราจารย์ศรีราชา เจริญพาณิชย์

ผู้ตรวจการแผ่นดิน



นายประวิช รัตนเพียร

ผู้ตรวจการแผ่นดิน

สารจากผู้ตรวจการแผ่นดิน

นับตั้งแต่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ได้มีบทบัญญัติให้ก่อตั้งองค์กรผู้ตรวจการแผ่นดินเป็นเวลามากกว่า ๑๔ ปี ผู้ตรวจการแผ่นดินได้ปฏิบัติหน้าที่แก้ไขเยียวยาปัญหาความทุกข์ร้อนของประชาชนทั้งที่เป็นปัญหาเฉพาะกรณีและปัญหาที่กระทบต่อประโยชน์สาธารณะ เพื่อให้ประชาชนได้รับความเป็นธรรมอย่างเสมอภาคอย่างใดก็ได้ แม้ผู้ตรวจการแผ่นดินจะไม่มีอำนาจบังคับสั่งการ หรือกำหนดบทลงโทษได้โดยตรง แต่ด้วยการดำเนินงานของผู้ตรวจการแผ่นดินที่มุ่งเน้นการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นด้วยกลไกการมีส่วนร่วม การมีข้อเสนอแนะและการรายงานต่อหน่วยงานบังคับบัญชา ประกอบกับผู้ตรวจการแผ่นดินยังได้วางนโยบายในการแก้ไขปัญหาข้อพิพาทโดยใช้การไกล่เกลี่ย ประนีประนอมและหาข้อยุติร่วมกันเพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหาในแนวทางที่เป็นที่พึงพอใจของทุกฝ่าย ส่งผลให้การดำเนินงานของผู้ตรวจการแผ่นดินนอกจากจะช่วยแก้ไขปัญหาตามข้อร้องเรียนแล้วยังเป็นการสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องและสร้างสัมพันธภาพอันดีระหว่างรัฐกับประชาชนอย่างเป็นรูปธรรมอีกทางหนึ่งด้วย นอกจากนี้ ผู้ตรวจการ

แผ่นดินยังได้ให้ความสำคัญกับการแก้ไขปัญหาในเชิงรุก โดยการศึกษาวิเคราะห์พิจารณาเรื่องร้องเรียนที่มีการร้องเรียนบ่อยครั้งและร้องเรียนซ้ำในประเด็นเดียวกัน เพื่อหาสาเหตุของปัญหาและศึกษาหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียน ถือว่าเป็นการแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียนเชิงระบบซึ่งเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการพิจารณาเรื่องร้องเรียน รวมทั้งผู้ตรวจการแผ่นดินยังได้สร้างกิจกรรมการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของผู้ตรวจการแผ่นดิน โดยการประชาสัมพันธ์และการสร้างเครือข่ายเพื่อเข้าถึงประชาชนในส่วนภูมิภาค ในปีที่ผ่านมาผู้ตรวจการแผ่นดินได้ขยายความร่วมมือกับภาคส่วนต่าง ๆ ที่หลากหลายยิ่งขึ้น อาทิ สำนักราชเลขาธิการ มูลนิธิแพथ์อาสาสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี (พอสว.) และสถานีโทรทัศน์ไทยพีบีเอส เพื่อร่วมกิจกรรมให้คำปรึกษาทางด้านกฎหมายพร้อมทั้งรับเรื่องร้องเรียนจากประชาชนสัญจรไปในถิ่นทุรกันดารโดยตรง ซึ่งได้รับความสนใจจากประชาชนในการเข้ามาปรึกษาและยื่นเรื่องร้องเรียนจำนวนมาก

ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๖ สถานการณ์ทางการเมืองของประเทศไทย ประชาชนมีการตื่นตัวและมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐและผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมากขึ้น ส่งผลให้ผู้ตรวจการแผ่นดินได้รับเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับการตรวจสอบจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นจำนวนมาก ซึ่งในการดำเนินการพิจารณาข้อร้องเรียนในประเด็นดังกล่าวผู้ตรวจการแผ่นดินได้พิจารณาด้วยความระมัดระวัง รอบคอบ เป็นกลาง และให้ความเป็นธรรมแก่ทุกฝ่าย พร้อมกันนี้ผู้ตรวจการแผ่นดินยังได้ดำเนินโครงการและกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อปลูกฝังจิตสำนึกด้านคุณธรรม จริยธรรม ให้แก่ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐ รวมถึงประชาชนกลุ่มต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นการวางรากฐานอันแข็งแกร่งในการสร้างสังคมอุดมคุณธรรมให้เกิดขึ้น

ผู้ตรวจการแผ่นดินยังมุ่งมั่นในการจะทำหน้าที่อำนวยความสะดวกและเป็นธรรมให้แก่ประชาชนอย่างเสมอภาค และดำเนินการแก้ไขความทุกข์ร้อนของประชาชนด้วยความโปร่งใส รวดเร็ว เป็นธรรม และตรวจสอบได้ ตลอดจนติดตามการแก้ไขปัญหาเยียวยาความเดือดร้อนของประชาชนอย่างใกล้ชิด เพื่อให้ระบบการบริหารราชการแผ่นดินสามารถตอบสนองต่อสังคมและให้บริการประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตามหลักมนุษยชน และอยู่บนพื้นฐานของความเข้าใจอันดีระหว่างรัฐและประชาชน ขอบด้วยกฎหมายและเกิดความเป็นธรรมแก่ทุกฝ่าย ผู้ตรวจการแผ่นดินมีความมุ่งมั่นในการปฏิบัติภารกิจและการพัฒนาองค์กรอย่างต่อเนื่อง เพื่อทำหน้าที่ให้สมดังเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญและเป็นที่ยิ่งของประชาชนอย่างแท้จริง



(ศาสตราจารย์ศรีราชา เจริญพานิช)
ผู้ตรวจการแผ่นดิน



(นางผาณิต นิติทัณฑ์ประภาศ)
ประธานผู้ตรวจการแผ่นดิน



(นายประวิช รัตนเพียร)
ผู้ตรวจการแผ่นดิน

สารบัญ

๒ ตราสัญลักษณ์



๔ สารจากประธานรัฐสภา

๗ สารจากผู้ตรวจการแผ่นดิน

๕ สารจากประธานวุฒิสภา

๑๑ บทสรุปผู้บริหาร



๑๗ ส่วนที่ ๑ ผู้ตรวจการแผ่นดิน

๔๗ ส่วนที่ ๒ ผลการพิจารณาสอบสวนข้อเท็จจริงในเรื่องต่าง ๆ พร้อมข้อสังเกตหรือข้อเสนอแนะที่เสนอต่อหน่วยงานราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น



๔๘ ๒.๑ สถานการณ์เรื่องร้องเรียนที่ประชาชนร้องเรียนมายังผู้ตรวจการแผ่นดิน

๔๑ ๒.๒ ผลการดำเนินงานด้านการสอบสวนข้อเท็จจริงตามคำร้องเรียน

๖๔ ๒.๓ ตัวอย่างเรื่องร้องเรียนที่เป็นการคุ้มครองสิทธิหรือประโยชน์สาธารณะ

๘๑ ๒.๔ การแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียนเชิงระบบ

๔๕ การสำรวจความพึงพอใจของผู้ร้องเรียนต่อการให้บริการเกี่ยวกับเรื่องร้องเรียน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๖

๔๗ ส่วนที่ ๓ ผลการปฏิบัติของหน่วยงานราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ได้ดำเนินการหรือไม่ดำเนินการตามข้อสังเกตหรือข้อเสนอแนะของผู้ตรวจการแผ่นดิน

๑๒๓

ส่วนที่ ๔ ความร่วมมือของหน่วยงานในการชี้แจงข้อเท็จจริงและแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียน

๑๒๗

ส่วนที่ ๕ ผลการดำเนินงานด้านจริยธรรม
ของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐ



๑๓๐ ๕.๑ การกิจด้านการสอบสวนหาข้อเท็จจริง ตามคำร้องเรียนที่ปรากฏลักษณะการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐ

๑๓๓ ๕.๒ การกิจด้านการเสนอแนะหรือให้คำแนะนำในการจัดทำ หรือปรับปรุงประมวลจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐแต่ละประเภท

๑๓๔ ๕.๓ การกิจด้านการส่งเสริมให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐ มีจิตสำนึกในด้านจริยธรรม

๑๔๗

ส่วนที่ ๖ ผลการดำเนินงานด้านการติดตามประเมินผล
การปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐



๑๔๙ ๖.๑ การกิจด้านการติดตามการปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

๑๕๔ ๖.๒ การกิจด้านการประเมินผลการปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

๑๕๕ ๖.๓ การกิจด้านการจัดทำข้อเสนอแนะการปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

๑๖๑

ส่วนที่ ๗ แนวทางในการพัฒนาการดำเนินงานของผู้ตรวจการแผ่นดิน



บทสรุปผู้บริหาร 



บทสรุปผู้บริหาร

ผู้ตรวจการแผ่นดิน ได้จัดตั้งขึ้นเมื่อครั้งแรกตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ตลอดระยะเวลา ๑๔ ปีที่ผ่านมาผู้ตรวจการแผ่นดินมีวิสัยทัศน์ในการทำงานในการเป็น “องค์กรหลักในการสร้างความเป็นธรรมจากการใช้อำนาจรัฐตามหลักธรรมาภิบาลและส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน” โดยมีพันธกิจหลักคือ ตรวจสอบ พัฒนา และเสริมสร้างกลไก การใช้อำนาจรัฐให้เกิดความเป็นธรรมและเป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล สร้างกลไกและบูรณาการการขับเคลื่อน การส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมให้เกิดขึ้นในสังคมทุกระดับ ดำเนินการติดตาม ประเมินผล และจัดทำข้อเสนอแนะ เพื่อให้การปฏิบัติเป็นไปตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ ให้การศึกษา และเผยแพร่งานของผู้ตรวจการแผ่นดินและสิทธิประโยชน์ที่ประชาชนจะได้รับ โดยมีแผนยุทธศาสตร์ในการ ดำเนินงาน คือ ตรวจสอบและเสริมสร้างความเป็นธรรมในการใช้อำนาจรัฐ ธรรงค์ เสริมสร้าง และบูรณาการ การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในสังคม ในการปลูกฝัง ปลูกจิตสำนึก ด้านคุณธรรมจริยธรรม พัฒนาระบบและ กลไกในการติดตาม ประเมินผล และจัดทำข้อเสนอแนะในการปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญ ส่งเสริมและเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์งานของผู้ตรวจการแผ่นดินและสิทธิประโยชน์ที่ประชาชนจะได้รับ พัฒนาระบบบริหารจัดการ และพัฒนาบุคลากร

ในปัจจุบันประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๖ ผู้ตรวจการแผ่นดินได้ดำเนินโครงการและกิจกรรมตามแผนยุทธศาสตร์ ที่ได้กำหนดไว้อย่างต่อเนื่อง คือ นอกจากจะช่วยแก้ไขปัญหาความทุกข์ร้อนของประชาชนแล้ว จะต้องป้องกัน มิให้เกิดเรื่องร้องเรียนซ้ำซ้อน โดยเน้นการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิของประชาชนนอกจากนี้ ยังมุ่งส่งเสริมการสร้างคุณธรรม จริยธรรมแก่ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐ แต่ละประเภท เพื่อให้ดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลของรัฐและเป็นไปตามประมวลจริยธรรมของแต่ละ หน่วยงานในการบำบัดทุกข์ บำรุงสุข และอำนวยความยุติธรรมแก่ประชาชนโดยไม่แบ่งแยกความแตกต่าง ของบุคคล

ภารกิจด้านการสอบสวนข้อเท็จจริงตามคำร้องเรียนและการตรวจสอบขององค์กรตามรัฐธรรมนูญและองค์กรในกระบวนการยุติธรรม

ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๖ ประชาชนได้ยื่นเรื่องร้องเรียนต่อผู้ตรวจการแผ่นดินเพื่อขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินสอบสวนข้อเท็จจริงกรณีการไม่ปฏิบัติตามกฎหมายหรือปฏิบัตินอกเหนืออำนาจหน้าที่ การปฏิบัติหรือละเลยไม่ปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ รวมถึงการละเลยการปฏิบัติหน้าที่หรือการปฏิบัติหน้าที่โดยไม่ชอบด้วยกฎหมายขององค์กรตามรัฐธรรมนูญและองค์กรในกระบวนการยุติธรรม จำนวน ๔,๗๓๗ เรื่อง ผู้ตรวจการแผ่นดินได้ให้ความช่วยเหลือแก้ไขปัญหาความเดือดร้อน ให้คำแนะนำหน่วยงานเพื่อปรับปรุงแก้ไขกระบวนการทำงาน และให้คำปรึกษาแก่ผู้ร้องเรียนจนเป็นที่พึงพอใจแก่ผู้ร้องเรียน แล้วเสร็จ จำนวน ๒,๘๘๗ เรื่อง คิดเป็นร้อยละ ๖๑.๑๕ ของเรื่องร้องเรียนที่ต้องดำเนินการทั้งหมด โดยเรื่องร้องเรียนส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องร้องเรียนที่มีประเด็นเกี่ยวข้องกับการรับบริการจากหน่วยงาน การละเลยการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐ และส่วนใหญ่หน่วยงานที่ถูกร้องเรียนเป็นหน่วยงานที่อยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร ถึงแม้ว่าผู้ตรวจการแผ่นดินจะมีเรื่องร้องเรียนที่ต้องวินิจฉัยเป็นจำนวนมาก แต่เมื่อพิจารณาแล้วพบว่าเรื่องร้องเรียนส่วนใหญ่จะเป็นปัญหาเรื่องร้องเรียนที่ไม่มีความซับซ้อน ดังนั้น หากประชาชนที่ได้รับความทุกข์ร้อนยื่นเรื่องร้องเรียนเข้ามายังผู้ตรวจการแผ่นดิน ผู้ตรวจการแผ่นดินจะมีนโยบายให้เจ้าหน้าที่สอบสวน ดำเนินการประสานงานสร้างความเข้าใจทั้งฝ่ายผู้ร้องเรียนและหน่วยงานที่ถูกร้องเรียน เพื่อร่วมกันแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นให้ได้อย่างรวดเร็วที่สุด โดยเน้นวิธีระงับข้อพิพาทด้วยการไกล่เกลี่ย เพื่อมิให้ผู้ร้องเรียนต้องผจญกับความทุกข์ร้อนหรือไม่ได้รับความเป็นธรรมเป็นเวลานาน ตามปรัชญาการทำงานของผู้ตรวจการแผ่นดินที่ว่า “ความล่าช้าคือ ความไม่เป็นธรรม”

ภารกิจด้านจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐ

ในการดำเนินภารกิจด้านจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐแต่ละประเภท ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๖ ผู้ตรวจการแผ่นดินได้ปรับเปลี่ยนกลยุทธ์ในการดำเนินงานด้านจริยธรรม เพื่อให้การดำเนินงานมีความชัดเจนและมีผลเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น จึงได้แบ่งภารกิจงานด้านจริยธรรมออกเป็น ๒ ภารกิจหลัก ๆ คือ ภารกิจด้านการตรวจสอบจริยธรรมและกิจการพิเศษ ดำเนินการเกี่ยวกับการพิจารณาและสอบสวนเรื่องร้องเรียนที่เกี่ยวกับการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมตามประมวลจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐของแต่ละหน่วยงาน และภารกิจด้านการส่งเสริมมาตรฐานจริยธรรม ดำเนินการด้านวิเคราะห์สภาพปัญหาและอุปสรรคเพื่อพัฒนาระบบการดำเนินงานเกี่ยวกับมาตรฐานทางจริยธรรมตามประมวลจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐทุกประเภท

ซึ่งจากการแบ่งภารกิจดังกล่าวทำให้ผู้ตรวจการแผ่นดินมีแนวทางในการดำเนินงานด้านจริยธรรมที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินได้ปรับกลยุทธ์ในการทำงานเพื่อตอบสนองต่อภารกิจหลักด้านงานจริยธรรมของผู้ตรวจการแผ่นดินทั้ง ๒ ด้านอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้ประชาชนได้รับทราบบทบาทอำนาจหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดินเกี่ยวกับงานด้านจริยธรรมมากยิ่งขึ้น จะเห็นได้จากในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๖ ประชาชนได้ยื่นเรื่องร้องเรียนในประเด็นเกี่ยวกับการตรวจสอบ สอบสวน จริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองทั้งในระดับประเทศและระดับท้องถิ่น ข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐแต่ละประเภทให้ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาสอบสวนหาข้อเท็จจริงและพิจารณาวินิจฉัยเป็นจำนวนมาก ทั้งนี้ ผู้ตรวจการแผ่นดินได้พิจารณาวินิจฉัยด้วยความละเอียด รอบคอบ และเป็นธรรมแก่ทุกฝ่าย โดยยึดตามหลักธรรมาภิบาลและตามมาตรฐานจริยธรรมของแต่ละหน่วยงาน ดังนั้น ในภารกิจด้านการส่งเสริมมาตรฐานจริยธรรม บทบาทหนึ่งของผู้ตรวจการแผ่นดินจะต้องเร่งรัดดำเนินการควบคู่กันไปกับการส่งเสริมมาตรฐานจริยธรรม นั่นคือ การให้ข้อเสนอแนะหรือให้คำแนะนำให้การจัดทำหรือปรับปรุงประมวลจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐแต่ละประเภทให้แล้วเสร็จโดยเร็ว เพื่อให้แต่ละหน่วยงานมีประมวลจริยธรรมที่มีประสิทธิภาพ เป็นไปตามองค์ประกอบตามที่รัฐธรรมนูญกำหนดและสามารถนำมาเป็นกรอบในการกำหนดประมวลจริยธรรมของแต่ละหน่วยงานได้ โดยในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๖ ปรากฏว่าในส่วนของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองทั้งระดับชาติและระดับท้องถิ่น ได้ดำเนินการจัดทำประมวลจริยธรรมแล้วเสร็จและจัดส่งให้สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินแล้วทั้งสิ้น ๑๔,๕๒๖ หน่วยงาน จากหน่วยงานที่จะต้องดำเนินการทั้งสิ้น ๑๕,๗๐๙ หน่วยงาน คิดเป็นร้อยละ ๙๒.๔๗ และในส่วนของประมวลจริยธรรมของข้าราชการ และเจ้าหน้าที่ของรัฐแต่ละประเภท ได้ดำเนินการจัดทำและจัดส่งให้สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินแล้วทั้งสิ้น ๗,๕๒๒ หน่วยงาน จากหน่วยงานที่จะต้องจัดทำส่งประมวลจริยธรรมของข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐทั้งสิ้น ๘,๐๑๕ หน่วยงาน คิดเป็นร้อยละ ๙๓.๘๕ จากสถิติดังกล่าวถือเป็นผลสำเร็จในการดำเนินการด้านการให้ข้อเสนอแนะหรือให้คำแนะนำเพื่อดำเนินการจัดทำประมวลจริยธรรม เพื่อให้มีประมวลจริยธรรมสำหรับบังคับใช้ เนื่องจากประมวลจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองทั้งระดับชาติและระดับท้องถิ่น และประมวลจริยธรรมของข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐแต่ละประเภท ได้ดำเนินการแล้วเสร็จเกือบทุกหน่วยงาน เหลือเพียงหน่วยงานที่จัดตั้งขึ้นใหม่เท่านั้นที่อยู่ระหว่างการดำเนินงานจัดทำประมวลจริยธรรม ซึ่งผู้ตรวจการแผ่นดินจะได้ดำเนินการให้คำปรึกษาและคำแนะนำอย่างใกล้ชิดเพื่อให้สำเร็จลุล่วงต่อไป

นอกจากนี้ ผู้ตรวจการแผ่นดินยังปลูกฝังการมีจิตสำนึกด้านคุณธรรม จริยธรรม แก่ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐแต่ละประเภท รวมตลอดถึงปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมในเด็กและเยาวชนผ่านทางกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมที่ได้ดำเนินการอย่างต่อเนื่องตลอดทั้งปี อาทิ โครงการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยุคใหม่ใส่ใจจริยธรรม เป็นการอบรมสัมมนาภายใต้หลักสูตร “จริยธรรมเพื่อการพัฒนา

ท้องถิ่นอย่างยั่งยืน” โครงการส่งมอบองค์ความรู้กระบวนการโรงเรียนต้นแบบด้านคุณธรรม จริยธรรม โดยการถ่ายทอดโมเดลโรงเรียนคุณธรรมจากโรงเรียนบางมูลนากภูมิวิทยาคม จังหวัดพิจิตร สู่วิทยาลัยกลุ่มเป้าหมายอีก ๒๗ โรงเรียนในภาคกลาง และนอกจากนี้ยังได้ดำเนินการส่งเสริมให้สังคมเกิดมีจิตสำนึกด้านคุณธรรม จริยธรรมในการดำเนินโครงการอื่น ๆ อย่างต่อเนื่องและได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีจากชุมชน และจากภาคีเครือข่ายต่าง ๆ ทั้งนี้ เนื่องจากทุกภาคส่วนต่างมีเป้าหมายเดียวกันที่ว่า อยากเห็นสังคมของไทยเป็นสังคมของผู้เจริญ เต็มไปด้วยคนดี มีคุณธรรม จริยธรรม จนไม่มีพื้นที่ให้คนที่ไม่ดีอยู่อีกต่อไป

การศึกษาดำเนินการติดตามประเมินผลการปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๖ การกิจการติดตามประเมินผลการปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญ ได้รับการจับตามองจากสังคมเป็นพิเศษเนื่องจากเป็นปีที่มีการเคลื่อนไหวในด้านการแก้ไขรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ดังนั้น หน่วยงานที่มีภารกิจที่เกี่ยวข้องหรือมีบทบาทสำคัญที่เกี่ยวข้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ จึงถูกคาดหวังและถูกจับตามองเป็นพิเศษ โดยเฉพาะผู้ตรวจการแผ่นดินที่มีอำนาจหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการติดตามการประเมินผลการปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ โดยตรง ดังนั้นในการดำเนินการตามภารกิจดังกล่าว ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงต้องดำเนินการด้วยความระมัดระวัง ละเอียดรอบคอบ ทั้งนี้ ภารกิจที่เกี่ยวกับผู้ตรวจการแผ่นดินมี ๒ ด้าน คือ ด้านการติดตามการปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญ และด้านการประเมินผลการปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญ โดยในด้านการติดตามการปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญผู้ตรวจการแผ่นดินได้จำแนกการติดตามออกเป็น ๒ ส่วนคือ การติดตามการจัดทำกฎหมายตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญที่ได้กำหนดให้หน่วยงานต่าง ๆ ของรัฐ มีหน้าที่ต้องดำเนินการ และด้านการติดตามการปฏิบัติตามนโยบายที่เป็นมาตรการต่าง ๆ ของรัฐโดยเฉพาะอย่างยิ่งนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ จากการดำเนินการติดตามการปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญดังกล่าว มีผลปรากฏว่า มีกฎหมายที่ผู้ตรวจการแผ่นดินดำเนินการติดตาม ทั้งสิ้น ๓๒๖ ฉบับ หน่วยงานได้ดำเนินการตรากฎหมาย แล้วเสร็จและประกาศในราชกิจจานุเบกษา จนมีผลบังคับใช้ ทั้งสิ้น ๑๘๘ ฉบับ อยู่ระหว่างการดำเนินการ ๑๓๘ ฉบับ และในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๖ มีการตรากฎหมายและประกาศในราชกิจจานุเบกษา จนมีผลบังคับใช้แล้ว ทั้งสิ้น ๒๓ ฉบับ ส่วนในด้านการติดตามมาตรการตามบทบัญญัติตามที่รัฐธรรมนูญกำหนด ผู้ตรวจการแผ่นดินได้ติดตามการดำเนินการจนทราบมาตรการที่ดำเนินการ ทั้งสิ้น ๓,๔๕๐ งาน/โครงการ เป็นมาตรการที่ดำเนินการแล้วเสร็จ จำนวน ๒,๖๐๐ งาน/โครงการ และเป็นมาตรการที่อยู่ระหว่างดำเนินการ จำนวน ๘๕๑ งาน/โครงการ

ส่วนในภารกิจด้านการประเมินผลการปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ผู้ตรวจการแผ่นดินได้แต่งตั้งคณะกรรมการจัดวางระบบ หลักเกณฑ์และวิธีการติดตามประเมินผลการปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ โดยได้เชิญผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ความสามารถ มาให้คำแนะนำในการกำหนดหลักเกณฑ์การประเมินผลการปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญ เพื่อให้หลักเกณฑ์การประเมินผลการปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญสามารถนำไปใช้ในการประเมินผลได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นที่ยอมรับจากทุกฝ่าย คณะกรรมการได้วางแนวทางในการกำหนดหลักเกณฑ์ที่จะใช้ในการประเมินผลการปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญโดยพิจารณาจากแบบจำลองการประเมินผลแบบ ปัจจัยนำเข้า (Input) - กระบวนการ (Process) - ผลผลิต (Output) - ผลกระทบ (Impact) ซึ่งปัจจุบันอยู่ระหว่างการดำเนินการและทดลองใช้แบบจำลองการประเมินดังกล่าวกับกระทรวงสาธารณสุขเป็นกรณีศึกษานำร่อง หากปรากฏผลสำเร็จผู้ตรวจการแผ่นดินก็จะได้นำตัวแบบดังกล่าวไปขยายผลเพื่อปรับใช้กับหน่วยงานระดับกระทรวงอื่น ๆ ต่อไป

นอกจากนี้ ผู้ตรวจการแผ่นดินยังได้มีบทบาทในการดำเนินการด้านการจัดทำข้อเสนอแนะการปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญ โดยในกระบวนการดำเนินการในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๖ ผู้ตรวจการแผ่นดินได้ให้ความสำคัญกับข้อเสนอแนะทางด้านการพัฒนาการศึกษาเป็นสำคัญ จึงได้ดำเนินการศึกษาปัญหาทางการศึกษา และให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงระบบการบริหารการศึกษา โดยผู้ตรวจการแผ่นดินได้ประชุมระดมสมองกับผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อวิเคราะห์ปัญหาที่เป็นสาเหตุของวิกฤตการณ์การศึกษาของชาติในแง่มุมต่าง ๆ และนำผลการประชุม ระดมสมอง มาวิเคราะห์และจัดทำเป็นข้อเสนอแนะในการแก้ไขพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ เพื่อปรับโครงสร้างกระทรวงศึกษาธิการโดยเฉพาะการกำกวมนโยบายและการถ่ายโอนโรงเรียนให้กับท้องถิ่น โดยในระยะแรกให้เพิ่มศักยภาพของท้องถิ่นในการจัดการศึกษา และเพิ่มบทบาทการมีส่วนร่วมด้านการศึกษาของประชาชนในท้องถิ่น การปรับปรุงวิธีการบริหารงบประมาณ โดยการปรับงบประมาณด้านค่าตอบแทนและเงินเดือนบุคลากร พร้อมกับปรับปรุงคุณภาพนักเรียนให้สูงขึ้น

นอกจากการดำเนินงานในภารกิจหลัก ๆ ทั้ง ๓ ด้านที่กล่าวมาข้างต้น ผู้ตรวจการแผ่นดินยังได้ดำเนินการภารกิจอื่น ๆ อาทิ การลงพื้นที่เพื่อช่วยเหลือให้คำปรึกษาด้านกฎหมาย และรับเรื่องร้องเรียนจากประชาชนในส่วนภูมิภาคต่าง ๆ การวิจัยเชิงระบบเพื่อเป็นการป้องกันไม่ให้เกิดเรื่องร้องเรียนซ้ำในอนาคต การประชาสัมพันธ์และสร้างภาพลักษณ์องค์กร การมีบทบาทในเวทีระดับนานาชาติ เพื่อเป็นการส่งเสริมให้สังคมเป็นสังคมแห่งความสุขและความยุติธรรม ข้าราชการ เจ้าหน้าที่ของรัฐปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต ใช้หลักธรรมาภิบาลในการดำเนินงาน ซึ่งส่งผลให้ประชาชนผู้รับบริการจากหน่วยงานของรัฐได้รับความเป็นธรรม มีความสงบสุขเกิดขึ้นในสังคม และเมื่อประชาชนมีความทุกข์ร้อนผู้ตรวจการแผ่นดินอาสาที่จะเป็นผู้จัดการความทุกข์ร้อนของประชาชนและอำนวยความสะดวกแก่ทุกฝ่ายด้วยความรวดเร็ว ดังปรัชญาของผู้ตรวจการแผ่นดินที่ว่า “ผู้ตรวจการแผ่นดิน เพื่อความเป็นธรรมของแผ่นดิน”



ដ្ឋានការងាររដ្ឋបាល



นางผาณิต นิติกัทประภาศ

ประธานผู้ตรวจการแผ่นดิน



ประวัติการศึกษา

- อักษรศาสตรบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- นิติศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- พัฒนบริหารศาสตรมหาบัณฑิต (เกียรตินิยมดี) สาขารัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
- ปริญญาบัตร วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ ๓๗
- ประกาศนียบัตร นักบริหารระดับสูง สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน หลักสูตร ๒ รุ่นที่ ๑๕
- ประกาศนียบัตร นักบริหาร สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ รุ่นที่ ๕๒
- ประกาศนียบัตร หลักสูตร “การเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยสำหรับนักบริหารระดับสูง” สถาบันพระปกเกล้า รุ่นที่ ๑๓
- ประกาศนียบัตรหลักสูตร “ผู้บริหารระดับสูงด้านวิทยาการพลังงาน” สถาบันวิทยาการพลังงาน รุ่นที่ ๑
- ประกาศนียบัตรหลักสูตร “หลักนิติธรรมเพื่อประชาธิปไตย” วิทยาลัยรัฐธรรมนุญ สถาบันรัฐธรรมนุญศึกษา ศาลรัฐธรรมนูญ รุ่นที่ ๑
- นิติศาสตรดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- รัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

ประวัติการทำงาน

พ.ศ. ๒๕๒๙	ผู้ช่วยปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี
พ.ศ. ๒๕๒๙	ผู้ตรวจราชการสำนักนายกรัฐมนตรี
พ.ศ. ๒๕๓๘	รองปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี
พ.ศ. ๒๕๔๒	ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี
พ.ศ. ๒๕๔๔	เลขาธิการคณะกรรมการจัดระบบการจราจรทางบก
พ.ศ. ๒๕๔๕ - ๒๕๔๖	ปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
พ.ศ. ๒๕๓๘	กรรมการปฏิรูประบบราชการ
พ.ศ. ๒๕๓๙	กรรมการวินิจฉัยร้องทุกข์
พ.ศ. ๒๕๔๓	กรรมการข้าราชการพลเรือน
พ.ศ. ๒๕๔๓	กรรมการสภามหาวิทยาลัยขอนแก่น
พ.ศ. ๒๕๔๙	กรรมการสภาสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
๑๓ ตุลาคม ๒๕๕๑ - ปัจจุบัน	ผู้ตรวจการแผ่นดิน (และดำรงตำแหน่งประธานผู้ตรวจการแผ่นดิน ตั้งแต่วันที่ ๒๖ ตุลาคม ๒๕๕๔ - ปัจจุบัน)
๑๙ มิถุนายน ๒๕๕๕ - ปัจจุบัน	ประธานสมาคมผู้ตรวจการแผ่นดินแห่งเอเชีย (Asian Ombudsman Association : AOA)
๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖ - ปัจจุบัน	กรรมการบริหารระดับภูมิภาคเอเชียของสถาบันผู้ตรวจการแผ่นดินระหว่างประเทศ (International Ombudsman Institute : IOI)

ศาสตราจารย์ศรีราชา เจริญพานิช

ผู้ตรวจการแผ่นดิน



ประวัติการศึกษา

- ครุศาสตรบัณฑิต (เกียรตินิยมอันดับสอง) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- นิติศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- Master of Law, Tulane University ประเทศสหรัฐอเมริกา
- Juris Doctor, Tulane University ประเทศสหรัฐอเมริกา

ประวัติการทำงาน

พ.ศ. ๒๕๑๔	อาจารย์ตรี คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
พ.ศ. ๒๕๒๑	หัวหน้าภาควิชากฎหมายพาณิชย์ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
พ.ศ. ๒๕๒๒	ประธานโครงการศึกษาและจัดทำหลักสูตรนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
พ.ศ. ๒๕๒๓	ประธานกรรมการประจำสาขาวิชานิติศาสตร์ (คณบดี) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
พ.ศ. ๒๕๒๘	รองอธิการบดีฝ่ายวางแผน มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
พ.ศ. ๒๕๒๙ – ๒๕๕๑	อนุกรรมการฝ่ายกฎหมาย สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค
พ.ศ. ๒๕๓๐	ผู้อำนวยการสำนักบริการการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
พ.ศ. ๒๕๔๕	รองอธิการบดีฝ่ายวางแผน มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
พ.ศ. ๒๕๔๗	รองอธิการบดีฝ่ายวางแผนและพัฒนาระบบงาน มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
พ.ศ. ๒๕๔๐ – ๒๕๔๙	กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการนโยบายป่าไม้แห่งชาติ
พ.ศ. ๒๕๔๐ – ๒๕๕๓	กรรมการกฤษฎีกา
พ.ศ. ๒๕๔๑ – ๒๕๔๓	ที่ปรึกษาประจำคณะกรรมการ การบริหารและการยุติธรรมวุฒิสภา
พ.ศ. ๒๕๔๒ – ๒๕๔๔	อนุกรรมการฝ่ายปรับปรุงกฎหมายเพื่อปฏิรูประบบบริหารภาครัฐ
พ.ศ. ๒๕๔๓ – ๒๕๔๙	ประธานอนุกรรมการฝ่ายกฎหมาย สำนักงานการศึกษาเอกชน
พ.ศ. ๒๕๔๓ – ๒๕๕๓	กรรมการสภาวิจัยแห่งชาติ สาขานิติศาสตร์
พ.ศ. ๒๕๔๗ – ๒๕๕๓	อนุกรรมการด้านกฎหมาย คณะกรรมการการอุดมศึกษา
พ.ศ. ๒๕๕๐	สมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญ และกรรมาธิการยกร่างรัฐธรรมนูญ
พ.ศ. ๒๕๕๐ – ๒๕๕๓	ผู้ทรงคุณวุฒิด้านกฎหมาย สภาการศึกษาแห่งชาติ
พ.ศ. ๒๕๔๙ – ๒๕๕๓	เลขาธิการสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน
๕ เมษายน ๒๕๕๓ – ปัจจุบัน	ผู้ตรวจการแผ่นดิน



นายประวิช รัตนเพียร

ผู้ตรวจการแผ่นดิน

ประวัติการศึกษา

- รัฐศาสตรบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- Master of Public Administration , The Pennsylvania State University ประเทศสหรัฐอเมริกา
- Doctor of Education (Higher Education), The Pennsylvania State University ประเทศสหรัฐอเมริกา
- Doctoral Research Associate, The Pennsylvania State University ประเทศสหรัฐอเมริกา
- ปริญญาบัตร วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ ๔๖
- ประกาศนียบัตร ผู้บริหารกระบวนการยุติธรรมระดับสูง สำนักงานศาลยุติธรรม รุ่นที่ ๑๔
- ประกาศนียบัตร นักบริหารการยุติธรรมทางปกครองระดับสูง วิทยาลัยการยุติธรรมทางปกครอง สำนักงานศาลปกครอง รุ่นที่ ๑

ประวัติการทำงาน

พ.ศ. ๒๕๒๘	ผู้พิพากษาสมทบในศาลแรงงานกลาง
พ.ศ. ๒๕๓๑ – ๒๕๓๔	สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมัยที่ ๑ กรุงเทพมหานคร
พ.ศ. ๒๕๓๗ – ๒๕๓๘	ที่ปรึกษารองนายกรัฐมนตรีฝ่ายการเมือง
พ.ศ. ๒๕๓๙	สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมัยที่ ๒ จังหวัดนครราชสีมา
พ.ศ. ๒๕๓๙	รองเลขาธิการนายกรัฐมนตรีฝ่ายการเมือง (นายกร ทัพพะรังสี)
พ.ศ. ๒๕๔๑ – ๒๕๔๒	รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงพาณิชย์
พ.ศ. ๒๕๔๔	สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมัยที่ ๓ จังหวัดนครราชสีมา
พ.ศ. ๒๕๔๗	กรรมการบริหารสหภาพรัฐสภาระหว่างประเทศ นครเจนีวา สมาพันธ์รัฐสวิส
พ.ศ. ๒๕๔๗	ผู้แทนการค้าไทย
พ.ศ. ๒๕๔๘	กรรมการคณะกรรมการการอุดมศึกษา วาระที่ ๑
พ.ศ. ๒๕๔๘ – ๒๕๔๙	รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
พ.ศ. ๒๕๕๑	กรรมการคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน
พ.ศ. ๒๕๕๑	ประธานอนุกรรมการนโยบายและพิจารณาส่งเสริมการลงทุน
พ.ศ. ๒๕๕๒	กรรมการคณะกรรมการการอุดมศึกษา วาระที่ ๒
พ.ศ. ๒๕๕๓	ประธานกรรมการบริหาร บริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน)
พ.ศ. ๒๕๕๓	ประธานคณะกรรมการจริยธรรมประจำกรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข
๒๖ ตุลาคม ๒๕๕๔ – ๒๔ กันยายน ๒๕๕๖	ผู้ตรวจการแผ่นดิน



ผู้ตรวจการแผ่นดิน

ผู้ตรวจการแผ่นดิน ถือกำเนิดขึ้นเป็นครั้งแรกโดยใช้ชื่อว่า “ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา” ตามบทบัญญัติ มาตรา ๑๙๖ - ๑๙๘ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ต่อมา เมื่อวันที่ ๑๙ กันยายน ๒๕๔๙ คณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขได้ทำการยึดอำนาจและประกาศยกเลิกรัฐธรรมนูญข้างต้น อย่างไรก็ตามคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขได้มีประกาศฉบับที่ ๑๔ ให้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา พ.ศ. ๒๕๔๒ มีผลบังคับใช้ต่อไป เมื่อสภาร่างรัฐธรรมนูญได้ยกร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ขึ้น และประชาชนลงมติรับร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ เมื่อวันที่ ๑๙ สิงหาคม ๒๕๕๐ จึงมีผลให้องค์กรผู้ตรวจการแผ่นดินได้ทำหน้าที่ต่อไป

ผู้ตรวจการแผ่นดิน เป็นองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ ซึ่งจัดตั้งขึ้นตามบทบัญญัติ มาตรา ๒๔๒ - ๒๔๕ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ อันมีเจตนารมณ์สานต่อจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ที่มุ่งหวังให้มีกลไกการคุ้มครองสิทธิของประชาชนและตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ และได้บัญญัติปรับเปลี่ยนชื่อผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา เป็น “ผู้ตรวจการแผ่นดิน” มีอำนาจหน้าที่พิจารณาและสอบสวนข้อเท็จจริงตามคำร้องเรียนในกรณี การไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย หรือปฏิบัติ นอกเหนืออำนาจหน้าที่ตามกฎหมายของข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจหรือราชการส่วนท้องถิ่น การปฏิบัติหรือละเลยไม่ปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น ที่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้ร้องเรียนหรือประชาชนโดยไม่เป็นธรรม ไม่ว่าจะการนั้นจะชอบหรือไม่ชอบด้วยอำนาจหน้าที่ก็ตาม การตรวจสอบการละเลยการปฏิบัติหน้าที่หรือการปฏิบัติหน้าที่ที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายขององค์กรตามรัฐธรรมนูญและองค์กรในกระบวนการยุติธรรม ทั้งนี้ ไม่รวมถึงการพิจารณาพิพากษาอรรถคดีของศาล ดำเนินการเกี่ยวกับจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐ การติดตาม ประเมินผล และจัดทำข้อเสนอแนะในการปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญ รวมตลอดถึงข้อพิจารณาเพื่อแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญในกรณี

ที่เห็นว่าจำเป็น รายงานผลการตรวจสอบและผลการปฏิบัติหน้าที่พร้อมทั้งข้อสังเกตต่อคณะรัฐมนตรี สภาผู้แทนราษฎร และวุฒิสภา ทุกปี การใช้อำนาจตามที่กล่าวมาข้างต้น ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินดำเนินการเมื่อมีการร้องเรียน เว้นแต่เป็นกรณีที่ผู้ตรวจการแผ่นดินเห็นว่าการกระทำดังกล่าวมีผลกระทบต่อความเสียหายของประชาชนส่วนรวมหรือเพื่อคุ้มครองประโยชน์สาธารณะ ผู้ตรวจการแผ่นดินอาจพิจารณาและสอบสวนโดยไม่มี การร้องเรียนได้

ในปี พ.ศ. ๒๕๕๒^๑ มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๕๒ เพื่อกำหนดบทบาทอำนาจหน้าที่ ระเบียบและวิธีปฏิบัติของผู้ตรวจการแผ่นดิน ให้ชัดเจนยิ่งขึ้น โดยมีการกำหนดจำนวน คุณสมบัติ วิธีการสรรหา การเลือก วาระการดำรงตำแหน่ง ขอบเขต อำนาจหน้าที่ และการดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดิน และมีผลเป็นการยกเลิกพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา พ.ศ. ๒๕๔๒ และประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ ๑๔ ลงวันที่ ๒๑ กันยายน ๒๕๔๙ ที่มีผลบังคับใช้ก่อนหน้านี้อีกด้วย

นอกจากนี้ ยังได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๕๒^๒ แยกออกเป็นกฎหมายอีกฉบับหนึ่ง โดยมีสาระสำคัญเพื่อบัญญัติเกี่ยวกับสถานะของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินในการเป็นหน่วยงานของรัฐที่เป็นอิสระ มีสถานะเป็นนิติบุคคลและบัญญัติถึงอำนาจหน้าที่ และวางกรอบการบริหารกิจการของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินเพื่อให้สามารถดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

^๑ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๒๖ ตอนที่ ๕๐ เมื่อวันที่ ๔ สิงหาคม ๒๕๔๒

^๒ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๒๖ ตอนที่ ๘๕ ก เมื่อวันที่ ๑๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๒



ผู้ดำรงตำแหน่งผู้ตรวจการแผ่นดิน

ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๔๒ กำหนดให้ ผู้ตรวจการแผ่นดินมีจำนวน ๓ คน ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งตามคำแนะนำของวุฒิสภา จากผู้ซึ่งเป็นที่ยอมรับนับถือของประชาชน มีความรอบรู้และมีประสบการณ์ในการบริหารราชการแผ่นดิน วิสาหกิจ หรือกิจกรรมอันเป็นประโยชน์ร่วมกันของสาธารณะ และมีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์ ปัจจุบันผู้ตรวจการแผ่นดินประกอบด้วย

๑. นางผาณิต นิติทัณฑ์ประภาศ ได้รับการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้ง เมื่อวันที่ ๑๓ ตุลาคม ๒๕๕๑
๒. ศาสตราจารย์ศรีราชา เจริญพานิช ได้รับการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้ง เมื่อวันที่ ๕ เมษายน ๒๕๕๓
๓. นายประวิช รัตนเพียร ได้รับการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้ง เมื่อวันที่ ๒๖ ตุลาคม ๒๕๕๔^๓

ทั้งนี้ ตามบทบัญญัติมาตรา ๒๔๒ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ได้บัญญัติให้ผู้ได้รับเลือกเป็นผู้ตรวจการแผ่นดินประชุมและเลือกคนหนึ่งเป็น “ประธานผู้ตรวจการแผ่นดิน” แล้วแจ้งผลให้ประธานวุฒิสภารับทราบ ปัจจุบัน นางผาณิต นิติทัณฑ์ประภาศ ดำรงตำแหน่งประธานผู้ตรวจการแผ่นดิน ตั้งแต่วันที่ ๒๖ ตุลาคม ๒๕๕๔ เป็นต้นมา



อำนาจหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดิน

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๕๒ กำหนดให้ผู้ตรวจการแผ่นดินมีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

๑. พิจารณาและสอบสวนหาข้อเท็จจริงตามคำร้องเรียนในกรณี^๔

(ก) การไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย หรือปฏิบัตินอกเหนืออำนาจหน้าที่ตามกฎหมายของข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจหรือราชการส่วนท้องถิ่น

^๓ นายประวิช รัตนเพียร ได้ลาออกจากตำแหน่งผู้ตรวจการแผ่นดิน เมื่อวันที่ ๒๔ กันยายน ๒๕๕๖

^๔ มาตรา ๒๔๔ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

(ข) การปฏิบัติหรือละเลยไม่ปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น ที่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้ร้องเรียนหรือประชาชนโดยไม่เป็นธรรม ไม่ว่าจะการนั้นจะชอบหรือไม่ชอบด้วยอำนาจหน้าที่ก็ตาม

(ค) การตรวจสอบการละเลยการปฏิบัติหน้าที่หรือการปฏิบัติหน้าที่โดยไม่ชอบด้วยกฎหมายขององค์กรตามรัฐธรรมนูญ และองค์กรในกระบวนการยุติธรรม ทั้งนี้ ไม่รวมถึงการพิจารณาพิพากษาอรรถคดีของศาล

(ง) กรณีอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ

๒. ดำเนินการเกี่ยวกับจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐ ตามมาตรา ๒๗๘ วรรคสาม^๔ และมาตรา ๒๘๐^๖

๓. ติดตาม ประเมินผล และจัดทำข้อเสนอแนะในการปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญ รวมตลอดถึงข้อพิจารณาเพื่อแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญในกรณี que se ve necesario^๗

๔. รายงานผลการตรวจสอบและผลการปฏิบัติหน้าที่ พร้อมข้อสังเกตต่อคณะรัฐมนตรี สภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาทุกปี ทั้งนี้ ให้ประกาศรายงานดังกล่าวในราชกิจจานุเบกษาและเปิดเผยต่อสาธารณะด้วยการใช้อำนาจหน้าที่ตาม (๑) (ก) (ข) และ (ค) ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินดำเนินการเมื่อมีการร้องเรียน เว้นแต่เป็นกรณีที่ผู้ตรวจการแผ่นดินเห็นว่า การกระทำดังกล่าวมีผลกระทบต่อความเสียหายของประชาชนส่วนรวมหรือเพื่อคุ้มครองประโยชน์สาธารณะ ผู้ตรวจการแผ่นดินอาจพิจารณาและสอบสวนโดยไม่มีการร้องเรียนได้^๘

^๔ มาตรา ๒๗๘ วรรคสาม การฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมตามวรรคหนึ่งให้ถือว่าเป็นการกระทำผิดทางวินัย ในกรณีที่ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตาม ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินรายงานต่อรัฐสภา คณะรัฐมนตรี หรือสภาท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง แล้วแต่กรณีและหากเป็นการกระทำผิดร้ายแรงให้ส่งเรื่องให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติพิจารณาดำเนินการ โดยให้ถือเป็นเหตุที่จะถูกถอดถอนออกจากตำแหน่งดังกล่าว ตามมาตรา ๒๗๐

^๖ มาตรา ๒๘๐ เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการตามหมวดนี้ ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินมีอำนาจหน้าที่เสนอแนะหรือให้คำแนะนำในการจัดทำหรือปรับปรุงประมวลจริยธรรมตามมาตรา ๒๗๘ วรรคหนึ่ง และส่งเสริมให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ข้าราชการ และเจ้าหน้าที่ของรัฐ มีจิตสำนึกในด้านจริยธรรม รวมทั้งมีหน้าที่รายงานการกระทำที่มีการฝ่าฝืนประมวลจริยธรรม เพื่อให้ผู้ที่รับผิดชอบในการบังคับการให้เป็นไปตามประมวลจริยธรรมดำเนินการบังคับให้เป็นไปตามประมวลจริยธรรม ตามมาตรา ๒๗๘ วรรคสาม

ในกรณีที่มีการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมมีลักษณะร้ายแรงหรือมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าการดำเนินการของผู้รับผิดชอบจะไม่เป็นไปด้วยความเป็นธรรม ผู้ตรวจการแผ่นดินจะไต่สวนและเปิดเผยผลการไต่สวนต่อสาธารณะก็ได้

นอกจากนี้ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ยังได้บัญญัติให้ประธานผู้ตรวจการแผ่นดิน เป็นองค์ประกอบหนึ่งของคณะกรรมการสรรหาสมาชิกวุฒิสภา และบัญญัติให้ประธานองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญซึ่งเลือกกันเองให้เหลือหนึ่งคน ร่วมเป็นองค์ประกอบหนึ่งของคณะกรรมการสรรหาตุลาการศาลรัฐธรรมนูญด้วย

^๗ มาตรา ๒๔๔ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

^๘ มาตรา ๒๔๔ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

๕. ผู้ตรวจการแผ่นดินอาจเสนอเรื่องต่อศาลรัฐธรรมนูญหรือศาลปกครองได้เมื่อเห็นว่ามีกรณีดังต่อไปนี้^{๙๙}

(๑) บทบัญญัติแห่งกฎหมายใดมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ให้เสนอเรื่องพร้อมความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญ และให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยโดยไม่ชักช้า ทั้งนี้ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ

(๒) กฎ คำสั่ง หรือการกระทำอื่นใดของบุคคลใดตามมาตรา ๒๔๔(๑)(ก) มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย ให้เสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลปกครอง และให้ศาลปกครองพิจารณาวินิจฉัยโดยไม่ชักช้า ทั้งนี้ ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง

๖. รายงานต่อรัฐสภา คณะรัฐมนตรี หรือสภาท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง หากมีการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรม ให้ถือว่าเป็นการกระทำผิดทางวินัย ในกรณีที่ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตาม^{๑๐๐} และถ้าเป็นการกระทำผิดร้ายแรงให้ส่งเรื่องให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติพิจารณาดำเนินการ โดยให้ถือเป็นเหตุที่จะถูกถอดถอนออกจากตำแหน่ง ตามมาตรา ๒๗๐ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐^{๑๐๑}

^{๙๙} มาตรา ๒๔๕ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

^{๑๐๐} มาตรา ๒๗๙ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

มาตรฐานทางจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ข้าราชการ หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐแต่ละประเภท ให้เป็นไปตามประมวลจริยธรรมที่กำหนดขึ้น มาตรฐานทางจริยธรรมตามวรรคหนึ่ง จะต้องมีกลไกและระบบในการดำเนินงานเพื่อให้การบังคับใช้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพรวมทั้งกำหนดขั้นตอนการลงโทษตามความร้ายแรงแห่งการกระทำ

การฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมตามวรรคหนึ่ง ให้ถือว่าเป็นการกระทำผิดทางวินัย ในกรณีที่ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตาม ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินรายงานต่อรัฐสภา คณะรัฐมนตรี หรือสภาท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องแล้วแต่กรณี และหากเป็นการกระทำผิดร้ายแรงให้ส่งเรื่องให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติพิจารณาดำเนินการ โดยให้ถือเป็นเหตุที่จะถูกถอดถอนจากตำแหน่ง ตามมาตรา ๒๗๐

ทั้งนี้ การพิจารณา สรรหา กลั่นกรอง หรือแต่งตั้งบุคคลใดเข้าสู่ตำแหน่งที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการใช้อำนาจรัฐ รวมทั้งการโยกย้าย การเลื่อนตำแหน่ง การเลื่อนเงินเดือน การลงโทษบุคคลนั้น จะต้องเป็นไปตามระบบคุณธรรมและคำนึงถึงพฤติกรรมทางจริยธรรมของบุคคลดังกล่าวด้วย

^{๑๐๑} มาตรา ๒๗๐ ผู้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา ประธานศาลฎีกา ประธานศาลรัฐธรรมนูญ ประธานศาลปกครองสูงสุด หรืออัยการสูงสุด ผู้ใดมีพฤติการณ์ร่ำรวยผิดปกติ ส่อไปในทางทุจริตต่อหน้าที่ ส่อว่ากระทำผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ ส่อว่ากระทำผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม ส่อว่าจงใจใช้อำนาจหน้าที่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ หรือกฎหมาย หรือฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง วุฒิสภามีอำนาจถอดถอนผู้นั้นออกจากตำแหน่งได้

บทบัญญัติวรรคหนึ่งให้ใช้บังคับกับผู้ดำรงตำแหน่งดังต่อไปนี้ด้วย

(๑) ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ กรรมการการเลือกตั้ง ผู้ตรวจการแผ่นดิน และกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน

(๒) ผู้พิพากษาหรือตุลาการ พนักงานอัยการ หรือผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูง ทั้งนี้ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

๗. เสนอแนะหรือให้คำแนะนำในการจัดทำหรือปรับปรุงประมวลจริยธรรม ตามมาตรา ๒๗๙ วรรคหนึ่ง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ และส่งเสริมให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ข้าราชการ และเจ้าหน้าที่ของรัฐ มีจิตสำนึกในด้านจริยธรรม รวมทั้งมีหน้าที่รายงานการกระทำที่มีการฝ่าฝืนประมวลจริยธรรมเพื่อให้ผู้ที่มีอำนาจในการบังคับการให้เป็นไปตามประมวลจริยธรรม ดำเนินการบังคับให้เป็นไปตามประมวลจริยธรรม ตามมาตรา ๒๗๙ วรรคสาม ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

ทั้งนี้ ผู้ตรวจการแผ่นดินจะไต่สวนและเปิดเผยการไต่สวนต่อสาธารณะก็ได้ หากการฝ่าฝืนหรือการไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมมีลักษณะร้ายแรงหรือมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าการดำเนินการของผู้รับผิดชอบ จะไม่เป็นไปด้วยความเป็นธรรม

นอกจากนี้ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ยังได้บัญญัติให้ประธานผู้ตรวจการแผ่นดินเป็นองค์ประกอบหนึ่งของคณะกรรมการสรรหาสมาชิกวุฒิสภา และบัญญัติให้ประธานองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญซึ่งเลือกกันเองให้เหลือหนึ่งคน ร่วมเป็นองค์ประกอบหนึ่งของคณะกรรมการสรรหาตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ^{๑๖}

^{๑๖} มาตรา ๑๑๓ วรรคหนึ่ง บัญญัติให้ประธานผู้ตรวจการแผ่นดินเป็นกรรมการสรรหาสมาชิกวุฒิสภาโดยตำแหน่ง ร่วมกับประธานศาลรัฐธรรมนูญ ประธานกรรมการการเลือกตั้ง ประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ประธานกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน และผู้พิพากษาในศาลฎีกาซึ่งดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าผู้พิพากษาศาลฎีกาที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกามอบหมายจำนวนหนึ่งคน และตุลาการในศาลปกครองสูงสุดที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดมอบหมายจำนวนหนึ่งคน เป็นกรรมการ ทำหน้าที่สรรหาบุคคลตามมาตรา ๑๑๔ ให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวัน นับแต่วันที่ได้รับบัญชีรายชื่อจากคณะกรรมการการเลือกตั้ง แล้วแจ้งผลการสรรหาให้คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศผลผู้ได้รับการสรรหาเป็นสมาชิกวุฒิสภา

มาตรา ๒๐๖(๑) บัญญัติให้ประธานองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญซึ่งเลือกกันเองให้เหลือหนึ่งคน ร่วมเป็นองค์ประกอบหนึ่งของคณะกรรมการสรรหาตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ซึ่งประกอบด้วยประธานศาลฎีกา ประธานศาลปกครองสูงสุด ประธานสภาผู้แทนราษฎร ผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร ทำหน้าที่สรรหาและคัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิตามมาตรา ๒๐๔(๓) และ (๔) ให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันที่มีเหตุทำให้อาจมีการเลือกบุคคลให้ดำรงตำแหน่งดังกล่าว แล้วให้เสนอรายชื่อผู้ได้รับเลือกพร้อมความยินยอมของผู้นั้นต่อประธานวุฒิสภา



การร้องเรียน

ผู้มีสิทธิร้องเรียน

บุคคล คณะบุคคล และชุมชน มีสิทธิร้องเรียนต่อผู้ตรวจการแผ่นดินได้ตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ โดยไม่ตัดสิทธิผู้ร้องเรียนที่จะดำเนินการตามกฎหมายอื่น

รูปแบบการร้องเรียน

๑. ร้องเรียนด้วยวาจา หรือร้องเรียนทางโทรศัพท์หมายเลขด่วน ๑๖๗๖ (โทรฟรีทั่วประเทศ) หรือหมายเลข ๐ ๒๑๔๑ ๙๑๐๐ หรือร้องเรียนด้วยตนเองที่สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ ๘๐ พรรษา ๕ ธันวาคม ๒๕๕๐ อาคารรัฐประศาสนภักดี ชั้น ๕ เลขที่ ๑๒๐ หมู่ที่ ๓ ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ ๑๐๒๑๐

๒. ร้องเรียนเป็นหนังสือ โดยลงชื่อผู้ร้องเรียน ที่อยู่ หมายเลขโทรศัพท์ที่สามารถติดต่อได้ ชื่อ - สกุล บุคคล หรือชื่อหน่วยงานผู้ถูกร้องเรียน และเหตุที่ร้องเรียน ในกรณีที่ผู้ร้องเรียนประสงค์จะปกปิดชื่อผู้ร้องเรียนเป็นความลับสามารถแสดงความจำนงในหนังสือร้องเรียน และสามารถส่งเรื่องได้โดย

๒.๑ สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ ๘๐ พรรษา ๕ ธันวาคม ๒๕๕๐ อาคารรัฐประศาสนภักดี ชั้น ๕ เลขที่ ๑๒๐ หมู่ที่ ๓ ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ ๑๐๒๑๐

๒.๒ โทรสาร หมายเลข ๐ ๒๑๔๓ ๘๓๔๑

๒.๓ เรื่องร้องเรียนผ่านสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือสมาชิกวุฒิสภา ในเขตพื้นที่ของผู้ร้องเรียน ซึ่งผู้ตรวจการแผ่นดินได้จัดส่งเจ้าหน้าที่ไปรับเรื่องร้องเรียนที่อาคารรัฐสภา ในช่วงเปิดสมัยประชุมสภา

๒.๔ ร้องเรียนผ่านระบบอินเทอร์เน็ต ที่ www.ombudsman.go.th

๓. ร้องเรียนผ่านเครือข่ายของผู้ตรวจการแผ่นดิน ได้แก่ สภานายความ และสำนักงานสาขาของ สภานายความทั่วประเทศ หรือสำนักงานคุ้มครองสิทธิและช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชน ณ ที่ทำการสำนักงานอัยการจังหวัดทั่วประเทศ

๔. กรณีที่คณะกรรมการสิทธิการของสภาผู้แทนราษฎรหรือคณะกรรมการสิทธิการของวุฒิสภาได้สอบสวนหรือพิจารณาเรื่องใดและเห็นว่าเป็นเรื่องที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดินที่จะดำเนินการได้ คณะกรรมการสิทธิการจะส่งเรื่องให้ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาดำเนินการและแจ้งผลการพิจารณาต่อคณะกรรมการสิทธิการ



เรื่องที่ไม่ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินรับไว้พิจารณา หรือให้ยุติการพิจารณา^{๑๓}

๑. เรื่องที่เป็นนโยบายซึ่งคณะรัฐมนตรีแถลงต่อรัฐสภา เว้นแต่การปฏิบัติตามนโยบายดังกล่าว อาจมีการไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย หรือปฏิบัตินอกเหนืออำนาจหน้าที่ การปฏิบัติหรือละเลยไม่ปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยงานราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น ที่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนเสียหายแก่ประชาชนอย่างไม่เป็นธรรมดา หรือเกี่ยวกับจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ

๒. เรื่องที่ฟ้องร้องเป็นคดีอยู่ในศาลหรือเรื่องที่ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งเด็ดขาดแล้ว

๓. เรื่องที่มีได้เป็นไปตามมาตรา ๑๓(๑) หรือ (๒) ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๕๒ ได้แก่ เรื่องที่ไม่เกี่ยวกับข้าราชการ หรือพนักงานของรัฐ หรือเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับข้าราชการหรือพนักงานของรัฐแต่เป็นเรื่องส่วนตัว ไม่ใช่การปฏิบัติหน้าที่ราชการตามอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย เรื่องที่เกี่ยวกับกรณีพิพาทระหว่างเอกชนด้วยกัน รวมทั้งเรื่องที่ไม่มีความเกี่ยวพันกับจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ

๔. เรื่องที่เกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลหรือการลงโทษทางวินัยของข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น ตามมาตรา ๒๘(๔) เว้นแต่มีประเด็นเกี่ยวกับจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ

๕. เรื่องที่ผู้ร้องเรียนไม่ปฏิบัติตามวิธีการยื่นเรื่องร้องเรียน เช่น ไม่ระบุชื่อและที่อยู่ของผู้ร้องเรียน ไม่ระบุเหตุที่ทำให้ต้องร้องเรียนพร้อมด้วยข้อเท็จจริงหรือเหตุการณ์ที่เกี่ยวกับเรื่องร้องเรียนตามสมควร ใช้ถ้อยคำไม่สุภาพในการร้องเรียน และไม่ลงลายมือชื่อของผู้ร้องเรียน ทั้งนี้ ผู้ร้องเรียนสามารถขอให้ปกปิดชื่อและที่อยู่ได้

^{๑๓} ตามนัยมาตรา ๒๘ ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๕๒



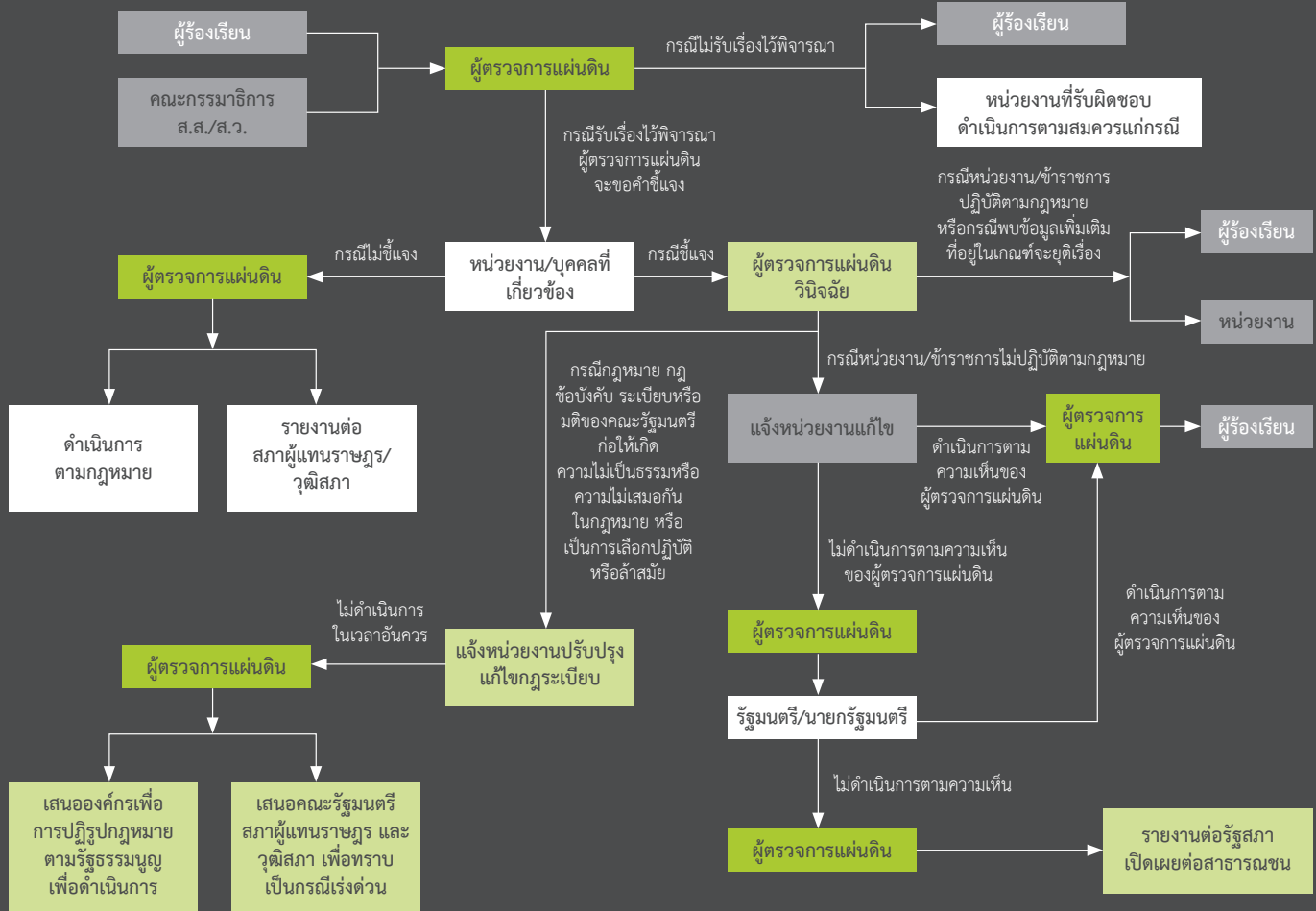
เรื่องร้องเรียนที่ผู้ตรวจการแผ่นดินอาจไม่รับพิจารณา หรือยุติการพิจารณา^{๑๔}

๑. เรื่องที่เกี่ยวกับการทุจริตหรือประพฤติมิชอบในวงราชการ^{๑๕}
 ๒. เรื่องที่ผู้ร้องเรียนมิได้มีส่วนได้เสียและการพิจารณาจะไม่เป็นประโยชน์ต่อประชาชนโดยส่วนรวม
 ๓. เรื่องที่ผู้ร้องเรียนได้ยื่นเมื่อพ้นกำหนดสองปีนับแต่วันที่อยู่หรือควรรู้ถึงเหตุแห่งการร้องเรียน และการพิจารณาจะไม่เป็นประโยชน์ต่อประชาชนโดยส่วนรวม
 ๔. เรื่องที่ผู้ร้องเรียนได้รับการแก้ไขความเดือดร้อนหรือความไม่เป็นธรรม หรือได้รับการชดเชยความเสียหายอย่างเหมาะสมแล้ว และการพิจารณาต่อไปจะไม่เป็นประโยชน์ต่อประชาชนโดยส่วนรวม
 ๕. เรื่องที่ผู้ร้องเรียนไม่มาให้ถ้อยคำ ไม่แสดงพยานหลักฐาน หรือไม่ดำเนินการตามหนังสือที่ได้รับจากผู้ตรวจการแผ่นดิน ทั้งนี้ ภายในระยะเวลาที่กำหนดโดยไม่มีเหตุอันสมควร
 ๖. เรื่องที่ผู้ร้องเรียนตายโดยที่ไม่มีทายาทเข้าแทนที่ และการพิจารณาต่อไปจะไม่เป็นประโยชน์ต่อประชาชนโดยรวม
 ๗. เรื่องที่ผู้ตรวจการแผ่นดินเคยสรุปผลการพิจารณาแล้ว เว้นแต่จะปรากฏพยานหลักฐานหรือข้อเท็จจริงใหม่อันอาจทำให้ผลการพิจารณาเปลี่ยนแปลงไป
- ทั้งนี้ สำหรับเรื่องที่ผู้ตรวจการแผ่นดินไม่รับหรืออาจไม่รับไว้พิจารณาตามรายละเอียดข้างต้น ผู้ตรวจการแผ่นดินจะส่งเรื่องนั้นไปให้หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินต่อไปตามสมควรแก่กรณีก็ได้

^{๑๔} ตามนัยมาตรา ๒๘ ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๕๒

^{๑๕} กรณีการทุจริตตามข้อ (๑) เพื่อมิให้เป็นการซ้ำซ้อนและสิ้นเปลืองงบประมาณของแผ่นดิน ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงมีนโยบายว่าหาก ผู้ร้องเรียนได้ยื่นเรื่องร้องเรียนโดยตรงต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติไว้แล้ว ผู้ตรวจการแผ่นดินจะไม่ส่งเรื่องไปอีก เว้นแต่มีกรณีที่น่าสงสัยหรือจำเป็นต้องมีการประสานข้อมูลเพิ่มเติม

แผนภูมิแสดงกระบวนการปฏิบัติงานของผู้ตรวจการแผ่นดินไปจนเรื่องร้องเรียน





กระบวนการทำงานของผู้ตรวจการแผ่นดิน

เมื่อมีปัญหาจากการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือความขัดแย้งระหว่างรัฐกับประชาชน เกิดขึ้น ประชาชนย่อมมีสิทธิที่จะแสวงหาความเป็นธรรมเพื่อเยียวยาแก้ไขข้อขัดข้องหรือความทุกข์ร้อนของตน ซึ่งช่องทางที่ประชาชนสามารถใช้สิทธิในการแสวงหาความเป็นธรรมมีหลายช่องทาง อาทิ การร้องเรียนต่อหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง การร้องเรียนต่อคณะกรรมการสิทธิการของสภาผู้แทนราษฎรหรือของวุฒิสภา การร้องเรียนต่อองค์กรอิสระ การฟ้องคดีต่อศาล

ผู้ตรวจการแผ่นดินเป็นกลไกหนึ่งในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐที่ประชาชนสามารถใช้สิทธิในการแสวงหาความเป็นธรรม มีลักษณะเฉพาะบางประการที่ทำให้มีความแตกต่างไปจากหน่วยงานตรวจสอบอื่นของทางราชการ กล่าวคือ ผู้ตรวจการแผ่นดินเป็นองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญไม่สังกัดฝ่ายบริหาร โดยมีสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินทำหน้าที่สนับสนุนงานของผู้ตรวจการแผ่นดินที่มีความเป็นอิสระ มิได้สังกัดกระทรวง กรม สามารถกำหนดระบบการบริหารบุคคลและงบประมาณได้ด้วยตนเอง ทำให้มีความคล่องตัวสูงในการบริหารจัดการ นอกจากนี้ ผู้ตรวจการแผ่นดิน ยังมีอำนาจตามกฎหมายในการเชิญบุคคลให้มาชี้แจงหรือให้ข้อมูล รวมทั้งการลงพื้นที่เพื่อตรวจสอบ สอบสวน หาข้อเท็จจริง ซึ่งหากผู้ใดที่เกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็นส่วนราชการหรือเอกชน ไม่ให้ความร่วมมือ หรือขัดขวางการปฏิบัติหน้าที่ ผู้ตรวจการแผ่นดินสามารถดำเนินคดีอาญาต่อบุคคลเหล่านั้นได้

ในขั้นตอนการพิจารณาสอบสวนนั้น ผู้ตรวจการแผ่นดินสามารถดำเนินการตามกฎหมายได้ ดังนี้

๑. ให้หน่วยงานราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่นมีหนังสือชี้แจงข้อเท็จจริงหรือให้ความเห็นในการปฏิบัติงาน หรือส่งวัตถุ เอกสาร หลักฐาน หรือพยานหลักฐานอื่นที่เกี่ยวข้องเพื่อประกอบการพิจารณา

๒. ให้หัวหน้าหน่วยงานหรือเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น พนักงานอัยการ พนักงานสอบสวน หรือบุคคลใด มีหนังสือชี้แจงข้อเท็จจริง หรือมาให้ถ้อยคำหรือส่งวัตถุ เอกสาร หลักฐาน หรือพยานหลักฐานอื่นที่เกี่ยวข้อง เพื่อประกอบการพิจารณา “ผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตาม ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”^{๑๖}

^{๑๖} มาตรา ๔๕ ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๕๒

๓) ตรวจสอบสถานที่ที่เกี่ยวกับเรื่องที่มีการร้องเรียน โดยแจ้งให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองสถานที่ทราบล่วงหน้าในเวลาอันควร “ผู้ใดต่อสู้หรือขัดขวางการปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าว ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”^{๑๗}

กระบวนการพิจารณาเรื่องร้องเรียนของผู้ตรวจการแผ่นดินมีความแตกต่างจากการพิจารณาคดีของศาลที่ผลของคำพิพากษาจะมีฝ่าย แพ้ – ชนะ มีการเผชิญหน้า และมีค่าใช้จ่าย ส่วนผู้ตรวจการแผ่นดินมุ่งเน้นการแก้ไขปัญหามากกว่าการมุ่งชี้ความผิด โดยพยายามสร้างระบบให้ประชาชนสามารถร้องเรียนได้สะดวก ไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการร้องเรียน และการพิจารณาโดยเร็วเพื่อความเป็นธรรมแก่ทุกฝ่าย โปร่งใส และตรวจสอบได้เช่นเดียวกับศาล

อย่างไรก็ดี เมื่อผู้ตรวจการแผ่นดินสอบสวนแล้วเสร็จและมีคำวินิจฉัยแล้วผู้ตรวจการแผ่นดินสามารถมีความเห็นหรือข้อเสนอแนะให้บุคคลหรือหน่วยงานดำเนินการแก้ไขหรือปฏิบัติตามข้อเสนอแนะ ซึ่งกระบวนการขั้นตอนการทำงานตามอำนาจหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดินหลังจากมีข้อสรุปจากการสอบสวน มีดังนี้

๑. หากผลการสอบสวนพบว่าข้าราชการหรือหน่วยงานของรัฐมิได้มีการกระทำผิดตามคำร้องเรียน ผู้ตรวจการแผ่นดินจะยุติเรื่องและแจ้งให้ผู้ร้องเรียนทราบ พร้อมทั้งเหตุผลคำอธิบาย อย่างไรก็ตาม ยังเปิดโอกาสให้ผู้ร้องเรียนโต้แย้งคำวินิจฉัยของผู้ตรวจการแผ่นดินได้ ซึ่งหากมีข้อมูลหรือข้อเท็จจริงใหม่ ผู้ตรวจการแผ่นดินก็พร้อมจะพิจารณาใหม่อีกครั้งหนึ่ง

๒. หากปรากฏว่าถึงแม้ข้าราชการหรือพนักงานของรัฐกระทำถูกต้องตามกฎหมายแล้ว แต่ด้วยเหตุแห่งความลำสมัยของกฎหมาย หรือกฎ ระเบียบต่าง ๆ ทำให้เจ้าหน้าที่ต้องดำเนินการไปตามนั้น และ/หรือเป็นโอกาสให้เจ้าหน้าที่สามารถใช้ดุลยพินิจไปในทางที่ทำให้เกิดการเลือกปฏิบัติและก่อให้เกิดความเดือดร้อนเสียหายแก่ประชาชนหรือผู้ร้องเรียนอย่างไม่เป็นธรรมหรือไม่เท่าเทียมกัน ผู้ตรวจการแผ่นดินจะมีข้อเสนอแนะไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้พิจารณาดำเนินการปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติม กฎ ข้อบังคับ ระเบียบ หรือกฎหมาย ให้มีความทันสมัยเหมาะสมสอดคล้องกับสถานการณ์ หากเรื่องดังกล่าวมีความเกี่ยวข้องกับมติคณะรัฐมนตรี ผู้ตรวจการแผ่นดินจะได้รายงานให้คณะรัฐมนตรีทราบเพื่อพิจารณาต่อไปด้วย

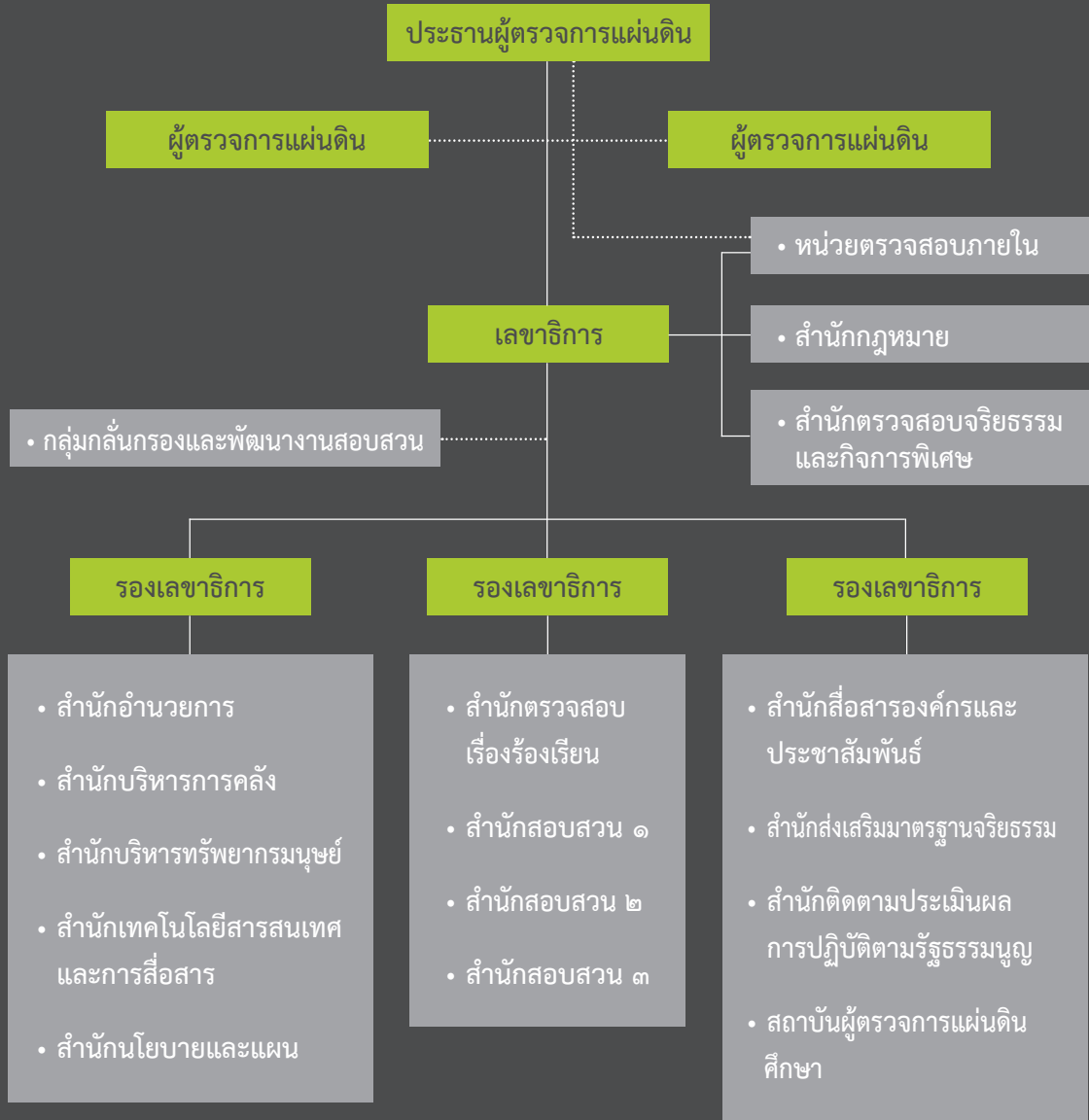
๓. หากผลการสอบสวนพบว่าข้าราชการหรือพนักงานของรัฐ มีการกระทำผิดจริงตามคำร้องเรียน แม้ผู้ตรวจการแผ่นดินจะไม่มีอำนาจในการลงโทษ แต่สามารถมีความเห็นและข้อเสนอแนะไปยังหน่วยงานที่ถูกร้องเรียนให้ทำการแก้ไขปรับปรุงและเยียวยาความทุกข์ร้อนให้แก่ผู้ร้องเรียนได้

^{๑๗} มาตรา ๔๖ ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๕๒

๔. ในกรณีที่ข้าราชการหรือพนักงานของรัฐไม่ปฏิบัติตามความเห็นหรือข้อเสนอแนะของผู้ตรวจการแผ่นดินเรื่องใดในเวลาอันควร ผู้ตรวจการแผ่นดินอาจส่งเรื่องดังกล่าวไปยังรัฐมนตรีที่ควบคุมหรือกำกับดูแลหน่วยงานนั้น ๆ เพื่อสั่งการตามควรแก่กรณีก็ได้ และหากรัฐมนตรียังเพิกเฉย ผู้ตรวจการแผ่นดินก็สามารถส่งเรื่องให้นายกรัฐมนตรีพิจารณาสั่งการต่อไปได้

๕. เมื่อระยะเวลาได้ล่วงเลยไปพอสมควรแล้ว ข้าราชการหรือพนักงานของรัฐยังไม่ปฏิบัติตามความเห็นหรือข้อเสนอแนะดังกล่าวโดยไม่มีเหตุอันควร และเรื่องดังกล่าวเป็นเรื่องสำคัญหรือเกี่ยวกับประโยชน์สาธารณะหรือเกี่ยวข้องกับประชาชนจำนวนมาก ผู้ตรวจการแผ่นดินจะจัดทำรายงานเรื่องนั้นเสนอต่อคณะรัฐมนตรี สภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาเป็นกรณีเร่งด่วน และเปิดเผยรายงานให้ประชาชนได้รับทราบโดยผ่านสื่อต่าง ๆ

โครงสร้างสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน



อำนาจหน้าที่ของหน่วยงาน



สำนักสอบสวน ๑

มีหน้าที่พิจารณาและสอบสวนหาข้อเท็จจริงเรื่องร้องเรียน โดยดำเนินการเกี่ยวกับการพิจารณาและสอบสวนหาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเรื่องที่ร้องเรียนรวบรวมและตรวจสอบพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้อง รวมถึงจัดทำรายงานผลการพิจารณาและสอบสวนเรื่องที่ร้องเรียน พร้อมความเห็นและข้อเสนอแนะ เพื่อเสนอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาและวินิจฉัย พร้อมทั้งติดตามผลการปฏิบัติตามคำวินิจฉัยของผู้ตรวจการแผ่นดินในความรับผิดชอบ ตลอดจนปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของส่วนงานอื่นที่เกี่ยวข้อง หรือตามที่ได้รับมอบหมายหน่วยงานในความรับผิดชอบของสำนักสอบสวน ๑ มีดังนี้

๑. การบริหารราชการส่วนกลางและรัฐวิสาหกิจหรือองค์การมหาชนในสังกัด (กลุ่มกระทรวงด้านเศรษฐกิจ) ประกอบด้วย กระทรวงการคลัง กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา กระทรวงคมนาคม กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร กระทรวงพลังงาน กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และกระทรวงอุตสาหกรรม

๒. การบริหารราชการในเขตพื้นที่จังหวัด ๒๖ จังหวัด ประกอบด้วย ชัยนาท นนทบุรี ปทุมธานี พระนครศรีอยุธยา ลพบุรี สมุทรปราการ สระบุรี สิงห์บุรี อ่างทอง เชียงราย เชียงใหม่ น่าน พะเยา แพร่ แม่ฮ่องสอน ลำปาง ลำพูน กำแพงเพชร ตาก นครสวรรค์ พิจิตร พิษณุโลก เพชรบูรณ์ สุโขทัย อุตรดิตถ์ และอุทัยธานี



สำนักสอบสวน ๒

มีหน้าที่พิจารณาและสอบสวนหาข้อเท็จจริงเรื่องร้องเรียน โดยดำเนินการเกี่ยวกับการพิจารณาและสอบสวนหาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเรื่องที่ร้องเรียนรวบรวมและตรวจสอบพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้อง รวมถึงจัดทำรายงานผลการพิจารณาและสอบสวนเรื่องที่ร้องเรียน พร้อมความเห็นและข้อเสนอแนะ เพื่อเสนอให้ผู้ตรวจการ

แผ่นดินพิจารณาและวินิจฉัย พร้อมทั้งติดตามผลการปฏิบัติตามคำวินิจฉัยของผู้ตรวจการแผ่นดินในความรับผิดชอบ ตลอดจนปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง หรือตามที่ได้รับมอบหมาย หน่วยงานในความรับผิดชอบของสำนักสอบสวน ๒ มีดังนี้

๑. การบริหารราชการส่วนกลางและรัฐวิสาหกิจหรือองค์การมหาชนในสังกัด (กลุ่มกระทรวง ด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม) ประกอบด้วย กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงแรงงาน กระทรวงวัฒนธรรม กระทรวงศึกษาธิการ และกระทรวงสาธารณสุข

๒. การบริหารราชการในเขตพื้นที่จังหวัด ๒๘ จังหวัด ประกอบด้วย จันทบุรี ฉะเชิงเทรา ชลบุรี ตราด นครนายก ปราจีนบุรี ระยอง สระแก้ว ชัยภูมิ นครราชสีมา บุรีรัมย์ ยโสธร ศรีสะเกษ สุรินทร์ อำนาจเจริญ อุบลราชธานี กาฬสินธุ์ ขอนแก่น นครพนม บึงกาฬ มหาสารคาม มุกดาหาร ร้อยเอ็ด เลย สกลนคร หนองคาย หนองบัวลำภู และอุดรธานี



สำนักสอบสวน ๓

มีหน้าที่พิจารณาและสอบสวนหาข้อเท็จจริงเรื่องร้องเรียน โดยดำเนินการเกี่ยวกับการพิจารณาและสอบสวนหาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเรื่องที่ร้องเรียนรวบรวมและตรวจสอบพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้อง รวมถึงจัดทำรายงานผลการพิจารณาและสอบสวนเรื่องที่ร้องเรียน พร้อมความเห็นและข้อเสนอแนะ เพื่อเสนอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาและวินิจฉัย พร้อมทั้งติดตามผลการปฏิบัติตามคำวินิจฉัยของผู้ตรวจการแผ่นดินในความรับผิดชอบ ตลอดจนปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง หรือตามที่ได้รับมอบหมาย หน่วยงานในความรับผิดชอบของสำนักสอบสวน ๓ มีดังนี้

๑. การบริหารราชการส่วนกลางและรัฐวิสาหกิจหรือองค์การมหาชนในสังกัด (กลุ่มกระทรวง ด้านความมั่นคงและยุติธรรม) ประกอบด้วย สำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวงกลาโหม กระทรวงการต่างประเทศ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงยุติธรรม ส่วนราชการที่ไม่สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวงหรือทบวง ประกอบด้วย สำนักราชเลขาธิการ สำนักพระราชวัง สำนักพระพุทธศาสนาแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ ราชบัณฑิตยสถาน สำนักงานตำรวจแห่งชาติ สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน และหน่วยงานอื่นของรัฐนอกเหนือจากที่กำหนดไว้ในสำนักสอบสวน ๑ และสำนักสอบสวน ๒

๒. การบริหารราชการในเขตพื้นที่จังหวัด ๒๓ จังหวัด ประกอบด้วย กาญจนบุรี นครปฐม ประจวบคีรีขันธ์ เพชรบุรี ราชบุรี สมุทรสงคราม สมุทรสาคร สุพรรณบุรี กระบี่ ชุมพร นครศรีธรรมราช พังงา ภูเก็ต ระนอง สตูล สุราษฎร์ธานี ตรัง นราธิวาส ปัตตานี พัทลุง ยะลา สงขลา และกรุงเทพมหานคร



สำนักกฎหมาย

มีหน้าที่ศึกษา วิเคราะห์ ข้อมูลด้านกฎหมายเพื่อพัฒนาปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับผู้ตรวจการแผ่นดินและสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน และดำเนินการเกี่ยวกับการพัฒนากฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง ศึกษา ค้นคว้า วิเคราะห์ ให้คำปรึกษา แนะนำ ให้ความเห็น ตลอดจนดำเนินการจัดทำร่างกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ คำสั่ง งานวิชาการและงานพัฒนากฎหมายในความรับผิดชอบของผู้ตรวจการแผ่นดิน และสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน ดำเนินการเกี่ยวกับงานนิติกรรมสัญญา งานเกี่ยวกับความรับผิดชอบทางแพ่ง อาญา งานคดีปกครอง และงานคดีอื่นที่อยู่ในความรับผิดชอบของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน อีกทั้งดำเนินการเกี่ยวกับการพิจารณาและสอบสวนหาข้อเท็จจริงเรื่องร้องเรียน รวมถึงเรื่องร้องเรียนเกี่ยวข้องกับองค์กร ตามรัฐธรรมนูญและองค์กรในกระบวนการยุติธรรมที่ไม่อยู่ในความรับผิดชอบของส่วนงานอื่น ติดตาม และ รายงานผลการปฏิบัติตามคำวินิจฉัยของผู้ตรวจการแผ่นดินในความรับผิดชอบ ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุน การปฏิบัติงานของส่วนงานอื่นที่เกี่ยวข้อง หรือตามที่ได้รับมอบหมาย



สำนักตรวจสอบเรื่องร้องเรียน

มีหน้าที่พิจารณาและสอบสวนหาข้อเท็จจริงเรื่องร้องเรียน ดำเนินการรับ พิจารณา ตรวจสอบ กลับกรอง คำร้องเรียนที่ร้องเรียนเบื้องต้นพร้อมความเห็น และส่งต่อเรื่องร้องเรียนให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องแล้วแต่กรณี เพื่อพิจารณาดำเนินการ ดำเนินการพิจารณาและสอบสวนหาข้อเท็จจริงเรื่องร้องเรียนที่ไม่ยุ่งยาก ชับซ้อน จัดทำรายงานผลการพิจารณาและสอบสวนพร้อมความเห็นและข้อเสนอแนะ เพื่อเสนอให้ผู้ตรวจการแผ่นดิน พิจารณาและวินิจฉัย ตลอดจนประมวล ติดตาม รายงานผลความคืบหน้า และติดตามผลการปฏิบัติตาม คำวินิจฉัยของผู้ตรวจการแผ่นดินในความรับผิดชอบ ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของ ส่วนงานอื่นที่เกี่ยวข้อง หรือตามที่ได้รับมอบหมาย



สำนักตรวจสอบจริยธรรมและกิจการพิเศษ

มีหน้าที่ดำเนินการเกี่ยวกับการพิจารณาและสอบสวนหาข้อเท็จจริง รวบรวม ตรวจสอบพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องรวมถึงจัดทำรายงานผลการพิจารณาและสอบสวนเรื่องที่ร้องเรียน พร้อมความเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับเรื่องร้องเรียนการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมตามประมวลจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐ ตามมาตรา ๓๗ และมาตรา ๓๘ ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๕๒ และเรื่องร้องเรียนอื่นที่ไม่อยู่ในความรับผิดชอบของสำนักสอบสวน ๑ - ๓ รวมถึงเรื่องร้องเรียนที่อยู่ในความรับผิดชอบของสำนักสอบสวนมากกว่าหนึ่งสำนัก ประสานงานและดำเนินการตามกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวกับการพิจารณาและสอบสวนหาข้อเท็จจริง ในความรับผิดชอบ พร้อมทั้งติดตามผลการปฏิบัติตามคำวินิจฉัยของผู้ตรวจการแผ่นดิน ตลอดจนปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของส่วนงานอื่นที่เกี่ยวข้อง หรือตามที่ได้รับมอบหมาย



สำนักส่งเสริมมาตรฐานจริยธรรม

มีหน้าที่ศึกษา วิเคราะห์สภาพปัญหาและอุปสรรค และเสนอความเห็น เพื่อพัฒนาระบบการดำเนินงานเกี่ยวกับมาตรฐานทางจริยธรรมตามประมวลจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐทุกประเภท เพื่อสนับสนุนภารกิจของผู้ตรวจการแผ่นดิน ประมวลข้อมูลเกี่ยวกับการส่งเสริมจริยธรรมและการจัดทำมาตรฐานทางคุณธรรมจริยธรรมสำหรับพัฒนาประมวลจริยธรรมให้มีมาตรฐาน ทำหน้าที่เป็นศูนย์ข้อมูลจริยธรรมเพื่อแลกเปลี่ยนและสร้างความร่วมมือทางวิชาการด้านจริยธรรมกับหน่วยงานของรัฐทางจริยธรรมเพื่อพัฒนาองค์ความรู้ ปรับเปลี่ยนเจตคติ และเผยแพร่ความรู้ด้านจริยธรรมให้แก่หน่วยงานภาครัฐให้คำปรึกษา เสนอแนะและสนับสนุนการกำหนดกลยุทธ์ในการส่งเสริมและจัดทำประมวลจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐทุกประเภทให้มีมาตรฐาน ติดตาม ประเมินผล รวมถึงการจัดทำฐานข้อมูล และสถิติเกี่ยวกับการฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมตามประมวลจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐทุกประเภท ตลอดจนประสานงาน สร้างเครือข่ายงานส่งเสริมจริยธรรมทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของส่วนงานอื่นที่เกี่ยวข้อง หรือตามที่ได้รับมอบหมาย



สำนักติดตามประเมินผลการปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญ

มีหน้าที่ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย และพัฒนาระบบการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญ รวมทั้งเสนอแนะในการจัดทำหลักเกณฑ์และวิธีการในการติดตามประเมินผลการปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญ ติดตาม ตรวจสอบ วิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรค และประเมินผลการปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญ เพื่อให้ความเห็น ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญ รวมถึงการพิจารณาในการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญในกรณีที่มีจำเป็น จัดทำระบบฐานข้อมูลและสถิติ การติดตาม และประเมินผลการปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญ รวมถึงการให้บริการข้อมูลเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานแก่หน่วยงานทั้งภายนอกและภายใน ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของส่วนงานอื่นที่เกี่ยวข้อง หรือตามที่ได้รับมอบหมาย



สำนักอำนวยการ

มีหน้าที่ในการดำเนินการเกี่ยวกับงานสารบรรณ งานบริหารทั่วไป งานเลขานุการ และงานธุรการของผู้ตรวจการแผ่นดินและของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินดำเนินการเกี่ยวกับการประชุมผู้ตรวจการแผ่นดิน คณะกรรมการหรือคณะอนุกรรมการที่ผู้ตรวจการแผ่นดินแต่งตั้ง งานการประชุมของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน ดำเนินการเกี่ยวกับงานสารบรรณ รวมทั้งเป็นหน่วยธุรการกลางในการติดต่อราชการทั้งภายในและภายนอกสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน จัดระบบงานรวบรวมข้อมูลข่าวสาร และให้บริการข้อมูลข่าวสารของราชการตามกฎหมายข้อมูลข่าวสารของราชการและกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง ประสานงานและดำเนินการเกี่ยวกับการจัดระบบการรักษาความปลอดภัย การซ่อมบำรุง การรักษาความสะอาดของอาคารสถานที่ และการใช้ยานพาหนะของสำนักงาน ควบคุมดูแลการปฏิบัติงานของพนักงานขับรถยนต์ พนักงานทำความสะอาด และพนักงานบริการอื่น ๆ ที่อยู่ในความรับผิดชอบรวมถึงปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของส่วนงานอื่นที่เกี่ยวข้อง หรือตามที่ได้รับมอบหมาย



สำนักบริหารการคลัง

มีหน้าที่ในการดำเนินการควบคุม กำกับ ตรวจสอบ และจัดระบบงานการเงิน เงินทุกประเภทของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน การบัญชีและการพัสดุ ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการรับ - เบิกจ่าย และนำส่งเงินทุกประเภท จัดทำรายงานฐานะทางการเงิน รายงานทางบัญชีประเภทต่าง ๆ ของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน รวมทั้งดำเนินการเก็บรักษาและควบคุมเงินคงเหลือ ดำเนินการเกี่ยวกับการบริหารงานพัสดุ การจัดซื้อจัดจ้าง จัดหา การทำสัญญาซื้อสัญญาจ้าง การควบคุมดูแลการเบิกจ่ายและจำหน่ายพัสดุครุภัณฑ์ ตลอดจนให้คำแนะนำประสานงาน ช่วยเหลือ กำกับดูแลตรวจสอบเกี่ยวกับการเงิน สวัสดิการและการพัสดุของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของส่วนงานอื่นที่เกี่ยวข้อง หรือตามที่ได้รับมอบหมาย



สำนักบริหารทรัพยากรมนุษย์

มีหน้าที่ดำเนินการเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล ประกอบด้วย การจัดทำฐานข้อมูลบุคลากร โครงสร้าง อัตรากำลัง และมาตรฐานกำหนดตำแหน่ง ดำเนินการเกี่ยวกับการบริหารผลการปฏิบัติงาน เพื่อเลื่อนขั้นเงินเดือน จ่ายเงินรางวัลประจำปี และเลื่อนตำแหน่งในระดับที่สูงขึ้น รวมถึงการเสริมสร้างวินัยและระบบคุณธรรมจริยธรรมของบุคลากร นำเสนอนโยบายการพัฒนาบุคลากร จัดทำแผนพัฒนาบุคลากร จัดการฝึกอบรมและติดตามประเมินผลการฝึกอบรม ดำเนินการเกี่ยวกับการสรรหา บรรจุแต่งตั้ง งานวินัยและจริยธรรม จัดระบบและบริหารงานด้านสวัสดิการ และงานด้านประโยชน์ตอบแทนอื่น ๆ จัดทำบัญชีเบิกจ่ายเงินเดือนและค่าจ้างของผู้ตรวจการแผ่นดิน พนักงานและลูกจ้าง รวมถึงดำเนินการขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของส่วนงานอื่นที่เกี่ยวข้อง หรือตามที่ได้รับมอบหมาย



สำนักนโยบายและแผน

มีหน้าที่ในการศึกษา วิเคราะห์ จัดทำข้อมูลในการกำหนดนโยบายและแผนยุทธศาสตร์ จัดทำแผนงาน โครงการและกิจกรรม รวมทั้งจัดทำและประสานแผนการปฏิบัติงาน จัดทำนโยบาย ยุทธศาสตร์ เป้าหมาย การดำเนินงาน กำหนดกรอบวงเงินงบประมาณ แผนงบประมาณ และแผนปฏิบัติการประจำปีของสำนักงาน ผู้ตรวจการแผ่นดิน จัดทำและบริหารงบประมาณของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน ตลอดจนควบคุม กำกับ ติดตาม และรายงานผลการดำเนินงานตามนโยบาย ยุทธศาสตร์ แผนการปฏิบัติงานประจำปี ตลอดจนแผนการใช้จ่ายเงินงบประมาณ พร้อมทั้งเสนอความเห็นเพื่อการปรับปรุงและพัฒนางาน ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของส่วนงานอื่นที่เกี่ยวข้อง หรือตามที่ได้รับมอบหมาย



สำนักสื่อสารองค์กรและประชาสัมพันธ์

มีหน้าที่ในการศึกษา วิเคราะห์ จัดทำแผนแม่บทการประชาสัมพันธ์ และแผนปฏิบัติการ ประชาสัมพันธ์ เพื่อเป็นกรอบทิศทางการเสริมสร้างความเข้าใจและความร่วมมือในการปฏิบัติงานแก่บุคคล ภายนอก และแผนการปฏิบัติการสื่อสารสร้างความเข้าใจกับบุคลากรในหน่วยงาน รวมถึงประเมินปัญหาและอุปสรรคตามแผนเพื่อกำหนดแผนกลยุทธ์การประชาสัมพันธ์ ดำเนินการเกี่ยวกับงานประชาสัมพันธ์กับองค์กร ภายนอกเพื่อสร้างภาพลักษณ์ที่ดี และทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางข้อมูลข่าวสารการประชาสัมพันธ์ของสำนักงาน ผู้ตรวจการแผ่นดินเพื่อเสริมสร้างความเข้าใจร่วมกันของบุคลากรในหน่วยงาน ผลิตสื่อสำหรับงานประชาสัมพันธ์ รวมทั้งวิเคราะห์ ประเมินผลการปฏิบัติงานประชาสัมพันธ์ ดำเนินการเกี่ยวกับงานโสตทัศนูปกรณ์ การบันทึกภาพ การบันทึกเสียง การให้บริการโสตทัศนูปกรณ์ รวมถึงการเก็บรักษาและดูแลอุปกรณ์ ให้บริการค้นหา และแสดง ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชนและหน่วยงานอื่น ส่งเสริมและสร้างความร่วมมือกับเครือข่ายเพื่อสนับสนุน การปฏิบัติงานของผู้ตรวจการแผ่นดินและสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุน การปฏิบัติงานของส่วนงานอื่นที่เกี่ยวข้อง หรือตามที่ได้รับมอบหมาย



สำนักเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

มีหน้าที่ในการศึกษา วิเคราะห์ ออกแบบ วางระบบ บำรุงรักษา และพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ และฐานข้อมูล ระบบการเชื่อมโยงเครือข่ายการสื่อสารข้อมูล และการสื่อสาร เพื่อใช้ในการบริหารงานและสนับสนุนการปฏิบัติงาน และระหว่างสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง ศึกษา วิเคราะห์ และให้ข้อมูลทางสถิติ รวมทั้งเป็นศูนย์กลางการบริหารจัดการข้อมูลสารสนเทศและการสื่อสารของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน ให้คำปรึกษา แนะนำ หรือฝึกอบรมการใช้คอมพิวเตอร์และการใช้โปรแกรม ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของส่วนงานอื่นที่เกี่ยวข้อง หรือตามที่ได้รับมอบหมาย



สถาบันผู้ตรวจการแผ่นดินศึกษา

มีหน้าที่ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย เสนอแนะ และพัฒนาองค์ความรู้เกี่ยวกับองค์กรผู้ตรวจการแผ่นดิน พร้อมจัดทำแผนการศึกษาวิจัยประจำปี ตลอดจนบริหารจัดการงานศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการใช้อำนาจหน้าที่ของ ผู้ตรวจการแผ่นดิน ประมวลข้อมูล จัดหมวดหมู่สารสนเทศด้านวิชาการ เพื่อให้เกิดองค์ความรู้ พัฒนาระบบ รูปแบบการดำเนินงานของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน ตลอดจนเผยแพร่องค์ความรู้เกี่ยวกับองค์กรผู้ตรวจการแผ่นดิน ดำเนินการเกี่ยวกับงานวิชาการ งานพิเศษสัมพันธ์ งานวารสารและเอกสารจดหมายเหตุข่าวเผยแพร่ จัดทำรายงานประจำปี ประสานความร่วมมือกับผู้ตรวจการแผ่นดินของต่างประเทศหรือองค์กรต่างประเทศ รวมถึงการสร้างเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการกับต่างประเทศดำเนินการเกี่ยวกับการบริหารจัดการห้องสมุด งานพิพิธภัณฑ์และหอจดหมายเหตุผู้ตรวจการแผ่นดิน ศึกษา วิเคราะห์ จัดทำข้อมูลสถิติและสารสนเทศเกี่ยวกับ เรื่องร้องเรียนรวมถึงการปฏิบัติงานสนับสนุนงานด้านวิจัยและวิชาการของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน และ ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของส่วนงานอื่นที่เกี่ยวข้อง หรือตามที่ได้รับมอบหมาย



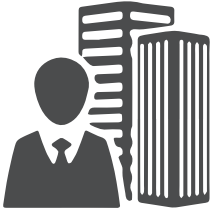
หน่วยตรวจสอบภายใน

มีหน้าที่ตรวจสอบการดำเนินงานภายในส่วนงานและสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน และสนับสนุนการปฏิบัติงานของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน รับผิดชอบงานขึ้นตรงต่อประธานผู้ตรวจการแผ่นดิน โดยมีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินการตรวจสอบด้านการบริหาร การเงิน และการบัญชีของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน และรายงานผลการตรวจสอบให้ประธานผู้ตรวจการแผ่นดินทราบ ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของส่วนงานอื่นที่เกี่ยวข้อง หรือตามที่ได้รับมอบหมาย

๒

ผลการพิจารณาสอบสวนข้อเท็จจริงในเรื่องต่าง ๆ
พร้อมข้อสังเกตหรือข้อเสนอแนะที่เสนอต่อ
หน่วยงานราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น





ผลการพิจารณาสอบสวนข้อเท็จจริงในเรื่องต่าง ๆ พร้อมข้อสังเกตหรือข้อเสนอแนะที่เสนอต่อหน่วยงานราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น

๒.๑ สถานการณ์เรื่องร้องเรียนที่ประชาชนร้องเรียนมายังผู้ตรวจการแผ่นดิน

“ความล่าช้า คือ ความไม่เป็นธรรม” ถือเป็นหลักการทำงานของ ผู้ตรวจการแผ่นดิน ซึ่งหมายถึง ถ้ากฎหมายจัดให้มีการเยียวยาความเสียหายแก่ผู้เสียหาย แต่การเยียวยานั้นมาไม่ทันกาลหรือล่าสมัย ก็ไม่ต่างอะไรกับว่าไม่ได้เยียวยานั้นเอง หลักการนี้ตั้งอยู่บนสิทธิในอันที่จะได้รับการพิจารณาคดีอย่างรวดเร็วและสิทธิอื่น ๆ เพื่อขับเคลื่อนให้กระบวนการยุติธรรมเร็วขึ้น เพราะถือว่าไม่ยุติธรรมสำหรับผู้เสียหายที่จะต้องทุกข์ทนกับความเสียหายต่อไปพร้อมกับความหวังว่าจะได้รับการเยียวยา ผู้ตรวจการแผ่นดินมุ่งมั่นรักษาความเป็นธรรมและยึดถือหลักการทำงานนี้มาโดยตลอดและตระหนักถึงความสำคัญของความรวดเร็วในการแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียนเป็นอย่างดี โดยได้มีการเฝ้าติดตามเรื่องร้องเรียนอย่างใกล้ชิด กระตุ้นและขอความร่วมมือให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการร่วมกันแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นแก่ประชาชน ทั้งนี้ เพื่อแก้ไขเยียวยาทุกข์ร้อนของประชาชนให้ได้อย่างรวดเร็วที่สุด

นอกจากนี้ ผู้ตรวจการแผ่นดินยังมุ่งเน้นในด้านการให้ความช่วยเหลือด้านกฎหมายให้แก่ประชาชนทั่วไป และกลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ ที่ไม่สามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับระเบียบกฎหมายต่าง ๆ ได้ อาทิ กลุ่มผู้พิการ กลุ่มคนชายขอบ กลุ่มผู้ต้องขัง เป็นต้น สำหรับผู้ต้องขังในเรือนจำนั้น ถึงแม้ว่าพวกเขาเหล่านั้นจะเป็นนักโทษแต่พวกเขาต้องได้รับการปฏิบัติอย่างเป็นธรรมและเหมาะสมตามกฎหมายและตามหลักมนุษยธรรม ที่ผ่านมาผู้ตรวจการแผ่นดินได้รับเรื่องร้องเรียนที่เกิดจากปัญหาเรื่องร้องเรียนของผู้ต้องขัง และเรื่องร้องเรียนที่เกี่ยวข้องกับเรือนจำ/ทัณฑสถาน และกรมราชทัณฑ์ เป็นจำนวนมาก และพบว่าเรื่องร้องเรียนที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานราชทัณฑ์มักมีประเด็นปัญหาลักษณะเดิม ๆ เช่น การประพฤติปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ต่อผู้ต้องขังในลักษณะที่ไม่เหมาะสมหรือเป็นการละเมิดต่อผู้ต้องขัง การจัดสภาพความเป็นอยู่ที่ไม่เหมาะสมแก่ผู้ต้องขัง ตลอดจนการจำกัดสิทธิที่พึงมีของผู้ต้องขังรวมถึงสิทธิในการร้องเรียนการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องด้วย ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงได้ปรับเปลี่ยนวิธีการดำเนินงานโดยเน้นบทบาทในด้าน

การให้ความรู้และส่งเสริมการสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างผู้เกี่ยวข้องทั้งหมดในลักษณะการปฏิบัติงานเชิงรุก โดยมอบหมายให้เจ้าหน้าที่สอบสวนไปให้ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิของผู้ต้องขัง รวมถึงเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจแก่บุคลากรในเรือนจำและผู้ต้องขังเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดิน ซึ่งภารกิจดังกล่าวของผู้ตรวจการแผ่นดินได้ดำเนินการมาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๕๒ จนปัจจุบัน พบว่า มีผลการประเมินโครงการอยู่ในระดับที่น่าพึงพอใจมาก เจ้าหน้าที่และผู้ต้องขังมีความรู้และความเข้าใจในรายละเอียดที่เกี่ยวกับเรื่องร้องเรียนมากขึ้น ผู้ต้องขังสามารถขอคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์เพื่อให้ความช่วยเหลือผู้ร้องเรียนได้โดยตรงและรวดเร็ว เจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ที่เข้ารับการอบรมเริ่มมีความตื่นตัว และให้ความสำคัญต่อการปฏิบัติงานมากยิ่งขึ้น ซึ่งถือเป็นการดำเนินกิจกรรมที่ประสบผลสำเร็จอีกกิจกรรมหนึ่งของผู้ตรวจการแผ่นดิน

ผลจากการดำเนินโครงการสร้างความรู้ความเข้าใจแก่บุคลากรในเรือนจำและผู้ต้องขังเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดินดังกล่าว ประสบความสำเร็จเป็นอย่างมากจะเห็นได้จากผู้บัญชาการเรือนจำหลายแห่งต้องการให้ผู้ตรวจการแผ่นดินดำเนินโครงการลักษณะดังกล่าวในเรือนจำมากขึ้นโดยได้แจ้งความประสงค์ขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินจัดกิจกรรมโครงการในพื้นที่ความรับผิดชอบตน เพื่อให้เจ้าหน้าที่และผู้ต้องขังในเรือนจำได้มีโอกาสรับรู้บทบาทอำนาจหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดิน และมีโอกาสได้ปรึกษาปัญหาข้อกฎหมายในมิติอื่น ๆ ซึ่งปัจจุบันผู้ตรวจการแผ่นดินได้ดำเนินโครงการอย่างต่อเนื่องและตั้งเป้าหมายไว้ว่าจะดำเนินการเข้าไปให้ความรู้เกี่ยวกับข้อกฎหมายและความรู้เกี่ยวกับผู้ตรวจการแผ่นดินให้ครบทุกเรือนจำในประเทศไทยต่อไป

นอกจากนี้ ผู้ตรวจการแผ่นดินยังให้ความสำคัญกับการพัฒนาแนวทางการปฏิบัติการของหน่วยงาน โดยการเสนอแนะเพื่อให้เกิดการปรับปรุงขั้นตอนการให้บริการหรือแนวทางในการบังคับใช้กฎหมายเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่ประชาชนมากขึ้น ในส่วนเรื่องร้องเรียนที่เกิดขึ้นเป็นประจำมีลักษณะซ้ำซ้อนนั้นอาจพิจารณาเสนอขอแก้ไขกฎ ระเบียบ หรือการศึกษาวิจัยเพื่อให้ทราบสาเหตุของปัญหาที่แท้จริงและเข้าไปช่วยแก้ไขที่ต้นเหตุของปัญหา ซึ่งจะช่วยให้การวินิจฉัยเรื่องร้องเรียนเพียงเรื่องเดียวแต่มีผลกระทบต่อประชาชนเป็นจำนวนมาก เช่น กรณี เรื่องชาวบ้านร้องเรียนให้ผู้ตรวจการแผ่นดินตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการปฏิบัติหรือไม่ปฏิบัติหน้าที่ของจังหวัดกรณีมีกลุ่มนายทุนบุกรุกพื้นที่สาธารณะประโยชน์ ซึ่งจะมีรายละเอียดการดำเนินงานในส่วนถัดไป

จากการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ อย่างต่อเนื่องส่งผลให้ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๖ ผู้ตรวจการแผ่นดินได้รับเรื่องร้องเรียนจากประชาชนในประเด็นปัญหาต่าง ๆ จำนวนมากและมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ส่วนหนึ่งมีผลมาจากประชาชนได้รับรู้บทบาทอำนาจหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดินมากยิ่งขึ้น ประชาชนตระหนักถึงการรักษาสิทธิตามกฎหมายอันพึงมีของตน และมองเห็นว่าผู้ตรวจการแผ่นดินเป็นองค์กรหลักที่จะเป็นที่พึ่งให้กับประชาชนและเข้าถึงประชาชนในส่วนภูมิภาคได้ ซึ่งเป็นผลสืบเนื่องจากผู้ตรวจการแผ่นดินมีโครงการผู้ตรวจการแผ่นดินพบประชาชนในส่วนภูมิภาค ทำให้ประชาชนในส่วนภูมิภาคได้มีโอกาสขอคำปรึกษาปัญหาข้อกฎหมาย หรือยื่นเรื่องร้องเรียนได้โดยตรงในการบริการรับเรื่องร้องเรียนเคลื่อนที่ผ่านหน่วยบริการเคลื่อนที่ (Mobile Unit) ซึ่งในอนาคตผู้ตรวจการแผ่นดินมีแผนการจัดทำหน่วยบริการเคลื่อนที่ (Mobile Unit) เพิ่มขึ้นประจำทุกภูมิภาคเพื่ออำนวยความสะดวกและเข้าถึงประชาชนอย่างใกล้ชิดทั่วถึงทุกภูมิภาคต่อไป ผลจากการมุ่งมั่นสร้างความเป็นธรรมให้เกิดขึ้นในแผ่นดินอย่างต่อเนื่องของผู้ตรวจการแผ่นดินในทุก ๆ ภารกิจของผู้ตรวจการแผ่นดิน ส่งผลให้ประชาชนให้ความไว้วางใจต่อผู้ตรวจการแผ่นดินในการเป็นที่พึ่งในการแก้ไขปัญหาคความทุกข์ร้อน โดยพบว่า จำนวนเรื่องร้องเรียนที่เพิ่มมากขึ้น ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๖ มีประชาชนยื่นเรื่องร้องเรียนจำนวน ๓,๔๒๐ เรื่อง เมื่อเทียบกับปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๕ มีจำนวน ๒,๒๘๓ เรื่อง คิดเป็นเรื่องร้องเรียนเพิ่มขึ้นร้อยละ ๔๙.๘๓ นอกจากนี้ ผู้ตรวจการแผ่นดิน ได้มอบหมายให้เจ้าหน้าที่สอบสวนสร้างความรู้ความเข้าใจในประเด็นปัญหาด้านกฎหมาย หรือให้คำปรึกษาปัญหาด้านกฎหมายต่าง ๆ แก่ประชาชนผ่านโทรศัพท์เบอร์ ๑๖๗๖ สายด่วนผู้ตรวจการแผ่นดิน ส่งผลให้ประชาชนมีความพึงพอใจ และมีความรู้ความเข้าใจในประเด็นปัญหาต่าง ๆ มากยิ่งขึ้น โดยในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๖ ประชาชนโทรศัพท์ผ่านเบอร์ ๑๖๗๖ สายด่วนผู้ตรวจการแผ่นดิน เพื่อปรึกษาปัญหาข้อกฎหมาย ทั้งสิ้น จำนวน ๑๑,๗๕๘ สาย เมื่อเทียบกับปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๕ มีจำนวน ๗,๐๕๔ สาย ซึ่งจะเห็นได้ว่าในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๖ ประชาชนได้โทรศัพท์เข้ามาปรึกษาปัญหาข้อกฎหมายต่าง ๆ เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ ๖๖.๖๙ ซึ่งมีจะรายละเอียดสถิติการดำเนินการด้านการสอบสวนข้อเท็จจริงเรื่องร้องเรียนในส่วนถัดไป

๒๓.๒๒ ผลการดำเนินงานด้านการสอบสวนข้อเท็จจริงตามคำร้องเรียน

ภารกิจสำคัญอันดับแรกของผู้ตรวจการแผ่นดินนั้นคือ การสอบสวนหาข้อเท็จจริงตามคำร้องเรียน เมื่อประชาชนได้รับความเดือดร้อน ไม่ได้ได้รับความเป็นธรรมจากการปฏิบัติหรือไม่ปฏิบัติหน้าที่หรือปฏิบัตินอกเหนืออำนาจหน้าที่ของข้าราชการ หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐทุกประเภท ประชาชนสามารถนำทุกข้อร้องเรียนนั้นมาร้องเรียนกับผู้ตรวจการแผ่นดินได้เพื่อให้ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาสอบสวนหาข้อเท็จจริงและวินิจฉัย หากพบว่ากรณีนั้น ๆ เกิดจากการกระทำของข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ ผู้ตรวจการแผ่นดินจะดำเนินการให้ความคิดเห็น และข้อเสนอแนะไปยังหน่วยงานดังกล่าวเพื่อแก้ไขเยียวยาทุกข้อร้องเรียน หรือรายงานไปยังกระทรวง/กรม ต้นสังกัดของผู้ที่ถูกร้องเรียนเพื่อพิจารณาดำเนินการแก้ไขปรับปรุงการดำเนินการหรือการให้บริการที่ถูกต้องเหมาะสมต่อไป แต่หากกรณีความเดือดร้อนเกิดจาก กฎ ระเบียบที่มีความล้าสมัย ผู้ตรวจการแผ่นดินอาจมีความเห็นหรือข้อเสนอแนะไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อพิจารณาดำเนินการปรับปรุง หรือแก้ไขเพิ่มเติมตัวบทกฎหมายนั้น ๆ ต่อไป หรืออาจเสนอเรื่องพร้อมความเห็นไปยังศาลปกครอง ศาลรัฐธรรมนูญ หากพบกรณีบทบัญญัติของกฎหมายหรือการกระทำใดที่มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยกฎหมาย หรือความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ เป็นต้น

ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๖ มีประชาชนร้องเรียนเข้ามายังผู้ตรวจการแผ่นดินจำนวน ๓,๔๒๐ เรื่อง ประกอบกับมีเรื่องร้องเรียนที่อยู่ระหว่างการพิจารณาจากปีงบประมาณก่อนหน้า จำนวน ๑,๓๑๗ เรื่อง ทำให้ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๖ ผู้ตรวจการแผ่นดินมีเรื่องร้องเรียนที่ต้องดำเนินการทั้งสิ้น จำนวน ๔,๗๓๗ เรื่อง โดยได้พิจารณาวินิจฉัยแล้วเสร็จ จำนวน ๒,๘๘๗ เรื่อง คิดเป็นร้อยละ ๖๑.๑๕ ของเรื่องร้องเรียนที่ต้องดำเนินการทั้งหมด



เรื่องร้องเรียนที่ผู้ตรวจการแผ่นดินรับไว้พิจารณาทั้งสิ้น
จำนวน ๔,๗๓๗ เรื่อง แบ่งเป็น

เรื่องร้องเรียนรับไว้พิจารณา
ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๖
จำนวน ๓,๔๒๐ เรื่อง

เรื่องร้องเรียนที่อยู่ระหว่างการพิจารณา
ยกมาจากปีงบประมาณก่อน
จำนวน ๑,๓๑๗ เรื่อง

เรื่องร้องเรียนที่ดำเนินการแล้วเสร็จในปีงบประมาณ
พ.ศ. ๒๕๕๖ จำนวน ๒,๘๙๗ เรื่อง แบ่งเป็น



เรื่อง que ผู้ตรวจการแผ่นดินได้พิจารณา
ช่วยเหลือแก้ไขปัญหาความเดือดร้อน
จำนวน ๒,๗๗๘ เรื่อง

เรื่องที่ไม่เข้าข่ายว่าเป็นคำร้องเรียน
เรื่องที่แอบอ้างชื่อผู้อื่นเป็นผู้ร้องเรียน
และเรื่อง que ผู้ร้องเรียนได้ถอนคำร้องเรียน
จำนวน ๑๑๙ เรื่อง

ในส่วนเรื่องและผู้ตรวจการแผ่นดินได้พิจารณาช่วยเหลือแก้ไขปัญหาความเดือดร้อน จำนวน ๒,๗๗๘ เรื่อง
ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๖ สามารถจำแนกตามผลการดำเนินการได้ดังนี้

เรื่องร้องเรียนที่ผู้ตรวจการแผ่นดินสามารถแก้ไขเยียวยา
ความเดือดร้อนความไม่เป็นธรรมของผู้ร้องเรียน จำนวน ๕๐๐ เรื่อง

เรื่องร้องเรียนที่หน่วยงานของรัฐปฏิบัติหน้าที่โดยชอบแล้วและได้ประสานทำความเข้าใจ
กับผู้ร้องเรียนจนเป็นที่พึงพอใจ จำนวน ๑,๐๐๗ เรื่อง

เรื่องร้องเรียนที่พิจารณาแล้ว พบว่า เป็นกรณีบทบัญญัติของกฎหมายมีปัญหาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ
จึงเสนอเรื่องพร้อมความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย
จำนวน ๑ เรื่อง ได้แก่ กรณี พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๓๗ มาตรา ๗๔
มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๙ วรรคสอง

เรื่องร้องเรียนที่พิจารณาแล้ว พบว่า เป็นกรณี กฎ ข้อบังคับ ระเบียบ คำสั่ง หรือการกระทำอื่นใด
ของบุคคลใดตามมาตรา ๑๓(๑)(ก) มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย
จึงเสนอเรื่องพร้อมความเห็นต่อศาลปกครอง เพื่อให้ศาลปกครองพิจารณาวินิจฉัย
จำนวน ๑ เรื่อง ได้แก่ กรณี การกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขการประมูล
คลื่นความถี่สำหรับกิจการโทรคมนาคมเคลื่อนที่สากล ตามประกาศคณะกรรมการ กสทช.
มีปัญหาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

เรื่องร้องเรียนที่พิจารณาแล้ว พบว่า ไม่มีปัญหาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ จำนวน ๒๙ เรื่อง

เรื่องร้องเรียนที่ผู้ตรวจการแผ่นดินเสนอความเห็นและข้อเสนอแนะต่อหน่วยงานเพื่อปรับปรุงแนวทาง
หรือวิธีปฏิบัติงานเพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชน จำนวน ๘๒ เรื่อง

เรื่องร้องเรียนที่ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาแล้ว เห็นว่า มีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการทุจริต หรือประพฤติมิชอบในวงราชการ หรือมีมูลความผิดทางอาญาหรือทางวินัย จึงแจ้งให้หน่วยงานที่มีอำนาจ ดำเนินการสอบสวน และรายงานให้ผู้ตรวจการแผ่นดินทราบ จำนวน ๔ เรื่อง

เรื่องร้องเรียนที่ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาแล้วไม่ปรากฏข้อเท็จจริงว่าเป็นการละเลยการปฏิบัติหน้าที่ หรือปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบขององค์กรตามกระบวนการยุติธรรม จำนวน ๑ เรื่อง

เรื่องร้องเรียนที่กฎหมายบัญญัติมิให้ผู้ตรวจการแผ่นดินรับไว้พิจารณา และเรื่องและผู้ตรวจการแผ่นดิน พิจารณาแล้ว พบว่าเป็นเรื่องที่อยู่นอกเหนืออำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย จึงยุติการพิจารณาหรือส่งเรื่องไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จำนวน ๑,๑๓๘ เรื่อง

เรื่องร้องเรียนที่หน่วยงานได้ดำเนินการบังคับการให้เป็นไปตามประมวลจริยธรรมแล้ว จำนวน ๓ เรื่อง

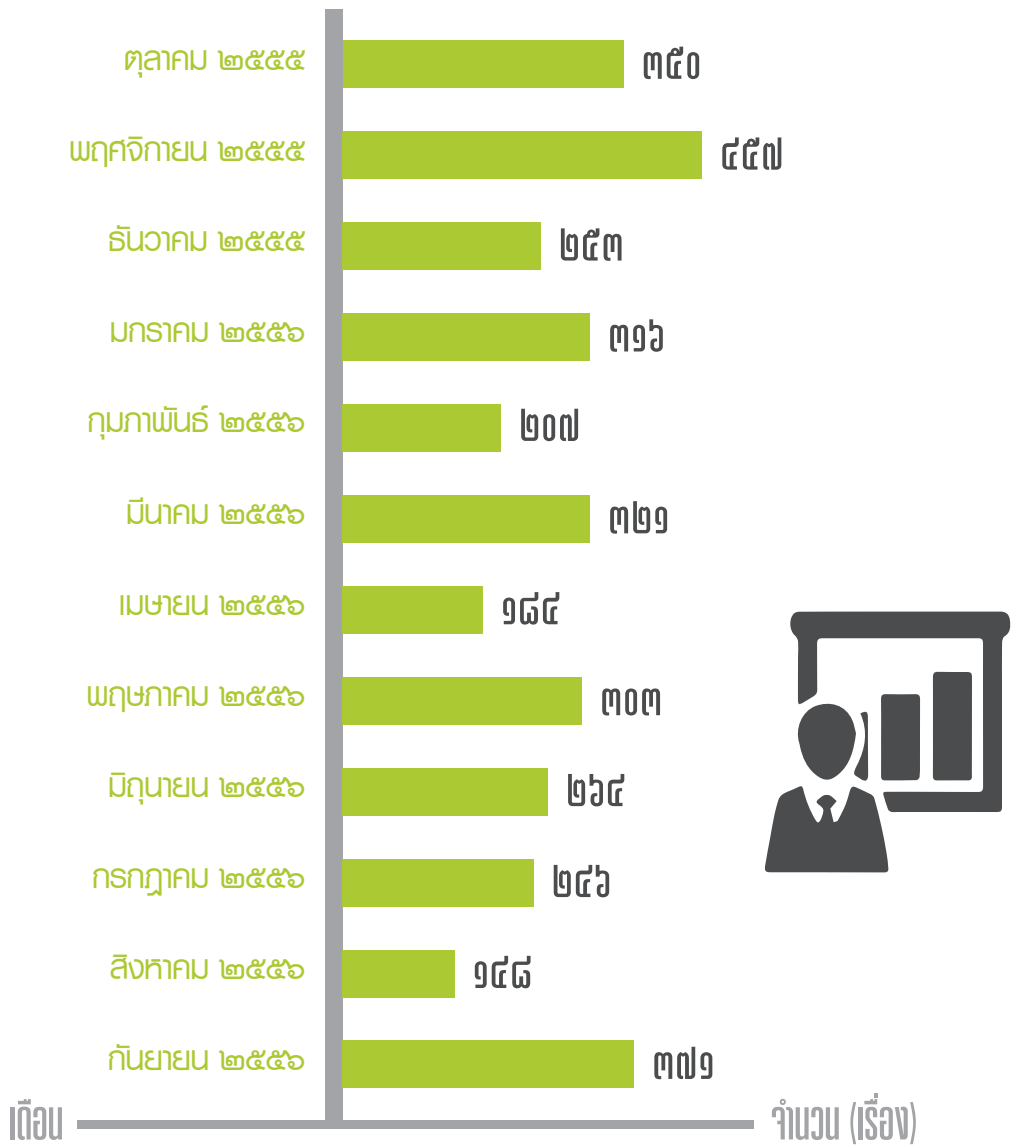
เรื่องร้องเรียนกรณีผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรม ตามประมวลจริยธรรม ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาและรายงานต่อรัฐสภา คณะรัฐมนตรี หรือสภาท้องถิ่น ที่เกี่ยวข้อง เพื่อดำเนินการบังคับให้เป็นไปตามประมวลจริยธรรม จำนวน ๙ เรื่อง

เรื่องร้องเรียนกรณีเจ้าหน้าที่ของรัฐฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมตามประมวลจริยธรรม ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาส่งเรื่องให้ผู้ที่เกี่ยวข้องในการบังคับการให้เป็นไปตามประมวลจริยธรรม จำนวน ๒ เรื่อง

เรื่องร้องเรียนกรณีผู้ตรวจการแผ่นดินเห็นควรไต่สวนและเปิดเผยผลการไต่สวนต่อสาธารณะ เป็นเรื่องร้องเรียนที่เจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมที่เป็น การกระทำร้ายแรงและพบว่าไม่เป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานจริยธรรม จำนวน ๑ เรื่อง

จำนวนเรื่องร้องเรียนที่ได้รับ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๖

รวม **๓,๔๒๐** เรื่อง



จำนวนเรื่องร้องเรียนที่ได้รับ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๖

รวม ๓,๕๒๐ เรื่อง



ไม่ระบุหรือมากกว่าหนึ่งจังหวัด ๒๖ เรื่อง

จำนวนเรื่องร้องเรียนแยกตามจังหวัด ๑๐ อันดับแรก

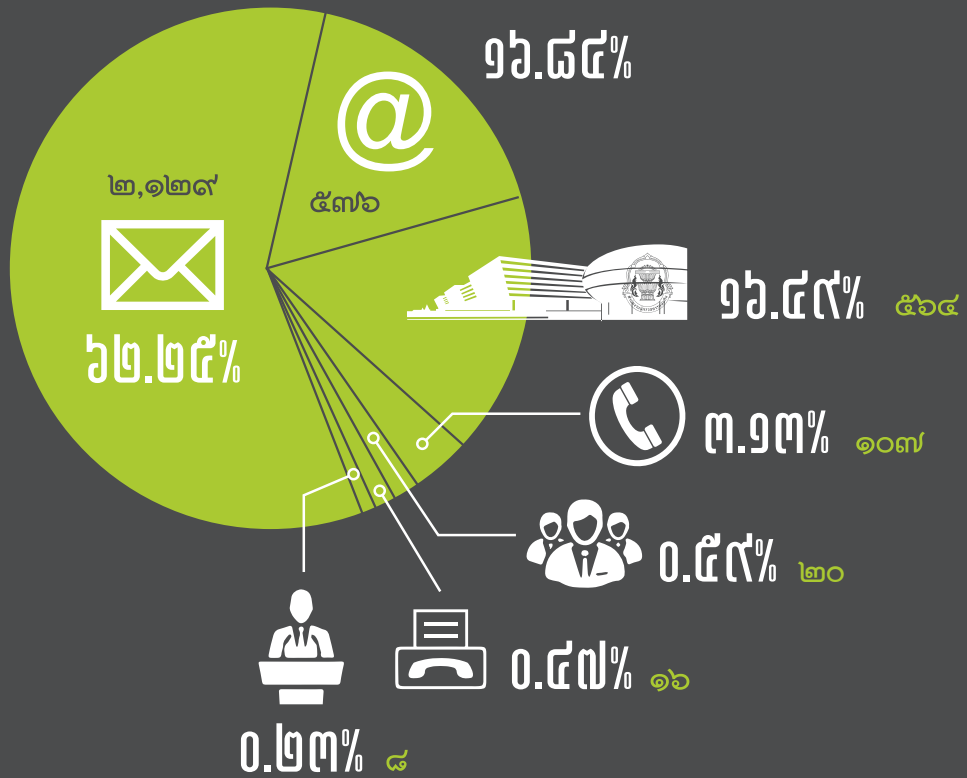
อันดับ	จังหวัด	เรื่องร้องเรียน (เรื่อง)
๑	กรุงเทพมหานคร	๑,๐๙๙
๒	นนทบุรี	๑๒๗
๓	นครราชสีมา	๙๙
๔	เชียงใหม่	๙๕
๕	ปทุมธานี	๘๘
๖	ชลบุรี	๗๙
๗	เชียงราย	๕๗
๘	สมุทรปราการ	๕๕
๙	ลพบุรี สระบุรี	๕๔
๑๐	ราชบุรี สุรินทร์ อุดรธานี	๕๓

จำนวนเรื่องร้องเรียนที่ได้รับไป طبقประเภท พ.ศ. ๒๕๕๖ จำนวน ๓,๔๒๐ เรื่อง จำแนกตามภาคและจังหวัด

ภาค / จังหวัด	จำนวน (เรื่อง)
ภาคเหนือ	๒๓๗
๑ เชียงใหม่	๙๕
๒ เชียงราย	๕๗
๓ ลำปาง	๓๑
๔ ลำพูน	๑๑
๕ อุตรดิตถ์	๑๑
๖ พะเยา	๙
๗ แพร่	๙
๘ น่าน	๘
๙ แม่ฮ่องสอน	๖
ภาคกลาง	๑,๘๔๙
๑ กรุงเทพมหานคร	๑,๐๙๙
๒ นนทบุรี	๑๒๗
๓ ปทุมธานี	๘๘
๔ สมุทรปราการ	๕๕
๕ สระบุรี	๕๔
๖ ลพบุรี	๕๔
๗ พระนครศรีอยุธยา	๔๙
๘ นครปฐม	๔๗
๙ นครสวรรค์	๔๕
๑๐ สมุทรสาคร	๓๒
๑๑ พิษณุโลก	๓๒
๑๒ สุพรรณบุรี	๒๗
๑๓ เพชรบูรณ์	๒๗
๑๔ กำแพงเพชร	๒๒
๑๕ สิงห์บุรี	๒๑
๑๖ พิจิตร	๑๙
๑๗ อุทัยธานี	๑๓
๑๘ อ่างทอง	๑๑
๑๙ นครนายก	๙
๒๐ สุโขทัย	๙
๒๑ ชัยนาท	๘
๒๒ สมุทรสงคราม	๑
ภาคตะวันออก	๒๑๗
๑ ชลบุรี	๗๙
๒ ฉะเชิงเทรา	๓๔
๓ ระยอง	๓๐
๔ จันทบุรี	๒๔
๕ ปราจีนบุรี	๒๔
๖ สระแก้ว	๑๓
๗ ตราด	๑๓
ไม่ระบุจังหวัดหรือพื้นที่ครอบคลุมมากกว่าหนึ่งจังหวัด	๒๖

ภาค / จังหวัด	จำนวน (เรื่อง)
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	๖๓๔
๑ นครราชสีมา	๙๙
๒ สุรินทร์	๕๓
๓ อุตรดิตถ์	๕๓
๔ อุบลราชธานี	๕๒
๕ ขอนแก่น	๔๙
๖ ร้อยเอ็ด	๓๘
๗ บุรีรัมย์	๓๗
๘ มหาสารคาม	๓๑
๙ สกลนคร	๓๐
๑๐ ศรีสะเกษ	๒๙
๑๑ กาฬสินธุ์	๒๗
๑๒ ชัยภูมิ	๒๗
๑๓ นครพนม	๒๕
๑๔ หนองบัวลำภู	๒๔
๑๕ เลย	๒๑
๑๖ หนองคาย	๑๓
๑๗ บึงกาฬ	๑๐
๑๘ อำนาจเจริญ	๘
๑๙ ยโสธร	๖
๒๐ มุกดาหาร	๒
ภาคใต้	๒๘๙
๑ นครศรีธรรมราช	๔๓
๒ สงขลา	๔๑
๓ สุราษฎร์ธานี	๓๖
๔ ภูเก็ต	๓๒
๕ กระบี่	๒๒
๖ ตรัง	๒๐
๗ ชุมพร	๑๘
๘ ยะลา	๑๗
๙ ปัตตานี	๑๓
๑๐ พัทลุง	๑๒
๑๑ ระนอง	๑๑
๑๒ พังงา	๑๒
๑๓ นราธิวาส	๖
๑๔ สตูล	๖
ภาคตะวันตก	๑๖๘
๑ ราชบุรี	๕๓
๒ กาญจนบุรี	๓๗
๓ ประจวบคีรีขันธ์	๓๔
๔ เพชรบุรี	๒๕
๕ ตาก	๑๙

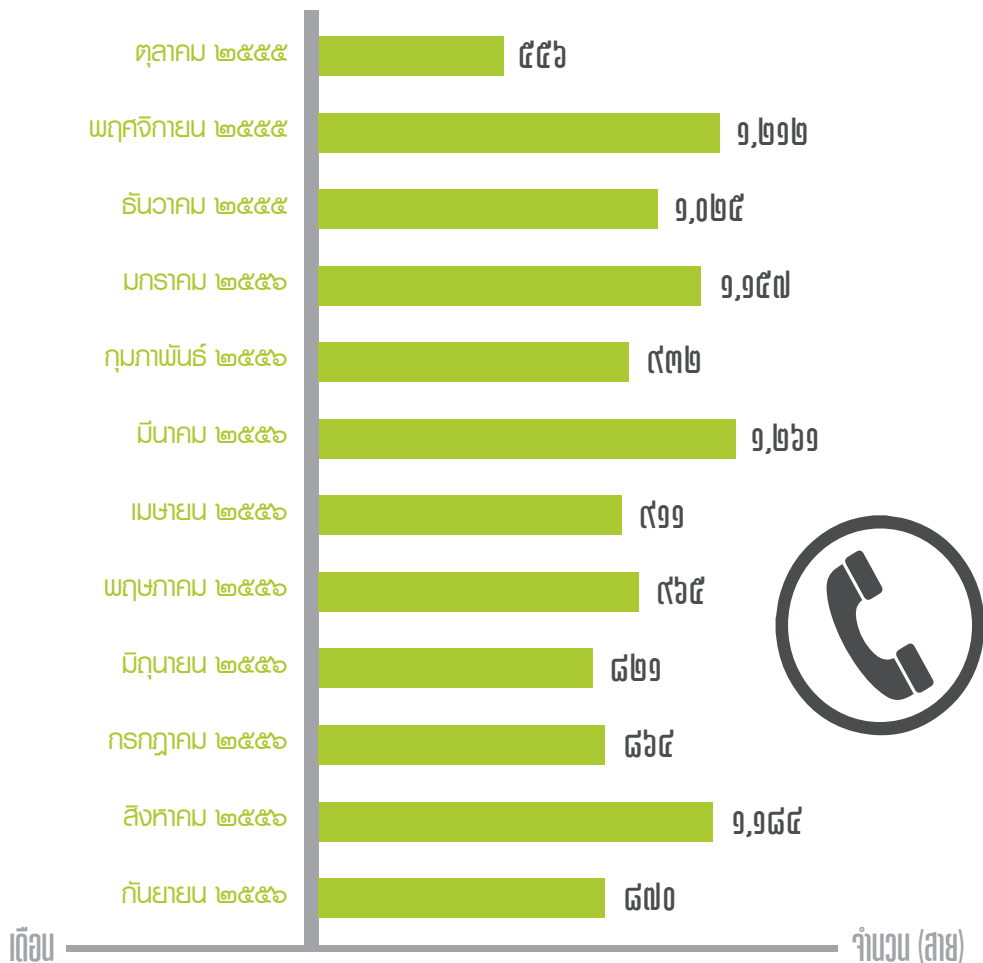
จำนวนเรื่องร้องเรียนที่ได้รับ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๖ จำแนกตามช่องทางการร้องเรียน



หน่วยงาน	จำนวน (เรื่อง)
ไปรษณีย์	๒,๑๒๙
เว็บไซต์ www.ombudsman.go.th	๕๗๖
ยื่นเรื่องด้วยตัวเอง ณ ที่ทำการสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน	๕๖๔
CALL CENTER ๑๖๗๖ สายด่วนผู้ตรวจการแผ่นดิน	๑๐๗
เครือข่ายผู้ตรวจการแผ่นดิน (สภานายความ สำนักงานอัยการสูงสุด ศูนย์ ICT ชุมชนเพื่อพ่อหลวง)	๒๐
โทรสาร	๑๖
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และ สมาชิกวุฒิสภา	๘
รวม	๓,๔๒๐

จำนวนการให้บริการปรึกษาและรับเรื่องร้องเรียนผ่านทางโทรศัพท์ **สายด่วน ๑๖๗๖**

ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๖ รวม **๑๑,๗๕๘** สาย



เรื่องร้องเรียนที่ดำเนินการแล้วเสร็จ ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๖

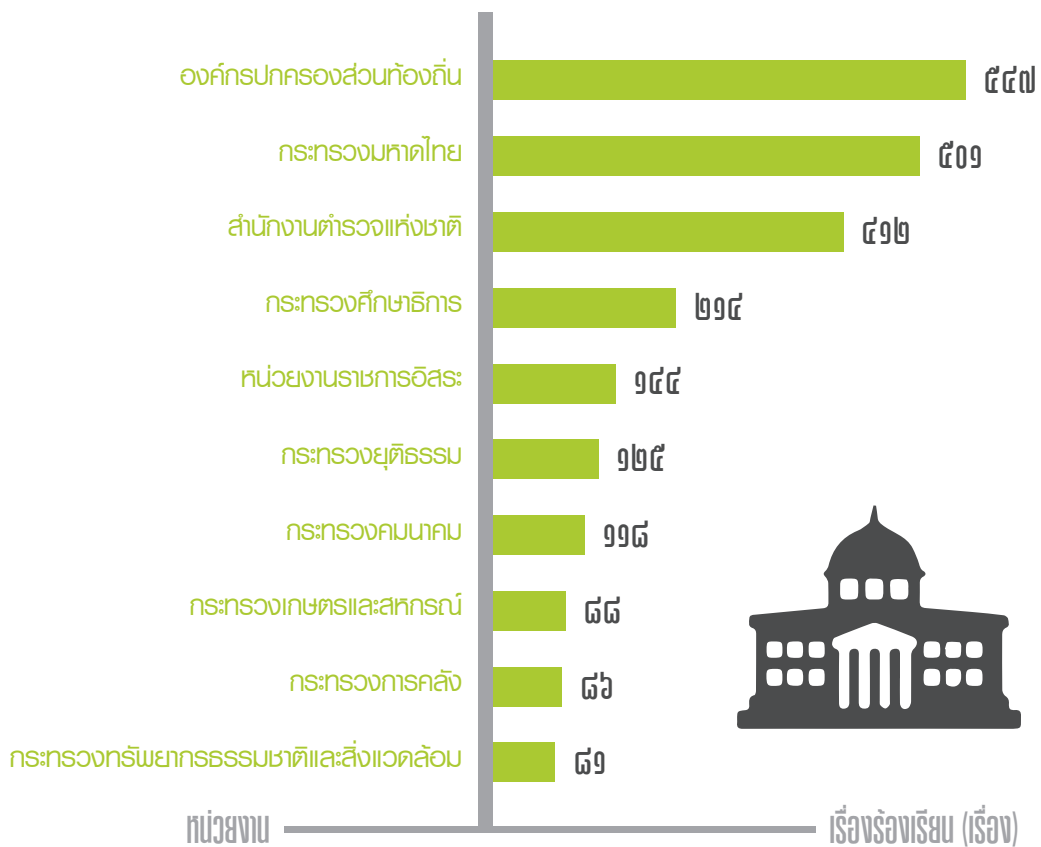
จำนวน ๒,๘๙๗ เรื่อง จำแนกตามหน่วยงานที่ถูกร้องเรียน

	หน่วยงาน	รวม
๑	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น - องค์การบริหารส่วนตำบล (๒๒๓) - เทศบาล (๒๒๑) - กรุงเทพมหานคร (๙๐) - องค์การบริหารส่วนจังหวัด (๑๙) - ไร่ระบูนุ (๔)	๕๔๗
๒	กระทรวงมหาดไทย - กรมการปกครอง (๒๑๗) - กรมที่ดิน (๑๔๘) - สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย (๓๘) - กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (๓๘) - การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค (๑๔)	๕๐๑
๓	สำนักงานตำรวจแห่งชาติ	๔๑๒
๔	กระทรวงศึกษาธิการ - สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (๙๕) - สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (๗๔) - สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (๑๔) - สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (๙) - สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (๕)	๒๑๔
๕	หน่วยงานราชการอิสระ - สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง (๒๑) - สำนักงานอัยการสูงสุด (๑๗) - สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (๑๕) - สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (๑๔) - ศาลยุติธรรม (๑๒)	๑๔๔
๖	กระทรวงยุติธรรม - กรมราชทัณฑ์ (๘๘) - กรมบังคับคดี (๑๐) - กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ (๖) - สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (๔) - กรมสอบสวนคดีพิเศษ (๔)	๑๒๕
๗	กระทรวงคมนาคม - กรมทางหลวง (๑๙) - กรมการขนส่งทางบก (๑๙) - องค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพ (๑๓) - กรมทางหลวงชนบท (๑๓) - การรถไฟแห่งประเทศไทย (๑๑)	๑๑๘

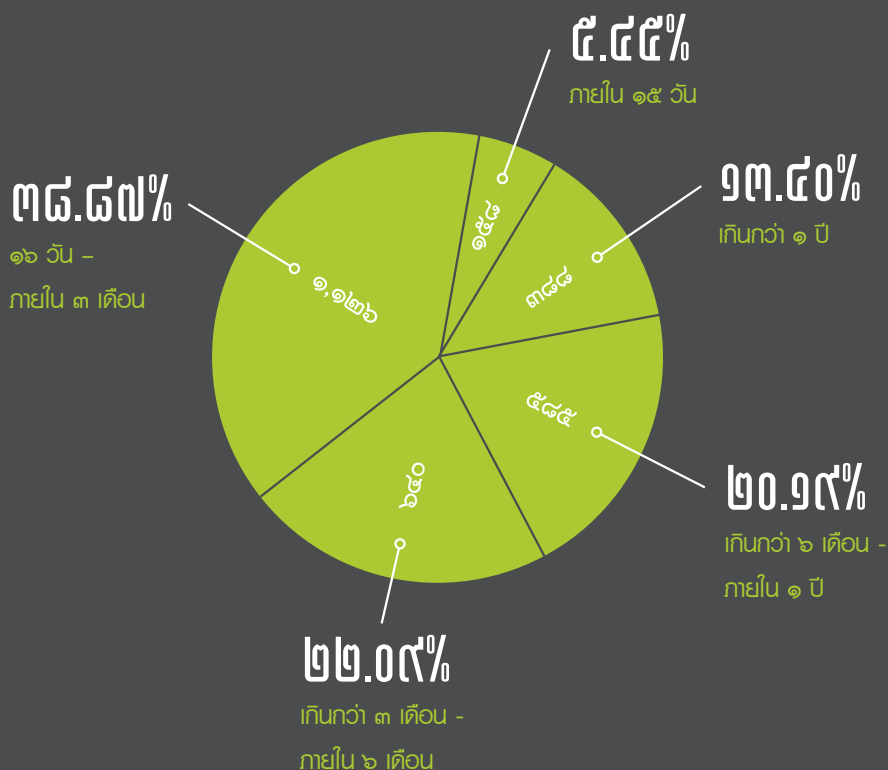
	หน่วยงาน	รวม
๘	กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ - กรมชลประทาน (๒๘) - สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (๑๙) - กรมประมง (๗) - กรมส่งเสริมสหกรณ์ (๖) - กรมส่งเสริมการเกษตร (๖)	๘๘
๙	กระทรวงการคลัง - กรมสรรพากร (๒๑) - กรมธนารักษ์ (๑๖) - ธนาคารอาคารสงเคราะห์ (๑๐) - ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (๗) - ธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทย (๖)	๘๖
๑๐	กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม - กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช (๓๖) - กรมป่าไม้ (๒๗) - สำนักงานปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (๕) - องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ (๓) - สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (๒)	๘๑
๑๑	กระทรวงสาธารณสุข	๗๐
๑๒	หน่วยงานภาคเอกชน	๓๑
๑๓	กระทรวงกลาโหม	๓๐
๑๔	กระทรวงอุตสาหกรรม	๒๙
๑๕	สำนักนายกรัฐมนตรี	๒๓
๑๖	กระทรวงแรงงาน	๒๒
๑๗	กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์	๒๑
๑๘	กระทรวงพลังงาน	๑๘
๑๙	รัฐสภา	๑๑
๒๐	กระทรวงวัฒนธรรม	๑๐
๒๑	กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร	๗
๒๒	คณะรัฐมนตรี	๖
๒๓	กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	๔
๒๔	รัฐวิสาหกิจในกำกับของรัฐมนตรี	๓
๒๕	หน่วยงานอิสระไม่สังกัดกระทรวง	๓
๒๖	กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา	๒
๒๗	กระทรวงการต่างประเทศ	๒
๒๘	องค์กรวิชาชีพ	๒

	หน่วยงาน	รวม
๑๙	หน่วยงานอิสระสังกัดกระทรวง	๑
๓๐	ส่วนราชการในกำกับของรัฐมนตรี	๑
๓๑	พรรคการเมือง	๑
๓๒	อื่น ๆ	๒๑๔
๓๓	ไม่ระบุหน่วยงานที่ร้องเรียนชัดเจน	๗๐
	รวม	๒,๘๙๗

หน่วยงานที่ถูกร้องเรียนมากที่สุด ๑๐ อันดับ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๖



เรื่องร้องเรียนที่ดำเนินการแล้วเสร็จในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๖ จำแนกตามระยะเวลาดำเนินการ



ระยะเวลาในการดำเนินการ	เรื่องร้องเรียน (เรื่อง)	ร้อยละ
ภายใน ๑๕ วัน	๑๕๘	๕.๔๕
๑๖ วัน - ภายใน ๓ เดือน	๑,๑๒๖	๓๘.๘๗
เกินกว่า ๓ เดือน - ภายใน ๖ เดือน	๖๔๐	๒๒.๐๔
เกินกว่า ๖ เดือน - ภายใน ๑ ปี	๕๘๕	๒๐.๙๔
เกินกว่า ๑ ปี	๓๘๘	๑๓.๔๐
รวม	๒,๘๙๗	๑๐๐.๐๐

๒.๓ ตัวอย่างเรื่องร้องเรียนที่เป็นการคุ้มครองสิทธิหรือประโยชน์สาธารณะ

ผลการดำเนินงานของผู้ตรวจการแผ่นดินในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๖ ซึ่งถือเป็นก้าวเข้าสู่ปีที่ ๑๔ ขององค์กรผู้ตรวจการแผ่นดินของไทยเป็นเครื่องยืนยันและพิสูจน์ได้ว่าผู้ตรวจการแผ่นดินเป็นกลไกสำคัญในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ เพื่อคุ้มครองประโยชน์สาธารณะ สิทธิของประชาชน เยียวยาทุกข์ร้อนของประชาชนเพื่อคืนความเป็นธรรมและการได้รับการปฏิบัติที่คำนึงถึงสิทธิและเสรีภาพในฐานะประชาชนชาวไทย ทั้งนี้ รอบปีที่ผ่านมามีเรื่องร้องเรียนที่ผู้ตรวจการแผ่นดินได้พิจารณาวินิจฉัยปรากฏดังตัวอย่างเรื่องร้องเรียนต่อไปนี้

เรื่องที่ ๑

เรื่องที่ ๑ พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๓๗ มาตรา ๗๔ มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๙ วรรคสอง

ผู้ตรวจการแผ่นดินได้รับหนังสือร้องเรียนจากคณะบุคคลซึ่งดำรงตำแหน่งกรรมการของบริษัทมหาชนแห่งหนึ่ง ซึ่งบริษัทของตนได้ถูกเจ้าพนักงานทำการค้นเพื่อยึด อายัดเครื่องคอมพิวเตอร์ แผ่นซีดี หรือสิ่งของอื่นที่เกี่ยวข้องที่มีการติดตั้งหรือบันทึกข้อมูลโปรแกรมคอมพิวเตอร์ละเมิดลิขสิทธิ์ ได้มีการร้องทุกข์เกี่ยวกับการละเมิดลิขสิทธิ์และมีหมายเรียกผู้ต้องหาจากกองบังคับการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเศรษฐกิจมายังบริษัทและกรรมการบริษัทในฐานะผู้ต้องหา จากกรณีดังกล่าว ผู้ร้องเรียนเห็นว่า พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๓๗ มาตรา ๗๔ ซึ่งบัญญัติว่า “ในกรณีที่นิติบุคคลกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ให้ถือว่ากรรมการหรือผู้จัดการทุกคนของนิติบุคคลนั้นเป็นผู้ร่วมกระทำความผิดกับนิติบุคคลนั้น เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าการกระทำของนิติบุคคลนั้นได้กระทำโดยตนมิได้รู้เห็นหรือยินยอมด้วย” เป็นบทบัญญัติที่สันนิษฐานว่าผู้ร้องเรียนซึ่งเป็นกรรมการของบริษัทที่มีการกระทำความผิด มีความผิดโดยผู้กล่าวหาไม่ต้องพิสูจน์หรือแสดงหลักฐานที่ชี้ให้เห็นถึงการกระทำหรือเจตนาของผู้ร้องเรียนก่อน แต่สามารถนำการกระทำความผิดของบริษัทมาใช้สันนิษฐานให้ผู้ร้องเรียนมีความผิดและต้องรับโทษทางอาญา ทำให้ตนต้องมีภาระในการพิสูจน์ความบริสุทธิ์ว่าไม่ได้รู้เห็นหรือยินยอมด้วย บทบัญญัติดังกล่าวจึงมีผลเป็นการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของกรรมการหรือผู้จัดการ เช่น ถูกหมายเรียก อาจถูกจับกุมคุมขัง ต้องขอถอนประกันตัว

โดยไม่มีพยานหลักฐานในเบื้องต้นว่ากรรมการหรือผู้จัดการได้กระทำการหรือมีเจตนากระทำความผิดตามพระราชบัญญัติดังกล่าว ผู้ร้องเรียนจึงเสนอเรื่องมายังผู้ตรวจการแผ่นดินเพื่อพิจารณาเสนอเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยถึงปัญหาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญต่อไป

ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาเรื่องร้องเรียนประกอบกับข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องแล้ว มีความเห็นว่าบทบัญญัติของพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๓๗ มาตรา ๗๔ ในส่วนที่กำหนดข้อสันนิษฐานความรับผิดชอบทางอาญาของกรรมการหรือผู้จัดการของนิติบุคคล ในกรณีที่นิติบุคคลกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ โดยให้ถือว่ากรรมการหรือผู้จัดการทุกคนเป็นผู้ร่วมกระทำความผิดกับนิติบุคคลด้วย เป็นการสันนิษฐานความผิดทางอาญาแก่บุคคลโดยอาศัยสถานะของบุคคลเป็นเงื่อนไข ซึ่งมีผลให้กรรมการหรือผู้จัดการของนิติบุคคลต้องตกเป็นผู้ต้องหาหรือจำเลยร่วมกับนิติบุคคลโดยไม่จำเป็นต้องมีพยานหลักฐานตามสมควรในเบื้องต้นที่บ่งชี้ว่ากรรมการหรือผู้จัดการของนิติบุคคลนั้นได้ร่วมกระทำความผิดกับนิติบุคคลนั้นหรือไม่ เป็นการผลักภาระให้กรรมการหรือผู้จัดการนิติบุคคลพิสูจน์ต่อศาลว่าตนไม่รู้เห็นหรือยินยอมให้มีการกระทำความผิด ทำให้บุคคลถูกจำกัดสิทธิเสรีภาพ ขัดต่อหลักการประกันสิทธิเสรีภาพของผู้ต้องหาในคดีอาญาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๙ วรรคสอง ที่กำหนดให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ถูกกล่าวหาได้กระทำความผิดอาญาเป็น ผู้บริสุทธิ์ จนกว่าศาลจะได้มีคำพิพากษาเป็นที่สุดท้ายบุคคลนั้นกระทำความผิดอาญาจริง และยังขัดต่อหลักนิติธรรมที่ว่าโจทก์ในคดีอาญาต้องมีภาระการพิสูจน์ถึงการกระทำความผิดของจำเลยให้ครบองค์ประกอบของความผิด ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงเสนอเรื่องพร้อมความเห็นให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๙ วรรคสอง บัญญัติว่า ในคดีอาญาต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด เป็นบทบัญญัติที่มีเจตนารมณ์เพื่อคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญาโดยให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิดจนกว่าจะมีคำพิพากษาถึงที่สุดว่าเป็นผู้กระทำความผิด ซึ่งข้อสันนิษฐานนี้มีที่มาจากหลักสิทธิมนุษยชนในปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน^{๑๘} และยังปรากฏในกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง^{๑๙} และยังเป็นหลักการที่สำคัญประการหนึ่งของหลักนิติธรรมที่ได้รับการยอมรับ

^{๑๘} ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ข้อ ๑๑ ที่ว่า บุคคลซึ่งถูกกล่าวหาว่ามีความผิดอาญามีสิทธิที่จะได้รับการสันนิษฐานไว้ก่อนว่าบริสุทธิ์จนกว่าจะมีการพิสูจน์ว่ามีความผิดตามกฎหมายในการพิจารณาโดยเปิดเผยและผู้นั้นได้รับหลักประกันทั้งหลายที่จำเป็นในการต่อสู้คดี

^{๑๙} กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ข้อ ๑๔.๒ ที่ว่า บุคคลทุกคนซึ่งต้องทวงหาว่ากระทำความผิดอาญาต้องมีสิทธิได้รับการสันนิษฐานว่าเป็นผู้บริสุทธิ์จนกว่าจะพิสูจน์ตามกฎหมายได้ว่ามีความผิดอันถือเป็นหลักการพื้นฐานของระบบงานยุติธรรมทางอาญาสากลที่ว่า บุคคลทุกคนมิใช่ผู้กระทำความผิดอาญา เพื่อเป็นหลักประกันแห่งสิทธิและเสรีภาพของบุคคลเกี่ยวกับความรับผิดชอบทางอาญาที่รัฐให้การรับรองแก่บุคคลทุกคนที่จะไม่ถูกลงโทษทางอาญา จนกว่าจะมีพยานหลักฐานมาพิสูจน์ได้ว่าเป็นผู้กระทำความผิด

ในนานาอารยประเทศอีกด้วย ขณะที่พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๓๗ มาตรา ๗๔ มีวัตถุประสงค์ให้ดำเนินคดีแก่กรรมการหรือผู้จัดการทุกคนของนิติบุคคล โดยให้ถือว่าเป็นผู้ร่วมกระทำผิดกับนิติบุคคลด้วย มีผลเป็นการสันนิษฐานความผิดของจำเลย โดยโจทก์ไม่ต้องพิสูจน์ให้ศาลเห็นถึงการกระทำหรือเจตนาอย่างใดอย่างหนึ่งของจำเลยก่อน เพียงแต่พิสูจน์ว่านิติบุคคลได้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๓๗ และจำเลยเป็นกรรมการหรือผู้จัดการของนิติบุคคลนั้นเท่านั้น เป็นการนำการกระทำความผิดของบุคคลอื่นมาเป็นเงื่อนไขของการสันนิษฐานให้จำเลยมีความผิดและต้องรับโทษทางอาญา เว้นแต่จำเลยจะพิสูจน์ได้ว่าตนไม่ได้มีส่วนรู้เห็นเป็นใจในการกระทำความผิดของนิติบุคคลดังกล่าว อันมีผลเป็นการผลักภาระการพิสูจน์ความบริสุทธิ์ไปยังกรรมการหรือผู้จัดการทุกคนของนิติบุคคล และเป็นการสันนิษฐานความผิดของผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญาโดยอาศัยสถานะของบุคคลเป็นเงื่อนไข และยังขัดกับหลักนิติธรรม ข้อที่ว่าโจทก์ในคดีอาญาต้องมีภาระการพิสูจน์ถึงการกระทำความผิดของจำเลยให้ครบองค์ประกอบของความผิด นอกจากนี้ ยังมีผลเป็นการนำบุคคลเข้าสู่กระบวนการดำเนินคดีอาญาซึ่งทำให้บุคคลดังกล่าวอาจถูกจำกัดสิทธิและเสรีภาพ เช่น การถูกจับกุม หรือถูกคุมขัง โดยไม่มีพยานหลักฐานตามสมควรในเบื้องต้น

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยที่ ๕/๒๕๕๖ ว่า บทบัญญัติของพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๓๗ มาตรา ๗๔ ในส่วนที่เป็นการสันนิษฐานความผิดอาญาให้กรรมการหรือผู้จัดการนิติบุคคลเป็นผู้ร่วมกระทำความผิดกับนิติบุคคล โดยที่ไม่ปรากฏว่ามีส่วนเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดของนิติบุคคล มีปัญหาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ เพราะขัดหรือแย้งกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๙ วรรคสอง มีผลเป็นอันใช้บังคับไม่ได้อีกต่อไปตามมาตรา ๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

เรื่องที่ ๒



ปัญหาในการดำเนินโครงการรับจำนำข้าวเปลือกตามนโยบายของรัฐบาล

ผู้ตรวจการแผ่นดินได้รับเรื่องร้องเรียนกรณีการดำเนินการตามโครงการรับจำนำข้าวเปลือกของรัฐบาล และมติคณะรัฐมนตรีในการดำเนินการตามโครงการที่ให้คณะกรรมการนโยบายข้าวแห่งชาติ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กรมการค้าภายใน กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงการคลัง และหน่วยงานอื่น ๆ ของรัฐดำเนินโครงการรับจำนำข้าวเปลือก เป็นการรับจำนำข้าวเปลือกทุกเมล็ด โดยไม่จำกัดจำนวน และรับจำนำในราคาที่สูงกว่าราคาตลาดมาก ทำให้รัฐบาลเข้ามาเป็นผู้ซื้อข้าวเปลือกจากชาวนาแต่เพียงผู้เดียว เพราะไม่มีผู้ค้ารายใดจะสามารถรับซื้อข้าวเปลือกในราคาที่สูงแข่งขันกับรัฐบาลได้ และปรากฏข้อเท็จจริงว่า เมื่อสิ้นสุดการดำเนินโครงการรับจำนำข้าวเปลือก มีข้าวเปลือกที่ชาวนานำมาจำนำให้รัฐบาลกว่า ๑๗ ล้านตัน โดยไม่มีผู้มาไถ่ถอนแม้แต่รายเดียว ซึ่งขัดกับหลักการรับจำนำทั่วไป ผลลัพธ์ที่ตามมาคือโรงสีข้าวของเอกชนต้องหยุดกิจการไม่สามารถทำมาค้าขายได้ตามปกติ ต้องไปรับจ้างรัฐบาลแปรสภาพข้าวเปลือกของรัฐจากโครงการรับจำนำข้าว อีกทั้งเมื่อรัฐบาลมีข้าวในความครอบครองแต่เพียงผู้เดียวจำนวนมาก จึงทำให้ต้องระบายข้าวเพื่อขายออกไปในราคาที่ต่ำกว่าราคาที่รับซื้อ ทำให้ประสบกับปัญหาการขาดทุนประมาณกว่า ๑ แสนล้านบาท จึงทำให้รัฐบาลเป็นทั้งผู้รับซื้อข้าวเปลือกและขายข้าวสารรายใหญ่แต่เพียงผู้เดียว ถือเป็นประกอบกิจการที่เป็นการแข่งขันกับประชาชน อีกทั้งยังเป็นการทำลายระบบเศรษฐกิจการค้าเสรี และไม่สนับสนุนให้มีการพัฒนาเศรษฐกิจในตลาดการเกษตรข้าวอย่างยั่งยืน ทำให้เกิดความเสียหายต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศอย่างรุนแรง และเป็นโครงการที่ทำให้รัฐมีรายจ่ายสาธารณะ เป็นเหตุให้รัฐต้องก่อหนี้สาธารณะจำนวนมหาศาล นอกจากนี้การดำเนินโครงการดังกล่าวก็ปรากฏพฤติการณ์ที่ส่อไปในทางทุจริตอีกด้วย ผู้ร้องเรียนจึงเสนอเรื่องมายังผู้ตรวจการแผ่นดินเพื่อพิจารณาสอบสวนและวินิจฉัยพร้อมมีความเห็น เพื่อเสนอเรื่องให้ศาลปกครองและศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดต่อไป

ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาเรื่องร้องเรียนดังกล่าวแล้ว มีความเห็นว่า ในกรณีนี้มีใช้กรณีบทบัญญัติแห่งกฎหมายมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ จึงไม่อยู่ในอำนาจตามกฎหมายของผู้ตรวจการแผ่นดินที่จะเสนอเรื่องพร้อมความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญ^{๒๐} เพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยปัญหาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญได้ อีกทั้ง การกระทำของนายกรัฐมนตรี และคณะรัฐมนตรี ในการมีมติเห็นชอบตามการดำเนินการ

^{๒๐} พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๕๒ มาตรา ๑๔ (๑)

ตามนโยบายรับจำนำข้าวตามคำร้องเรียนเป็นการกระทำของรัฐบาล และเป็นการใช้อำนาจในฐานะรัฐบาล ซึ่งมีข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่นใด จึงไม่อยู่ในอำนาจตามกฎหมายของผู้ตรวจการแผ่นดินที่จะเสนอเรื่องพร้อมความเห็นต่อศาลปกครอง^{๒๑} เพื่อพิจารณาวินิจฉัยได้ ประกอบกับนโยบายรับจำนำข้าวเปลือกเป็นนโยบายซึ่งคณะรัฐมนตรีได้แถลงต่อรัฐสภา ซึ่งผู้ตรวจการแผ่นดินไม่สามารถรับไว้พิจารณาได้ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๕๒^{๒๒} ห้ามมิให้ผู้ตรวจการแผ่นดินรับไว้พิจารณา หรือให้ยุติการพิจารณา ดังนั้น ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงยุติการพิจารณาเรื่องในประเด็นนี้

ส่วนในประเด็นที่มีการร้องเรียนว่าการดำเนินการตามโครงการรับจำนำข้าวเปลือกของรัฐบาล มีพฤติการณ์ส่อไปในทางทุจริต อันอาจก่อให้เกิดความเสียหายทางเศรษฐกิจต่อประเทศ นั้น เนื่องจากสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ได้รับเรื่องในประเด็นดังกล่าวไว้พิจารณาเช่นกัน เมื่อวันที่ ๑๕ ตุลาคม ๒๕๕๕ และขณะนี้อยู่ในระหว่างการสอบสวน ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงวินิจฉัยให้ยุติการพิจารณาในประเด็นดังกล่าวเช่นกัน

อย่างไรก็ดี เนื่องจากการดำเนินการตามโครงการรับจำนำข้าวเปลือกของรัฐบาลได้ปรากฏว่ามีกรณีการทุจริตในการดำเนินการอย่างกว้างขวาง ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงได้มอบหมายให้เจ้าหน้าที่สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินลงพื้นที่เพื่อตรวจสอบข้อมูลการทุจริตในการดำเนินโครงการในพื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรี ชัยนาท นครสวรรค์ และพิจิตร ในระหว่างวันที่ ๒๔ - ๒๖ กรกฎาคม ๒๕๕๖ ทั้งนี้ จากการลงพื้นที่ในจังหวัดพิจิตร พบว่า มีกรณีการทุจริตในการดำเนินโครงการ โดยที่ผู้ประกอบการโรงสีแปรรูปข้าวซึ่งเข้าร่วมโครงการรับจำนำข้าวเปลือกของรัฐบาลมีพฤติการณ์หลอกลวงเกษตรกร กล่าวคือ เกษตรกรได้เก็บเกี่ยวข้าวเปลือกแล้วนำไปจำนำกับท่าข้าวของ นาย อ. ซึ่ง นาย อ. แจ้งกับเกษตรกรว่าเป็นตัวแทนของบริษัท ก. ที่ได้รับอนุญาตจากรัฐบาลให้เป็นจุดรับจำนำข้าวเปลือกปี ๒๕๕๕/๒๕๕๖ แต่ปรากฏว่าเมื่อเกษตรกร จำนวน ๗๕ ราย นำข้าวเปลือกไปจำนำกับนาย อ. แล้วกลับไม่ได้รับใบประทวน จึงไม่มีเอกสารไปขอรับเงินจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรได้ เมื่อติดตามทวงถาม นาย อ. ก็ผิดผ่อนเรื่อยมา กระทั่งเมื่อผู้ว่าราชการจังหวัดได้รับการร้องเรียนและมีการตรวจสอบท่าข้าวของนาย อ. และบริษัท ก. ก็ไม่พบว่ามีข้าวเปลือกที่เกษตรกรนำไปจำนำแต่อย่างใด เกษตรกรผู้เสียหายทั้งหมดจึงเข้าแจ้งความร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวน ต่อมา คณะพนักงานสอบสวน สถานีตำรวจภูธรเมือง ได้สืบสวนสอบสวนและรวบรวมพยานหลักฐานในคดีพบว่า มีผู้ร่วมกระทำความผิดประกอบด้วยจำนวน ๔ ราย ซึ่งรวมถึง นาย อ. และนางสาว ณ. ซึ่งเป็นกรรมการ

^{๒๑} พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๕๒ มาตรา ๑๔(๒)

^{๒๒} พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๕๒ มาตรา ๒๘(๑)

ผู้มีอำนาจดำเนินการของ บริษัท ก. ในฐานความผิดร่วมกันฉ้อโกง โดยกระทำการแสดงข้อความอันเป็นเท็จ ต่อประชาชน หรือด้วยการปกปิดความจริงซึ่งควรบอกแจ้งให้แก่ประชาชน และได้ขออนุมัติศาลเพื่อออกหมายจับ ผู้กระทำความผิด ซึ่งเจ้าหน้าที่ตำรวจสามารถจับกุมตัว นาย อ. ได้ในเวลาต่อมา ส่วนของผู้ต้องหาอีก ๓ คน ยังอยู่ระหว่างการหลบหนีการจับกุม นอกจากนี้ ยังตรวจสอบพบด้วยว่ามีเกษตรกรที่ได้รับความเดือดร้อน เสียหายจากการนำข้าวเปลือกมาจำหน่ายไว้กับ โรงสีของบริษัท ก. ในท้องที่อำเภออื่นอีก โดยมีพฤติการณ์ ในลักษณะเดียวกัน คือ รับจำหน่ายข้าวเปลือกจากเกษตรกร แต่ไม่ได้ส่งมอบใบประทวนให้แก่เกษตรกร ซึ่งจากการ ติดตามการสืบสวนของเจ้าหน้าที่ตำรวจ พบว่า มีพยานหลักฐานที่บ่งชี้ว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐได้มีส่วนร่วมในการ กระทำความผิดในคดีนี้ด้วย

ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาคำร้องเรียนประกอบกับข้อเท็จจริงจากการลงพื้นที่ ชักกฎหมายที่เกี่ยวข้อง แล้ว มีความเห็นว่า แม้การดำเนินการตามนโยบายรับจำหน่ายข้าวเปลือกจะเป็นนโยบายซึ่งคณะรัฐมนตรีได้แถลง ต่อรัฐสภา ซึ่งผู้ตรวจการแผ่นดินไม่อาจรับไว้และจะต้องยุติการพิจารณาตามกฎหมายก็ตาม แต่การปฏิบัติตาม นโยบายดังกล่าว ส่งผลให้เกิดการทุจริตและประพฤติมิชอบอันอาจมีข้าราชการ และเจ้าหน้าที่ของรัฐ เข้าไป เกี่ยวข้องด้วย ดังที่ปรากฏพยานหลักฐานการทุจริตหลอกลวงเกษตรกรชาวนาในพื้นที่จังหวัดพิจิตร อันเป็นการ ปฏิบัติหน้าที่ที่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ประชาชนโดยไม่เป็นธรรม ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงได้มีหนังสือ แจ้งข้อเสนอแนะไปยังนายกรัฐมนตรี ในฐานะประธานคณะกรรมการนโยบายข้าวแห่งชาติและรัฐบาล เพื่อ พิจารณาปรับปรุงนโยบายการรับจำหน่ายข้าวเปลือกดังกล่าวให้เหมาะสม ในการดำเนินการรับจำหน่ายข้าวเปลือก ปี ๒๕๕๖/๒๕๕๗ ที่จะเริ่มดำเนินการในเดือนตุลาคม ๒๕๕๖ ดังนี้

๑. ขอให้พิจารณาการดำเนินนโยบายรับจำหน่ายข้าวเปลือกของรัฐบาลเป็นเครื่องมือและกลไกของรัฐบาล ในการแก้ไขปัญหาให้กับเกษตรกรชาวนาในช่วงระยะเวลาอันสมควร โดยพิจารณาใช้นโยบายประกันรายได้ เป็นเครื่องมือของรัฐบาล ในการช่วยเหลือเกษตรกรชาวนาให้มีรายได้ที่มั่นคงแน่นอนร่วมด้วย เนื่องจาก การแทรกแซงพืชผลทางการเกษตร ด้วยวิธีการรับจำหน่ายข้าวเปลือกได้เกิดปัญหาขึ้นอย่างมากมาย เช่น เป็นการ บิดเบือนกลไกตลาด รัฐบาลต้องมีข้าวคงค้างอยู่ในคลังเป็นจำนวนมาก รวมทั้งคุณภาพข้าวที่เก็บรักษาไว้ใน คลังแล้วระบายออกไม่ทันเสื่อมคุณภาพลงทำให้ราคาข้าวตกต่ำ อีกทั้งประการสำคัญมีปัญหาการทุจริตในทุก ชั้นตอนของกระบวนการรับจำหน่ายข้าวเปลือก ผู้ได้ประโยชน์จากนโยบายดังกล่าวเป็นเพียงบุคคลบางกลุ่ม ไม่ครอบคลุมเกษตรกรชาวนาอย่างทั่วถึง นโยบายประกันรายได้จะสามารถลดช่องว่างของการทุจริตได้ในระดับหนึ่ง โอกาสที่เจ้าหน้าที่ของรัฐจะเข้าไปแสวงหาผลประโยชน์จากการดำเนินนโยบายมีน้อย เมื่อเทียบกับวิธีการ รับจำหน่ายข้าวเปลือก รวมทั้งผลประโยชน์ตกอยู่กับเกษตรกรชาวนาอย่างทั่วถึง และกลไกตลาดไม่ถูกบิดเบือน ตลอดจนไม่เป็นภาระทางงบประมาณในภาพรวมของประเทศ

๒. ขอให้พิจารณารับจำนำข้าวเปลือกในราคาที่เหมาะสม ใกล้เคียงกับราคาตลาด หากการรับจำนำ และราคาตลาดแตกต่างกันมาก เมื่อหมดระยะเวลาการรับจำนำราคาผลผลิตการเกษตรไม่สูงขึ้นเกินกว่าราคา รับจำนำ ทำให้เกษตรกรชาวนาไม่มาไถ่ถอนผลิตผล รัฐบาลต้องแบกรับภาระในการเก็บรักษา ภาระการขาดทุน จากการขายผลผลิตการเกษตรที่รับจำนำ การเสื่อมคุณภาพจากการเก็บไว้นาน หากรัฐบาลกำหนดราคา รับจำนำข้าวเปลือกให้เหมาะสมใกล้เคียงกับกลไกของราคาตลาดโลก เกษตรกรผู้ปลูกพืชชนิดอื่นจะไม่นำ เรื่องดังกล่าวมาสร้างเงื่อนไขสำหรับราคาพืชผลการเกษตรชนิดอื่น อีกทั้งเป็นการลดปัญหาการลักลอบนำเข้า ข้าวจากประเทศเพื่อนบ้านมาสวมสิทธิรับจำนำข้าวในประเทศไทย และรวมถึงจำกัดการรับจำนำข้าวเปลือก ต่อครัวเรือนในปริมาณที่เหมาะสม เพื่อช่วยเหลือเกษตรกรรายย่อยที่มีฐานะยากจนอย่างแท้จริง ตลอดจน ขอให้พิจารณาสับสนุนและจัดหางบประมาณ ในการพัฒนาประสิทธิภาพและลดต้นทุนการผลิตให้กับ เกษตรกรชาวนา เช่น การจัดหาแหล่งน้ำ บัญ พันธุ์ข้าว เป็นต้น เพื่อให้เกษตรกรชาวนาสามารถช่วยเหลือพึ่งพา ตนเองได้ในระยะยาว

๓. ขอให้พิจารณากำหนดราคารับจำนำข้าวเปลือกแต่ละชนิด ให้เหมาะสมสอดคล้องกับต้นทุน การผลิต โดยอยู่บนพื้นฐานของความสมเหตุสมผล แยกคุณภาพและพันธุ์ข้าวที่รับจำนำให้ชัดเจน ซึ่งข้าวเปลือก คุณภาพดีจะต้องมีราคารับจำนำที่แตกต่างจากข้าวที่มีคุณภาพต่ำหรือด้อยกว่า มิใช่เป็นการรับจำนำข้าวเปลือก แบบทุกเมล็ด โดยปัจจุบันเกษตรกรชาวนาจะใช้พันธุ์ข้าวที่มีอายุการเก็บเกี่ยวสั้น เพื่อเร่งนำผลผลิตเข้าสู่ กระบวนการรับจำนำข้าวเปลือกของรัฐบาล ทำให้เกษตรกรชาวนาขาดการส่งเสริมพัฒนาพันธุ์ข้าว และไม่ใช้ ความประณีตในขั้นตอนการเพาะปลูก ทำให้ได้ข้าวที่มีคุณภาพต่ำออกสู่ท้องตลาด

๔. ขอให้พิจารณากระบวนการตรวจสอบปริมาณ และคุณภาพของข้าวสารที่สีแปรรูปแล้ว ก่อนจะ นำเข้าจัดเก็บในคลังของรัฐบาล โดยจำกัดผู้รับผิดชอบในแต่ละขั้นตอนให้ชัดเจน และสามารถมีกระบวนการ ตรวจสอบได้อย่างเหมาะสมตลอดเวลา

๕. ขอให้พิจารณาการระบายข้าวในคลังของรัฐบาล โดยเปิดการประมูลอย่างเปิดเผยเป็นที่ทราบแก่ บุคคลทั่วไปในปริมาณที่เหมาะสม ไม่ควรเปิดการประมูลในปริมาณจำนวนมากในคราวเดียวกัน เพื่อเปิดโอกาส ให้ผู้ค้ารายย่อยได้มีโอกาสเข้าร่วมการแข่งขันราคาอย่างเป็นธรรม เปิดเผยตัวเลขปริมาณการจัดเก็บและปริมาณ การส่งออก รายชื่อผู้ประมูลข้าวในคลังของรัฐบาล ราคาที่ประมูลได้ในแต่ละครั้งให้สาธารณชนรับทราบ เพื่อความโปร่งใสและมีหลักธรรมาภิบาลในการดำเนินการ รวมทั้งอาจพิจารณาให้มีกระบวนการระบายข้าว ในคลังของรัฐบาล โดยวิธีการบริจาคให้กับองค์กร หรือมูลนิธิที่มีวัตถุประสงค์เพื่อการกุศลและสาธารณประโยชน์ ภายในประเทศ ตลอดจนบริจาคให้กับกลุ่มประเทศที่ยากจน หรือกลุ่มประเทศที่ประเทศไทยยังไม่เคยเปิด ตลาดสินค้าการเกษตร เพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์ข้าวไทยให้เป็นที่รู้จักเพิ่มมากขึ้น

นอกจากนี้ ผู้ตรวจการแผ่นดินยังได้ส่งเรื่อง พร้อมด้วยพยานหลักฐานที่ได้รับจากการสอบสวนไปยัง สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติเพื่อพิจารณาดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ต่อไป และขอให้สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง และกองบัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง สำนักงานตำรวจแห่งชาติ เร่งรัดการติดตามตัวผู้ต้องหาตลอดจนผู้ร่วมขบวนการฉ้อโกงประชาชนที่ยังหลบหนีอยู่มาดำเนินคดีตามกฎหมายโดยเร็ว เพื่อเป็นการช่วยเหลือเกษตรกรชาวนาที่ถูกฉ้อโกงในพื้นที่จังหวัดพิจิตร ซึ่งมีเป็นจำนวนมาก ให้เห็นผลเป็นรูปธรรม

เรื่องที่ ๓



การกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขการประมูลคลื่นความถี่สำหรับกิจการโทรคมนาคมเคลื่อนที่สากล ตามประกาศคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ มีปัญหาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

ผู้ตรวจการแผ่นดินได้รับเรื่องร้องเรียนขอให้ตรวจสอบกรณีที่มีการกำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขให้ผู้ขอรับใบอนุญาตแต่ละรายมีสิทธิยื่นประมูลคลื่นความถี่ย่าน ๒.๑ GHz ได้สูงสุดไม่เกินสามชุด และการกำหนดมูลค่าขั้นต่ำของการอนุญาตให้ใช้คลื่นความถี่แต่ละชุด ซึ่งมีมูลค่า ๔,๕๐๐,๐๐๐ บาท ตามประกาศคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) เรื่องหลักเกณฑ์และวิธีการอนุญาตให้ใช้คลื่นความถี่สำหรับกิจการโทรคมนาคมเคลื่อนที่สากล ย่าน ๒.๑ GHz พ.ศ. ๒๕๕๕ มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๔๗ และขัดหรือแย้งกับมาตรา ๔๕ แห่งพระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๓

ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาคำร้องเรียน ข้อกฎหมาย และคำชี้แจงจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนเอกสารหลักฐานต่าง ๆ แล้วเห็นว่า การประมูลคลื่นความถี่ดังกล่าวของสำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ ยังไม่ก่อให้เกิดการแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรมตามนัยมาตรา ๔๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ และมาตรา ๔๕ ประกอบมาตรา ๔๑ ววรรคหนึ่งและวรรคเจ็ด แห่งพระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุ

กระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๕๓ จึงเห็นชอบร่วมกันให้เสนอเรื่องพร้อมความเห็นต่อศาลปกครอง ขอให้เพิกถอนการกระทำทางปกครองของสำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ รวมถึงประกาศคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติดังกล่าว ซึ่งเป็นที่มาของอำนาจหน้าที่ที่ใช้ในการดำเนินการของสำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ พร้อมทั้งขอให้มีคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการคุ้มครองเพื่อบรรเทาทุกข์ชั่วคราว โดยให้สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ ชะลอการออกใบอนุญาตให้ใช้คลื่นความถี่สำหรับกิจการโทรคมนาคมเคลื่อนที่สากล ย่าน ๒.๑ GHz ไว้วชั่วคราวจนกว่าศาลจะมีคำพิพากษา

ต่อมา ศาลปกครองกลางมีคำสั่งไม่รับคำฟ้องของผู้ตรวจการแผ่นดินไว้พิจารณา เนื่องจากเห็นว่าการดำเนินการประมวลคลื่นความถี่ตามประกาศสำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ รวมถึงประกาศดังกล่าวเป็นการกระทำและอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ โดยแท้ มิใช่ของสำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ ดังนั้น ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงมิใช่ผู้มีสิทธิเสนอเรื่องพร้อมความเห็นต่อศาลปกครองตามมาตรา ๒๔๕(๒) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ประกอบกับมาตรา ๑๔(๒) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๕๒ และมาตรา ๔๓ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๕๒ ได้ รวมทั้งมิใช่เป็นผู้มีสิทธิและหน้าที่เสมือนหนึ่งเป็นผู้มีสิทธิฟ้องคดีตามมาตรา ๔๒ วรรคหนึ่งแห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว อย่างไรก็ดี ผู้ตรวจการแผ่นดินได้ยื่นอุทธรณ์คัดค้านคำสั่งไม่รับคำฟ้องไว้พิจารณาของศาลปกครองกลางแล้ว ขณะนี้อยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลปกครองสูงสุด

เรื่องที่ ๔



ปัญหาความโปร่งใสในการบริหารกองทุนพัฒนาไฟฟ้า

ผู้ตรวจการแผ่นดินได้รับเรื่องร้องเรียนจากประชาชนขอให้ตรวจสอบการบริหารกองทุนพัฒนาไฟฟ้า ณ พื้นที่โรงไฟฟ้าแห่งหนึ่ง ในประเด็นการได้มาซึ่งคณะกรรมการพัฒนาชุมชนในพื้นที่รอบโรงไฟฟ้าตำบล และคณะกรรมการพัฒนาชุมชนในพื้นที่รอบโรงไฟฟ้าของกองทุนพัฒนาไฟฟ้า ไม่เป็นไปตามระเบียบที่เกี่ยวข้อง การอนุมัติเงินกองทุนพัฒนาโรงไฟฟ้าในปี ๒๕๕๕ มีความไม่โปร่งใส เนื่องจากมีการจัดทำเอกสารปลอมเพื่อขอรับเงินสนับสนุนโครงการจากกองทุน และไม่ปฏิบัติตามเจตนารมณ์ของกองทุนขอให้กองทุนพัฒนาไฟฟ้าจัดสรรงบประมาณจำนวนร้อยละ ๕ ของกองทุน เพื่อชดเชยและเยียวยาผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการดำเนินกิจการโรงไฟฟ้า

ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาแล้วจึงได้ตรวจสอบข้อเท็จจริงตามคำร้องเรียนอย่างเร่งด่วน เพราะเป็นปัญหาความขัดแย้งระหว่างรัฐกับประชาชนภายในพื้นที่ ซึ่งส่งผลการดำเนินโครงการของรัฐตลอดจนการพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน แต่เนื่องจากทางจังหวัดมิได้ชี้แจงข้อเท็จจริงเอกสารหลักฐานประกอบการพิจารณาในระยะเวลาที่กำหนด ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงต้องเร่งรัดและแจ้งเตือนให้จังหวัดชี้แจงและส่งเอกสารหลักฐานมาภายใน ๑๕ วัน ในเวลาต่อมา ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงได้รับหนังสือชี้แจงข้อเท็จจริงพร้อมรายงานผลการตรวจสอบข้อเท็จจริงจากสำนักงานคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงานประจำเขต

ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาจากข้อเท็จจริงตามคำร้องเรียนและเอกสารหลักฐานแล้ว เห็นว่าประเด็นที่มีการร้องเรียนว่าการได้มาซึ่งคณะกรรมการพัฒนาชุมชนในพื้นที่รอบโรงไฟฟ้าตำบล และคณะกรรมการพัฒนาชุมชนในพื้นที่โดยรอบโรงไฟฟ้าของกองทุนพัฒนาโรงไฟฟ้า ผู้ตรวจการแผ่นดินได้พิจารณารายงานการตรวจสอบข้อเท็จจริงจากสำนักงานกำกับกิจการพลังงานประจำเขตพื้นที่ ซึ่งเป็นหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ในการกำกับดูแลกองทุนพัฒนาไฟฟ้าแล้ว พบว่า การได้มาซึ่งคณะกรรมการทั้งสองชุด ทั้งในด้านที่มาองค์ประกอบ การสรรหา ได้ดำเนินการไปตามระเบียบที่เกี่ยวข้อง^{๒๓} ประกอบกับกองทุนพัฒนาโรงไฟฟ้าได้ขอความร่วมมือผู้ว่าราชการจังหวัดในการสรรหาคณะกรรมการทั้งสองชุดตามระยะเวลาและหลักเกณฑ์ที่

^{๒๓} ระเบียบคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงานว่าด้วยกองทุนพัฒนาไฟฟ้าเพื่อการพัฒนาหรือฟื้นฟูท้องถิ่นที่ได้รับผลกระทบจากการดำเนินงานของโรงไฟฟ้า พ.ศ. ๒๕๕๓

คณะกรรมการกำกับกิจการพลังงานกำหนด และเสนอให้ผู้มีอำนาจลงนามแต่งตั้งตามขั้นตอน^{๒๔} ในขั้นนี้จึงยังไม่พบหลักฐานว่ามีการดำเนินการสรรหาแต่งตั้งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายตามที่ได้รับการร้องเรียน

ในประเด็นที่มีการร้องเรียนว่าการบริหารเงินกองทุนพัฒนาโรงไฟฟ้าไม่โปร่งใส นั้น จากการตรวจสอบข้อเท็จจริงเพิ่มเติม พบว่า ผู้ร้องเรียนร่วมกับพวกรวม ๔๗ คนได้ยื่นฟ้องกรณีดังกล่าวเป็นคดีต่อศาลปกครอง โดยระบุขอให้ศาลปกครองมีคำสั่งทุเลาการบังคับตามมติของคณะกรรมการพัฒนาชุมชนในพื้นที่รอบโรงไฟฟ้าในเรื่องของการอนุมัติเงินงบประมาณให้กับโครงการต่าง ๆ ที่เข้าข่ายขัดหรือแย้งต่อระเบียบคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงานว่าด้วยระเบียบกองทุนพัฒนาไฟฟ้าเพื่อการพัฒนาหรือฟื้นฟูท้องถิ่นที่ได้รับผลกระทบจากการดำเนินการของโรงไฟฟ้า พ.ศ. ๒๕๕๓ และพระราชบัญญัติประกอบกิจการพลังงาน พ.ศ. ๒๕๕๐ ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาจากข้อเท็จจริงที่ผู้ร้องเรียนได้นำเรื่องดังกล่าวเข้าสู่กระบวนการพิจารณาของศาลปกครองแล้ว ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงยุติการพิจารณาเรื่องร้องเรียนประเด็นดังกล่าว

อย่างไรก็ดี เนื่องจากผลกระทบจากการดำเนินกิจการโรงไฟฟ้าอาจส่งผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในพื้นที่รอบโรงไฟฟ้า ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงได้มอบหมายเจ้าหน้าที่สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินลงพื้นที่ทำข้อมูลและตรวจสอบข้อเท็จจริงและจัดให้มีการประชุมร่วมเพื่อสร้างความเข้าใจอันดีร่วมกันระหว่างประชาชนและหน่วยงานของรัฐอันจะนำไปสู่ทางออกในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในบริเวณพื้นที่รอบโรงไฟฟ้า เมื่อวันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๕๖ จากการหารือร่วมกัน พบว่า พื้นที่รอบโรงไฟฟ้ายังคงมีปัญหาที่ยังไม่ได้รับการแก้ไข ๓ ประการ คือ ปัญหาการเยียวยาผู้ที่มีปัญหาสุขภาพอันเนื่องมาจากผลกระทบจากโรงไฟฟ้า ปัญหาการบริหารกองทุนพัฒนาไฟฟ้า และปัญหาการอพยพประชาชนที่ได้รับผลกระทบไปอยู่ในพื้นที่ที่ทางราชการจัดสรรชดเชยให้ ซึ่งหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบได้ชี้แจงแผนและมาตรการในการสนับสนุนและให้ความช่วยเหลือด้านการรักษาพยาบาลแก่ประชาชนผู้ได้รับผลกระทบจากการดำเนินกิจการโรงไฟฟ้า ซึ่งผู้ตรวจการแผ่นดินได้เน้นย้ำให้หน่วยงานชี้แจงให้ประชาชนในพื้นที่รับทราบอย่างทั่วถึง ในส่วนปัญหาการบริหารกองทุน พบว่าประชาชนยังคงมีความห่วงกังวลในความโปร่งใสและการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนในพื้นที่รับทราบการบริหารจัดการกองทุน ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงได้เสนอแนะให้สำนักงานคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน เขตพื้นที่ในฐานะผู้กำกับดูแลกองทุนพัฒนาไฟฟ้าติดตาม ตรวจสอบการใช้จ่ายเงินกองทุนพัฒนาไฟฟ้า โดยเฉพาะอย่างยิ่งในขั้นตอนการพิจารณาอนุมัติโครงการและการจัดซื้อจัดจ้าง ให้เป็นไปตามระเบียบโดยเคร่งครัด และให้ความสำคัญกับการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนในพื้นที่ได้ทราบถึงกิจกรรมต่าง ๆ ของ

^{๒๔} คณะกรรมการพัฒนาชุมชนในพื้นที่รอบโรงไฟฟ้าได้รับการแต่งตั้งโดยคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน และคณะกรรมการพัฒนาชุมชนในพื้นที่รอบโรงไฟฟ้าตำบล ได้รับการแต่งตั้งจากคณะกรรมการพัฒนาชุมชนในพื้นที่รอบโรงไฟฟ้า

กองทุนพัฒนาไฟฟ้าอย่างต่อเนื่อง จัดทำประชาคมชาวบ้านให้เกิดความเข้าใจในยุทธศาสตร์การทำงานของกองทุนพัฒนาไฟฟ้า และเผยแพร่โครงการที่ผ่านการพิจารณาได้รับงบประมาณสนับสนุนจากกองทุนพัฒนาไฟฟ้าเพื่อให้ประชาชนในพื้นที่ได้ตรวจสอบในเบื้องต้นก่อนการพิจารณาอนุมัติพร้อมทั้งติดตาม ดูแลการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการพัฒนาชุมชนในพื้นที่รอบโรงไฟฟ้าตำบลให้เป็นไปตามกฎหมาย

ทั้งนี้ เพื่อให้ปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนในพื้นที่ได้รับการแก้ไขอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน และเป็นการป้องกันมิให้เกิดกรณีการร้องเรียนในลักษณะเดียวกันนี้อีก ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงได้มีข้อเสนอแนะถึงสำนักงานกำกับกิจการพลังงานเขต เพื่อให้นำความเห็นของผู้ตรวจการแผ่นดินจากการประชุมข้างต้นไปพิจารณาดำเนินการตามอำนาจหน้าที่โดยเร็วที่สุด โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ข้อเสนอแนะในการติดตามดูแลการปฏิบัติงานของกองทุนพัฒนาไฟฟ้า และการประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความเข้าใจในการดำเนินงานของกองทุนพัฒนาไฟฟ้าแก่ประชาชนในพื้นที่ เพื่อลดความขัดแย้งระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่รอบโรงไฟฟ้า และเพื่อให้การบริหารงานกองทุนพัฒนาไฟฟ้าเป็นไปด้วยความโปร่งใส ตรวจสอบได้ สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในพื้นที่อย่างแท้จริง พร้อมทั้งให้สำนักงานกำกับกิจการพลังงานเขต พิจารณาสับสนุนงบประมาณโครงการดูแลสุขภาพและรักษาพยาบาลชาวบ้านในพื้นที่อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ประชาชนในพื้นที่ที่เจ็บป่วยได้มีสุขภาพที่ดีและลดภาระค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปรักษาพยาบาลนอกพื้นที่

ต่อมา ผู้ตรวจการแผ่นดินได้รับแจ้งจากสำนักงานกำกับกิจการพลังงานเขตว่า โครงการสนับสนุนเงินกองทุนเพื่อช่วยเหลือชาวบ้านในอำเภอในเขตพื้นที่รอบโรงไฟฟ้า ได้รับการพิจารณาอนุมัติจากสำนักงานกำกับกิจการพลังงานส่วนกลางเรียบร้อยแล้วจึงจะได้เร่งดำเนินโครงการ และเร่งดำเนินการตามข้อเสนอแนะของผู้ตรวจการแผ่นดินในประเด็นอื่น ๆ ต่อไป กรณีนี้ผู้ร้องเรียนและประชาชนในพื้นที่จึงได้รับการแก้ไขเยียวยาที่เหมาะสมแล้วผู้ตรวจการแผ่นดินจึงได้วินิจฉัยยุติการพิจารณาเรื่องร้องเรียนดังกล่าว

เรื่องที่ ๕



การพิจารณาออกเอกสารสิทธิในที่ดินในเขตพื้นที่นิคมสหกรณ์ให้แก่ประชาชนโดยมิชอบ

คณะกรรมการวิสามัญศึกษามาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหาพื้นที่การเกษตรและชุมชนที่ประสบภัยธรรมชาติ วุฒิสภา ได้ศึกษากรณีทำนบดินพังหลายในเขตพื้นที่แห่งหนึ่ง ซึ่งเป็นที่ตั้งของสำนักสงฆ์แห่งหนึ่ง และอุทยานสนามกอล์ฟของเอกชนรายหนึ่ง (บริษัท ร.) จากการศึกษาในเบื้องต้น พบว่า สาเหตุส่วนหนึ่งเกิดจากสนามกอล์ฟได้ปิดกั้นลำรางสาธารณะประโยชน์เพื่อสร้างอ่างเก็บน้ำ และจากการตรวจสอบที่ดินของสนามกอล์ฟ พบว่า เป็นที่ดินมีโฉนดที่ออกโดยการเดินสำรวจของกรมที่ดินและมีแนวเขตทับซ้อนกับพื้นที่ของนิคมสหกรณ์ โดยคณะกรรมการมีข้อสังเกตว่า การออกโฉนดที่ดินทับซ้อนในพื้นที่ที่นิคมสหกรณ์กันไว้เป็นปาร์รอยละ ๒๐ สภาพพื้นที่เป็นที่สูงชัน ตามระวางแผนที่การออกโฉนดที่ดิน น่าจะเป็นการออกเอกสารสิทธิที่ดินที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย จึงได้เสนอเรื่องมายังผู้ตรวจการแผ่นดินเพื่อพิจารณาดำเนินการตรวจสอบและแก้ไขปัญหาดังกล่าว

ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงได้มอบหมายให้คณะเจ้าหน้าที่สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินลงพื้นที่เพื่อแสวงหาข้อมูลเพิ่มเติม พบข้อเท็จจริงสรุปได้ว่า ที่ดินบริเวณดังกล่าวเดิมเป็นเขตป่าไม้ถาวรตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๑๙ มกราคม ๒๕๑๔ และเป็นเขตป่าสงวนแห่งชาติ^{๒๔} และต่อมาได้มีการเพิกถอนป่าในบริเวณดังกล่าวออกจากการเป็นป่าสงวนแห่งชาติทั้งหมด^{๒๖} เพื่อมอบส่งมอบพื้นที่ให้กรมส่งเสริมสหกรณ์รับไปดำเนินการจัดตั้งนิคมสหกรณ์ ต่อมา เมื่อปี ๒๕๓๖ มีกลุ่มบุคคลจำนวน ๙๔ ราย ได้ร้องเรียนมายังอำเภอ ขอให้กันที่ดินที่ตนครอบครองอยู่ออกจากเขตนิคมสหกรณ์เพื่อขอเอกสารสิทธิ เนื่องจากได้รับความเดือดร้อน กรมส่งเสริมสหกรณ์พิจารณาเห็นว่า ประชาชนที่ครอบครองที่ดินมาก่อนที่จะมีการจัดตั้งนิคมสหกรณ์ หากได้สมัครเข้าเป็นสมาชิกนิคมสหกรณ์และปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขต่าง ๆ ตามพระราชบัญญัติจัดที่ดินเพื่อการครองชีพ พ.ศ. ๒๕๑๑ ก็จะได้กรรมสิทธิ์ในที่ดินที่ได้ครอบครองทำประโยชน์ แต่การปฏิบัติตามขั้นตอนต่าง ๆ มีระยะเวลากำหนดอาจเกิดปัญหาการร้องเรียนซึ่งจะมีผลกระทบต่อการปกครองและผลทางเศรษฐกิจ จึงให้จังหวัด

^{๒๔} กำหนดเขตพื้นที่ตามกฎหมายกระทรวง ฉบับที่ ๓๒๒ (พ.ศ. ๒๕๑๑) ออกตามความในพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๗

^{๒๖} ตามกฎกระทรวง ฉบับที่ ๑๑๒๑ (พ.ศ. ๒๕๒๘)

ทำการสอบสวนว่าที่ดินแปลงใดสมควรพิจารณาให้ออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์^{๒๗} ภายหลังจากสอบสวน จังหวัดได้ออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส. ๓) ให้แก่ประชาชน จำนวน ๙๔ ราย ๑๑๔ แปลง ต่อมา ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๓๗ มีการดำเนินโครงการเปลี่ยน น.ส.๓ ก. เป็นโฉนดที่ดิน จึงมีการเดินสำรวจ ออกโฉนดที่ดินและสอบเขตที่ดินตามคำร้องเรียน และได้ออกโฉนดที่ดินให้ประชาชนทั้ง ๙๔ ราย จำนวน ๑๑๔ แปลง แต่เจ้าหน้าที่ได้ดำเนินการเดินสำรวจออกโฉนดที่ดินได้เพียงจำนวน ๑๑๐ แปลง เนื่องจากพื้นที่ บางส่วนมีความลาดชันเกิน ร้อยละ ๓๕ จึงไม่อยู่ในหลักเกณฑ์ที่จะออกโฉนดที่ดินให้ได้ ในช่วงระยะเวลา หลังจากนั้นประมาณ ๒ - ๓ เดือน บริษัท ร. ได้ซื้อที่ดินดังกล่าว จำนวน ๑๐๓ แปลง จากประชาชน และ ในปี ๒๕๕๐ ได้ซื้อที่ดินตามโฉนดอีกแปลงหนึ่ง ซึ่งเป็นการออกเฉพาะรายจากหลักฐาน น.ส.๓ ก. รวมเป็น ๑๐๔ แปลง ต่อมา หลังจากเกิดอุบัติเหตุอ่างเก็บน้ำของอุทยานกอล์ฟแตก ได้มีการตรวจสอบที่ดินบริเวณ ดังกล่าวทั้ง ๑๐๔ แปลง พบว่า ที่ดิน จำนวน ๖๐ แปลงอยู่นอกเขตเขา มีความลาดชันไม่ถึงร้อยละ ๓๕ ส่วนอีก ๔๔ แปลง อยู่ในเขตเขา และมีความลาดชันมากกว่าร้อยละ ๓๕

จากข้อเท็จจริงข้างต้น ผู้ตรวจการแผ่นดินได้แสวงหาข้อเท็จจริงเพิ่มเติม เพื่อพิจารณาประกอบกับ ข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องแล้วมีความเห็น ดังนี้

๑. กรณีการออกโฉนดที่ดินซึ่งมีบริษัท ร. เป็นผู้ถือกรรมสิทธิ์ในที่ดินพื้นที่ จากการตรวจสอบพบว่า ที่ดินดังกล่าวเดิมเป็นกรรมสิทธิ์ของกลุ่มบุคคลที่เคยร้องเรียนขอให้ทางราชการออกเอกสารสิทธิ โดยอ้างว่า ครอบครองต่อเนื่องมาก่อนประมวลกฎหมายที่ดินใช้บังคับ แต่ไม่ได้แจ้งการครอบครองที่ดิน และจังหวัด ได้สอบสวนพยานบุคคลแล้วเชื่อว่าการครอบครองต่อเนื่องกันมาก่อนที่ประมวลกฎหมายที่ดินใช้บังคับจริง จึงได้มีการพิจารณาอนุญาตออกโฉนดที่ดินให้แก่กลุ่มบุคคลดังกล่าวได้ อย่างไรก็ตาม ในการพิจารณาหลักฐาน ตามแนวทางที่ประมวลกฎหมายที่ดินกำหนด^{๒๘} มิได้หมายรวมถึงพยานบุคคล ประกอบกับมาตรา ๕ แห่ง พระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. ๒๔๙๗ กำหนดให้ผู้ที่ได้ครอบครองที่ดินโดยไม่มีเอกสารสิทธิ อยู่ก่อนวันที่ประมวลกฎหมายที่ดินใช้บังคับ ต้องแจ้งการครอบครองที่ดินต่อนายอำเภอภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวัน นับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ หากไม่ดำเนินการภายในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด ให้ถือว่า บุคคลนั้นมีเจตนาสละสิทธิการครอบครองที่ดิน และให้ที่ดินนั้นมีสถานะเป็นที่ดินของรัฐประเภทที่ดินรกร้างว่างเปล่า ในเวลาต่อมา เมื่อได้มีการประกาศให้พื้นที่ดังกล่าวเป็นเขตป่าสงวนแห่งชาติ ผู้ครอบครองที่ดินที่มีได้

^{๒๗} จังหวัดพิจารณาตามแนวทางของกรมที่ดิน โดยพิจารณาว่า หากประชาชนมีหลักฐานแสดงว่าได้ครอบครองทำประโยชน์ในที่ดินก่อนประมวลกฎหมายที่ดินใช้บังคับ (ก่อนวันที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๓๗ หรือก่อนที่กรมส่งเสริมสหกรณ์จะเข้าดำเนินการจัดนิคมสหกรณ์) เพื่อกรมส่งเสริมสหกรณ์จะได้พิจารณาให้ความเห็นชอบให้ออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์ตามกฎหมาย ระเบียบ และขั้นตอนที่กำหนดไว้

^{๒๘} มาตรา ๕๘ ทวิ วรรคสอง แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน กำหนดให้จะต้องเป็นการพิจารณาหลักฐานการครอบครองที่ดิน เช่น ส.ค.๑ ใบจอง ใบเทียบย้าย หนังสือรับรองการทำประโยชน์ โฉนดตราจอง ตราจองที่ตราว่า “ได้ทำประโยชน์แล้ว” เท่านั้น

แจ้งการครอบครองจึงเป็นผู้ครอบครองที่ดินโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย และเมื่อมีการประกาศเพิกถอนพื้นที่
ออกจากการเป็นป่าสงวนแห่งชาติ เพื่อจัดตั้งนิคมสหกรณ์ตามพระราชบัญญัติจัดที่ดินเพื่อการครองชีพ
พ.ศ. ๒๕๑๑ การเข้าทำประโยชน์ในที่ดินจึงต้องปฏิบัติตามมาตรา ๘ แห่งพระราชบัญญัติจัดที่ดินเพื่อการครองชีพ
กล่าวคือ ต้องเป็นสมาชิกของนิคมและได้รับอนุญาตจากอธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์เท่านั้น และได้ปฏิบัติ
ตามเงื่อนไขของพระราชบัญญัติจัดที่ดินเพื่อการครองชีพ พ.ศ. ๒๕๑๑

ทั้งนี้ ผลการอ่าน แปล ตีความภาพถ่ายทางอากาศของพื้นที่ดังกล่าวโดยกรมที่ดิน พบว่า ในปี ๒๕๙๖
พื้นที่มีสภาพเป็นป่าไม่ผลัดใบทั้งหมด และปรากฏร่องรอยการทำประโยชน์ ในปี ๒๕๑๐ ซึ่งแสดงให้เห็นว่า
กลุ่มผู้ร้องเรียนขอให้ออกโฉนดที่ดินมิได้ครอบครองทำประโยชน์ต่อเนื่องกันมาก่อนที่ประมวลกฎหมายที่ดิน
ใช้บังคับตามที่ได้ให้ถ้อยคำต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ประกอบกับเมื่อพิจารณาถึงเจตนาในการขออนุญาตที่ดิน
เห็นว่า กลุ่มผู้ร้องเรียนได้อ้างว่า มีความเดือดร้อนเนื่องจากไม่มีหลักฐานแสดงกรรมสิทธิ์ในที่ดินในการนำไป
ประกันการกู้ยืมเงินมาลงทุนในการประกอบอาชีพ แต่เมื่อบุคคลเหล่านั้นได้รับโฉนดที่ดินไปแล้วเพียง ๒ - ๓ เดือน
ก็ได้จำหน่ายที่ดินให้กับบริษัท ร. โดยไม่ได้นำที่ดินไปเป็นประกันตามที่กล่าวอ้าง จึงเชื่อได้ว่า บุคคลเหล่านั้น
มีเจตนาไม่สุจริต ดำเนินการเพื่อให้ได้เอกสารสิทธิเพื่อที่จะจำหน่ายจ่ายโอน ดังนั้น การที่หน่วยงานของรัฐ
ได้อนุญาตให้มีการออกเอกสารสิทธิโดยรับฟังแต่เพียงพยานบุคคล มิได้พิจารณาถึงหลักฐานอื่นที่แสดงว่า
เป็นการครอบครองโดยชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์และไม่ดำเนินการตามหลักเกณฑ์และ
เงื่อนไขในบทบัญญัติของพระราชบัญญัติจัดที่ดินเพื่อการครองชีพ พ.ศ. ๒๕๑๑ เป็นผลให้โฉนดที่ดินที่บริษัท ร.
ถือกรรมสิทธิ์อยู่ในปัจจุบัน เป็นโฉนดที่ดินที่ออกโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย เรื่องร้องเรียนในประเด็นนี้จึงเป็น
กรณีพนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีหน้าที่รับผิดชอบได้ปฏิบัติ หรือละเลยไม่ปฏิบัติหน้าที่ที่ก่อให้เกิดความเสียหาย
แก่ ผู้ร้องเรียนหรือประชาชนโดยไม่เป็นธรรม

๒. กรณีการปิดกั้นพื้นที่ที่เป็นถนนและลำรางสาธารณประโยชน์เพื่อก่อสร้างอ่างเก็บน้ำ นั้น แม้ผล
การตรวจสอบจะไม่พบว่าการออกโฉนดที่ดินรुकล้าทางสาธารณประโยชน์ และลำรางสาธารณประโยชน์ ก็ตาม
แต่จากผลการรังวัดตรวจสอบแนวเขตทางสาธารณประโยชน์และแนวเขตลำรางสาธารณประโยชน์ ปรากฏว่า
ได้รูปแผนที่ทางสาธารณประโยชน์และลำรางสาธารณประโยชน์ตรงตามตำแหน่งที่ปรากฏในระวางแผนที่
ออกโฉนดที่ดิน และผลการตรวจสอบของคณะกรรมการวิสามัญศึกษามาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหา
พื้นที่การเกษตรและชุมชนที่ประสบภัย วุฒิสภา พบว่า บริษัท ร. ได้ปิดกั้นพื้นที่ถนนสาธารณประโยชน์ และ
ลำรางสาธารณประโยชน์เพื่อสร้างอ่างเก็บน้ำ

จากเรื่องร้องเรียนทั้งสองประเด็นข้างต้นผู้ตรวจการแผ่นดินจึงมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

๑. ให้กรมที่ดินพิจารณาดำเนินการเพิกถอนโฉนดที่ดินกรรมสิทธิ์ของบริษัท ร. ซึ่งออกโดยการเดินสำรวจออกโฉนดที่ดิน อันเป็นการออกโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ตามมาตรา ๖๑ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน
๒. ให้จังหวัดแจ้งนายอำเภอ และองค์การบริหารส่วนตำบลซึ่งมีหน้าที่ดูแลและคุ้มครองป้องกันที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินที่ประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกัน ดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ เพื่อให้ทางสาธารณสุขประโยชน์และล้ารางสาธารณสุขประโยชน์ดังกล่าวคงอยู่ในสภาพดั้งเดิม มิให้มีการปิดกั้นพื้นที่ที่เป็นทางสาธารณสุขประโยชน์ และล้ารางสาธารณสุขประโยชน์เพื่อสร้างอ่างเก็บน้ำ
๓. ให้จังหวัดติดตามการประกาศบังคับใช้กฎกระทรวงผังเมืองรวมจังหวัดของกระทรวงมหาดไทย โดยต่อเนื่อง เพื่อนำมาใช้แก้ไขปัญหาในท้องที่ต่อไป
๔. ให้กรมส่งเสริมสหกรณ์ดำเนินการร้องทุกข์กล่าวโทษต่อพนักงานสอบสวนเพื่อดำเนินการกับผู้บุกรุกในกรณีมีการเข้าครอบครองทำประโยชน์ในที่ดินบนภูเขาและอยู่ใกล้กับที่ดินของบริษัท ร. เนื้อที่ประมาณ ๒๐๐ ไร่ ซึ่งเป็นพื้นที่ที่ไม่สามารถอนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ได้ และให้แจ้งสำนักสงฆ์ที่เข้าครอบครองที่ดินโดยไม่ได้ขออนุญาตใช้ที่ดินต่อนิคมสหกรณ์ ดำเนินการขอใช้ที่ดินให้ถูกต้องตามกฎหมายต่อไปด้วย

เรื่องที่ ๖



เจ้าหน้าที่ละเลยไม่ดำเนินการจับกุมกลุ่มบุคคลผู้บุกรุกพื้นที่ป่าไม้

ผู้ตรวจการแผ่นดินได้รับเรื่องร้องเรียนจากประชาชนในกรณีที่เจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติแห่งหนึ่ง ละเลยไม่ดำเนินการจับกุมผู้บุกรุกที่ดินในเขตอุทยานแห่งชาติและบริเวณป่าสงวนแห่งชาติ โดยผู้ร้องเรียน ได้ให้ข้อมูลแก่ผู้ตรวจการแผ่นดินว่า ตั้งแต่ ปี ๒๕๕๓ จนถึงปัจจุบันมีกลุ่มนายทุนว่าจ้างชาวบ้านให้บุกรุกแผ้วถาง ทำลายและลักลอบตัดไม้หวงห้าม แล้วเข้าครอบครองพื้นที่ในอุทยานแห่งชาติและเขตป่าสงวนแห่งชาติโดยตลอด จนกระทั่งกลุ่มนายทุนได้รุกล้ำเข้าไปในเขตของวัดป่าแห่งหนึ่ง ซึ่งที่ผ่านมาผู้ร้องเรียน และประชาชนในพื้นที่ได้ร้องเรียนต่อเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ดำเนินการจับกุม แต่ก็ไม่พบว่ามีคำสั่งจับกุมแต่อย่างใด

ผู้ตรวจการแผ่นดิน จึงได้ประสานงานไปยังจังหวัดเพื่อขอทราบข้อเท็จจริงและเอกสารหลักฐานเกี่ยวกับเรื่องร้องเรียน สรุปได้ว่าจังหวัดได้แจ้งให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการตรวจสอบที่ดินบริเวณที่ตั้งของวัดป่า ซึ่งอยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ จากการตรวจสอบพบว่าบริเวณพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติมีการบุกรุกมาตั้งแต่ ปี ๒๕๕๐ ซึ่งเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานที่มีหน้าที่ความรับผิดชอบหลายฝ่าย และเจ้าหน้าที่ปกครองท้องถิ่นได้ร่วมกันออกตรวจปราบปรามการบุกรุกพื้นที่ป่ามาโดยตลอด และเมื่อพบการกระทำผิดได้ดำเนินการตรวจยึดจับกุม โดยตั้งแต่ ปี ๒๕๕๐ - ๒๕๕๕ ได้จับกุมดำเนินคดีผู้กระทำผิดไปแล้วทั้งสิ้น ๓๑ คดี คิดเป็นพื้นที่ที่ถูกบุกรุกจำนวน ๖๖๒ - ๒ - ๒๒ ไร่ พร้อมกันนี้ทางจังหวัดได้มีแผนการประชาสัมพันธ์ และอบรมให้ความรู้แก่ประชาชนในพื้นที่เกี่ยวกับการรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อเป็นการสร้างความตระหนักในความสำคัญของทรัพยากรป่าไม้ที่มีต่อประชาชนในท้องถิ่น

ต่อมา ผู้ตรวจการแผ่นดินได้ตรวจสอบข้อเท็จจริงเพิ่มเติมจากหน่วยงานด้านทรัพยากรป่าไม้ในพื้นที่และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทราบว่าที่ผ่านมาเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายได้ร่วมกันดำเนินการตรวจยึดพื้นที่ที่ถูกบุกรุกตามที่มีการร้องเรียน พบว่าเนื้อที่มีการบุกรุกพื้นที่จริงคิดเป็นเนื้อที่รวม ๑๒ ไร่ แต่ไม่พบตัวผู้กระทำผิด จึงได้ทำการยึดคืนพื้นที่ และที่ผ่านมาเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องได้ดำเนินการตรวจพื้นที่ในเขตอุทยานแห่งชาติและเขตป่าสงวนแห่งชาติโดยตลอด เพื่อป้องกันและเฝ้าระวังการบุกรุกพื้นที่เพิ่มขึ้น

จากการที่ผู้ตรวจการแผ่นดินได้พิจารณาตามข้อเท็จจริงที่ปรากฏแล้วเห็นว่ากรณีดังกล่าวเจ้าหน้าที่ที่มีความรับผิดชอบมิได้ละเลยการปฏิบัติหน้าที่ตามข้อร้องเรียนแต่ประการใดแต่เพื่อเป็นการป้องกันมิให้เกิดการบุกรุกป่าเพิ่มมากขึ้นและป้องกันมิให้เกิดการร้องเรียนในลักษณะดังกล่าว ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงได้มีข้อเสนอแนะถึงผู้ว่าราชการจังหวัด ได้สั่งกำชับให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการกำหนดมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการบุกรุกพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติและอุทยานแห่งชาติอย่างเข้มงวดและจริงจัง พร้อมทั้งให้รายงานต่อผู้ตรวจการแผ่นดินทราบต่อไป

๒.๔ การแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียนเชิงระบบ

นอกเหนือจากการปฏิบัติการกิจตามอำนาจหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดแล้ว ผู้ตรวจการแผ่นดินยังมีบทบาทในการพัฒนาการดำเนินงานด้านการสอบสวนหาข้อเท็จจริงตามคำร้องเรียนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น กล่าวคือสืบเนื่องจากที่ผ่านมาผู้ตรวจการแผ่นดินได้รับเรื่องร้องเรียนจากประชาชนจำนวนมาก ในประเด็นปัญหาต่าง ๆ อย่างไรก็ตามก็มีเรื่องร้องเรียนจำนวนหนึ่งที่มีประเด็นปัญหาการร้องเรียนที่คล้ายคลึงกัน และมีการร้องเรียนมายังผู้ตรวจการแผ่นดินบ่อยครั้ง ซึ่งเป็นปัญหาที่มูลเหตุไม่ต่างกันแต่อาจเกิดขึ้นในหลายพื้นที่ของประเทศ เช่น การบุกรุกที่ดินสาธารณะประโยชน์ การทุจริตประพฤติมิชอบ เป็นต้น เพื่อให้การแก้ไขปัญหาที่ต้นเหตุแห่งปัญหา ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงจะเน้นการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนอย่างเป็นระบบ โดยการเข้าไปแก้ไขถึงต้นตอของปัญหาไม่ว่าจะเป็นการแก้ไขปัญหาาร่วมกันกับหน่วยงานภาครัฐอื่น ๆ เพื่อแก้ไขกฎ ระเบียบที่ล้าสมัย หรือการลงพื้นที่เพื่อเก็บข้อมูลและร่วมกันแก้ไขปัญหากับหน่วยงานในท้องถิ่น โดยในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๖ มีหลายกรณีที่ผู้ตรวจการแผ่นดินได้แก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียนเชิงระบบซึ่งมีตัวอย่างเรื่องร้องเรียนที่สำคัญดังต่อไปนี้

เรื่องที่ ๑

การบุกรุกพื้นที่สาธารณประโยชน์ของกลุ่มนายทุน

กรณีดังกล่าวผู้ตรวจการแผ่นดินเคยได้รับการร้องเรียนจากประชาชนในพื้นที่ถึงการบุกรุกพื้นที่ทุ่งสงวนสัตว์เลี้ยงของกลุ่มนายทุนมาครั้งหนึ่งแล้ว เมื่อ ปี ๒๕๔๘ และในครั้งนั้นผู้ตรวจการแผ่นดินได้เสนอแนะให้กรมที่ดินและจังหวัดเร่งดำเนินการออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวงเนื้อที่ทั้งหมด ๓,๐๘๒ ไร่ ให้แล้วเสร็จโดยเร็วที่สุด และเสนอแนะให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ฟื้นฟูหญ้าบริเวณทุ่งสงวนสัตว์เพื่อเป็นแหล่งเลี้ยงโคของเกษตรกร ต่อมาในปี ๒๕๕๑ กรมที่ดินได้ดำเนินการออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวงตามข้อเสนอแนะของผู้ตรวจการแผ่นดินจำนวน ๒ แปลง เนื้อที่รวม ๑,๒๘๒ - ๑ - ๐ ไร่ เป็นที่เรียบร้อยแล้ว

จนกระทั่งในปี ๒๕๕๖ ชาวบ้านได้ร้องเรียนมายังผู้ตรวจการแผ่นดิน ว่าพื้นที่ตามที่ได้มีการออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวงไว้แล้วจำนวนกว่า ๔๐๐ ไร่ ถูกกลุ่มนายทุนบุกรุกเข้าไปปลูกปาล์มน้ำมันและยางพารานอกจากนี้ยังมีพื้นที่สาธารณประโยชน์อีกกว่า ๑,๘๐๐ ไร่ยังไม่ได้ออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง



เจ้าหน้าที่สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน ตรวจสอบข้อเท็จจริงและวางแผนการลงพื้นที่ที่มีการบุกรุก
ระหว่างวันที่ ๑๗ - ๑๘ เมษายน ๒๕๕๖

ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงได้มอบหมายเจ้าหน้าที่ดำเนินการสืบสวนหาข้อเท็จจริงและติดตามผลการปฏิบัติตาม
คำวินิจฉัยและข้อเสนอแนะของผู้ตรวจการแผ่นดินในครั้งก่อน เพื่อขอทราบความคิดเห็นในการแก้ไขปัญหา
ดังกล่าว ในเบื้องต้นทราบว่าทางจังหวัดได้ระดมกำลังเจ้าหน้าที่และอาสาสมัครเข้าแผ้วถางทำลายปาล์มน้ำมัน
และต้นยางพาราที่ปลูกในบริเวณพื้นที่ที่มีการบุกรุก จำนวน ๔๐๐ ไร่ พร้อมทั้งทำลายรั้วแนวเขตแดนต่าง ๆ
ที่นายทุนได้ทำไว้ออกจนหมด แต่ปรากฏว่าหลังจากนั้นอีกเพียง ๓ วัน กลุ่มนายทุนได้เข้ามาบุกรุกใหม่อีกครั้ง
และสร้างรั้วลวดหนามกันแนวเขตขึ้นใหม่ทั้งหมด อีกทั้งนำกล้าปาล์มน้ำมันมาปลูกเต็มพื้นที่ตามเดิม โดยกลุ่ม
นายทุนได้จ้างคนงานปลูกต้นปาล์มในเวลากลางคืนและกลุ่มชายฉกรรจ์ประมาณ ๘ - ๑๐ คน พร้อมอาวุธ
ครบมือคอยคุ้มกันคนงานที่ปลูกต้นปาล์มน้ำมันอย่างใกล้ชิด ทำให้ชาวบ้านและอาสาสมัครต่าง ๆ ในพื้นที่
เกรงจะไม่ได้รับความปลอดภัยหากเข้าทำการตรวจสอบในพื้นที่ดังกล่าว

ผู้ตรวจการแผ่นดินและคณะเจ้าหน้าที่ได้ลงพื้นที่พร้อมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและคณะสื่อมวลชน
เพื่อตรวจสอบสภาพพื้นที่จริงและประชุมร่วมกันระหว่างผู้ตรวจการแผ่นดิน ผู้ว่าราชการจังหวัด นายอำเภอ
นายกองค์การบริหารส่วนตำบล มหาวิทยาลัย เจ้าพนักงานที่ดินและชาวบ้านในพื้นที่เพื่อร่วมกันหาแนวทาง
แก้ไขปัญหาดังกล่าว ผลจากการประชุมเห็นชอบร่วมกันในการยึดคืนพื้นที่และสร้างแนวป้องกันการบุกรุกซ้ำ
และนำที่ดินดังกล่าวไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อสาธารณะร่วมกัน ทั้งนี้ มหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในจังหวัดได้แจ้ง
ความประสงค์ขอใช้พื้นที่ดังกล่าวเพื่อก่อสร้างศูนย์วิจัยและศูนย์ฝึกนักศึกษาเพื่อใช้ประโยชน์ร่วมกันในชุมชน
หลังจากนั้นทางจังหวัดได้สั่งการให้ชุดเฉพาะกิจปราบปรามการตัดไม้ทำลายป่าและทรัพยากรธรรมชาติ

เข้ายึดคืนพื้นที่จากกลุ่มนายทุนโดยเข้าตัดโค่นต้นปาล์มน้ำมันและยางพาราอีกครั้ง และสร้างคันดินเป็นแนวโดยรอบพื้นที่ทั้งหมดจำนวน ๔๐๐ ไร่ เพื่อป้องกันการเข้าบุกรุกพื้นที่ซ้ำ โดยจัดกำลังเจ้าหน้าที่ตำรวจและอาสาสมัครในพื้นที่กว่า ๑๐๐ นายคอยคุ้มกันการทำงานของคนงานอย่างใกล้ชิดตลอดเวลาเพื่อป้องกันการปะทะกันกับกลุ่มนายทุน จากนั้นมีแผนการส่งมอบพื้นที่ดังกล่าวให้กับมหาวิทยาลัยเพื่อใช้ก่อสร้างศูนย์วิจัยและศูนย์ฝึกนักศึกษา ตามที่มหาวิทยาลัยได้ยื่นความประสงค์ ซึ่งผลจากการทำประชาคมชาวบ้านแล้วปรากฏว่าชาวบ้านไม่มีใครคัดค้าน

ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงได้เสนอแนะหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการตามความประสงค์ของประชาชนในพื้นที่ โดยให้เร่งดำเนินการยึดคืนพื้นที่สาธารณประโยชน์ที่เหลือนอกจากกลุ่มนายทุนและชาวบ้านที่บุกรุกครอบครอง ให้ครบเต็มจำนวนพื้นที่ ๓,๐๘๒ ไร่ ซึ่งมีผู้บุกรุกบางรายที่สำนักงานที่ดินได้ออกหนังสือรับรองการทำประโยชน์และโฉนดที่ดินให้แล้ว จึงขอให้หน่วยงานเร่งตรวจสอบและดำเนินการเพิกถอนสิทธิ หากเป็นการได้สิทธิหรือกรรมสิทธิ์ที่ดินมาก่อนมีการประกาศขึ้นทะเบียนเป็นที่สาธารณประโยชน์ ก็ให้กันพื้นที่ส่วนนี้ออกจากพื้นที่สาธารณประโยชน์ แต่หากเป็นการได้มาหลังจากมีการประกาศขึ้นทะเบียนที่สาธารณประโยชน์แล้ว ให้ดำเนินการเพิกถอนโฉนดที่ดินหรือหนังสือรับรองการทำประโยชน์ต่อไป

จากกรณีดังกล่าวจะเห็นได้ว่าเป็นกรณีที่จังหวัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายและประชาชนในพื้นที่ได้ดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหาการบุกรุกพื้นที่สาธารณประโยชน์ร่วมกันอย่างจริงจังและแนวทางในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการแก้ไขปัญหาการบุกรุกพื้นที่สาธารณประโยชน์ในพื้นที่อื่น ๆ ได้เพื่อประโยชน์ร่วมกันของสาธารณะ



ผู้ตรวจการแผ่นดิน (นายประวิช รัตนเพียร) ผู้ว่าราชการจังหวัด และคณะเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตรวจสอบสภาพบุกรุกพื้นที่ทุ่งสงวนเลี้ยงสัตว์ เมื่อวันที่ ๑๘ เมษายน ๒๕๕๖

เรื่องที่ ๒



กรณีโรงงานอุตสาหกรรมปล่อยมลพิษสร้างความเดือดร้อนแก่ชุมชน

ผู้ตรวจการแผ่นดินได้รับเรื่องร้องเรียนจากประชาชนที่ได้รับความเดือดร้อนจากกลิ่นเหม็นและเขม่าควันดำจากโรงงานผลิตแอสฟัลท์ติก คอนกรีต (ยางมะตอย) ซึ่งตั้งอยู่ใกล้เขตชุมชน ส่งผลให้ประชาชนในเขตพื้นที่ดังกล่าวมีปัญหาสุขภาพและต้องเผชิญกับมลพิษทางอากาศและเสียงที่เกิดจากการวิ่งเข้าออกของรถบรรทุกตลอดเวลา รวมถึงอันตรายจากการใช้เส้นทางสัญจรไปมา จึงได้นำความทุกข์ร้อนดังกล่าวร้องเรียนต่อผู้ตรวจการแผ่นดิน

หลังจากได้รับเรื่องร้องเรียนผู้ตรวจการแผ่นดินได้ตรวจสอบข้อมูลในเชิงลึกทราบว่าผู้ร้องเรียนได้เคยร้องเรียนกรณีดังกล่าวมายังผู้ตรวจการแผ่นดินแล้วโดยครั้งนี้เป็นครั้งที่ ๓ ซึ่งในการร้องเรียน ครั้งแรกขณะนั้นโรงงานยังไม่ได้รับอนุญาตเปิดดำเนินการ ครั้งที่ ๒ ผู้ตรวจการแผ่นดินเสนอแนะให้สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดแจ้งให้โรงงานดังกล่าวปรับปรุงแก้ไขระบบขจัดกลิ่นควันจากการเผาไหม้เชื้อเพลิงและควบคุมป้องกันฝุ่นละอองและเสียงดัง ซึ่งสำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดได้ดำเนินการตามข้อเสนอแนะของผู้ตรวจการแผ่นดิน แต่ต่อมาเมื่อโรงงานได้เปิดทำการอีกครั้งตามรอบการผลิตผู้ร้องเรียนยังคงประสบปัญหาเช่นเดิมจึงได้นำความเดือดร้อนดังกล่าวร้องเรียนมายังผู้ตรวจการแผ่นดินว่า องค์การบริหารส่วนตำบลและสำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดละเลยไม่ปฏิบัติหน้าที่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้ร้องเรียนโดยไม่เป็นธรรม

ข้อเท็จจริงจากคำชี้แจงของจังหวัดประกอบกับการลงพื้นที่ของเจ้าหน้าที่สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินสรุปได้ว่าโรงงานได้ยื่นขอรับใบอนุญาตประกอบกิจการโรงงานผลิตแอสฟัลท์ติก คอนกรีต ซึ่งสำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดเห็นว่าทำเลสถานที่ตั้งโรงงานไม่เหมาะสมเนื่องจากตั้งอยู่ใกล้ชุมชนและมีการคัดค้านจากชุมชน อีกทั้งองค์การบริหารส่วนตำบลไม่เห็นชอบการจัดตั้งโรงงาน กรมโรงงานอุตสาหกรรมจึงได้พิจารณาไม่อนุญาตให้ประกอบกิจการโรงงาน ต่อมา ผู้ประกอบการได้อุทธรณ์คำสั่งต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม ซึ่งได้วินิจฉัยคำขออุทธรณ์แล้วอนุญาตให้ประกอบกิจการโรงงานได้ โดยมีเงื่อนไขให้ผู้ประกอบการโรงงานจะต้องปฏิบัติเป็นพิเศษกำหนดไว้ในใบอนุญาตว่า “ต้องมีและใช้ระบบขจัดฝุ่นละอองเขม่าควันและกลิ่นที่เกิดขึ้นจากกรรมวิธีการผลิตที่มีขนาดและประสิทธิภาพเพียงพอ ไม่ก่อให้เกิดเหตุเดือดร้อนหรือเป็นอันตรายต่อผู้ปฏิบัติงานและผู้อาศัยใกล้เคียง” แต่ข้อเท็จจริงปรากฏว่านับตั้งแต่ผู้ประกอบการแจ้งประกอบ

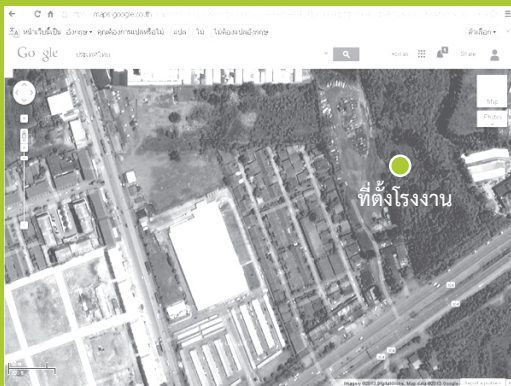
กิจการเมื่อวันที่ ๑ เมษายน ๒๕๕๓ เป็นต้นมาสำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดได้รับเรื่องร้องเรียนกรณีฝุ่นละออง เขม่าควันและกลิ่นที่เกิดจากโรงงานดังกล่าวจำนวน ๔ ครั้ง และมีเรื่องร้องเรียนต่อผู้ตรวจการแผ่นดิน จำนวน ๓ ครั้ง แม้ปัจจุบันโรงงานได้หยุดประกอบกิจการแล้ว แต่ก็เป็นการหยุดประกอบกิจการชั่วคราว เนื่องจากลักษณะการทำงานของโรงงานที่จะเปิดประกอบกิจการเป็นช่วงเวลาเฉพาะเมื่อมีคำสั่งซื้อ เมื่อมีการร้องเรียนจากผู้ที่ได้รับผลกระทบ สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดได้ดำเนินการตรวจสอบและสั่งการให้ผู้ประกอบการปรับปรุงแก้ไขโรงงานก็จะหยุดประกอบกิจการ เมื่อเปิดประกอบกิจการอีกครั้งก็จะเกิดเหตุรำคาญเรื่องฝุ่นและกลิ่นเหม็นรบกวนประชาชนในหมู่บ้านซึ่งอยู่ติดกับโรงงาน ปัญหาความเดือดร้อนนี้ ก็ยังคงเกิดขึ้นอยู่เนื่อง ๆ เนื่องจากสถานที่ตั้งโรงงานซึ่งอยู่ในทำเลและสภาพแวดล้อมที่ไม่เหมาะสม แม้โรงงานจะได้ปรับปรุงแก้ไขตามคำสั่งแล้ว แต่ก็ยังไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอที่จะควบคุมมิให้เกิดเหตุเดือดร้อนหรือเป็นอันตรายต่อ ผู้อาศัยใกล้เคียงได้ ซึ่งถือเป็นเงื่อนไขการอนุญาตให้ประกอบกิจการโรงงาน จึงเห็นได้ว่าแม้สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดรวมถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะได้ตรวจสอบโรงงานอย่างใกล้ชิดและดำเนินการตามกฎหมายแล้ว แต่ปรากฏว่าปัญหาความเดือดร้อนก็ยังคงเกิดขึ้นอยู่เสมอ ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงมีหนังสือถึงผู้ว่าราชการจังหวัดพิจารณาแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนดังกล่าว และแจ้งผลการแก้ไขให้แก่ผู้ตรวจการแผ่นดินทราบต่อไป

นอกจากนี้เพื่อให้ปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนโดยส่วนรวมได้รับการแก้ไขอย่างเหมาะสมและยั่งยืน ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงมีหนังสือถึงรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม เสนอแนะให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรมได้พิจารณาทบทวนการอนุญาตให้ประกอบกิจการโรงงานโดยมีเงื่อนไขในกรณีนี้ว่าทำเลที่ตั้งของโรงงานมีความเหมาะสมหรือไม่เพียงพอ เนื่องจากสภาพพื้นที่ตั้งโรงงานอยู่ติดกับหมู่บ้านชุมชนที่พักอาศัยของประชาชนจำนวนมาก ประกอบกับผู้ประกอบการได้กระทำผิดเงื่อนไขการอนุญาตให้ประกอบกิจการโรงงาน ทำให้ประชาชนที่อาศัยอยู่ในบริเวณที่ตั้งโรงงานได้รับความเดือดร้อน รวมทั้งหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนดังกล่าวด้วย

ต่อมากระทรวงอุตสาหกรรมได้รายงานความคืบหน้าการแก้ไขปัญหามาขอเสนอแนะของผู้ตรวจการแผ่นดิน โดยได้แจ้งว่าในการพิจารณาทบทวนการอนุญาตให้ประกอบกิจการโรงงานตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๑๖ บัญญัติว่า “คำสั่งไม่ออกใบอนุญาตหรือต่ออายุใบอนุญาต ผู้ขออนุญาตหรือผู้ขอต่ออายุใบอนุญาตมีสิทธิอุทธรณ์ต่อรัฐมนตรีได้ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้ทราบคำสั่ง คำวินิจฉัยของรัฐมนตรีให้เป็นที่สุด” กระทรวงอุตสาหกรรมจึงได้ขอความร่วมมือกับสำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดเข้าตรวจสอบโรงงานผลปรากฏว่าในช่วงเวลานี้โรงงานผลิตแอสฟัลติกคอนกรีต (ยางมะตอย) ยังคงหยุดประกอบกิจการโรงงานชั่วคราวเนื่องจากยังไม่มีคำสั่งผลิต ทั้งนี้ หากเริ่มดำเนินการผลิตเมื่อใดจะให้เจ้าหน้าที่เข้าตรวจสอบอีกครั้ง และหากพบว่ากระบวนการผลิต ระบบบำบัดมลภาวะ มาตรการป้องกันมลพิษต่าง ๆ

ไม่สามารถบำบัดมลพิษได้อย่างถาวรตามหลักวิชาการ ก่อเหตุเดือดร้อนอันตรายต่อผู้อยู่อาศัยใกล้เคียงอย่างต่อเนื่อง จะอาศัยอำนาจตามมาตรา ๓๙ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. ๒๕๓๕ สั่งหยุดโรงงาน และหากไม่สามารถปรับปรุงแก้ไขได้จะอาศัยอำนาจตามมาตรา ๓๙ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. ๒๕๓๕ สั่งปิดโรงงานและมีผลเป็นการเพิกถอนใบอนุญาตเพื่อระงับเหตุเดือดร้อนให้ยุติอย่างถาวรต่อไป

เรื่องร้องเรียนนี้จึงเป็นกรณีที่หน่วยงานได้พิจารณาดำเนินการตามคำวินิจฉัยของผู้ตรวจการแผ่นดิน โดยได้ดำเนินการหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนเกี่ยวกับเรื่องร้องเรียนแล้ว ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงเห็นสมควรยุติการพิจารณาเรื่องร้องเรียนในกรณีดังกล่าว



ภาพถ่ายทางอากาศแสดงที่ตั้งโรงงานผลิตแอสฟัลท์ คอนกรีต (ยางมะตอย) ซึ่งตั้งอยู่ใกล้เขตชุมชน



ภาพถ่ายที่ปล่อยอากาศเสียจากโรงงานอยู่ใกล้แหล่งที่พักอาศัยของประชาชนในพื้นที่



สภาพผิวถนนทางหลวงแผ่นดินชำรุดเสียหายและมีการซ่อมแซมเป็นเวลานาน

ผู้ตรวจการแผ่นดินได้รับเรื่องร้องเรียนจากประชาชนว่า ถนนช่วงกิโลเมตรที่ ๒๑๐ ทางหลวงสายหลักสู่ภาคใต้ สภาพถนนเป็นหลุมเป็นบ่อ อาจก่อให้เกิดอันตรายแก่ประชาชนผู้ใช้ถนนได้ โดยที่ทางหลวงแผ่นดินดังกล่าวยังไม่ได้รับการซ่อมแซมมาเป็นเวลาปีกว่าแล้ว จึงร้องเรียนมายังผู้ตรวจการแผ่นดินเพื่อพิจารณาให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้าซ่อมแซมถนนดังกล่าวด้วย

เมื่อผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาข้อเท็จจริงที่ปรากฏตามคำร้องเรียนแล้ว เห็นว่าเป็นถนนทางหลวงสายหลักในการเดินทางไปสู่จังหวัดภาคใต้และเป็นเส้นทางเชื่อมต่อกับประเทศเพื่อนบ้าน มีประชาชนจำนวนมากใช้เป็นเส้นทางสัญจรไปมา หากถนนมีสภาพชำรุดเป็นหลุมเป็นบ่อย่อมก่อให้เกิดอันตรายต่อผู้ใช้รถใช้ถนนได้ จึงได้มอบหมายให้เจ้าหน้าที่ดำเนินการประสานงานไปยังหมวดการทางในเขตพื้นที่รับผิดชอบเพื่อตรวจสอบหาข้อเท็จจริง พบว่า ถนนมีสภาพเป็นหลุมเป็นบ่อจริง ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงได้สอบถามถึงแผนการซ่อมแซมถนนและปรับปรุงเพื่อแก้ไขปัญหาในระยะยาวเนื่องจากพิจารณาเห็นว่าการซ่อมแซมเฉพาะผิวถนนบริเวณที่เป็นหลุมเป็นบ่อแต่เพียงอย่างเดียวจะมีอายุการใช้งานสั้นและจะเกิดปัญหาเดิมซ้ำอีกในอนาคต หมวดการทางได้ชี้แจงว่าขณะนี้อยู่ระหว่างการซ่อมถนนในช่วงกิโลเมตรที่ ๒๔๕ - ๒๕๐ และจะมีแผนการซ่อมถนนกิโลเมตรที่ ๒๑๐ - ๒๒๖ ในช่วงเวลาถัดไปซึ่งจะดำเนินการโดยเร็ว สำหรับแผนงานปรับปรุงถนนนั้น หมวดการทางได้เสนอแผนงานปรับปรุงถนนดังกล่าวไปยังสำนักงานบำรุงทางเรียบร้อยแล้ว และเมื่อผู้ตรวจการแผ่นดินประสานงานไปยังสำนักงานบำรุงทาง ได้รับทราบว่าอยู่ระหว่างการพิจารณาอนุมัติแผนปรับปรุงทางจากผู้อำนวยการสำนักงานบำรุงทาง และจากการสอบถามข้อมูลเพิ่มเติมจากผู้ร้องเรียนทราบว่าหมวดการทางได้ดำเนินการซ่อมแซมถนนบริเวณที่เป็นหลุมเป็นบ่อในเบื้องต้นแล้วและขอบคุณผู้ตรวจการแผ่นดินและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในการให้ความช่วยเหลือครั้งนี้

กรณีดังกล่าวแม้ผู้ร้องเรียนจะได้รับการแก้ไขปัญหามาเบื้องต้นจนเป็นที่พึงพอใจแล้วก็ตาม แต่เพื่อประโยชน์ของสาธารณชนผู้ตรวจการแผ่นดินเห็นว่า หากได้มีการปรับปรุงบูรณะถนนทางหลวงสายดังกล่าวให้มีพื้นผิวอยู่ในสภาพสมบูรณ์ ก็จะไม่ก่อให้เกิดอันตรายแก่ประชาชนผู้ใช้ถนนสายดังกล่าว รวมทั้งยังเป็นการส่งเสริมภาพลักษณ์ที่ดีในแง่การบำรุงรักษาเส้นทางและการคุ้มครองสวัสดิภาพของประชาชนผู้สัญจรไปมาให้แก่ประเทศไทยอีกทางหนึ่งด้วย ดังนั้น ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงได้กำชับให้หน่วยราชการที่เกี่ยวข้องดำเนินการให้เป็นไปตามแผนงานโครงการบูรณะทางหลวงสายหลักของประเทศต่อไปโดยเร็วที่สุด และรายงานให้ผู้ตรวจการแผ่นดินทราบ

เรื่องที่ ๔



การเรียกเก็บค่าธรรมเนียมการขอมีบัตรและต่ออายุบัตรประจำตัวประชาชน

กรณีดังกล่าวเกิดขึ้นเนื่องจากผู้ร้องเรียนได้ติดต่อเจ้าหน้าที่ ณ ที่ว่าการอำเภอหนึ่งเพื่อทำการต่ออายุบัตรประจำตัวประชาชนและทำบัตรประจำตัวประชาชนของบุตร โดยเจ้าหน้าที่ได้แจ้งค่าธรรมเนียมการต่ออายุบัตรประจำตัวประชาชนในอัตรา ๖๐ บาท และการทำบัตรประชาชนของบุตรจำนวน ๔๐ บาท ซึ่งเมื่อผู้ร้องเรียนได้ชำระค่าธรรมเนียมตามที่ถูกเรียกเก็บแล้วปรากฏว่าไม่ได้รับใบเสร็จรับเงินในการชำระค่าธรรมเนียมในรายการดังกล่าวแต่อย่างใด เหตุการณ์ดังกล่าวสร้างความสงสัยในความโปร่งใสในการรับชำระเงินเข้าคลังหลวง ผู้ร้องเรียนจึงได้นำกรณีดังกล่าวร้องเรียนต่อผู้ตรวจการแผ่นดินขอให้ตรวจสอบการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่ในกรณีดังกล่าว

ผู้ตรวจการแผ่นดินได้มอบหมายเจ้าหน้าที่ประสานงานกับผู้ร้องเรียน และหน่วยงานที่รับผิดชอบทราบข้อเท็จจริงว่า ในการปฏิบัติงานทะเบียนบัตรประจำตัวประชาชนให้แก่ผู้ขอมีบัตรนั้น โดยปกติเอกสารใบเสร็จรับเงินค่าธรรมเนียมบัตรจะอยู่ในส่วนท้ายของเอกสารคำร้องขอ แต่เนื่องจากในแต่ละวันมีผู้ร้องขอทำบัตรประจำตัวประชาชนเป็นจำนวนมาก เพื่อความรวดเร็วในการดำเนินการเจ้าหน้าที่จึงมิได้มีการฉีกใบเสร็จรับเงินค่าธรรมเนียมในส่วนท้ายของคำร้องคืนให้แก่ผู้ร้องขอ และเมื่อได้มีการตรวจสอบหน่วยงานภายใต้สังกัดกรมการปกครองหลายหน่วยงาน พบว่า มีการปฏิบัติเช่นเดียวกันกับที่ว่าการอำเภอตามคำร้องเรียน ดำเนินการอยู่ ถือได้ว่าเป็นการกระทำที่ไม่ปฏิบัติตามระเบียบการเบิกจ่ายเงินจากคลัง การเก็บรักษาเงินและการนำส่งคลัง พ.ศ. ๒๕๕๑ ในเวลาต่อมา ผู้ร้องเรียนได้ถอนคำร้องเรียนออกไปทำให้ผู้ตรวจการแผ่นดินไม่มีอำนาจในการวินิจฉัยเรื่องร้องเรียนดังกล่าวต่อไปได้

อย่างไรก็ดี ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาเห็นว่ากรณีดังกล่าวเป็นเรื่องที่กระทบต่อประโยชน์สาธารณะ หากหน่วยงานของรัฐได้ทำการปรับปรุงแก้ไขแนวทางการปฏิบัติราชการเพื่อให้บริการประชาชนก็จะเป็นการปรับปรุงขั้นตอนการปฏิบัติราชการให้มีประสิทธิภาพและมีความโปร่งใสและยังเป็นการป้องกันมิให้เกิดเรื่องร้องเรียนในลักษณะนี้ซ้ำอีกในอนาคต ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงได้แจ้งกำชับไปยังกรมการปกครอง เพื่อให้ดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ตามระเบียบ และขอให้พิจารณากำชับหน่วยงานในสังกัดกรมการปกครองให้ถือปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัดด้วย

เวลาต่อมา กรมการปกครองได้มีหนังสือเวียนถึงผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัดและปลัดกรุงเทพมหานคร เรื่อง ชักซ้อมแนวทางปฏิบัติการเก็บค่าธรรมเนียมและเปรียบเทียบปรับการจัดทำบัตรประจำตัวประชาชน เพื่อเป็นการป้องกันปัญหาการร้องเรียนเกี่ยวกับการเก็บค่าธรรมเนียมและการเปรียบเทียบปรับในลักษณะ เช่นที่เกิดขึ้นอีก โดยมีแนวทางสรุปได้ดังนี้

๑. ให้เจ้าหน้าที่ตรวจสอบความถูกต้องและลงชื่อให้ครบถ้วนในใบเสร็จรับเงินค่าธรรมเนียมและค่าปรับท้ายคำขอ ป.ป.๑ ของผู้ขอแต่ละราย แล้วฉีกและมอบใบเสร็จรับเงินให้แก่ผู้ขอ ซึ่งข้อมูลในใบเสร็จรับเงินจะถูกบันทึกในฐานข้อมูลของระบบคอมพิวเตอร์เมื่อสิ้นวันทำการเจ้าหน้าที่จะต้องจัดพิมพ์สำเนาใบเสร็จรับเงินจากฐานข้อมูล และนำเงินที่จัดเก็บในวันนั้น ส่งมอบให้ผู้มีอำนาจหน้าที่เก็บรักษาเงินของหน่วยงานตามระเบียบกระทรวงการคลัง

๒. ให้อำเภอ เขต เทศบาล และเมืองพัทยา ตัดประกาศอัตราค่าธรรมเนียมการออกบัตรใหม่ในแต่ละกรณีให้เห็นอย่างชัดเจน และการเรียกเก็บค่าธรรมเนียมรวมถึงค่าเปรียบเทียบปรับ ให้ออกใบเสร็จรับเงินและฉีกมอบใบเสร็จรับเงินให้แก่ผู้ขอรับบริการไว้เป็นหลักฐานทุกราย

๓. หากพบว่ามีกรกระทำโดยมิชอบ หรือเรียกเก็บค่าธรรมเนียมหรือค่าปรับเกินกว่าที่กฎหมายกำหนด ให้พิจารณาดำเนินการทางวินัย

๔. ให้นายอำเภอ ผู้อำนวยการเขต ปลัดเทศบาล และหัวหน้าสำนักปลัดเมืองพัทยา ควบคุม กำกับดูแล และกำกับเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานบัตรประจำตัวประชาชน ให้ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรับผิดชอบ มีความละเอียดรอบคอบ และระมัดระวัง โดยยึดกฎหมาย ระเบียบ และหนังสือสั่งการที่เกี่ยวข้องเป็นแนวทางปฏิบัติอย่างเคร่งครัด พร้อมทั้งติดตามรายงานผลการจัดทำบัตรประจำตัวประชาชน และรายงานการเงินส่งเงินค่าธรรมเนียมการจัดทำบัตรและการจัดทำบัตรพร้อมสำเนาใบเสร็จรับเงินทางโปรแกรมจัดทำบัตรประจำตัวประชาชนด้วยระบบปฏิบัติการอัตโนมัติ ทุกวันทำการ

จะเห็นได้ว่าการให้ข้อสังเกต และข้อเสนอแนะของผู้ตรวจการแผ่นดินต่อหน่วยงานราชการในกรณีดังกล่าวสามารถนำเป็นหลักปฏิบัติขององค์กรในภาพรวมได้อย่างมีประสิทธิภาพ เห็นผลในเชิงประจักษ์ และสามารถป้องกันปัญหาอันอาจเกิดขึ้นในอนาคตได้ นับเป็นการแก้ไขปัญหาเชิงรุกที่ส่งผลกระทบต่อสาธารณะในวงกว้างได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เรื่องที่ ๕



ผู้ร้องเรียนได้รับความเดือดร้อนเสียหายจากการถูกฟ้องร้องโดยที่ไม่มีส่วนรู้เห็น

ผู้ร้องเรียนได้ยื่นร้องเรียนต่อผู้ตรวจการแผ่นดินว่าธนาคารแห่งหนึ่ง^{๒๙} ได้ฟ้องผู้ร้องเรียนเป็นคดีในความผิดกึ่งยืมเงิน จำนอง โดยธนาคารได้อ้างหนังสือสัญญากู้เงินที่ทำขึ้นระหว่างธนาคารกับ นาย ช. และนาง อ. เพื่อซื้อห้องชุด ซึ่งในหนังสือสัญญาที่ธนาคารอ้างอิงนั้นไม่ปรากฏชื่อผู้ร้องเรียนแต่อย่างใด ประกอบกับช่วงที่ธนาคารได้ดำเนินการทางคดีกับผู้ร้องเรียนนั้น ผู้ร้องเรียนไม่ได้อยู่อาศัยในบ้านที่มีชื่อตามทะเบียนราษฎร ทำให้ไม่ได้รับหมายศาล จึงไม่ได้เข้าชี้แจงต่อศาลกรณีการฟ้องผิดตัว จนกระทั่งศาลได้มีคำพิพากษาและคดีถึงที่สุดเจ้าพนักงานบังคับคดีได้จัดการยึดอายัดทรัพย์สินของลูกหนี้ตามคำพิพากษา ผู้ร้องเรียนได้ทราบเรื่องภายหลังจากที่เจ้าพนักงานบังคับคดีปิดหมายแจ้งการยึดทรัพย์สินของผู้ร้องเรียนที่ตกเป็นลูกหนี้ตามคำพิพากษาดังกล่าว จึงได้เดินทางไปตรวจสอบเรื่องราวการฟ้องคดีต่อศาลแพ่งและกรมบังคับคดี ผู้ร้องเรียนเห็นว่าการฟ้องผิดตัวของธนาคารดังกล่าวส่งผลให้ผู้ร้องเรียนได้รับความเสียหาย เดือดร้อน และเสียชื่อเสียงเป็นอย่างมาก และที่ผ่านมารธนาคาร ก็เพิกเฉยมิได้เยียวยาความเสียหาย จึงร้องเรียนเพื่อขอความเป็นธรรมต่อผู้ตรวจการแผ่นดิน

จากการสอบสวนหาข้อเท็จจริง ธนาคารยอมรับว่าได้มีความผิดพลาดในการฟ้องคดีจริง โดยธนาคารได้ว่าจ้างสำนักงานกฎหมายแห่งหนึ่งฟ้องคดีแก่ลูกหนี้ธนาคาร ซึ่งในวันที่ทำการยื่นฟ้องนั้นนายความผู้จัดทำคำฟ้องคดี ได้ร่างคำฟ้องโดยพิมพ์ชื่อของจำเลยที่ ๒ ในคำฟ้องผิดพลาด กล่าวคือ ได้เติมชื่อของผู้ร้องเรียนต่อท้ายชื่อของจำเลยที่ ๒ ทำให้มีความหมายว่า จำเลยที่ ๒ นาง อ. หรือผู้ร้องเรียนเป็นบุคคลคนเดียวกันรวมทั้งได้พิมพ์ที่อยู่หน้าคำฟ้องของจำเลยที่ ๒ เป็นที่อยู่ของผู้ร้องเรียน ทั้งนี้ ทราบว่าในวันที่จัดทำคำฟ้องสำนักงานกฎหมายจะต้องยื่นฟ้องผู้ร้องเรียนด้วยเช่นกันในอีกคดีหนึ่ง ทำให้เกิดความผิดพลาดในการจัดทำเอกสารเมื่อได้ยื่นคำฟ้องต่อศาลแล้ว ศาลได้ส่งหมายเรียกและสำเนาคำฟ้องไปยังที่อยู่ของผู้ร้องเรียน แต่ไม่ได้มีการโต้แย้งหรือแจ้งว่ามีภาระส่งหมายผิดมายังศาลหรือธนาคารแต่อย่างใด ซึ่งเป็นช่วงเวลาเดียวกันกับการส่งหมายเรียกและสำเนาคำฟ้องของคดีที่ผู้ร้องเรียนเป็นจำเลยอีกคดีหนึ่งอยู่เช่นกัน ทำให้การดำเนินการทางกฎหมายดำเนินการต่อไปจนกระทั่งคดีถึงที่สุด

^{๒๙} ธนาคารตามคำร้องเรียน มีฐานะเป็นรัฐวิสาหกิจและเป็นสถาบันการเงินเฉพาะกิจในสังกัดกระทรวงการคลัง จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติ จึงเป็นหน่วยงานที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ การพิจารณาและสอบสวนข้อเท็จจริงตามคำร้องเรียนของผู้ตรวจการแผ่นดิน

ผู้ตรวจการแผ่นดินได้สอบถามถึงการเยียวยาและแก้ไขปัญหา เนื่องจากผู้ร้องเรียนได้รับความเดือดร้อนเสียหายจากการฟ้องคดีที่ดำเนินการโดยสำนักงานกฎหมายที่ธนาคารเป็นผู้ว่าจ้าง ธนาคารแจ้งว่าในเบื้องต้นธนาคารได้สั่งการให้ทางสำนักงานกฎหมายผู้รับผิดชอบคดีแถลงเปลี่ยนแปลงชื่อและภูมิลำเนาของจำเลยที่ ๒ ต่อศาล โดยยืนยันว่าผู้ร้องเรียนและจำเลยที่ ๒ ไม่ใช่บุคคลเดียวกัน ซึ่งในการแก้ไขเบื้องต้น ธนาคารได้แจ้งให้ผู้ร้องเรียนทราบแล้ว และได้แจ้งให้ผู้ร้องเรียนทราบว่าธนาคารมิได้แจ้งข้อมูลเครดิตของผู้ร้องเรียนให้แก่บริษัทเครดิตแห่งชาติแต่อย่างใด

ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาเห็นว่า แม้การฟ้องคดีเพื่อบังคับให้เป็นไปตามสัญญาระหว่างลูกหนี้กับธนาคารจะเป็นการปฏิบัติหน้าที่และภาระข้อผูกพันตามสัญญาก็ตาม แต่การที่ธนาคารจัดทำเอกสารคำฟ้องผิดพลาดโดยนำชื่อของผู้ร้องเรียนไปต่อท้ายชื่อของจำเลยที่ ๒ ในคดีอื่นจริง ทำให้ผู้ร้องเรียนได้รับผลกระทบจากการดำเนินการที่ผิดพลาดของธนาคารเป็นอย่างมาก แม้ว่าธนาคารจะมอบหมายให้สำนักงานกฎหมายทำการแทน ก็ไม่อาจพ้นความรับผิดชอบของธนาคารที่มีต่อความผิดพลาดที่เกิดขึ้น ซึ่งเจ้าพนักงานบังคับคดีได้ตรวจสอบพบข้อเท็จจริงว่า ชื่อ - สกุล ของจำเลยที่ ๒ ไม่ถูกต้องไม่น่าจะเป็นบุคคลคนเดียวกันกับที่ฟ้องคดี จึงทำให้ต้องตรวจสอบข้อเท็จจริงนี้ขึ้น และการดำเนินการดังกล่าวถือว่าธนาคารได้แก้ไขสำนวนคดีและคำพิพากษาของศาลแก่ผู้ร้องเรียนเท่านั้น ยังมีได้ถือเป็นการเยียวยาในลักษณะที่จะสร้างความพอใจแก่ผู้ร้องเรียนและสมควรแก่กรณีสำหรับปัญหาที่เกิดขึ้นให้แก่ผู้ร้องเรียนแต่อย่างใด

ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงเสนอแนะให้ธนาคารกำหนดมาตรการหรือพัฒนาระบบตรวจสอบการปฏิบัติงานของตัวแทนธนาคารในการดำเนินคดีกับลูกหนี้ที่ผิดนัดชำระหนี้ให้มีความถูกต้อง เพื่อป้องกันปัญหาความผิดพลาดในลักษณะนี้ที่อาจจะเกิดขึ้นอีก และกรณีตามเรื่องร้องเรียนนี้ถึงแม้ธนาคารจะได้ดำเนินการแก้ไขความผิดพลาดทางด้านเอกสารเรียบร้อยแล้ว แต่ธนาคารควรมีมาตรการและวิธีเยียวยาที่สมควรแก่กรณีให้กับผู้ร้องเรียน ซึ่งได้รับความเสียหายจากการกระทำดังกล่าว ทั้งในด้านชื่อเสียง จิตใจ และด้านอื่น ๆ และให้แจ้งผลการเยียवादังกล่าวให้ผู้ตรวจการแผ่นดินทราบด้วย

เรื่องที่ ๖



การจับกุมผู้ประกอบการประมงชายฝั่งทะเลประเภทอวนหลักโดยไม่เป็นธรรม

ชาวบ้านผู้ประกอบการอาชีพประมงชายฝั่งทะเลประเภทอวนหลัก ได้ร้องเรียนต่อผู้ตรวจการแผ่นดินว่า หน่วยบริหารจัดการประมงทะเลจังหวัด โดยอ้างฐานความผิดตามพระราชบัญญัติการประมง พ.ศ. ๒๕๙๐ และประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ฉบับที่ ๑๑ พุทธศักราช ๒๕๑๗ เรื่อง ห้ามมิให้ใช้เครื่องมือรังและฝื่อกรังทำการประมง โดยที่ไม่ให้คำแนะนำในการทำประมงแก่ชาวบ้าน ทำให้ชาวบ้านถูกจับกุมดำเนินคดี เป็นเหตุให้ชาวบ้านได้รับความเดือดร้อนและเสียหาย

ผู้ตรวจการแผ่นดินได้มอบหมายเจ้าหน้าที่ที่สอบสวน ตรวจสอบข้อเท็จจริงและโดยได้จัดการประชุม ร่วมกันกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อร่วมกันพิจารณา และหาแนวทางแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียนกรณีดังกล่าว ประกอบด้วย นายอำเภอ เจ้าหน้าที่จากหน่วยบริหารจัดการประมง เจ้าหน้าที่กรมประมง เจ้าหน้าที่สำนักงาน ประมงจังหวัด และชาวประมงผู้ใช้เครื่องมือประเภทอวนรัง (อวนหลัก) จำนวน ๖๕ ราย ประชุมร่วมกับคณะ เจ้าหน้าที่ที่สอบสวน ที่ประชุมพิจารณาเรื่องร้องเรียนดังกล่าวในประเด็นที่เกี่ยวกับปัญหาด้านการประมงในพื้นที่ ที่รับผิดชอบ มาตรการคุ้มครองสัตว์น้ำในจังหวัด ซึ่งสรุปได้ดังนี้

๑. ปัญหาด้านการประมงในพื้นที่ มีเครื่องมือหลายชนิดที่กระทำความผิด เช่น การทำประมงด้วยมือ อวนรัง การทำประมงประเภทอวนลาก อวนรุน การทำประมงประเภทอวนขนาดเล็กในพื้นที่หวงห้าม เป็นต้น

๒. จังหวัดมีมาตรการคุ้มครองสัตว์น้ำในจังหวัด มีหลายมาตรการ เช่น ห้ามมิให้ผู้ใดใช้เครื่องมือ คราดหอย หรือเครื่องมืออื่นที่มีลักษณะหรือวิธีการคล้ายคลึงกันทุกชนิดและทุกขนาดที่ใช้กับเรือยนต์ทุกชนิด ทำการประมงไม่ว่าจะด้วยวิธีการใด ๆ ภายในระยะ ๓,๐๐๐ เมตร นับจากขอบน้ำตามแนวชายฝั่งทะเล ห้ามมิให้ใช้เครื่องมือทำการประมงทุกชนิดทำการประมงหอยสองฝาในเขตพื้นที่ชายฝั่งทะเล ภายในพื้นที่ ที่กำหนด ห้ามมิให้ผู้ใดทำการประมงด้วยเครื่องมืออวนรังและฝื่อกรัง และห้ามมิให้ผู้หนึ่งผู้ใดใช้เครื่องมือ อวนลากชนิดมีถูง อวนรุน ละวะ ชิบ รุนกึ่ง รุนเคย ประกอบเรือยนต์ทำการประมงภายในระยะ ๓,๐๐๐ เมตร นับจากขอบน้ำตามแนวชายฝั่ง

๓. เนื่องจากมีประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ฉบับวันที่ ๑๑ พุทธศักราช ๒๕๑๗ ห้ามมิให้ ผู้ใดทำการประมงด้วยเครื่องมืออวนรังและฝื่อกรัง ผู้ร้องเรียนและชาวบ้านผู้ประกอบการอาชีพประมงชายฝั่ง ประเภทอวนรังหรืออวนหลัก จึงไม่สามารถทำการประมงประเภทนี้ต่อไปได้

๔. ที่ประชุมได้ร่วมกันแก้ไขปัญหาคือเรื่องร้องเรียน สรุปได้ทำให้ปรับเปลี่ยนเครื่องมือไม่ให้มีลักษณะ และวิธีการทำประมงที่เป็นลักษณะของอวนรังหรืออวนหลัก โดยให้ปรับเปลี่ยนเป็นเครื่องมืออวนลอย ซึ่งมี ลักษณะให้ใช้อวนที่มีขนาดช่องตา ๓ เซนติเมตรขึ้นไป โดยให้ระยะเวลา ๖ เดือนในการปรับเปลี่ยนขนาด ช่องตาอวนตามที่กำหนด นับตั้งแต่วันที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๕๕ อวนที่ใช้ทำการประมงยาว ๑๐๐ เมตร ให้หลักปัก เพื่อพวงไม่เกิน ๔ หลัก และห้ามมิให้ประกอบอวนเป็นถุงโดยเด็ดขาด

ผู้ตรวจการแผ่นดินได้พิจารณาจากเอกสารหลักฐานการชี้แจงข้อเท็จจริงและผลการประชุมร่วมกัน จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องประกอบการพิจารณาแล้วเห็นว่า กรณีที่ผู้ร้องเรียนและชาวประมงผู้ใช้เครื่องมือ ประเภทอวนรังหรืออวนหลักในพื้นที่ ได้รับความเดือดร้อนจากการหน่วยบริหารจัดการประมงทะเลจังหวัด ดำเนินการจับกุมโดยที่ไม่ให้คำแนะนำในการทำประมงแก่ชาวประมง ทำให้ชาวประมงถูกจับกุมดำเนินคดี กรณีดังกล่าวหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและชาวประมงผู้ใช้เครื่องมือประเภทอวนรังหรืออวนหลักในพื้นที่ ได้ประชุม ร่วมกันโดยมีการชี้แจงและทำความเข้าใจถึงมาตรการคุ้มครองสัตว์น้ำและวิธีการทำประมงประเภทต่าง ๆ ที่สามารถดำเนินการได้และที่ประชุมได้มีมติให้มีการปรับเปลี่ยนเครื่องมือไม่ให้มีลักษณะและวิธีการทำประมง ที่เป็นลักษณะของอวนรังหรืออวนหลัก เนื่องจากการทำประมงประเภทดังกล่าวต้องห้ามตามประกาศกระทรวง เกษตรและสหกรณ์ฉบับวันที่ ๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๑๗ โดยให้ปรับเปลี่ยนเป็นเครื่องมืออวนลอยซึ่งมีลักษณะ ใกล้เคียงกันและเป็นวิธีการทำประมงที่สามารถดำเนินการได้ตามกฎหมาย ทั้งนี้ ได้มีการผ่อนผันในการ ปรับเปลี่ยนอวนให้มีขนาดช่องตา ๓ เซนติเมตรขึ้นไป เพื่อป้องกันไม่ให้สัตว์น้ำขนาดเล็กถูกจับ โดยให้ ระยะเวลา ๖ เดือน นับตั้งแต่วันที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๕๕ ซึ่งเป็นที่พอใจและเข้าใจกันเป็นอย่างดีระหว่าง หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผู้ร้องเรียนและชาวประมงผู้ใช้เครื่องมือประเภทอวนรังหรืออวนหลักในพื้นที่

กรณีเรื่องร้องเรียนดังกล่าว จึงเป็นกรณีที่หน่วยงานราชการได้ดำเนินการแก้ไขความเดือดร้อน และไม่เป็นธรรมให้แก่ผู้ร้องเรียนและชาวประมงผู้ใช้เครื่องมือประเภทอวนรังหรืออวนหลักในพื้นที่ อย่างเหมาะสมแล้ว ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงพิจารณาวินิจฉัยยุติการพิจารณาตามมาตรา ๒๙(๔) แห่งพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๕๒

การสำรวจความพึงพอใจของผู้ร้องเรียนต่อการให้บริการเกี่ยวกับเรื่องร้องเรียน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๖

ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๖ สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินได้ดำเนินการสำรวจความพึงพอใจของผู้ร้องเรียนต่อการให้บริการเกี่ยวกับเรื่องร้องเรียน เพื่อรับทราบข้อมูลและความคิดเห็นของประชาชนอันเป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงและพัฒนากระบวนการพิจารณาตลอดจนขั้นตอนและวิธีการให้บริการประชาชนในงานด้านการสอบสวนหาข้อเท็จจริงตามคำร้องเรียน ซึ่งเป็นสิ่งที่ผู้ตรวจการแผ่นดินให้ความสำคัญมาโดยตลอด ทั้งนี้ ในรอบปีนี้สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินได้ดำเนินการสำรวจข้อมูลความพึงพอใจของผู้ร้องเรียนที่ผู้ตรวจการแผ่นดินได้พิจารณาวินิจฉัยเรื่องร้องเรียนแล้วเสร็จในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๖ โดยเริ่มเก็บรวบรวมข้อมูลตั้งแต่เดือนตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๕ จนถึงเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๖ ซึ่งมีผู้ร้องเรียนตอบแบบสอบถามมาจำนวนทั้งสิ้น ๒๓๓ ฉบับ

ข้อมูลผู้ร้องเรียน

ผู้ร้องเรียนส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย ๔๘.๙๐ ปี สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรีมากที่สุด ประกอบอาชีพค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว มีรายได้เฉลี่ยประมาณ ๓๕,๒๑๖.๔๐ บาท/เดือน และมีภูมิลำเนาอยู่ในภาคกลาง

การเสนอเรื่องร้องเรียน

ในการเสนอเรื่องร้องเรียนต่อผู้ตรวจการแผ่นดิน พบว่า เรื่องร้องเรียนส่วนใหญ่เป็นประเด็นเกี่ยวกับกรณีเจ้าหน้าที/หน่วยงานปฏิบัติหน้าที่จนเกิดความเสียหายหรือไม่เป็นธรรม รองลงมาคือ กรณีเจ้าหน้าที/หน่วยงานละเลยไม่ปฏิบัติหน้าที่ เจ้าหน้าที/หน่วยงานไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย และกรณีเจ้าหน้าที/หน่วยงานปฏิบัติแต่กระทำนอกเหนืออำนาจหน้าที่ ตามลำดับในการตัดสินใจเสนอเรื่องร้องเรียน พบว่า ส่วนใหญ่ตัดสินใจร้องเรียนโดยที่ไม่มีผู้ใดแนะนำ โดยที่ ผู้ร้องเรียนส่วนใหญ่รู้จักผู้ตรวจการแผ่นดินจากโฆษณาที่ออกอากาศทางโทรทัศน์ และเว็บไซต์บนอินเทอร์เน็ต ตามลำดับ

การดำเนินการเกี่ยวกับเรื่องร้องเรียน

ผลการสำรวจ พบว่า ผู้ร้องเรียนส่วนใหญ่นิยมจัดทำเรื่องร้องเรียนเป็นหนังสือและจัดส่งมาทางไปรษณีย์ และเมื่อได้เสนอเรื่องร้องเรียนแล้ว พบว่า ผู้ร้องเรียนส่วนใหญ่ได้รับคำแนะนำเกี่ยวกับขั้นตอนการพิจารณาเรื่องร้องเรียนจากเจ้าหน้าที่ และได้รับแจ้งว่าเรื่องร้องเรียนได้รับไว้พิจารณาแล้ว และยังได้รับการติดต่อจากเจ้าหน้าที่เพื่อขอข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องร้องเรียนเพิ่มเติม และรายงานความความก้าวหน้าในการพิจารณาเรื่องร้องเรียน เฉลี่ยประมาณ ๒ ครั้ง/ราย นอกจากนี้ พบว่า ผู้ร้องเรียนส่วนใหญ่ได้ติดตามการดำเนินการเรื่องร้องเรียนของตนเอง เฉลี่ยประมาณ ๓ ครั้ง/ราย สำหรับผู้ร้องเรียนที่ไม่ได้ติดตามเรื่องร้องเรียนของตนเองส่วนใหญ่ให้เหตุผลว่า มีความเชื่อมั่นต่อการทำงานของผู้ตรวจการแผ่นดิน และเข้าใจว่าการพิจารณาเรื่องร้องเรียนจะต้องใช้เวลา และมีเจ้าหน้าที่จากสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินติดต่อกลับไปเป็นระยะแล้ว

สำหรับผลการวินิจฉัยเรื่องร้องเรียน พบว่า ผลการวินิจฉัยเป็นไปตามที่ผู้ร้องเรียนร้องเรียนมากที่สุด และผู้ร้องเรียนส่วนใหญ่ยอมรับผลการวินิจฉัย เพราะเห็นว่ามีความเป็นธรรม

ความพึงพอใจของผู้ร้องเรียนต่อการให้บริการ

ในการสำรวจความพึงพอใจของผู้ร้องเรียนในครั้งนี้ กำหนดระดับความพึงพอใจไว้ ๕ ระดับ คือ พอใจน้อย ค่อนข้างน้อย ปานกลาง ค่อนข้างมาก และมาก มีวิธีให้คะแนนคำตอบคือ ๑ ๒ ๓ ๔ และ ๕ ตามลำดับ จากนั้น นำคะแนนที่ได้มาจัดแบ่งระดับความพึงพอใจออกเป็นกลุ่มความพึงพอใจน้อย ค่อนข้างน้อย ปานกลาง ค่อนข้างมาก และมาก โดยใช้วิธีการแจกแจงความถี่แบบจัดกลุ่มเพื่อคำนวณหาอันตรภาคชั้น ซึ่งจากการวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนของความพึงพอใจของผู้ร้องเรียนในภาพรวม พบว่า ผู้ร้องเรียนมีความพึงพอใจต่อการให้บริการเกี่ยวกับเรื่องร้องเรียน ในระดับค่อนข้างมาก (ร้อยละ ๗๘.๐๐) และเมื่อพิจารณาความพึงพอใจของผู้ร้องเรียนในแต่ละมิติ ปรากฏผลว่า ผู้ร้องเรียนส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในระดับค่อนข้างมากในทุกมิติตามลำดับ ดังนี้ ด้านรูปแบบในการยื่นเรื่องร้องเรียน (ร้อยละ ๘๒.๖๐) ด้านการให้บริการของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน (ร้อยละ ๗๙.๖๐) ด้านขั้นตอนการให้บริการโดยภาพรวม (ร้อยละ ๗๗.๒๐) ด้านกระบวนการพิจารณาเรื่องร้องเรียนโดยภาพรวม (ร้อยละ ๗๕.๘๐) ด้านผลการวินิจฉัยพิจารณาเรื่องร้องเรียนโดยภาพรวม (ร้อยละ ๗๔.๘๐)

อนึ่ง ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจของผู้ร้องเรียน พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจในภาพรวมของผู้ร้องเรียน ได้แก่ ความพึงพอใจต่อการยื่นและรับเรื่องร้องเรียน ความพึงพอใจต่อการพิจารณาสอบสวนหาข้อเท็จจริงตามคำร้องเรียน และความพึงพอใจต่อการพิจารณาวินิจฉัยเรื่องร้องเรียน ซึ่งชี้ให้เห็นว่า เมื่อผู้ร้องเรียนมีความพึงพอใจต่อการยื่นและรับเรื่องร้องเรียน การพิจารณาสอบสวนหาข้อเท็จจริงตามคำร้องเรียน และการพิจารณาวินิจฉัยเรื่องร้องเรียนเพิ่มขึ้น จะทำให้ความพึงพอใจของผู้ร้องเรียนต่อการให้บริการของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินในภาพรวมเพิ่มขึ้นด้วย

ความคิดเห็นต่อภาพลักษณ์ของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน

ผลการสำรวจ พบว่า ในภาพรวมผู้ร้องเรียนเห็นว่าสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินมีภาพลักษณ์ของอยู่ในระดับดีค่อนข้างมาก (ร้อยละ ๗๖.๖๐) และเมื่อทำการวิเคราะห์โดยแยกออกเป็นรายประเด็น พบว่าผู้ร้องเรียนมีความคิดเห็นต่อภาพลักษณ์ของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินในทุกมิติในระดับค่อนข้างดีมากตามลำดับ ดังนี้ ด้านความเป็นองค์กรที่ร้องเรียนได้สะดวก (ร้อยละ ๘๓.๖๐) ความเป็นองค์กรที่พิจารณาสอบสวนเรื่องร้องเรียนด้วยความโปร่งใส และตรวจสอบได้ (ร้อยละ ๗๗.๒๐) ความเป็นองค์กรที่เข้าใจถึงความต้องการของผู้ร้องเรียน มีความมุ่งมั่น ความพร้อม และความเต็มใจในการให้บริการ รวมทั้งมีความรู้ความสามารถและความชำนาญในการแก้ปัญหาเกี่ยวกับเรื่องร้องเรียน (ร้อยละ ๗๖.๘๐) ความเป็นองค์กรที่ให้ความเป็นธรรมต่อทุกฝ่าย (ร้อยละ ๗๔.๖๐) ความเป็นองค์กรที่มีสถานที่ เจ้าหน้าที่ และเครื่องมือในการให้บริการที่เหมาะสม (ร้อยละ ๗๔.๐๐) และความเป็นองค์กรที่พิจารณาเรื่องร้องเรียนได้รวดเร็ว ร้อยละ (๗๓.๖๐)

เมื่อสอบถามผู้ร้องเรียนว่าในอนาคตหากมีปัญหากเกิดขึ้นจะมาร้องเรียนต่อผู้ตรวจการแผ่นดินเพื่อให้แก้ไขปัญหาความเดือดร้อนที่เกิดขึ้นอีกหรือไม่ ผู้ร้องเรียนส่วนใหญ่ให้คำตอบว่าจะมายื่นเรื่องร้องเรียนต่อสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินแน่นอน คิดเป็นร้อยละ ๗๐.๔๐ โดยส่วนใหญ่ให้เหตุผลว่า ผู้ตรวจการแผ่นดินตรวจสอบเรื่องร้องเรียนโดยให้ความเป็นธรรมกับทุกฝ่าย มีความสามารถในแก้ปัญหาได้ตามคำร้องเรียนสามารถตรวจสอบและแก้ไขปัญหาได้อย่างรวดเร็ว และผู้ตรวจการแผ่นดินมีความเชื่อถือว่าสามารถทำหน้าที่โดยยึดหลักคุณธรรมเป็นพื้นฐานในการทำงาน และเป็นหน่วยงานที่ให้ความช่วยเหลือประชาชนที่ไม่มีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายเป็นอย่างดี เป็นต้น

๓

ผลการปฏิบัติของหน่วยงานราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ได้ดำเนินการหรือไม่ดำเนินการ ตามข้อสังเกตหรือข้อเสนอแนะของผู้ตรวจการแผ่นดิน





ผลการปฏิบัติของหน่วยงานราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ได้ดำเนินการหรือไม่ดำเนินการ ตามข้อสังเกตหรือข้อเสนอแนะของผู้ตรวจการแผ่นดิน

แนวทางการดำเนินงานด้านการสอบสวนข้อเท็จจริงตามคำร้องเรียนของผู้ตรวจการแผ่นดินที่ผ่านมา นั้น หากปรากฏข้อเท็จจริงว่าการปฏิบัติหรือละเลยไม่ปฏิบัติของหน่วยงานเป็นเหตุที่ก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรม หรือสร้างความเดือดร้อนเสียหายให้แก่ผู้ร้องเรียนหรือประชาชน ผู้ตรวจการแผ่นดินก็จะได้วินิจฉัยโดยมี ข้อเสนอแนะอันเป็นการแก้ไขปัญหาในการทำงานของภาครัฐตามที่ผู้ร้องเรียนได้ร้องเรียนมายังผู้ตรวจการแผ่นดิน มากกว่าการจับผิดหรือลงโทษที่ตัวบุคคล โดยผู้ตรวจการแผ่นดินจะใช้วิธีการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท อย่างสันติวิธี เพื่อให้คู่กรณีได้มีส่วนร่วมในการยุติข้อพิพาทที่เกิดขึ้น ด้วยความรวดเร็ว ประหยัดและเป็นธรรม ตลอดจนสร้างความรู้ความเข้าใจในด้านสิทธิและหน้าที่ของผู้ร้องเรียนและของข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐ ทุกประเภท ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวนอกจากจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาหน่วยงานราชการแล้ว ยังเป็นการ ช่วยลดอัตราการฟ้องร้องคดีในชั้นศาลอีกด้วย

ถึงแม้ว่าผู้ตรวจการแผ่นดินจะไม่มีอำนาจหน้าที่ในการสั่งการ บังคับการ หรือลงโทษหน่วยงานของรัฐ ที่ถูกร้องเรียนโดยตรง แต่ผู้ตรวจการแผ่นดินถือเป็นกลไกในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ ด้วยวิธีการมี ข้อเสนอแนะหน่วยงานของรัฐในการปรับปรุงแก้ไขการปฏิบัติหน้าที่ โดยมีเป้าหมายในการดำเนินงานที่สำคัญ ประการหนึ่งคือการพัฒนาองค์กรของรัฐเพื่อให้การบริการประชาชนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและ ประสิทธิภาพ ทั้งนี้ หากแม้หน่วยงานไม่ปฏิบัติตามข้อเสนอแนะของผู้ตรวจการแผ่นดินแล้ว ผู้ตรวจการแผ่นดิน มีอำนาจในการรายงานเรื่องร้องเรียนดังกล่าวต่อวุฒิสภาและสภาผู้แทนราษฎร หรือเปิดเผยต่อสาธารณชน เพื่อใช้กลไกของสังคมในการสร้างแรงกดดันให้หน่วยงานปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ตรวจการแผ่นดิน อีกทางหนึ่งด้วย แต่ในทางปฏิบัติที่ผ่านมาหน่วยงานที่ถูกร้องเรียนส่วนใหญ่จะให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี ในการดำเนินการตามความเห็นและข้อเสนอแนะของผู้ตรวจการแผ่นดิน ดังที่จะได้นำเสนอเรื่องร้องเรียน เป็นตัวอย่างดังต่อไปนี้



เรื่องที่ ๑ หน่วยงานไม่ดำเนินการเพื่อเปิดขยายชั้นเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ผู้ร้องเรียนได้ยื่นเรื่องร้องเรียนต่อผู้ตรวจการแผ่นดินขอให้ตรวจสอบการดำเนินงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแห่งหนึ่งในภาคเหนือ โดยผู้ร้องเรียนแจ้งว่าในพื้นที่ดังกล่าวประชาชนส่วนใหญ่เป็นชาวไทยภูเขาเผ่ากะเหรี่ยง แม้จะมีฐานะยากจน ไม่สามารถส่งบุตรหลานไปศึกษาต่อในโรงเรียนที่ห่างไกลออกไปได้ ประชาชนจึงมีความประสงค์ให้โรงเรียน ม. ในพื้นที่เปิดขยายชั้นเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งเป็นการให้การศึกษาขั้นพื้นฐานตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕ มาตรา ๑๐ ซึ่งบัญญัติว่าการจัดการศึกษาต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย อีกทั้งตามนโยบายของรัฐบาลที่ต้องการสร้างโอกาสทางการศึกษาแก่ประชาชนในเมืองและชนบทอย่างเท่าเทียมกัน โดยประชาชนในพื้นที่ได้มีการประชุมทำประชาพิจารณ์ร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลในพื้นที่ดังกล่าว ได้มีมติในที่ประชุมสนับสนุนให้เปิดขยายชั้นเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายและพร้อมที่จะสนับสนุนงบประมาณในการจัดการศึกษา โรงเรียน ม. จึงได้จัดทำเอกสารเสนอขยายชั้นเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายและส่งเอกสารที่เกี่ยวข้องไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในพื้นที่ ตามระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการขยายชั้นเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. ๒๕๕๓ โดยผ่านการเห็นชอบของคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา แต่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในพื้นที่ไม่ดำเนินการส่งเรื่องให้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานดำเนินการต่อไป โดยผู้ร้องเรียนได้ดำเนินการติดตามความคืบหน้าหลายครั้งได้รับการชี้แจงจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในพื้นที่ว่า การดำเนินการส่งเรื่องขอขยายชั้นเรียนได้เลยกำหนดการยื่นเอกสารจึงไม่สามารถส่งได้ อีกทั้งไม่มีนโยบายในการขยายชั้นเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และแจ้งต่อผู้ร้องเรียนว่าหากมีความประสงค์ให้ขยายชั้นเรียนต้องดำเนินการติดต่อสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานด้วยตนเอง ผู้ร้องเรียนเห็นว่าสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในพื้นที่ มีเจตนาไม่ปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการขยายชั้นเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. ๒๕๕๓ จึงร้องเรียนมายังผู้ตรวจการแผ่นดินเพื่อให้พิจารณาวินิจฉัย

ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาเบื้องต้นเห็นว่า กรณีดังกล่าวเป็นกรณีที่กระทบต่อประชาชนจำนวนมาก อีกทั้งยังเป็นปัญหาด้านการศึกษาแก่เยาวชน จึงได้ให้ความสำคัญเป็นพิเศษและมอบหมายเจ้าหน้าที่สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินลงพื้นที่เพื่อตรวจสอบข้อเท็จจริง เมื่อวันที่ ๑๒ ธันวาคม ๒๕๕๕ โดยได้เชิญหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้าประชุมหารือเพื่อหาแนวทางการดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียนในกรณีดังกล่าว ผู้ร่วมประชุมประกอบด้วยรองผู้อำนวยการและเจ้าหน้าที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในพื้นที่ นายกเทศมนตรีตำบลในพื้นที่ ผู้อำนวยการโรงเรียน ม. ผู้ร้องเรียน ผู้ตรวจการแผ่นดินและเจ้าหน้าที่สอบสวน

จากการลงพื้นที่เพื่อตรวจสอบข้อเท็จจริงของผู้ตรวจการแผ่นดินและจากการจัดให้มีการประชุมหารือดังกล่าว ส่งผลให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ความสำคัญต่อการแก้ไขปัญหาตามเรื่องร้องเรียนดังกล่าวมากยิ่งขึ้น ที่ประชุม ได้แสดงความคิดเห็นเพื่อร่วมกันแก้ไขปัญหาผลการประชุมสรุปได้ว่า ให้โรงเรียน ม. ดำเนินการแก้ไขเอกสาร ให้สมบูรณ์เรียบร้อย โดยเจ้าหน้าที่ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในพื้นที่จะเป็นผู้ให้คำแนะนำ ในการดำเนินการจัดทำเอกสาร หลังจากนั้นสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในพื้นที่จะจัดให้มีประชุม คณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบในกรณีดังกล่าวอย่างเร่งด่วนภายในต้นเดือน มกราคม ๒๕๕๖ และหากคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในพื้นที่ให้ความเห็นชอบในกรณี ดังกล่าวแล้ว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในพื้นที่ จะส่งเรื่องให้สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐานพิจารณา ภายในเดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๕๖ ต่อไป

เจ้าหน้าที่สอบสวนได้ติดตามความคืบหน้าในการดำเนินการกรณีดังกล่าว ปรากฏข้อเท็จจริงว่า คณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ได้ประชุมหารือเมื่อวันที่ ๓ มกราคม ๒๕๕๖ โดยที่ประชุม ได้มีมติเป็นเอกฉันท์เห็นชอบให้โรงเรียน ม. ขยายชั้นเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เพื่อเป็นไปตาม รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๔๔ ต่อมา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในพื้นที่ได้เสนอเรื่องขอขยายชั้นเรียนของโรงเรียน ม. ให้แก่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานพิจารณาแล้ว ตามหนังสือที่ ศธ ๐๔๐๕๐/๑๕๒ ลงวันที่ ๑๔ มกราคม ๒๕๕๖ เรื่อง ขอขยายชั้นเรียนโรงเรียนขยายโอกาส ทางการศึกษา ถึง เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สรุปได้ว่า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในพื้นที่ ได้รับเรื่องขอขยายชั้นเรียนของโรงเรียน ม. ซึ่งเป็นโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในสังกัด ปัจจุบันเปิดทำการสอนตั้งแต่ชั้นอนุบาลถึงมัธยมศึกษาปีที่ ๓ มีความประสงค์ขอขยายชั้นเรียน จัดการเรียน การสอนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยจะเปิดการเรียนการสอนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ แผนการเรียนภาษา ต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ) ในปีการศึกษา ๒๕๕๖ ทั้งนี้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมในพื้นที่ได้ตั้ง คณะกรรมการศึกษาความพร้อมของโรงเรียน พร้อมนำเสนอต่อคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในพื้นที่ ในคราวประชุมครั้งที่ ๑/๒๕๕๖ เมื่อวันที่ ๓ มกราคม ๒๕๕๖ มติที่ประชุมพิจารณาให้ความเห็นชอบ พร้อมให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในพื้นที่เสนอเรื่องขออนุญาตขยายชั้นเรียนมายังสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานต่อไป

ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาแล้วเห็นว่าหน้าที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องหลายฝ่ายได้ประชุมร่วมกับผู้ร้องเรียน และร่วมกันหาแนวทางแก้ไขโดยพิจารณาจากเอกสารหลักฐานและข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องแล้วมีความเห็นว่า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในพื้นที่ดังกล่าว ได้เสนอเรื่องขอขยายชั้นเรียนของโรงเรียน ม. ให้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานพิจารณาแล้ว ดังนั้น จึงเห็นควรที่ผู้ตรวจการแผ่นดินจะยุติ การพิจารณาเรื่องร้องเรียนดังกล่าว เนื่องจากผู้ร้องเรียนได้รับการแก้ไขความเดือดร้อนอย่างเหมาะสมแล้ว



เรื่องที่ ๒ ประชาชนได้รับความเดือดร้อนเนื่องจากระบบประปาหมู่บ้าน ไม่สามารถใช้งานได้

ผู้ร้องเรียนและประชาชนในชุมชนได้รวมตัวกันร้องเรียนมายังผู้ตรวจการแผ่นดินขอให้ตรวจสอบการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลแห่งหนึ่ง ดำเนินโครงการก่อสร้างระบบประปาหมู่บ้าน แต่เมื่อดำเนินโครงการก่อสร้างแล้วเสร็จกลับไม่สามารถใช้งานได้ ประชาชนจึงได้รวมตัวกันร้องเรียนไปยังองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อให้เร่งรัดดำเนินการซ่อมแซมระบบประปาหมู่บ้านแล้วหลายครั้ง จวบจนกระทั่งปัจจุบันยังไม่มีการดำเนินการแก้ไขแต่อย่างใด เป็นเหตุให้ประชาชนในหมู่บ้านได้รับความเดือดร้อนเนื่องจากไม่มีน้ำประปาใช้เพื่อการอุปโภคบริโภค

ผู้ตรวจการแผ่นดินได้มอบหมายเจ้าหน้าที่สอบสวนเพื่อตรวจสอบข้อเท็จจริงและขอให้ทางจังหวัดชี้แจงข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น ต่อมาจังหวัดได้ชี้แจงข้อเท็จจริงต่อผู้ตรวจการแผ่นดิน สรุปได้ดังนี้

๑. สาเหตุที่ไม่สามารถจ่ายน้ำประปาได้ตามปกติ เนื่องจากกระแสไฟฟ้าไม่เพียงพอจากสาเหตุดังกล่าวทำให้เครื่องสูบน้ำบาดาลแบบจมน้ำเสียหาย จำนวน ๒ เครื่อง จึงจำเป็นต้องระงับการให้บริการและกำหนดหาแนวทางการแก้ไขปัญหาดังกล่าว

๒. ขณะที่ระบบผลิตน้ำประปาหมู่บ้านไม่สามารถใช้งานได้ตามปกติ องค์การบริหารส่วนตำบลได้ยกเลิกการเก็บค่าบริการทั่วไปกับผู้ใช้น้ำในบริเวณดังกล่าว จำนวน ๑๘ ราย จนกว่าระบบผลิตน้ำประปาหมู่บ้านจะใช้งานได้ตามปกติ

๓. องค์การบริหารส่วนตำบล ได้ประสานไปยังการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคอำเภอ เพื่อให้ทำการสำรวจตรวจสอบ กระแสไฟฟ้าของระบบประปาดังกล่าว เพื่อแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนให้กับประชาชน ผู้จัดการการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคในพื้นที่ได้แจ้งว่าหม้อแปลงที่ใช้งานในปัจจุบันรองรับจำนวนครัวเรือนเต็มที่แล้ว หากองค์การบริหารส่วนตำบล จะดำเนินการก่อสร้างระบบประปาควรแจ้งเป็นหนังสือให้การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคทราบด้วย เพื่อจะได้สำรวจกระแสไฟฟ้าว่าเพียงพอที่จะทำการก่อสร้างหรือเพียงพอที่จะใช้งานร่วมกับระบบประปาหรือไม่

๔. องค์การบริหารส่วนตำบล ได้ขอความร่วมมือจากประชาชนผู้ใช้น้ำ โดยขอให้ใช้น้ำเป็นครั้งคราวหรืออาจจะรองน้ำเก็บไว้ และระหว่างนี้จะให้ช่างประปาสูบน้ำประปาด้วยเครื่องปั่นไฟ หรือนารถบรรทุกน้ำไปให้บริการเบื้องต้นจนกว่าจะมีการแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้ โดยในระหว่างนี้องค์การบริหารส่วนตำบลได้ดำเนินการศึกษารายละเอียดในการจัดหาเครื่องควบคุมแรงดันไฟฟ้าอัตโนมัติเพื่อป้องกันกระแสไฟฟ้าไม่เพียงพอ และหาแนวทางการแก้ไขปัญหาดังกล่าว

ผู้ตรวจการแผ่นดินได้มอบหมายให้เจ้าหน้าที่ติดตามการแก้ไขปัญหาความทุกข์ร้อนของประชาชนในกรณีนี้อย่างใกล้ชิด โดยให้ประสานงานไปยังการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคอำเภอ และได้รับข้อมูลว่าทางองค์การ

บริหารส่วนตำบลได้มีหนังสือขอขยายเขตระบบไฟฟ้าแรงต่ำบริเวณประปาในเขตหมู่บ้านดังกล่าว และการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคได้แจ้งค่าใช้จ่ายในการขยายเขตระบบจำหน่ายไฟฟ้าแรงต่ำให้แก่องค์การบริหารส่วนตำบลแล้ว และเมื่อเจ้าหน้าที่สอบสวนได้ประสานงานไปยังองค์การบริหารส่วนตำบล ได้รับการชี้แจงเพิ่มเติมว่า องค์การบริหารส่วนตำบลได้ดำเนินการขอขยายเขตระบบจำหน่ายไฟฟ้าแรงต่ำมายังจุดใกล้บ่อประปามากยิ่งขึ้น รวมถึงได้ติดตั้งเครื่องควบคุมแรงดันไฟฟ้าเพื่อป้องกันกระแสไฟฟ้าตกด้วยอีกทางหนึ่ง ซึ่งผลปรากฏว่าสามารถสูบน้ำได้เป็นปกติ อย่างไรก็ตาม เมื่อได้ทดลองจ่ายน้ำ ปรากฏว่ามีจุดรั่วซึมที่ข้อต่อของถังกรองจึงได้ระงับการจ่ายน้ำและมีหนังสือถึงผู้รับจ้างตามสัญญาการประกันการชำรุดบกพร่อง ให้ดำเนินการซ่อมแซมระบบประปาหมู่บ้าน แต่ขณะนี้ผู้รับจ้างยังไม่เข้าดำเนินการแก้ไขซ่อมแซมแต่อย่างใด อย่างไรก็ตามองค์การบริหารส่วนตำบลจะได้เร่งติดตามผู้รับจ้างให้เข้าซ่อมแซมระบบประปาหมู่บ้านและหากไม่ดำเนินการภายในระยะเวลาที่กำหนดจะยึดหลักประกันและจะจัดหาผู้รับจ้างรายอื่นเข้ามาดำเนินการซ่อมแซมแทน

ต่อมา เจ้าหน้าที่สอบสวนได้ประสานงานไปยังผู้ร้องเรียนได้รับข้อมูลว่าปัจจุบันระบบประปาหมู่บ้านยังไม่สามารถใช้น้ำประปาได้ตามปกติ และประชาชนในพื้นที่ดังกล่าวยังได้รับความเดือดร้อนอยู่เช่นเดิม ผู้ตรวจการแผ่นดินได้พิจารณาข้อเท็จจริงตามคำร้องเรียน การชี้แจงของจังหวัด ข้อมูลจากการประสานงานกับผู้ร้องเรียนและองค์การบริหารส่วนตำบล ประกอบกับข้อมูลที่เกี่ยวข้องแล้วมีความเห็นว่า โครงการก่อสร้างระบบประปาหมู่บ้านในพื้นที่ดังกล่าว ได้ก่อสร้างแล้วเสร็จมาเป็นระยะเวลาสองปีกว่า แต่ปรากฏว่าโครงการดังกล่าวไม่สามารถใช้งานได้ แม้องค์การบริหารส่วนตำบล จะกล่าวอ้างว่าได้ดำเนินการแก้ไขปัญหาโดยตลอดระยะเวลาก็ตาม แต่การดำเนินการแก้ไขปัญหาดังกล่าวไม่บรรลุผลสำเร็จ ทำให้ระบบประปาหมู่บ้านไม่สามารถใช้งานได้ตามวัตถุประสงค์ ประชาชนขาดแคลนน้ำสะอาดเพื่อใช้สำหรับอุปโภคบริโภค อันกระทบต่อความเป็นอยู่ สุขอนามัย และคุณภาพชีวิตของประชาชน พฤติกรรมดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าในการใช้จ่ายงบประมาณแผ่นดินเพื่อก่อสร้างระบบประปาหมู่บ้านดังกล่าว มิได้มีการศึกษาและวางแผนโครงการอย่างรอบคอบ เพื่อให้การใช้จ่ายงบประมาณเป็นไปอย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อประชาชน ดังนั้น ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงอาศัยอำนาจตามมาตรา ๓๒ วรรคหนึ่งแห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๕๒ ขอให้จังหวัดแจ้งนายอำเภอ ในฐานะผู้มีอำนาจกำกับดูแลการปฏิบัติหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล ให้เป็นไปตามกฎหมายและระเบียบข้อบังคับของทางราชการ สั่งการให้องค์การบริหารส่วนตำบล เร่งรัดดำเนินการแก้ไขปัญหาประปาหมู่บ้านให้แล้วเสร็จ เพื่อให้ประชาชนสามารถใช้งานได้โดยเร็ว อีกทั้งเพื่อป้องกันมิให้ปัญหาดังกล่าวเกิดขึ้นอีก จึงขอให้นายอำเภอ กำชับให้องค์การบริหารส่วนตำบล เพิ่มความละเอียดรอบคอบในการดำเนินโครงการต่าง ๆ เพื่อให้การจัดทำโครงการสามารถบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายของโครงการอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ไม่เกิดการสูญเสียบงบประมาณของแผ่นดินโดยเปล่าประโยชน์พร้อมทั้งรายงานผลการดำเนินการให้ผู้ตรวจการแผ่นดินทราบต่อไป



เรื่องที่ ๓ หน่วยงานละเลยไม่จัดการแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอย ในที่ดินรกร้างริมทางสาธารณะ

ผู้ตรวจการแผ่นดินได้รับเรื่องร้องเรียนจากประชาชนซึ่งได้รับความเดือดร้อนจากกรณีที่มีผู้นำสิ่งปฏิกูลขยะมูลฝอยรวมทั้งวัสดุก่อสร้างมาทิ้งบริเวณซอยแห่งหนึ่งซึ่งเป็นทางสาธารณะจำนวนมาก ผู้ร้องเรียนจึงแจ้งให้สำนักงานเขตทราบ แต่ปรากฏว่าสำนักงานเขตไม่ได้เก็บกำจัดปฏิกูลและมูลฝอยดังกล่าว กลับนำป้ายหาเสียงมาปิดกั้นบริเวณหน้าที่ดิน โดยมีได้แจ้งให้เจ้าของที่ดินปิดกั้นล้อมรั้วที่ดินของตนเองด้วย

ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงได้มอบหมายให้เจ้าหน้าที่สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินประสานงานไปยังสำนักงานเขตซึ่งมีหน้าที่ความรับผิดชอบในพื้นที่ดังกล่าว ได้รับแจ้งว่า สำนักงานเขตได้ดำเนินการจัดเก็บขยะบางส่วนออกแล้ว และติดป้ายห้ามทิ้งขยะแต่ที่ปรากฏตามคำร้องเรียนว่ามีการนำแผ่นป้ายโฆษณามาปิดกั้นที่ดินดังกล่าวนั้น เป็นการสร้างรั้วชั่วคราวในระหว่างที่ทางสำนักงานเขตกำลังติดต่อเจ้าของที่ดินเพื่อมาดำเนินการกันรั้วป้องกันมิให้มีการทิ้งขยะในที่ดินบริเวณดังกล่าวอีก

อนึ่ง เมื่อสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินได้ประสานติดต่อกับฝ่ายผู้ร้องเรียนได้ทราบว่าปัญหาดังกล่าวได้รับการแก้ไขในระดับหนึ่งเท่านั้น ผู้ร้องเรียนประสงค์ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องปิดกั้นรั้วเพื่อมิให้มีการทิ้งสิ่งปฏิกูลและมูลฝอยรวมทั้งวัสดุก่อสร้างในที่ดินดังกล่าวได้อีกต่อไปทางสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินจึงประสานงานทางโทรศัพท์เพื่อตรวจสอบข้อเท็จจริงและติดตามความคืบหน้าในการแก้ไขปัญหา พบว่า ผู้ร้องเรียนยังคงได้รับความเดือดร้อนอยู่ ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงได้มีหนังสือถึงผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครเพื่อขอให้ชี้แจงข้อเท็จจริงในกรณีที่เกิดขึ้น ต่อมา ผู้ตรวจการแผ่นดินได้รับการชี้แจงจากกรุงเทพมหานครว่ากรุงเทพมหานครได้ตรวจสอบสืบหาจนทราบบุคคลผู้เป็นเจ้าของที่ดินแล้ว และได้ประสานขอความร่วมมือเจ้าของที่ดิน เพื่อมา





ดำเนินการปิดกั้นรั้วรอบที่ดิน เพื่อป้องกันมิให้มีการลักลอบนำขยะกลับมาทิ้งอีก หากไม่ได้รับความร่วมมือก็
จะใช้มาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเจ้าของที่ดินต่อไป และเมื่อวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖ เจ้าของที่ดิน
ได้ติดต่อและให้คำมั่นว่าจะดำเนินการล้อมรั้วปิดกั้นที่ดิน คาดว่าจะดำเนินการได้แล้วเสร็จภายในเร็ววันนี้

อย่างไรก็ดี ในเวลาต่อมา เมื่อผู้ตรวจการแผ่นดินติดต่อไปยังผู้ร้องเรียนกลับได้รับแจ้งว่า ผู้ร้องเรียน
ยังคงได้รับความเดือดร้อน และยังไม่ปรากฏความคืบหน้าในการแก้ไขปัญหา ทางฝ่ายสำนักงานเขตชี้แจงว่าจะ
ได้ดำเนินการรื้อวัดแนวเขตที่ดินในวันที่ ๒๙ พฤษภาคม ๒๕๕๖ และเจ้าของจะดำเนินการล้อมรั้วต่อไป ผู้ตรวจการ
แผ่นดินจึงได้มอบหมายเจ้าหน้าที่ลงพื้นที่ตรวจสอบข้อเท็จจริงในที่ดินที่มีการร้องเรียน และเร่งรัดสำนักงานเขต
ให้ดำเนินการแก้ไขปัญหาโดยเร็ว

กรุงเทพมหานครได้รายงานความคืบหน้าการแก้ไขปัญหา สรุปได้ว่า ขณะนี้อยู่ระหว่างรอเจ้าหน้าที่
ของสำนักงานที่ดินมาสำรวจชี้แนวเขตที่ดิน และเมื่อสำรวจชี้แนวเขตที่ดินเสร็จเรียบร้อยแล้ว จะได้เร่งดำเนินการ
สร้างรั้วคอนกรีตปิดกั้นพื้นที่ทันที และในระหว่างเวลาดังกล่าว กรุงเทพมหานครได้เข้ามาดำเนินการพัฒนา
ความสะอาดที่ดิน และขนย้ายขยะรวมทั้งเศษวัสดุก่อสร้างบางส่วนออกไปทิ้งแล้วเมื่อวันที่ ๙ พฤษภาคม ๒๕๕๖
เพื่อบรรเทาความเดือดร้อนในเบื้องต้นและป้องกันปัญหาเพลิงไหม้ และทางสำนักงานเขตได้แต่งตั้งคณะทำงาน
แก้ไขปัญหาที่ดินรกร้างว่างเปล่าในเขตพื้นที่เขต เพื่อเร่งรัดติดตามแก้ไขปัญหาร้องเรียนกรณีนี้ให้เสร็จสิ้น
โดยเร็ว

ต่อมา สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินได้รับแจ้งจากผู้ร้องเรียนว่าเจ้าของที่ดินได้ดำเนินการปิดล้อมรั้ว
ที่ดินดังกล่าวแล้วและขอขอบคุณผู้ตรวจการแผ่นดินที่ได้เอาใจใส่ประสานงานและติดตามอย่างใกล้ชิด
จนกระทั่งปัญหาดังกล่าวได้รับการแก้ไข ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาแล้วเห็นว่าผู้ร้องเรียนได้รับการแก้ไขปัญหา
จากหน่วยงานอย่างเหมาะสมแล้ว จึงเห็นควรยุติการพิจารณาเรื่องร้องเรียนดังกล่าว



เรื่องที่ ๔ การพิจารณาจ่ายเงินค่าทดแทนจากการเวนคืนที่ดิน เพื่อก่อสร้างรถไฟฟ้ามหานคร

ผู้ตรวจการแผ่นดินได้รับเรื่องร้องเรียนจากผู้ร้องเรียนซึ่งเป็นเจ้าของกิจการร้านอาหาร ถูกเวนคืนที่ดินบริเวณที่ตั้งร้านเพื่อก่อสร้างเส้นทางเดินรถไฟฟ้ามหานคร โดยผู้ร้องเรียนได้รับค่าทดแทนเป็นเงินจำนวนหนึ่ง ซึ่งผู้ร้องเรียนเห็นว่าไม่เป็นธรรม จึงได้ยื่นอุทธรณ์ต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม แต่ผลการพิจารณาอุทธรณ์ปรากฏว่าที่ดินของผู้ร้องเรียนไม่เข้าหลักเกณฑ์ที่จะได้รับค่าทดแทนการขาดรายได้จากการประกอบอาชีพ เป็นเหตุให้ผู้ร้องเรียนได้รับความเดือดร้อน

ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงได้มอบหมายให้เจ้าหน้าที่สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินประสานงานไปยังหน่วยงานที่รับผิดชอบการพิจารณาอุทธรณ์ค่าทดแทน เพื่อแสวงหาข้อเท็จจริงเพิ่มเติม สรุปได้ว่า การรถไฟฟ้ามหานครมวลชนแห่งประเทศไทยจะเป็นหน่วยงานที่พิจารณาในเรื่องนี้ในการสำรวจพื้นที่ว่าพื้นที่ประเภทใดบ้างที่จะได้รับค่าทดแทน และหากผู้ได้รับเงินทดแทนไม่พอใจจำนวนเงินค่าทดแทนสามารถยื่นอุทธรณ์มายังหน่วยงานได้ สำหรับกรณีของผู้ร้องเรียนนั้น เนื่องจากผู้ร้องเรียนเป็นผู้เช่าจึงได้รับเพียงค่าขนย้ายทรัพย์สินและค่าติดต่อเรื่องเวนคืนกับทางราชการเท่านั้น แต่ไม่มีสิทธิได้รับค่าทดแทนการขาดรายได้จากการประกอบอาชีพ เนื่องจากร้านขายอาหารของผู้ร้องเรียนปลูกสร้างบนทางสาธารณะ จึงไม่เข้าหลักเกณฑ์ในการจ่ายค่าทดแทนดังกล่าว

จากการประสานงานไปยังผู้ร้องเรียนเพื่อขอทราบข้อมูลเพิ่มเติม ผู้ตรวจการแผ่นดินได้รับการยืนยันจากผู้ร้องเรียนว่า ร้านขายอาหารของผู้ร้องเรียนนั้นได้ปลูกสร้างบนที่ดินมีโฉนดมีนาง อ. เป็นผู้ถือกรรมสิทธิ์ แต่นาง อ. ไม่เก็บค่าเช่าที่ดิน ผู้ร้องเรียนจึงมีความเห็นว่าตนควรได้รับค่าขาดรายได้จากการประกอบอาชีพด้วย จึงได้ยื่นเรื่องอุทธรณ์ต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม

เพื่อประโยชน์ในการพิจารณาเรื่องร้องเรียนด้วยความเป็นธรรมผู้ตรวจการแผ่นดินจึงได้ติดต่อขอทราบข้อเท็จจริงจากนาง อ. เจ้าของกรรมสิทธิ์ในที่ดินทราบว่า ที่ดินบริเวณดังกล่าวเป็นที่ดินมีโฉนด ซึ่งนาง อ. ยินยอมให้ชาวบ้านใช้เป็นเส้นทางผ่านเข้าออก ต่อมา นาง อ. ได้รับแจ้งจากหน่วยงานว่า ที่ดินของนาง อ. จะถูกเวนคืนและได้ลงลายมือชื่อรับทราบไว้แล้ว แต่นาง อ. ยังไม่ได้รับเงินค่าทดแทนจากการเวนคืนที่ดินผืนดังกล่าวแต่อย่างใด ในขณะที่ที่ดินในบริเวณใกล้เคียงได้รับค่าทดแทนจากการเวนคืนที่ดินเป็นที่เรียบร้อยแล้ว เจ้าหน้าที่จึงแนะนำให้นาง อ. ร้องเรียนต่อผู้ตรวจการแผ่นดินเพื่อติดตามการจ่ายเงินค่าทดแทนไปพร้อมกับการพิจารณากรณีของผู้ร้องเรียนด้วย

ด้านหน่วยงานเจ้าของโครงการก่อสร้างรถไฟฟ้าชี้แจงข้อเท็จจริง สรุปได้ว่า คณะกรรมการกำหนดราคาเบื้องต้นและคำนวณเงินค่าทดแทนได้กำหนดราคาและจำนวนเงินค่าทดแทนให้แก่นาง อ. แล้ว แต่หน่วยงานอาจพิจารณาไม่จ่ายค่าทดแทนให้แก่นาง อ. เนื่องจากที่ดินแปลงดังกล่าวมีลักษณะเป็นทาง ซึ่งคณะกรรมการกำหนดราคาเบื้องต้นได้กำหนดเงื่อนไขท้ายประกาศราคาว่า “ในกรณีที่ดินที่มีลักษณะเป็นทาง หากได้ทำการตรวจสอบเป็นที่แน่ชัดว่าไม่ใช่ทางสาธารณประโยชน์ หน่วยงานจึงจะดำเนินการจ่ายเงินค่าทดแทนได้” ซึ่งที่ดินแปลงดังกล่าวของนาง อ. จากการตรวจสอบข้อเท็จจริงจากสำนักงานเขตแล้ว พบว่า มีสภาพเป็นทางสาธารณประโยชน์ มีนาง อ. ผู้ถือกรรมสิทธิ์ และยังมีไดโอนให้เป็นทางสาธารณประโยชน์

นาง อ. ได้ยื่นร้องเรียนต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตประพฤติมิชอบสภาผู้แทนราษฎร คณะกรรมการฯ จึงได้ให้หน่วยงานตรวจสอบข้อเท็จจริงกับสำนักงานเขตอีกครั้ง ผลปรากฏว่าที่ดินของนาง อ. เป็นที่ดินของเอกชน มิใช่ที่ดินสาธารณประโยชน์ จึงได้ดำเนินการพิจารณาจ่ายเงินค่าทดแทนให้แก่นาง อ. และเมื่อปรากฏข้อเท็จจริงว่าที่ดินของนาง อ. มิใช่ที่สาธารณประโยชน์ ดังนั้น ผู้ร้องเรียน ซึ่งเป็นเจ้าของสิ่งปลูกสร้างในที่ดินที่มีใช้ทางสาธารณประโยชน์ ย่อมมีสิทธิได้รับค่าชดเชยจากการขาดรายได้จากการประกอบอาชีพด้วย

ต่อมา ผู้ตรวจการแผ่นดินได้ประสานงานกับหน่วยงานเจ้าของโครงการก่อสร้างรถไฟฟ้าทราบว่า คณะกรรมการกำหนดราคาเบื้องต้นได้พิจารณากำหนดราคาและจำนวนเงินค่าสินไหมทดแทนอสังหาริมทรัพย์ที่จะต้องเวนคืนให้แก่ผู้ร้องเรียนเรียบร้อยแล้ว และได้มีหนังสือแจ้งให้ผู้ร้องเรียนไปตกลงทำสัญญาเกี่ยวกับค่าทดแทนอสังหาริมทรัพย์ที่จะต้องเวนคืนตามราคาจำนวนเงินทดแทนที่กำหนดแล้ว ทั้งนี้ เมื่อติดตามผลการดำเนินการของหน่วยงาน ทราบว่า ผู้ร้องเรียนได้รับหนังสือให้ไปทำสัญญาเกี่ยวกับค่าทดแทนอสังหาริมทรัพย์ที่จะต้องเวนคืนแล้ว และมีความพึงพอใจในจำนวนเงินค่าทดแทนดังกล่าว ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาเห็นว่า ผู้ร้องเรียนได้รับการแก้ไขเยียวยาความเดือดร้อนจากหน่วยงานอย่างเหมาะสมแล้ว จึงยุติการพิจารณา



เรื่องที่ ๕ ปัญหาในการพิจารณาจ่ายเงินทดแทนค่ารักษาพยาบาล ให้แก่ผู้ประกันตนตามสิทธิประกันสังคม

ผู้ร้องเรียนได้ยื่นเรื่องร้องเรียนต่อผู้ตรวจการแผ่นดิน สรุปได้ว่า เมื่อคราวประเทศไทยประสบปัญหาวิกฤตการณ์น้ำท่วมครั้งใหญ่ใน พ.ศ. ๒๕๕๔ บิดาของผู้ร้องเรียนเกิดเจ็บป่วยด้วยโรคต่อมลูกหมากโตไม่สามารถปัสสาวะได้ ผู้ร้องเรียนจึงได้พาบิดาเข้ารับการรักษาพยาบาล ณ โรงพยาบาลตามบัตรรับรองสิทธิการรักษาพยาบาลที่ได้เลือกไว้ตามสิทธิประกันสังคม แต่เนื่องจากขณะนั้นโรงพยาบาลดังกล่าวประสบเหตุอุทกภัยไม่สามารถรับผู้ป่วยทั่วไปไว้รักษาได้ ผู้ร้องเรียนจึงได้ติดต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งได้รับแจ้งว่าผู้ประกันตนสามารถเข้ารับการรักษาได้ทุกสถานพยาบาลในช่วงที่เกิดเหตุอุทกภัย โดยจ่ายค่ารักษาพยาบาลก่อนแล้วจึงนำใบเสร็จรับเงินและใบรับรองแพทย์มายื่นเรื่องขอรับคืนเงินค่ารักษาพยาบาลที่สำนักงานประกันสังคมจังหวัดได้ในภายหลัง

เมื่อทราบเช่นนั้น ผู้ร้องเรียนจึงได้นำบิดาเข้ารับการรักษาพยาบาลที่โรงพยาบาลเอกชนแห่งหนึ่งและชำระค่ารักษาพยาบาลเป็นเงินจำนวน ๒,๓๐๐ บาท และได้นำใบเสร็จรับเงินและใบรับรองแพทย์มายื่นเรื่องขอรับคืนเงินค่ารักษาพยาบาลคืนกับสำนักงานประกันสังคมจังหวัด แต่หน่วยงานกลับแจ้งว่าสามารถจ่ายค่ารักษาพยาบาลได้เพียง ๑,๐๐๐ บาท โดยอ้างประกาศคณะกรรมการการแพทย์ตามพระราชบัญญัติประกันสังคม เรื่อง หลักเกณฑ์และจำนวนเงินทดแทนค่าบริการทางการแพทย์กรณีประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยฉุกเฉิน (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๔ ได้กำหนดว่า การเข้ารับบริการทางการแพทย์ ณ สถานพยาบาลเอกชน ประเภทผู้ป่วยนอก ให้ได้รับค่ารักษาพยาบาลทางการแพทย์ตามจำนวนที่จ่ายจริงแต่ไม่เกินหนึ่งพันบาท

ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงได้มอบหมายเจ้าหน้าที่สอบสวนประสานงานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของผู้ร้องเรียน ในเบื้องต้นทราบว่าทางโรงพยาบาลเอกชนที่บิดาของผู้ร้องเรียนเข้ารับการรักษาพยาบาล ยินดีจะรับผิดชอบค่าใช้จ่ายในส่วนที่ไม่สามารถเบิกจ่ายได้ จำนวน ๑,๓๐๐ บาท ให้แก่บิดาผู้ร้องเรียน แต่ผู้ร้องเรียนปฏิเสธที่จะรับความช่วยเหลือและยืนยันความประสงค์ที่จะร้องเรียนสำนักงานประกันสังคมจังหวัดต่อไป เพื่อให้ผู้ตรวจการแผ่นดินดำเนินการในเรื่องนี้เข้ามาซึ่งแนวทางในการแก้ไขปัญหา เพื่อป้องกันมิให้เกิดปัญหาในลักษณะนี้อีกในอนาคต ต่อมา สำนักงานประกันสังคมจังหวัดได้นำประเด็นปัญหาเกี่ยวกับการพิจารณาค่าบริการทางการแพทย์นอกเหนือจากที่กำหนดไว้ในประกาศ ข้อ ๗ แห่งประกาศคณะกรรมการการแพทย์ตามพระราชบัญญัติประกันสังคม เรื่อง หลักเกณฑ์และจำนวนเงินทดแทน



ค่าบริการทางการแพทย์ กรณีประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยฉุกเฉิน เข้าหาหรือคณะกรรมการการแพทย์ ผลจากการเข้าหาหรือในการประชุมของคณะอนุกรรมการพิจารณาประโยชน์ทดแทน ครั้งที่ ๒๒/๒๕๕๕ ที่ประชุมมีมติพิจารณาจ่ายค่ารักษาพยาบาลส่วนที่เกิน ๑,๐๐๐ บาท เป็นจำนวน ๑,๓๐๐ บาท รวมเป็นเงินทั้งสิ้น ๒,๓๐๐ บาท ให้แก่ผู้ประกันตน (บิดาของผู้ร้องเรียน) และได้ดำเนินการโอนเงินเข้าบัญชีธนาคารของบิดาของผู้ร้องเรียนเป็นที่เรียบร้อยแล้ว นอกจากนี้ เพื่อเป็นการป้องกันปัญหาในลักษณะดังกล่าว สำนักงานประกันสังคมจังหวัดได้พิจารณาดำเนินการดังนี้

๑. มีหนังสือขอความร่วมมือสถานพยาบาลประกันสังคมให้บริการการรักษาแก่ผู้ประกันตนที่ประสบอุบัติเหตุและไม่สามารถเข้ารับบริการในสถานพยาบาลตามบัตรรับรองสิทธิประกันสังคม โดยไม่เรียกเก็บค่าบริการทางการแพทย์จากผู้ประกันตน แต่ให้สถานพยาบาลที่ให้บริการเรียกเก็บค่าใช้จ่ายจากสำนักงานประกันสังคมจังหวัด/พื้นที่ ที่สถานพยาบาลนั้นตั้งอยู่ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด

๒. มีหนังสือแจ้งสถานพยาบาลประกันสังคม เพื่อให้ทราบระยะเวลาการให้บริการและแนวทางการส่งหนังสือหรือคณะกรรมการการแพทย์ในการเบิกจ่ายเงิน พร้อมทั้งแจ้งสำนักงานประกันสังคมจังหวัด/พื้นที่ ทราบระยะเวลาการให้บริการของสถานพยาบาล และแนวทางในการส่งหนังสือหรือเพื่อเบิกจ่ายเงินค่ารักษาพยาบาล

ภายหลังที่ผู้ร้องเรียนได้รับค่ารักษาพยาบาลส่วนเกินเป็นที่เรียบร้อยแล้ว และเมื่อสอบถามผู้ร้องเรียนแล้วทราบว่าไม่ติดใจที่จะร้องเรียนต่อไป เรื่องร้องเรียนดังกล่าวจึงเป็นกรณีที่ผู้ร้องเรียนได้รับการแก้ไขความเดือดร้อนแล้ว ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงวินิจฉัยยุติการพิจารณาเรื่องร้องเรียนกรณีดังกล่าว อย่างไรก็ตาม อย่างไรก็ดี ผู้ตรวจการแผ่นดินได้มีข้อเสนอแนะต่อการดำเนินงานของสำนักงานประกันสังคม ในฐานะเป็นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยตรงในการสร้างหลักประกันสุขภาพของผู้ประกันตน ดังนี้

๑. พิจารณาหาแนวทางในการให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ประกันตนในด้านต่าง ๆ ในกรณีที่เกิดเหตุภัยพิบัติ รวมถึงพิจารณาผ่อนปรนหลักเกณฑ์การจ่ายเงินทดแทนค่าบริการทางการแพทย์ในกรณีที่ผู้ประกันตนไม่สามารถเข้ารับบริการทางการแพทย์ของโรงพยาบาลตามสิทธิประกันสังคมได้

๒. เมื่อเกิดภัยพิบัติ สำนักงานประกันสังคมควรประกาศหลักเกณฑ์การยื่นเข้ารับการรักษาพยาบาลและการเบิกจ่ายค่ารักษาพยาบาลให้แก่ผู้ประกันตนทราบอย่างทันท่วงทีเพื่อเป็นการลดภาระในการยื่นเรื่องขอรับเงินทดแทนค่าบริการทางการแพทย์เป็นรายกรณี และเป็นการสร้างความเชื่อมั่นของสำนักงานประกันสังคมในการดูแลผู้ประกันตน



เรื่องที่ ๖ การพิจารณาเงินสงเคราะห์ในการจัดการศพผู้สูงอายุ เป็นไปด้วยความล่าช้า

ผู้ตรวจการแผ่นดินได้รับเรื่องร้องเรียนจากประชาชนผู้ได้รับความเดือดร้อนจากกรณีการขอรับเงินช่วยเหลือในการจัดการศพมารดา จำนวน ๒,๐๐๐ บาท จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องแต่ไม่ได้รับเงินช่วยเหลือและไม่ได้รับแจ้งถึงเหตุแห่งความขัดข้องในการเบิกจ่ายเงินช่วยเหลือดังกล่าว โดยผู้ร้องเรียนได้ร้องเรียนว่าเมื่อมารดาของผู้ร้องเรียนได้เสียชีวิตลง ผู้ร้องเรียนได้ยื่นเรื่องขอรับเงินช่วยเหลือค่าจัดการศพต่ออำเภอภายในระยะเวลาที่กำหนด เวลาล่วงเลยมากกว่า ๓ เดือน ผู้ร้องเรียนยังไม่ได้รับการติดต่อให้รับเงินค่าจัดการศพมารดาแต่อย่างใด อีกทั้งเมื่อทวงถามถึงเงินช่วยเหลือดังกล่าวทางอำเภอแจ้งต่อผู้ร้องเรียนว่าไม่สามารถจ่ายเงินได้เนื่องจากทางอำเภอ ๘ ยังไม่ได้รับงบประมาณจากกระทรวงที่เกี่ยวข้อง ต่อมา ผู้ร้องเรียนได้สอบถามความคืบหน้าการเบิกจ่ายเงินอีกครั้ง ทางอำเภอแจ้งเช่นเดิมว่าไม่สามารถเบิกจ่ายเงินค่าช่วยเหลือในการจัดการศพมารดาให้แก่ผู้ร้องเรียนได้เนื่องจากขาดงบประมาณ อีกทั้งผู้ร้องเรียนเห็นว่าทางอำเภอมิได้ติดตามเรื่องหรือแจ้งความคืบหน้าในการดำเนินการให้แก่ผู้ร้องเรียนทราบ และไม่ได้แจ้งสิทธิการได้รับเงินค่าจัดการศพให้แก่ประชาชนโดยทั่วไปทราบ

เจ้าหน้าที่สอบสวนได้ดำเนินการตรวจสอบข้อมูลเพิ่มเติมในกรณีดังกล่าวทราบว่าค่าจัดการศพผู้สูงอายุ เป็นสิทธิประโยชน์ด้านสวัสดิการสังคมสำหรับประชาชน โดยมีหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการคุ้มครอง การส่งเสริม และการสนับสนุนการสงเคราะห์ในการจัดการศพตามประเพณี สรุปได้ว่า การสงเคราะห์ในการจัดการศพผู้สูงอายุ (อายุเกิน ๖๐ ปีขึ้นไป และมีสัญชาติไทย) ตามประเพณีนั้น ผู้จัดการศพสามารถขอรับเงินช่วยเหลือเป็นเงินในการจัดการศพผู้สูงอายุรายละ ๒,๐๐๐ บาท โดยยื่นคำขอต่ออำเภอที่ผู้สูงอายุมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในขณะถึงแก่ความตาย (จังหวัดอื่นให้ยื่นคำขอต่อสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด หรือที่ว่าการอำเภอ) โดยให้ยื่นคำขอภายใน ๓๐ วัน นับตั้งแต่วันที่ออกใบมรณบัตร

ผู้ตรวจการแผ่นดินได้มอบหมายให้เจ้าหน้าที่สอบสวนประสานไปยังเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง เพื่อสอบถามข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเรื่องร้องเรียน ได้ความว่าหน่วยงานที่มีหน้าที่ความรับผิดชอบในการจ่ายเงินค่าจัดการศพผู้สูงอายุได้เสนอขอรับการสนับสนุนงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๕ (งบกลาง) รายการเงินสำรองจ่ายเพื่อกรณีฉุกเฉินหรือจำเป็น เป็นค่าใช้จ่ายในการส่งเสริม สนับสนุนการจัดการศพผู้สูงอายุตามประเพณี แล้วแต่ไม่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณดังกล่าว เนื่องจากงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๕ (งบกลาง) รายการเงินสำรองจ่ายฉุกเฉินหรือจำเป็นมีจำนวนจำกัด และมีภารกิจด้านอื่น ๆ ที่จำเป็นเร่งด่วนรอการจัดสรรงบประมาณอีกเป็นจำนวนมาก หน่วยงานที่มีหน้าที่ความรับผิดชอบในการจ่ายเงินค่าจัดการศพผู้สูงอายุ จึงพิจารณาดำเนินการเสนอขอเพิ่มงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๖

เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการส่งเสริม สนับสนุนการจัดการศพผู้สูงอายุตามประเพณีดังกล่าวตามความจำเป็น และเหมาะสม และได้แจ้งข้อมูลดังกล่าวให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในจังหวัดทุกจังหวัดทราบแล้ว เพื่อนำไปชี้แจง และทำความเข้าใจกับเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน เพื่อชี้แจงต่อประชาชนผู้มายื่นคำขอรับเงินค่าจัดการศพผู้สูงอายุ ทราบต่อไป

ผู้ตรวจการแผ่นดินได้มอบหมายให้เจ้าหน้าที่ติดตามกรณีดังกล่าวอย่างใกล้ชิด พร้อมทั้งหาแนวทาง แก้ไข เยียวยา ปัญหาที่เกิดขึ้น จากการประสานงานปรากฏข้อเท็จจริงเพิ่มเติมว่า หน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบ ในการจ่ายเงินค่าจัดการศพผู้สูงอายุตามประเพณี ได้รับการจัดสรรเงินงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๖ เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศพผู้สูงอายุตามประเพณี เป็นจำนวนเงิน ๑๘๒,๖๔๐,๐๐๐ บาท ซึ่งต่ำกว่าจำนวนที่ได้เสนอตั้งงบประมาณส่งผลให้ได้รับจัดสรรงบประมาณไม่เพียงพอ ต่อการให้ความช่วยเหลือผู้สูงอายุ อย่างไรก็ตาม เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบ ในการจ่ายเงินค่าจัดการศพผู้สูงอายุตามประเพณี จึงได้แจ้งให้ผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัด เร่งรัดให้หน่วยงาน ที่รับผิดชอบระดับจังหวัดดำเนินการเบิกจ่ายยอดค้างจ่าย เงินค่าจัดการศพผู้สูงอายุตามประเพณีโดยเร็วที่สุด เพื่อให้ทราบยอดคงเหลือที่ยังขาดงบประมาณในการเบิกจ่าย และให้จัดทำข้อมูลสถิติผู้ยื่นคำขอรับค่าจัดการศพ ผู้สูงอายุตั้งแต่เดือนธันวาคม ๒๕๕๕ ถึงเดือนกันยายน ๒๕๕๖ และรายงานกลับมายังหน่วยงานที่มีหน้าที่ รับผิดชอบในการจ่ายเงินค่าจัดการศพผู้สูงอายุส่วนกลางเพื่อจะได้ดำเนินการเสนอขอรับการสนับสนุน งบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๖ (งบกลาง) โดยเร่งด่วนต่อไป

เจ้าหน้าที่สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินได้ประสานทำความเข้าใจกับผู้ร้องเรียนเพื่อแจ้งให้ทราบถึง เหตุผลความล่าช้าในการเบิกจ่ายงบประมาณในการให้ความช่วยเหลือค่าจัดการศพผู้สูงอายุตามประเพณี ให้แก่มารดาของผู้ร้องเรียนตามเหตุผลความจำเป็นในการจ่ายเงินช่วยเหลือจัดการศพผู้สูงอายุล่าช้าให้ผู้ร้องเรียน ได้ทราบ ผู้ร้องเรียนได้เข้าใจและยอมรับเหตุผลดังกล่าว และขอบคุณผู้ตรวจการแผ่นดินและเจ้าหน้าที่สอบสวน ที่ได้ดำเนินการติดตามเรื่องร้องเรียนให้ และผู้ร้องเรียนไม่ตั้งใจสงสัยเกี่ยวกับเรื่องร้องเรียนดังกล่าวอีกต่อไป และต่อมาในวันที่ ๒๙ มกราคม ๒๕๕๖ ผู้ร้องเรียนได้รับเงินช่วยเหลือในการจัดการศพมารดา จำนวน ๒,๐๐๐ บาท เป็นที่เรียบร้อยแล้ว

อย่างไรก็ตามผู้ตรวจการแผ่นดินเห็นว่า เพื่อเป็นการบรรเทาปัญหาความเดือดร้อนให้กับผู้ร้องเรียน ประกอบกับกรณีนี้อยู่ในอำนาจหน้าที่ของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งข้อมูลตามกรณีการร้องเรียนดังกล่าวอาจเป็นประโยชน์ต่อการแก้ไขปัญหา ดังนั้น ผู้ตรวจการ แผ่นดินจึงได้อาศัยอำนาจตามมาตรา ๓๐ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๕๒ ส่งเรื่องร้องเรียนดังกล่าวให้กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์รับไปพิจารณา ดำเนินการตามควรแก่กรณีต่อไป



เรื่องที่ ๓ ผู้ร้องเรียนไม่ได้รับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุตามระยะเวลาที่กำหนด

ผู้ตรวจการแผ่นดินได้รับเรื่องร้องเรียนจากประชาชนผู้สูงอายุรายหนึ่งซึ่งได้รับความทุกข์ร้อนเนื่องจากไม่ได้รับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุจากหน่วยงานของรัฐตามสิทธิที่พึงมี โดยผู้ร้องเรียนได้แจ้งร้องเรียนว่า ผู้ร้องเรียนได้ลงทะเบียนขอรับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุที่สำนักงานเขตในพื้นที่ที่ตนอาศัยอยู่ และเจ้าหน้าที่ได้รับเรื่องไว้เรียบร้อยแล้ว พร้อมทั้งได้ให้เอกสารการลงทะเบียนแก่ผู้ร้องเรียนเก็บรักษาไว้โดย ผู้ร้องเรียนมีสิทธิได้รับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุภายในวันที่ ๑๐ ของทุกเดือนเป็นประจำ จำนวน ๗๐๐ บาท โดยหน่วยงานจะโอนเงินเข้าบัญชีธนาคารที่ผู้ร้องเรียนได้แจ้งความประสงค์ไว้ต่อสำนักงานเขตพื้นที่ แต่ปรากฏว่าในรอบเดือนตุลาคม ๒๕๕๕ ผู้ร้องเรียนไม่ได้รับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุประจำเดือนโดยสำนักงานเขตพื้นที่มิได้แจ้งเหตุผลถึงความล่าช้า ผู้ร้องเรียนจึงได้ร้องเรียนต่อผู้ตรวจการแผ่นดินเพื่อขอให้ช่วยเร่งรัดการเบิกจ่ายเงินค่าเบี้ยยังชีพให้แก่ตน เนื่องจากตนไม่มีรายได้อื่นใด

ผู้ตรวจการแผ่นดินได้มอบหมายให้เจ้าหน้าที่ประสานงานไปยังสำนักงานเขตพื้นที่ความรับผิดชอบเพื่อสอบถามในรายละเอียดของเรื่องร้องเรียนที่เกิดขึ้นรวมถึงสาเหตุของความล่าช้าในการจ่ายเงินค่าเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุประจำรอบเดือนตุลาคม ๒๕๕๕ ให้แก่ผู้ร้องเรียน เจ้าหน้าที่สำนักงานเขตพื้นที่ได้ชี้แจงถึงเหตุผลความล่าช้าในการโอนเงินค่าเบี้ยยังชีพว่า เนื่องจากเดือนตุลาคมเป็นต้นปีงบประมาณทางสำนักงานเขตพื้นที่จะได้รับการจัดสรรงบประมาณล่าช้าและอยู่ระหว่างการดำเนินการจัดทำแผนงบประมาณค่าใช้จ่ายประจำปีงบประมาณ ทำให้การจ่ายเงินเบี้ยยังชีพของผู้สูงอายุล่าช้ากว่าที่กำหนดไว้ที่จะต้องจ่ายเงินภายในวันที่ ๑๐ ของทุกเดือน ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงเร่งรัดให้สำนักงานเขตพื้นที่ดำเนินการใช้จ่ายงบประมาณประจำปี และดำเนินการเบิกจ่ายเงินค่าเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุให้แก่ผู้ร้องเรียนและผู้สูงอายุทุกรายที่ได้ลงทะเบียนขอรับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุและมีสิทธิได้รับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุดังกล่าวต่อไปโดยเร็วด้วย

ในเวลาต่อมาเจ้าหน้าที่สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินได้ติดตามความคืบหน้าโดยประสานงานกับเจ้าหน้าที่สำนักงานเขตพื้นที่อีกครั้งได้รับทราบจากเจ้าหน้าที่อาสาสมัครช่วยงานสังคมสงเคราะห์ ฝ่ายพัฒนาชุมชนว่าทางสำนักงานเขตพื้นที่ดำเนินการโอนเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุให้กับผู้ร้องเรียนและผู้สูงอายุที่มีสิทธิได้รับเงินเบี้ยยังชีพทั้งหมดครบทุกคนแล้ว และจะได้ดำเนินการเบิกจ่ายเงินค่าเบี้ยยังชีพในงวดต่อไปภายในวันที่ ๑๐ ของทุกเดือน ซึ่งเมื่อสอบถามไปยังผู้ร้องเรียน ทราบว่าได้รับเงินค่าเบี้ยยังชีพประจำเดือน ตุลาคม ๒๕๕๕ เรียบร้อยแล้ว และขอบคุณผู้ตรวจการแผ่นดินที่ได้ช่วยเหลือในการประสานงาน จากกรณีดังกล่าวจะเห็นว่าผู้ตรวจการแผ่นดินได้ทำหน้าที่ในการประสานงาน และสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างหน่วยงานของรัฐและประชาชนผู้ได้รับความเดือดร้อนจากการล่าช้าในการปฏิบัติงาน ส่งผลให้ประชาชนเข้าใจการทำงานของหน่วยงานภาครัฐมากยิ่งขึ้น และปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนได้รับการแก้ไขอย่างเป็นรูปธรรม



เรื่องที่ ๘ การใช้เอกสารสำเนาบัตรประจำตัวประชาชนเพื่อใช้ในการติดต่อราชการ

ผู้ตรวจการแผ่นดินได้รับเรื่องร้องเรียน ขอให้พิจารณาสอบสวนหาข้อเท็จจริงกรณีที่ผู้ร้องเรียนติดต่อกับหน่วยงานของรัฐ หากมีความต้องการสำเนาบัตรประจำตัวประชาชนทุกครั้งจะขอให้ถ่ายสำเนาบัตรประจำตัวประชาชนทั้งด้านหน้าและด้านหลัง ทำให้ผู้ร้องเรียนและประชาชนเสียค่าใช้จ่ายในการถ่ายสำเนาโดยไม่จำเป็น และเห็นว่าควรให้มีการถ่ายสำเนาบัตรประจำตัวประชาชนเฉพาะด้านที่มีตัวเลข ๑๓ หลักเท่านั้น

ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาข้อเท็จจริงตามคำร้องเรียนแล้วได้มอบหมายให้เจ้าหน้าที่สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินสอบถามข้อมูลการใช้สำเนาบัตรประจำตัวประชาชนจากหลายหน่วยงาน ได้แก่ กรมการปกครอง กรมที่ดิน สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ธนาคารแห่งประเทศไทย การไฟฟ้านครหลวง การประปานครหลวง และบริษัท ทีโอที จำกัด (มหาชน) ได้รับแจ้งข้อมูลว่า แต่ละหน่วยงานไม่ได้กำหนดระเบียบหรือหลักเกณฑ์ว่าจะต้องถ่ายสำเนาบัตรทั้งสองด้าน แต่เป็นไปตามแนวปฏิบัติของแต่ละหน่วยงาน สำหรับธนาคารแห่งประเทศไทย ในทางปฏิบัติถือหลักกว่าเป็นหน่วยงานผู้ให้บริการจึงรับผิดชอบเป็นผู้ถ่ายสำเนาบัตรประจำตัวประชาชนให้แก่ผู้ถือบัตร โดยจะถ่ายสำเนาเพียงด้านเดียวเพื่อเป็นการประหยัดงบประมาณ ส่วนหน่วยงานของรัฐอื่นยังคงถือเป็นหน้าที่ของประชาชนผู้ไปติดต่อราชการที่จะต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการถ่ายสำเนาบัตรเองและหน่วยงานมักจะขอให้ถ่ายสำเนาทั้งด้านหน้าและด้านหลัง



ต่อมา เมื่อวันที่ ๙ มีนาคม ๒๕๕๕ ผู้ตรวจการแผ่นดินได้จัดให้มีการประชุมหารือเพื่อแก้ไขปัญหาตามคำร้องเรียนกรณีดังกล่าว โดยมีผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาร่วมประชุม ได้แก่ กรมการปกครอง กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย สำนักปลัดกรุงเทพมหานคร และธนาคารแห่งประเทศไทย ที่ประชุมพิจารณาแล้ว มีความเห็นร่วมกันว่า เดิมบัตรประจำตัวประชาชนรุ่นเก่าจะมีข้อมูลสำคัญจะอยู่ทั้งด้านหน้าและด้านหลัง จำเป็นต้องใช้ประกอบกันทั้งสองด้าน แต่ปัจจุบันประชาชนใช้บัตรประจำตัวประชาชนแบบเนกประสงค์ หรือสมาร์ทการ์ด (Smart Card) ซึ่งเป็นบัตรที่ออกด้วยระบบคอมพิวเตอร์เพิ่มมากขึ้น บัตรประเภทนี้จะปรากฏข้อมูลรายการบุคคลทั้งหมดที่ด้านหน้าบัตร ส่วนด้านหลังมีเพียงรหัสการผลิตและรหัสกำกับเลขที่บัตรเพื่อประโยชน์ในการควบคุมบัตรของทางราชการ ประชาชนจะไม่ได้ใช้ประโยชน์ด้านหลังบัตรในการอ้างอิง และตามปกติหน่วยงานจะตรวจสอบข้อมูลเบื้องต้นจากรายการด้านหน้าบัตรในส่วนเลขประจำตัวประชาชน ๑๓ หลัก ชื่อตัว ชื่อสกุล และเลขที่อนุญาตให้ทำบัตรเท่านั้น กรณีที่หน่วยงาน

จำเป็นต้องตรวจสอบข้อมูลเบื้องต้นในการแสดงตนของบุคคลผู้เป็นเจ้าของบัตรประกอบการพิจารณา หรือ จะต้องขอสำเนาบัตรประจำตัวประชาชนของผู้ถือบัตร โดยเฉพาะอย่างยิ่งบัตรประจำตัวประชาชนแบบ สมาร์ทการ์ด ซึ่งมีข้อมูลส่วนบุคคลที่สำคัญครบถ้วนอยู่ด้านหน้าบัตรไว้เป็นหลักฐาน ควรให้ถ่ายสำเนาบัตร เฉพาะด้านหน้าเพียงด้านเดียว เพื่อความสะดวก รวดเร็ว ลดขั้นตอนการปฏิบัติงานของหน่วยงานของรัฐและ ลดภาระด้านค่าใช้จ่ายของประชาชนตามหลักการการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี

ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาแล้วจึงอาศัยอำนาจตามมาตรา ๓๒ แห่งพระราชบัญญัติประกอบ รัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๕๒ เสนอแนะรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยในฐานะ ผู้รักษาการตามพระราชบัญญัติบัตรประจำตัวประชาชน พ.ศ. ๒๕๖๖ เพื่อเสนอเรื่องต่อคณะรัฐมนตรีพิจารณา และมีมติให้หน่วยงานถือเป็นแนวทางปฏิบัติ หรือพิจารณาสั่งการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกำหนดหลักเกณฑ์ และแนวทางปฏิบัติในเรื่องนี้ แล้วแจ้งเวียนไปยังหน่วยงานของรัฐเพื่อถือปฏิบัติ รวมทั้งเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ ให้ภาคเอกชนนำแนวทางปฏิบัติของทางราชการไปใช้ต่อไปด้วย

ต่อมากระทรวงมหาดไทยได้มีหนังสือแจ้งเวียนหน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ ตามหนังสือ ที่ มท ๐๓๐๙.๒/ว ๖๘๕๗ ลงวันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๖๖ เรื่อง การถ่ายสำเนาบัตรประจำตัวประชาชนนอกประสงค์ (Smart Card) โดยกระทรวงมหาดไทยพิจารณาแล้วเห็นว่า รายการในบัตรตามกฎหมายว่าด้วยบัตรประจำตัว ประชาชน จะมีรายการและรายละเอียดของรายการในบัตร ซึ่งเป็นข้อมูลส่วนบุคคลขณะขอมีบัตรของผู้ถือบัตร ปรากฏอยู่ด้านหน้าบัตรเพียงด้านเดียวได้รูปของผู้ถือบัตรจะเป็นเลขหมายคำขอ ประกอบด้วยรหัสแสดงถึง สถานที่จัดทำบัตรตามที่กรมการปกครองกำหนดจำนวนสีหลัก เลขแสดงจำนวนครั้งที่ทำบัตรของแต่ละบุคคล จำนวนสองหลัก และเลขตรวจสอบความถูกต้องของการออกบัตรจำนวนแปดหลัก ด้านหลังของบัตรจะมีรหัส การผลิตบัตร และรหัสกำกับบัตรเพื่อการควบคุมการจ่ายบัตร ตามมาตรการบริหารการจัดทำบัตรประจำตัว ประชาชนแบบนอกประสงค์ (Smart Card) ของกรมการปกครอง ซึ่งสอดคล้องต้องกันกับมติที่ประชุม ร่วมกันของผู้ตรวจการแผ่นดินกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อแก้ไขปัญหาเรื่องเรียนดังกล่าว ดังนั้น กรณีหน่วยงาน ของรัฐ รัฐวิสาหกิจ และเอกชนที่จำเป็นต้องตรวจสอบข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ถือบัตรหรือขอคัดสำเนาบัตร เพื่อประกอบการพิจารณา หรือจะต้องขอสำเนาบัตรประจำตัวประชาชนของผู้ถือบัตรเป็นหลักฐาน โดยเฉพาะ บัตรประจำตัวแบบนอกประสงค์ (Smart Card) ซึ่งมีข้อมูลส่วนบุคคลที่สำคัญครบถ้วนอยู่ด้านหน้า เพื่อความ สะดวก รวดเร็ว ลดขั้นตอนการปฏิบัติงานของหน่วยงานของรัฐและลดภาระด้านค่าใช้จ่ายแก่ประชาชน ตามหลักการการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี จึงควรใช้สำเนาบัตรประจำตัวประชาชนด้านหน้าเพียงด้านเดียว ตามข้อเสนอแนะของผู้ตรวจการแผ่นดินที่ได้เสนอแนะมายังรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย



เรื่องที่ ๙ เจ้าหน้าที่เรือนจำกลางปฏิบัติภารกิจค้ำเสาหมายจำคุกคดีถึงที่สุด

ผู้ร้องเรียนได้ร้องเรียนต่อผู้ตรวจการแผ่นดินว่าได้ติดต่อขอคัดสำเนาหมายจำคุกคดีถึงที่สุดของสามีผู้ร้องเรียนต่อเจ้าหน้าที่เรือนจำกลาง ค. แต่เจ้าหน้าที่เรือนจำกลาง ค. ได้แจ้งให้ผู้ร้องเรียนไปดำเนินการขอคัดสำเนาจากศาล เนื่องจากทางเรือนจำกลาง ค. ไม่มีงบประมาณในการดำเนินการในกรณีดังกล่าว ผู้ร้องเรียนได้รับความเดือดร้อนจึงได้ร้องเรียนมายังผู้ตรวจการแผ่นดินขอให้ดำเนินการช่วยเหลือ ผู้ตรวจการแผ่นดินได้มอบหมายให้เจ้าหน้าที่สอบสวนตรวจสอบข้อเท็จจริง โดยได้ประสานงานไปยังฝ่ายทัณฑปฏิบัติเรือนจำกลาง ค. เพื่อสอบถามเกี่ยวกับขั้นตอนการขอคัดสำเนาหมายจำคุกคดีถึงที่สุดของผู้ต้องขัง ได้รับแจ้งว่าเรือนจำกลาง ค. มีแนวปฏิบัติในการขอคัดสำเนาหมายจำคุกคดีถึงที่สุด คือ ผู้ต้องขังต้องเป็นผู้ยื่นคำร้องขอคัดสำเนาหมายจำคุกคดีถึงที่สุดผ่านแดนที่ผู้ต้องขังถูกคุมขังอยู่ หลังจากจากนั้นเรือนจำกลาง ค. จะส่งคำร้องไปยังศาลที่มีคำพิพากษาถึงที่สุด และศาลจะคัดสำเนาส่งกลับมายังเรือนจำกลาง ค. เพื่อจัดส่งให้แก่ผู้ต้องขังต่อไป โดยผู้ต้องขังสามารถขอยกเว้นค่าธรรมเนียมการขอคัดสำเนาจากศาลได้ ทั้งนี้ แนวปฏิบัติดังกล่าวมิได้จัดทำขึ้นเป็นลายลักษณ์อักษรแต่อย่างใด

เจ้าหน้าที่สอบสวนจึงได้ประสานงานไปยังกองนิติการ กรมราชทัณฑ์ ได้รับแจ้งว่ากรมราชทัณฑ์ไม่มีกฎหมายระเบียบเกี่ยวกับขั้นตอนการขอคัดสำเนาหมายจำคุกคดีถึงที่สุดของผู้ต้องขัง ดังนั้น กรณีที่ผู้ต้องขังต้องการขอคัดสำเนาหมายจำคุกคดีถึงที่สุด น่าจะต้องเป็นไปตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ ซึ่งผู้ต้องขังมีสิทธิขอคัดสำเนาได้ ส่วนกรณีบุคคลอื่นนอกจากผู้ต้องขัง หากต้องการขอคัดสำเนาหมายจำคุกคดีถึงที่สุดของผู้ต้องขังโดยหลักแล้วไม่น่าจะกระทำได้ เว้นแต่จะมีหนังสือมอบอำนาจอย่างถูกต้องจากผู้ต้องขัง เนื่องจากเป็นเรื่องส่วนตัวของผู้ต้องขังที่อาจไม่ต้องการเปิดเผยให้บุคคลอื่นทราบ

เพื่อให้ผู้ร้องเรียนได้มีแนวทางในการดำเนินการที่ถูกต้อง เหมาะสม เจ้าหน้าที่สอบสวนจึงได้ประสานกับผู้ร้องเรียนเพื่อแจ้งแนวปฏิบัติในการขอคัดสำเนาหมายจำคุกคดีถึงที่สุดของเรือนจำกลาง ค. และแนะนำให้ผู้ร้องเรียนแจ้งให้สามีของผู้ร้องเรียนซึ่งเป็นนักโทษคดีถึงที่สุดเป็นผู้ยื่นคำร้องขอคัดสำเนาผ่านแดนที่ถูกคุมขังด้วยตนเอง ภายหลังจากผู้ร้องเรียนได้ประสานงานมายังเจ้าหน้าที่สอบสวนว่าได้แจ้งให้สามียื่นคำร้องขอคัดสำเนาหมายจำคุกคดีถึงที่สุดผ่านแดนที่ถูกคุมขังอยู่ด้วยตนเองตามที่ได้รับคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่สอบสวนแล้ว และเรือนจำกลาง ค. ได้ดำเนินการส่งคำร้องดังกล่าวไปยังศาลจังหวัด ช. เพื่อคัดสำเนาให้แก่สามีผู้ร้องเรียนต่อไป ผู้ร้องเรียนจึงประสงค์ขอยุติเรื่องร้องเรียนดังกล่าวเนื่องจากได้รับการแก้ไขความเดือดร้อนอย่างเหมาะสมแล้ว ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงได้พิจารณาวินิจฉัยยุติการพิจารณาเรื่องร้องเรียนดังกล่าว



เรื่องที่ ๑๐ การประปาส่วนภูมิภาคแจ้งค่าติดตั้งประปาสูงเกินเหตุ และไม่ติดตั้งประปาให้กับประชาชนในพื้นที่ใกล้เคียง

ผู้ตรวจการแผ่นดินได้รับเรื่องร้องเรียนจากประชาชนรายหนึ่ง ได้ร้องเรียนว่าการประปาส่วนภูมิภาคได้แจ้งค่าใช้จ่ายในการติดตั้งระบบประปาให้แก่ผู้ร้องเรียนในอัตราสูงเกินเหตุ ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงได้มอบหมายให้เจ้าหน้าที่สอบสวนตรวจสอบข้อเท็จจริงเพิ่มเติมจากผู้ร้องเรียนสรุปได้ว่าผู้ร้องเรียนได้อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลแห่งหนึ่งเป็นระยะเวลา ๘ ปี ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาผู้ร้องเรียนประสบปัญหาในเรื่องการขาดแคลนน้ำในการอุปโภคบริโภค เนื่องจากไม่มีระบบน้ำประปาเข้ามาภายในหมู่บ้านที่ผู้ร้องเรียนได้อาศัยอยู่ ผู้ร้องเรียนจึงได้แจ้งความประสงค์ขอติดตั้งระบบประปาเข้ามาภายในบ้านของผู้ร้องเรียนต่อการประปาส่วนภูมิภาค ภายหลังการประปาส่วนภูมิภาคได้แจ้งค่าใช้จ่ายในการติดตั้งประปามายังบ้านผู้ร้องเรียนเป็นเงิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท โดยบ้านของผู้ร้องเรียนห่างจากการประปาส่วนภูมิภาคระยะทางประมาณ ๑ กิโลเมตร

ผู้ตรวจการแผ่นดินได้มอบหมายให้เจ้าหน้าที่สอบสวนประสานงานกับการประปาส่วนภูมิภาค เพื่อให้ชี้แจงและแจ้งข้อเท็จจริงเกี่ยวกับกรณีดังกล่าว เจ้าหน้าที่การประปาส่วนภูมิภาคได้ชี้แจงรายละเอียดในเบื้องต้นว่าบริเวณดังกล่าวไม่มีการจ่ายน้ำประปาให้แก่ประชาชนในพื้นที่เนื่องจากเป็นชอยตันและมีบ้านเรือน ๓ หลังคาเรือน และพื้นที่บริเวณดังกล่าวหากจะติดตั้งประปาจะต้องวางท่อประปาเชื่อมต่อจากท่อประปาหลักระยะทางประมาณ ๓๐๐ เมตร โดยจะต้องใช้เป็นท่อประปาขนาดใหญ่ซึ่งมีราคาสูง หากใช้ท่อประปาขนาดเล็กอาจจะทำให้แรงดันน้ำไม่เพียงพอและส่งผลให้เกิดปัญหาน้ำประปาไม่ไหลได้ ซึ่งที่ผ่านมาการประปาส่วนภูมิภาคได้เสนอตั้งงบประมาณประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๔ เพื่อดำเนินการติดตั้งระบบประปาแล้ว แต่ไม่ได้รับการจัดสรรงบประมาณ ทั้งนี้ ในแผนการดำเนินงานด้านการขยายกำลังการผลิตประปาการประปาส่วนภูมิภาค ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๖ ขณะนี้อยู่ระหว่างดำเนินการคาดว่าจะแล้วเสร็จภายในเดือนเมษายน ๒๕๕๖

เจ้าหน้าที่สอบสวนจึงได้หารือกับการประปาส่วนภูมิภาคเพื่อร่วมกันแก้ไขปัญหาตามคำร้องเรียนให้แก่ผู้ร้องเรียน รวมถึงประชาชนในพื้นที่ใกล้เคียงเพื่อให้มีน้ำประปาใช้สำหรับอุปโภคบริโภคได้อย่างทั่วถึงจากการหารือร่วมกันเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว การประปาส่วนภูมิภาคแจ้งว่าขณะนี้อยู่ระหว่างการดำเนินการขยายเขตการจำหน่ายน้ำประปา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๖ เพื่อแก้ไขปัญหาตามคำร้องเรียน การประปาส่วนภูมิภาคจะดำเนินการแก้ไขปรับปรุงแผนการวางท่อขยายเขตการจำหน่ายน้ำประปาและดำเนินการวางท่อเมนจ่ายน้ำประปาโดยจะเพิ่มพื้นที่การขยายเขตจ่ายน้ำประปาไปยังชุมชนที่ผู้ร้องเรียนอาศัยอยู่ เพื่อเป็นการให้การช่วยเหลือผู้ร้องเรียนรวมถึงประชาชนในพื้นที่ดังกล่าวให้แล้วเสร็จภายในเดือนมีนาคม ๒๕๕๖

ต่อมา ผู้ตรวจการแผ่นดินได้สอบถามความคืบหน้าในการแก้ไขปัญหาตามคำร้องเรียนกับผู้ร้องเรียน ได้รับแจ้งว่าการประสานงานภูมิภาคได้ดำเนินการขยายเขตจำหน่ายน้ำประปาเข้ามาในชุมชนของ ผู้ร้องเรียน และได้ติดตั้งประปาให้กับบ้านผู้ร้องเรียนเรียบร้อยแล้วโดยที่ผู้ร้องเรียนไม่ต้องชำระค่าติดตั้งประปาถึง ๑๐๐,๐๐๐ บาท ตามที่ได้รับแจ้งในเบื้องต้นแต่อย่างใด กรณีดังกล่าวจึงเป็นกรณีที่ผู้ร้องเรียนและประชาชนในพื้นที่ได้รับการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนและบรรเทาทุกข์อย่างเหมาะสมแล้ว ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงได้ยุติการพิจารณาเรื่องร้องเรียนดังกล่าว

ตัวอย่างเรื่องร้องเรียนที่ได้นำเสนอมานี้เป็นเพียงส่วนหนึ่งที่แสดงให้เห็นถึงความร่วมมืออันดีระหว่างผู้ตรวจการแผ่นดินกับหน่วยงานของรัฐที่ได้ดำเนินงานร่วมกัน เพื่อพัฒนาระบบการบริหารงานภาครัฐให้เกิดประสิทธิภาพเป็นรูปธรรม ซึ่งจะทำให้ประชาชนได้รับการบริการจากหน่วยงานภาครัฐอย่างเหมาะสมเท่าเทียมและเป็นธรรม อีกทั้งภาครัฐสามารถนำข้อเสนอแนะของผู้ตรวจการแผ่นดิน ไปพัฒนาปรับปรุงขั้นตอนและวิธีการทำงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นได้อีกทางหนึ่ง นอกจากนี้ แม้เรื่องร้องเรียนของประชาชนหลาย ๆ กรณีผู้ตรวจการแผ่นดินไม่มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายในการพิจารณา หรือเป็นเรื่องร้องเรียนที่มีลักษณะไม่เข้าข่ายว่าเป็นเรื่องร้องเรียนตามกฎหมาย แต่เมื่อผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาในเบื้องต้นแล้ว พบว่า เป็นความทุกข์ร้อนของประชาชนที่หวังพึ่งผู้ตรวจการแผ่นดินให้ความช่วยเหลือ ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงมีอาจละเลยปัญหาความทุกข์ร้อนเหล่านั้น ผู้ตรวจการแผ่นดินได้ประสานงานกับหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ในการแก้ไขปัญหา นั้น ๆ โดยตรง เช่น กรณีผู้สูงอายุรายหนึ่งได้ยื่นเรื่องร้องทุกข์เพื่อขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินช่วยเหลือขอรับการสงเคราะห์เพื่อให้ได้รับการรักษาโรคจอประสาทตาเสื่อม และกรณีประชาชนได้รับความเดือดร้อนเนื่องจากเจ้าของที่ดินไม่ต่ออายุสัญญาเช่าที่ดินและประสงค์ให้ขนย้ายสัมภาระออกจากที่ดิน โดยมีรายละเอียดดังนี้



เรื่องที่ ๑๑ ประชาชนขอรับการสงเคราะห์เพื่อที่ได้รับการรักษา โรคจอประสาทตาเสื่อม

ผู้ตรวจการแผ่นดินได้รับหนังสือจากประชาชนรายหนึ่งซึ่งมีฐานะยากจนขอความช่วยเหลือเพื่อให้ได้รับการรักษาโรคจอประสาทตาเสื่อมเนื่องจากที่ผ่านมาได้เข้ารับการรักษาจากโรงพยาบาลของรัฐแห่งหนึ่งเป็นเวลากว่า ๑๐ ปี แพทย์ผู้รักษาได้ให้ยาหยอดตาและวิตามินเอเพื่อบำรุงสายตาโดยตลอด และในการรักษาครั้งล่าสุด แพทย์ผู้รักษาแจ้งว่าไม่สามารถรักษาโรคให้หายขาดได้เพียงแต่แนะนำให้ผู้ร้องเรียนรับประทานอาหารที่บำรุงสายตาและหลีกเลี่ยงแสงแดด ซึ่งผู้ร้องเรียนมีฐานะยากจนประกอบอาชีพทำนา ไม่สามารถหลีกเลี่ยงแสงแดดตามที่แพทย์แนะนำได้ ด้วยเหตุดังกล่าวจึงขอความช่วยเหลือมายังผู้ตรวจการแผ่นดิน เพื่อขอรับความช่วยเหลือ

อย่างไรก็ดี เมื่อทำการตรวจสอบเรื่องร้องเรียนในเบื้องต้นแล้ว พบว่า ผู้ร้องเรียนมิได้ระบุหน่วยงานที่ต้องการจะร้องเรียน ซึ่งตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๕๒ กรณีนี้ไม่ถือเป็นเรื่องร้องเรียน แต่ผู้ตรวจการแผ่นดินเห็นว่าเป็นกรณีที่ประชาชนประสบความเดือดร้อนและประสงค์ที่จะได้รับความช่วยเหลือจากรัฐ ผู้ตรวจการแผ่นดินในฐานะหน่วยงานที่ทำหน้าที่โดยยึดหลักการแก้ไข ปัญหาของประชาชนเป็นสำคัญ มิอาจนิ่งนอนใจต่อความทุกข์ร้อนดังกล่าวจึงประสานงานไปยังสำนักพระราชเลขานุการ เพื่อขอความช่วยเหลือในการรับผู้ร้องเรียนเป็นคนใช้ในพระบรมราชานุเคราะห์ ซึ่งผลจากการประสานขอความร่วมมือก็ได้ช่วยให้ผู้ร้องเรียนได้รับความช่วยเหลือในการรักษาพยาบาล และจากการติดตามความคืบหน้าพบว่า ผู้ร้องเรียนได้อยู่ระหว่างการรักษาของแพทย์ผู้เชี่ยวชาญแล้ว และผู้ร้องเรียนรู้สึกปลาบปลื้มใจเป็นอย่างมากที่ผู้ตรวจการแผ่นดินไม่ได้นิ่งเฉยต่อปัญหาของผู้ร้องเรียนแม้เป็นปัญหาเฉพาะบุคคลทำให้ผู้ร้องเรียนมีความหวังว่าการรักษาพยาบาลในครั้งนี้จะช่วยให้ผู้ร้องเรียนกลับมามองเห็นได้ชัดเจนอีกครั้งหนึ่ง และสามารถประกอบอาชีพเพื่อเลี้ยงดูครอบครัวต่อไป



เรื่องที่ ๑๒ ประชาชนได้รับความเดือดร้อนเนื่องจากเจ้าของที่ดินไม่ต่ออายุสัญญาเช่าที่ดินและประสงค์ไถ่ถอนสัมภาระออกจากที่ดิน

ผู้ตรวจการแผ่นดินได้รับการประสานจากสำนักราชเลขาธิการเพื่อขอให้ตรวจสอบข้อเท็จจริงในกรณี ที่ประชาชนที่อยู่อาศัยในชุมชนแห่งหนึ่งได้รับความเดือดร้อนอย่างมากเนื่องจากบริษัทเอกชนซึ่งถือกรรมสิทธิ์ ในที่ดินที่ตั้งชุมชนจะไม่ต่อสัญญาเช่าให้กับประชาชนผู้เช่าที่ดินอีกต่อไป และขอให้ผู้เช่ารื้อถอนอาคารสิ่งปลูกสร้าง ตลอดจนขนย้ายสัมภาระทั้งหมดออกจากที่ดินภายใน ๓๐ วัน ทำให้ประชาชนในชุมชนได้รับความเดือดร้อน ไม่มีที่อยู่อาศัย จึงได้มีหนังสือกราบบังคมทูลสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เพื่อขอ พระราชทานความช่วยเหลือ ทั้งนี้ สำนักราชเลขาธิการจะได้นำผลการตรวจสอบและความเห็นของผู้ตรวจการ แผ่นดินกราบบังคมทูลประกอบพระราชวินิจฉัยต่อไป

ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาแล้ว มีความเห็นร่วมกันว่า แม้ว่าเรื่องดังกล่าวจะเป็นกรณีพิพาทระหว่าง เอกชน ซึ่งไม่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดินที่จะพิจารณาสอบสวนหาข้อเท็จจริงต่อไป แต่เรื่อง ดังกล่าวเป็นปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนจำนวนมากซึ่งได้รับผลกระทบในเรื่องที่อยู่อาศัยที่มีความ จำเป็นเร่งด่วน และสำนักราชเลขาธิการได้ประสานขอความร่วมมือในการแก้ไขปัญหา ตามที่มีผู้ทูลเกล้าฯ ถวายฎีกาขอพระราชทานความช่วยเหลือ จึงเห็นควรให้การสนับสนุนในการตรวจสอบและเสนอความคิดเห็น อันจะเป็นประโยชน์ต่อการแก้ไขเยียวยาทุกข์ร้อนของประชาชน

จากการสอบสวนข้อเท็จจริง ปรากฏว่า ที่ดินชุมชนแปลงดังกล่าวเดิมเป็นกรรมสิทธิ์ของ นาย ท. ซึ่งได้บริจาคที่ดินแปลงดังกล่าวโดยโอนกรรมสิทธิ์ให้แก่มูลนิธิทางการแพทย์แห่งหนึ่ง ในปี ๒๕๓๗ ต่อมาในปี ๒๕๕๕ ที่ประชุมคณะกรรมการบริหารมูลนิธิพิจารณาเห็นว่า มูลนิธิไม่สามารถใช้ประโยชน์ในที่ดินแปลงนี้ ได้รับบริจาคได้จึงมีมติให้ขายที่ดินแปลงดังกล่าวให้แก่ บริษัท ส. จำกัด (มหาชน) และบริษัท บ. จำกัด และได้โอนกรรมสิทธิ์ในที่ดินให้แก่บริษัทเอกชนทั้งสองแห่ง เมื่อวันที่ ๗ มีนาคม ๒๕๕๖ ต่อมา บริษัทเอกชน ทั้งสองแห่งไม่ประสงค์ที่จะต่อสัญญาเช่าที่ดินอีกต่อไปจึงได้ประกาศให้ประชาชนในชุมชนรื้อถอนสิ่งปลูกสร้าง เพื่อส่งมอบคืนที่ดินให้แก่ผู้เช่า อย่างไรก็ตาม ในการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนที่เกิดขึ้น สำนักงาน ผู้ตรวจการแผ่นดินร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ประชุมหารือกัน เมื่อวันที่ ๘ พฤษภาคม ๒๕๕๖ สรุปได้ว่า บริษัทผู้ให้เช่าที่ดินจะได้ขยายระยะเวลาการขนย้ายออกไปจนถึงสิ้นปี ๒๕๕๖ และทางมูลนิธิได้ตั้งงบประมาณ เพื่อช่วยเหลือประชาชนในชุมชน จำนวน ๔๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท และบริษัท บ. จำกัด ได้สนับสนุนงบประมาณ เพื่อช่วยเหลือในการขนย้ายอีกจำนวน ๑๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท โดยให้เทียบเคียงกับหลักเกณฑ์ของสำนักงาน ทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ในการพิจารณาจ่ายเงินช่วยเหลือให้แก่ผู้เช่าที่ดินตามรายชื่อของมูลนิธิเป็นหลัก และให้ประสานงานกับสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ในการจัดหาที่อยู่แห่งใหม่ และเห็นควรแต่งตั้ง

คณะทำงานประกอบด้วย ผู้แทนของหน่วยงานและผู้แทนประชาชนที่ได้รับผลกระทบในเรื่องนี้ ในขณะเดียวกัน ผู้ตรวจการแผ่นดินก็ได้ประสานงานกับการเคหะแห่งชาติและสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) เพื่อเตรียมข้อมูลด้านที่อยู่อาศัยอันเป็นการอำนวยความสะดวกให้กับประชาชนอีกทางหนึ่งด้วย

ต่อมา ในการประชุมร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เมื่อวันที่ ๑๒ มิถุนายน ๒๕๕๖ เพื่อหารือแนวทางในการบูรณาการเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ที่ประชุมเห็นควรให้สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินในฐานะเป็นองค์กรที่ประชาชนให้ความเชื่อถือรับหน้าที่เป็นผู้เจรจาหรือประชุมร่วมกับประชาชนในชุมชนเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลเพื่อประกอบการพิจารณาแก้ไขปัญหา ทั้งในเรื่องแนวทางและหลักเกณฑ์ในการจ่ายเงินค่าช่วยเหลือและค่าขนย้าย การสำรวจจำนวนผู้อยู่อาศัย การรวบรวมเอกสารหลักฐานแสดงสิทธิ์ ในโอกาสที่บริษัทผู้ให้เช่าที่ดินยังได้ยินยอมขยายระยะเวลาการขนย้ายออกไปจนถึงวันที่ ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๕๗ เพื่อลดผลกระทบแก่บางครอบครัวที่มีบุตรหลานอยู่ระหว่างการศึกษาและจำเป็นต้องย้ายสถานศึกษา

ต่อมา ผู้ตรวจการแผ่นดินได้ลงพื้นที่ร่วมกับเจ้าหน้าที่สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินเมื่อวันที่ ๒๑ มิถุนายน ๒๕๕๖ เพื่อชี้แจงและทำความเข้าใจเบื้องต้นถึงสิทธิตลอดจนแนวทางและขั้นตอนการแก้ไขปัญหา และรับฟังความต้องการของประชาชนในชุมชน รวมทั้งตรวจสอบข้อมูลประชากรในชุมชน เทียบเคียงกับข้อมูลการเช่ากับมูลนิธิ ผลการตรวจสอบข้อมูลการสำรวจเทียบเคียงข้อมูลการเช่าจากมูลนิธิ สามารถแบ่ง ผู้พักอาศัยในชุมชนออกเป็น ๒ กลุ่ม คือ กลุ่มที่มีนิติสัมพันธ์กับมูลนิธิ อันได้แก่ ผู้ที่เป็นคู่สัญญาหรือชำระค่าเช่า ผู้ที่อาศัยสิทธิของคู่สัญญาเดิม โดยการเปลี่ยนมือทางทายาทโดยไม่ซื้อขายสิทธิการเช่า ผู้ที่ซื้อขายสิทธิการเช่ามาจากคู่สัญญาเดิม รวม ๙๘ ราย กับกลุ่มที่ไม่มีนิติสัมพันธ์กับทางมูลนิธิ จำนวน ๓๒ ราย ในระหว่างนี้ เจ้าหน้าที่สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินได้ประสานกับฝ่ายผู้แทนชุมชนเกี่ยวกับแนวทางการแก้ไขปัญหา การกำหนดหลักเกณฑ์การจ่ายเงินช่วยเหลือ ตลอดจนการรวบรวมเอกสารหลักฐานเกี่ยวกับข้อมูลบุคคลผู้อยู่อาศัย





ในชุมชนอยู่ตลอด และได้จัดการประชุมร่วมกับประชาชนผู้อยู่อาศัยในชุมชน โดยที่ประชุมได้พิจารณาเห็นชอบบัญชีรายชื่อบุคคลที่อยู่อาศัยในชุมชนและแต่งตั้งคณะผู้แทนฝ่ายชุมชน จำนวน ๗ คน และได้พิจารณาเห็นชอบในหลักเกณฑ์การจ่ายเงินช่วยเหลือและเงินค่าขนย้าย กล่าวคือ ให้กลุ่มผู้อยู่อาศัยที่มีนิติสัมพันธ์กับทางมูลนิธิ จำนวน ๙๘ ราย ได้รับเงินค่าช่วยเหลือในส่วนแบ่งเท่า ๆ กัน โดยไม่คำนึงว่าจะจะเป็นบ้านขนาดเล็กหรือขนาดใหญ่ และให้จัดสรรเงินค่าขนย้ายส่วนหนึ่งเพื่อเยียวยากลุ่มผู้อยู่อาศัยโดยไม่มีนิติสัมพันธ์กับมูลนิธิ จำนวน ๓๒ ราย ด้วย โดยกำหนดให้แบ่งการชำระเงินค่าช่วยเหลือและค่าขนย้ายให้แก่กลุ่มผู้ที่มีนิติสัมพันธ์กับมูลนิธิออกเป็น ๒ งวด คือ จ่ายในวันทำสัญญาและเมื่อขนย้ายสัมภาระออกเป็นที่เรียบร้อยแล้ว สำหรับกลุ่มผู้ที่ไม่มีนิติสัมพันธ์กับมูลนิธิให้จ่ายเมื่อมีการย้ายออกเรียบร้อยแล้วเพียงครั้งเดียว โอกาสเดียวกันนี้สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินได้ประสานงานเชิญผู้แทนจากการเคหะแห่งชาติมาให้อธิบายข้อมูลนำเสนอโครงการที่อยู่อาศัยอันจะเป็นประโยชน์ต่อประชาชนที่ยังไม่มีที่อยู่อาศัยได้รับทราบด้วย

ภายหลังจากที่ได้ประสานทำความเข้าใจและรับทราบความต้องการจากชุมชนแล้ว ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงได้รายงานผลการดำเนินการต่อที่ประชุมหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเมื่อวันที่ ๒ สิงหาคม ๒๕๕๖ และที่ประชุมได้พิจารณามอบหมายให้มูลนิธิจัดทำบัญชีรายชื่อประชาชนผู้มีสิทธิได้รับค่าชดเชย พร้อมระบุจำนวนเงินตามหลักเกณฑ์ดังกล่าวข้างต้น แล้วมอบให้สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินเพื่อเสนอให้ชุมชนตรวจสอบความถูกต้องอีกครั้งหนึ่ง ก่อนนำเสนอคณะกรรมการมูลนิธิพิจารณาให้ความเห็นชอบและจะได้ดำเนินการจัดทำสัญญาและจ่ายเงินค่าชดเชยและค่าขนย้ายต่อไป และในส่วนของค่าขนย้าย ให้บริษัท บ. จำกัด จัดทำบัญชีรายชื่อประชาชนผู้มีสิทธิได้รับค่าขนย้าย พร้อมระบุจำนวนเงินตามหลักเกณฑ์ดังกล่าวข้างต้น แล้วมอบให้สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินเพื่อเสนอให้ชุมชนตรวจสอบความถูกต้องอีกครั้งหนึ่งเช่นกัน

ทั้งนี้ ผู้ตรวจการแผ่นดินได้ติดตามและประสานงานอย่างต่อเนื่อง และในวันที่ ๖ กันยายน ๒๕๕๖ ผู้ตรวจการแผ่นดินได้ลงพื้นที่ร่วมกับประธานกรรมการบริหารมูลนิธิเพื่อตรวจสอบดูแลการทำสัญญาและจ่ายเงินช่วยเหลือและค่าขนย้าย (งวดที่ ๑) ให้แก่ประชาชนในชุมชน โดยมีรายละเอียด ดังนี้

- ผู้เข้ากลุ่มที่มีนิติสัมพันธ์กับมูลนิธิ จำนวน ๙๘ ราย ได้รับเงินช่วยเหลือ รายละเอียด ๔๐๘,๐๐๐ บาท แบ่งจ่ายงวดที่ ๑ จำนวน ๒๐๘,๐๐๐ บาท และจ่ายงวดที่ ๒ เมื่อขนย้ายเรียบร้อยแล้ว จำนวน ๒๐๐,๐๐๐ บาท และได้รับเงินค่าขนย้ายรายละเอียด ๘๐,๑๐๒ บาท แบ่งจ่ายงวดที่ ๑ จำนวน ๕๐,๐๐๐ บาท และจ่ายงวดที่ ๒ เมื่อขนย้ายเรียบร้อยแล้ว จำนวน ๓๐,๑๐๒ บาท

- ผู้เข้ากลุ่มที่ไม่มีนิติสัมพันธ์กับมูลนิธิ จำนวน ๓๒ ราย แยกออกเป็น ๒ กลุ่ม คือกลุ่มแรก คือ บ้านที่ปลูกในพื้นที่ (ไม่มีเลขที่บ้าน) จำนวน ๑๗ ราย ได้รับเงินช่วยเหลือ รายละเอียด ๑๐๐,๐๐๐ บาท โดยจ่ายงวดที่ ๑ จำนวน ๕๐,๐๐๐ บาท และจ่ายงวดที่ ๒ จำนวน ๕๐,๐๐๐ บาท กลุ่มที่สองคือ บ้านที่ต่อเติมจากบ้านที่เป็นคู่สัญญา จำนวน ๑๕ ราย ได้รับเงินช่วยเหลือ รายละเอียด ๓๐,๐๐๐ บาท โดยจ่ายเพียงงวดเดียว เป็นที่เรียบร้อยแล้ว

ในการนี้ ผู้ตรวจการแผ่นดินได้ประสานงานกับสำนักพระราชเลขานุการเพื่อรายงานผลการตรวจสอบ และการดำเนินการข้างต้น ตลอดจนความเห็น เพื่อนำความกราบบังคมทูลประกอบพระบรมราชวินิจฉัยต่อไป และเมื่อวันที่ ๒๓ กันยายน ๒๕๕๖ ประชาชนผู้อยู่อาศัยในชุมชนได้มีหนังสือถึงกองราชเลขาธุการในพระองค์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เพื่อนำความกราบบังคมทูล ความว่า ประชาชนชาวชุมชนได้รับพระมหากรุณาธิคุณจากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ที่ทรงห่วงใยและพระราชทานความช่วยเหลือชาวชุมชนจากการถูกไล่ที่ บัดนี้ ประชาชนชุมชนได้รับเงินช่วยเหลือจากมูลนิธิและบริษัท บ. จำกัด เพื่อนำไปจัดหาที่อยู่ใหม่ ประชาชนชาวชุมชนรู้สึกซาบซึ้งในพระมหากรุณาธิคุณในครั้งนี้อย่างหาที่เปรียบมิได้

จากกรณีเรื่องร้องเรียนดังกล่าว เป็นผลสืบเนื่องจากการที่ผู้ตรวจการแผ่นดินได้เข้าร่วมโครงการพระราชทานความช่วยเหลือ ร่วมกับสำนักพระราชเลขานุการ ลงพื้นที่ให้ความช่วยเหลือประชาชนในพื้นที่ห่างไกล เพื่อให้คำปรึกษาด้านกฎหมายพร้อมทั้งรับเรื่องร้องเรียนแก่ประชาชนในพื้นที่ห่างไกล ถือเป็นผลสำเร็จประการสำคัญที่ประชาชนได้ให้ความไว้วางใจแก่ผู้ตรวจการแผ่นดินแก้ไขความทุกข์ร้อนของประชาชนอย่างเป็นรูปธรรม

ตัวอย่างเรื่องร้องเรียนที่ได้หยิบยกมาข้างต้น เป็นการสะท้อนถึง ผลการดำเนินงานของผู้ตรวจการแผ่นดินในการทำหน้าที่แก้ไขปัญหาความเดือดร้อน และความไม่เป็นธรรมต่าง ๆ อันเป็นผลจากการปฏิบัติราชการไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะสม (Maladministration) ของหน่วยงานหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐอย่างมีประสิทธิภาพ รวดเร็ว และวิธีการที่ประชาชนเข้าถึงได้โดยง่าย โดยผู้ตรวจการแผ่นดินทำหน้าที่ ในการตรวจสอบข้อเท็จจริงตามคำร้องเรียนของประชาชน อย่างไรก็ตาม ในทางปฏิบัติ ที่ผ่านมามีพบว่า หน่วยงานที่ถูกร้องเรียนส่วนใหญ่มักจะให้ความร่วมมือในการ ดำเนินการตามความเห็นและข้อเสนอแนะของผู้ตรวจการแผ่นดิน แก้ไขปัญหา ความทุกข์ร้อนของประชาชน สร้างความพึงพอใจให้แก่ผู้ร้องเรียน ตลอดจน ปรับปรุงแก้ไขวิธีการปฏิบัติราชการให้มีความถูกต้อง เหมาะสม และเป็นธรรม มากยิ่งขึ้นในหลายกรณี ซึ่งกระบวนการทำงานของผู้ตรวจการแผ่นดินที่ผ่าน มา ได้คุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน และเป็นการพิทักษ์ระบบการบริหาร ราชการแผ่นดินให้ดำเนินไปภายใต้กรอบของกฎหมายและความเป็นธรรม ตลอดจน เป็นการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในภาครัฐให้เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรมตามหลักการ บริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี



ความร่วมมือของหน่วยงาน ในการชี้แจงข้อเท็จจริงและแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียน





ความร่วมมือของหน่วยงาน ในการชี้แจงข้อเท็จจริงและแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียน

ในการพิจารณาและสอบสวนหาข้อเท็จจริงตามคำร้องเรียนในทุกกรณีและรวมถึงการตรวจสอบกรณีที่มีการร้องเรียนการฝ่าฝืนประมวลจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง หรือเจ้าหน้าที่รัฐแต่ละประเภท ผู้ตรวจการแผ่นดินได้ให้หน่วยงานราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายได้มีโอกาสชี้แจงข้อเท็จจริงและส่งเอกสารหลักฐาน เพื่อให้กระบวนการตรวจสอบข้อเท็จจริงได้รับข้อมูลจากทุกฝ่ายอย่างรอบด้าน มาประกอบการพิจารณา ตลอดจนเพื่อประกันความเป็นธรรมกับทั้งฝ่ายผู้ร้องเรียนและหน่วยงานที่ถูกร้องเรียน ทั้งนี้ เรื่องร้องเรียนที่มีความซับซ้อนและมีข้อเท็จจริงเกี่ยวข้องกับหน่วยงานหลายหน่วยงาน การสอบสวนหาข้อเท็จจริงดังกล่าวจำเป็นต้องดำเนินการตามขั้นตอนซึ่งใช้ระยะเวลาในการดำเนินการพอสมควร และอาจส่งผลกระทบต่อระยะเวลาในการดำเนินการของผู้ตรวจการแผ่นดิน และอาจเกิดความล่าช้าอยู่บ้างในบางกรณี อย่างไรก็ตาม ผู้ตรวจการแผ่นดินมีอำนาจในการให้หน่วยงานที่ถูกร้องเรียน หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีหนังสือชี้แจงข้อเท็จจริง หรือให้ความเห็นในการปฏิบัติงาน หรือมาให้ถ้อยคำหรือส่งวัตถุ เอกสารหลักฐาน หรือพยานหลักฐานอื่น เพื่อประกอบการพิจารณาเรื่องร้องเรียน และได้กำหนดบทลงโทษสำหรับบุคคลผู้ฝ่าฝืนบทบัญญัติดังกล่าว

นอกจากนี้ เพื่อให้พิจารณาและสอบสวนหาข้อเท็จจริงตามคำร้องเรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้ตรวจการแผ่นดินได้ขอความร่วมมือจากฝ่ายบริหารในการชี้แจงข้อเท็จจริงและส่งเอกสารหลักฐานเพื่อประกอบการพิจารณาเรื่องร้องเรียน ซึ่งได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดี โดยคณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๒๗ เมษายน ๒๕๔๗ เห็นชอบแนวทางปฏิบัติ กรณีผู้ตรวจการแผ่นดินขอให้ชี้แจงข้อเท็จจริงหรือส่งเอกสารหลักฐานเพื่อประกอบการพิจารณาเรื่องร้องเรียน ให้หน่วยงานของรัฐเร่งรัดติดตามการชี้แจงข้อเท็จจริงหรือส่งเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องให้ผู้ตรวจการแผ่นดินโดยเร็ว รวมทั้งให้มีการประสานงานเพื่อการแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียน หรือการขอข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องร้องเรียนทางโทรศัพท์เพื่อประสิทธิภาพในการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน

อนึ่ง ความร่วมมือจากหน่วยงานที่ถูกร้องเรียนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการให้ความเอาใจใส่ต่อความเดือดร้อนและความไม่เป็นธรรมที่ผู้ร้องเรียนและประชาชนประสบอยู่นั้น ถือเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดประการหนึ่งที่สนับสนุนให้การปฏิบัติการกิจการด้านการพิจารณาตรวจสอบข้อเท็จจริงตามคำร้องเรียนของผู้ตรวจการแผ่นดินดำเนินไปได้จนบรรลุผลเป็นที่ยุติและสามารถแก้ไขปัญหาและบรรเทาความเดือดร้อนของผู้ร้องเรียนและประชาชนตามที่มีการร้องเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ มูลเหตุของการร้องเรียนในบางกรณีเกิดขึ้นจากความไม่เข้าใจระหว่างผู้ร้องเรียนกับทางราชการหรือการสื่อสารข้อมูลที่คลาดเคลื่อนไม่ต้องตรงกัน ดังนั้น คำชี้แจง คำอธิบาย ตลอดจนข้อเท็จจริงเพิ่มเติมจากการสอบสวนของหน่วยงาน ย่อมจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องให้แก่ประชาชน ผู้ร้องเรียนได้เป็นอย่างดี หากหน่วยงานจะได้เร่งรัดการรายงานชี้แจงข้อเท็จจริงและส่งเอกสารหลักฐานที่ตรงประเด็น เป็นประโยชน์ และมีข้อมูลประกอบเพียงพอต่อการพิจารณาของผู้ตรวจการแผ่นดินแล้ว การพิจารณาวินิจฉัยเรื่องร้องเรียนในแต่ละเรื่องย่อมสำเร็จได้ภายในระยะเวลาอันสั้น ซึ่งทำให้การดำเนินการแก้ไขปัญหาหรือเยียวยาทุกข์ร้อนของประชาชนเป็นไปอย่างรวดเร็ว ซึ่งสอดคล้องกับปรัชญาในการทำงานของผู้ตรวจการแผ่นดินประการสำคัญที่ว่า “ความล่าช้าคือความไม่เป็นธรรม (Justice delayed is justice denied)” ที่ผ่านมา เป็นที่น่ายินดีว่ายังมีหน่วยงานของรัฐจำนวนหนึ่งที่ตระหนักในความสำคัญของกระบวนการแก้ไขปัญหาคำร้องเรียนที่มีต่อหน่วยงานของตน เพราะเห็นว่า คำร้องเรียนที่เกิดขึ้นนั้นเป็นเสียงสะท้อนจากประชาชนผู้รับบริการที่หน่วยงานพึงรับฟัง และหากพบว่ามีปัญหาไม่สอดคล้องกับบทบัญญัติของกฎหมาย ความไม่เหมาะสม รวมถึงข้อบกพร่องอื่นใดในกระบวนการทำงานหรือวิธีปฏิบัติงาน มิได้มีเจตนาเรื่องเรียนด้วยวัตถุประสงค์ร้าย คำร้องเรียนจึงเปรียบเสมือนสัญญาณเตือนให้หน่วยงานนำไปพิจารณาทบทวนเพื่อแก้ไขปรับปรุงระบบงานและวิธีการปฏิบัติให้ถูกต้องตามกฎหมายและเป็นธรรมต่อประชาชนต่อไป อันเป็นไปตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ในมิติของหลักนิติธรรม และหลักความโปร่งใส ตรวจสอบได้

แต่กระนั้น ก็ไม่อาจปฏิเสธได้ว่า ยังคงมีเรื่องร้องเรียนอีกจำนวนหนึ่งที่ผู้ตรวจการแผ่นดินไม่อาจพิจารณาวินิจฉัยให้เป็นที่สิ้นสุดได้โดยเวลาอันรวดเร็ว ส่วนหนึ่งเป็นผลจากการที่หน่วยงานเพิกเฉยต่อการชี้แจงข้อเท็จจริงตามคำร้องเรียน หรือส่งเอกสารหลักฐานที่เป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาเรื่องร้องเรียนของผู้ตรวจการแผ่นดิน ในกรณีดังกล่าวผู้ตรวจการแผ่นดินจะแก้ไขปัญหาด้วยการปรับใช้มาตรการอื่น ๆ เข้ามาเสริมประสิทธิภาพในการแสวงหาข้อเท็จจริงควบคู่กับการติดต่อสื่อสารผ่านช่องทางที่เป็นทางการไปด้วย ไม่ว่าจะเป็นการประสานอย่างไม่เป็นทางการไปยังเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องผ่านทางโทรศัพท์ หรือระบบไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ การลงพื้นที่เพื่อสำรวจข้อเท็จจริงในพื้นที่พิพาท การรับฟังถ้อยคำของประชาชนผู้เดือดร้อน

การจัดประชุมร่วมเพื่อระดมความเห็นของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งหมดเพื่อหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นร่วมกัน รวมถึงการจัดให้มีเวทีเพื่อการเจรจาไกล่เกลี่ยข้อขัดแย้งที่เกิดขึ้น โดยมีเจ้าหน้าที่ของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินเป็นศูนย์กลางในการดำเนินการ แต่ในกรณีที่หน่วยงานยังคงเพิกเฉยไม่ให้ความร่วมมือกับผู้ตรวจการแผ่นดินในการชี้แจงข้อเท็จจริงหรือการส่งเอกสารหลักฐานที่จำเป็นต่อการพิจารณา ผู้ตรวจการแผ่นดินอาจพิจารณาใช้มาตรการบังคับทางกฎหมาย ตามที่บทบัญญัติมาตรา ๔๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๕๒ ได้กำหนดบทลงโทษไว้ เพื่อให้การแก้ไขปัญหาความทุกข์ร้อนของประชาชนเกิดประสิทธิภาพสูงสุดต่อไป

ในปัจจุบันประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๖ ที่ผ่านมายังไม่ปรากฏเรื่องที่ไม่ได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานถึงขนาดที่ผู้ตรวจการแผ่นดินจะต้องดำเนินมาตรการทางกฎหมายแต่อย่างใด ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงใช้กลยุทธ์ในการประสานงานความร่วมมือผ่านช่องทางที่เป็นทางการควบคู่กับช่องทางที่ไม่เป็นทางการต่าง ๆ การลงพื้นที่เพื่อหาข้อมูลเพิ่มเติม และการประชุมหารือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้ข้อมูลเพิ่มเติมประกอบการพิจารณา และจากการปฏิบัติดังกล่าวหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการส่งเอกสารหลักฐาน หรือให้ข้อเท็จจริงเพิ่มเติมเพื่อประกอบการพิจารณาเรื่องร้องเรียน



ผลการดำเนินงานด้านจริยธรรม
ของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐ





ผลการดำเนินงานด้านจริยธรรม

ของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐ

นอกเหนือจากภารกิจตามรัฐธรรมนูญในการดำเนินการพิจารณาและสอบสวนข้อเท็จจริงตามคำร้องเรียนในกรณีการไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย หรือปฏิบัตินอกเหนืออำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย หรือการปฏิบัติหรือละเลยไม่ปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการ พนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจหรือราชการส่วนท้องถิ่นแล้ว รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ยังได้บัญญัติให้ผู้ตรวจการแผ่นดินมีอำนาจในการดำเนินการเกี่ยวกับจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐ โดยมีหน้าที่เสนอแนะหรือให้คำแนะนำในการจัดทำมาตรฐานทางจริยธรรม หรือปรับปรุงประมวลจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐแต่ละประเภท ส่งเสริมให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐมีจิตสำนึกในด้านจริยธรรม พร้อมทั้งรายงานการกระทำที่มีการฝ่าฝืนประมวลจริยธรรม เพื่อให้ผู้รับผิดชอบในการบังคับการให้เป็นไปตามประมวลจริยธรรมดำเนินการบังคับให้เป็นไปตามประมวลจริยธรรม และให้หน่วยงานราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจและราชการส่วนท้องถิ่นส่งประมวลจริยธรรมที่ได้จัดทำขึ้นมายังสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน

ภารกิจในการดำเนินการเกี่ยวกับจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง และเจ้าหน้าที่ของรัฐ กำหนดขึ้นด้วยเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ที่มุ่งพัฒนาระบบการเมืองและการบริหารราชการแผ่นดินบนพื้นฐานของหลักคุณธรรมและจริยธรรมให้แก่หน่วยงานต่าง ๆ เพื่อให้ประมวลจริยธรรมดังกล่าว มีสาระสำคัญประกอบด้วยกลไกระบบการบังคับใช้และการลงโทษแก่ผู้กระทำความผิดอย่างเป็นรูปธรรม จึงได้บัญญัติให้ผู้ตรวจการแผ่นดินมีหน้าที่ในการดำเนินการเกี่ยวกับจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐแต่ละประเภท โดยกำหนดให้ผู้ตรวจการแผ่นดินมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

๑. เสนอแนะหรือให้คำแนะนำในการจัดทำมาตรฐานทางจริยธรรมหรือปรับปรุงประมวลจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐแต่ละประเภท
๒. ส่งเสริมให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐมีจิตสำนึกในด้านจริยธรรม
๓. รายงานการกระทำที่มีการฝ่าฝืนประมวลจริยธรรมเพื่อให้ผู้รับผิดชอบในการบังคับให้เป็นไปตามประมวลจริยธรรมดำเนินการบังคับให้เป็นไปตามประมวลจริยธรรม

นอกจากนี้ ผู้ตรวจการแผ่นดินยังมีหน้าที่ในการตรวจสอบข้อเท็จจริงตามคำร้องเรียนที่มีประเด็นเกี่ยวกับจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐด้วย โดยในแต่ละกรณีผู้ตรวจการแผ่นดินได้กำหนดแนวทางการปฏิบัติเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่กรณี ดังนี้

๑. กรณีที่มีการร้องเรียนว่าผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมตามประมวลจริยธรรมด้วย หากภายหลังจากสอบสวนแล้ว ปรากฏข้อเท็จจริงว่าการกระทำดังกล่าวของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมของประมวลจริยธรรม ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินรายงานต่อรัฐสภา คณะรัฐมนตรี หรือสภาท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง แล้วแต่กรณี เพื่อดำเนินการบังคับให้เป็นไปตามประมวลจริยธรรม แต่หากการกระทำของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองดังกล่าว เป็นการกระทำผิดร้ายแรง ผู้ตรวจการแผ่นดินก็จะพิจารณาส่งเรื่องดังกล่าวให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ พิจารณาดำเนินการถอดถอนจากตำแหน่งต่อไป

๒. การดำเนินการเรื่องร้องเรียน กรณีเจ้าหน้าที่ของรัฐฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมตามประมวลจริยธรรม ผู้ตรวจการแผ่นดินจะส่งเรื่องให้ผู้ที่เกี่ยวข้องในการบังคับการให้เป็นไปตามประมวลจริยธรรม เพื่อดำเนินการบังคับให้เป็นไปตามประมวลจริยธรรมต่อไป

อนึ่ง ในกรณีที่ผู้ตรวจการแผ่นดินเห็นว่าการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมมีลักษณะร้ายแรง หรือมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าการดำเนินการของผู้ที่รับผิดชอบจะไม่ใช่ไปด้วยความเป็นธรรม ผู้ตรวจการแผ่นดินอาจดำเนินการไต่สวนและเปิดเผยผลการไต่สวนนั้นต่อสาธารณชนก็ได้

เพื่อเป็นการรองรับภารกิจดังกล่าว ผู้ตรวจการแผ่นดินได้ปรับปรุงโครงสร้างการแบ่งงานภายในสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินโดยแบ่งหน่วยงานที่รับผิดชอบงานด้านจริยธรรมออกเป็น ๒ ส่วน คือ ส่วนงานตรวจสอบจริยธรรมและกิจการพิเศษ และส่วนงานส่งเสริมมาตรฐานจริยธรรม เพื่อความชัดเจนในการดำเนินงานด้านจริยธรรม ซึ่งในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๖ สามารถสรุปผลการดำเนินงานได้ดังต่อไปนี้

๕.๑ การกีดกันการสอบสวนหาข้อเท็จจริง ตามคำร้องเรียนที่ปรากฏลักษณะการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐ

ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๖ ผู้ตรวจการแผ่นดินได้รับเรื่องร้องเรียนที่มีประเด็นขอให้ผู้ตรวจการแผ่นดินตรวจสอบ สอบสวนหาข้อเท็จจริงในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการฝ่าฝืนประมวลจริยธรรมของแต่ละหน่วยงานเป็นจำนวนมาก ไม่ว่าจะเป็นตรวจสอบการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมในระดับของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง หรือข้าราชการในแต่ละประเภท ซึ่งปรากฏเป็นกรณีที่อยู่ในความสนใจของสาธารณชนในหลายกรณี โดยมีตัวอย่างเรื่องร้องเรียนที่ผู้ตรวจการแผ่นดินได้พิจารณาวินิจฉัยดังต่อไปนี้



เรื่องที่ ๑ กรณีข้าราชการตำรวจระดับสูงเดินทางไปหืออดีตนายกรัฐมนตรี ซึ่งเป็นผู้ต้องหาตามหมายจับ เมื่อประทับเครื่องบินพาณิชย์ โดยไม่ดำเนินการติดตามตัวเพื่อจับกุมตามขั้นตอนของกฎหมาย

เรื่องร้องเรียนนี้ปรากฏเป็นกรณีอยู่ในความสนใจของสาธารณชนเป็นอย่างมากในช่วงปีที่ผ่านมา กล่าวคือ เป็นกรณีที่ข้าราชการตำรวจระดับสูงผู้หนึ่งได้เดินทางไปพบอดีตนายกรัฐมนตรีนครซึ่งเป็นผู้ต้องหาตามหมายจับของศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ปัจจุบันคดีถึงที่สุดแล้ว เพื่อประทับเครื่องบินพาณิชย์ โดยไม่ดำเนินการติดตามตัวเพื่อจับกุมผู้ต้องหาตามขั้นตอนของกฎหมายผู้ร้องเรียนได้ยื่นเรื่องร้องเรียนให้ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาว่า กรณีดังกล่าวเป็นการกระทำที่ขัดต่อประมวลจริยธรรมและจรรยาบรรณของตำรวจ และการกระทำผิดวินัยตำรวจหรือไม่

ผู้ตรวจการแผ่นดินดำเนินการสอบสวนเพื่อหาข้อเท็จจริงเพิ่มเติม พบว่า กรณีดังกล่าวนี้ไม่มีผู้ร้องเรียนต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ แล้วด้วยเช่นกัน และเมื่อพิจารณาจากเอกสารหลักฐานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง สรุปได้ว่า ข้าราชการตำรวจระดับสูงตามที่มีการร้องเรียนได้เดินทางออกนอกประเทศไทย ผ่านทางท่าอากาศยานสุวรรณภูมิจริง โดยเดินทางไปยังประเทศหนึ่งซึ่งได้ปรากฏภาพข่าวออกมาทางสื่อมวลชนแขนงต่าง ๆ ว่าข้าราชการตำรวจระดับสูงคนดังกล่าวได้ถ่ายภาพคู่กับอดีตนายกรัฐมนตรีนคร ซึ่งเป็นผู้ต้องหาตามหมายจับ พร้อมทั้งมีการประดัยศึให้และเปิดเผยภาพดังกล่าวเผยแพร่สู่สาธารณชน โดยไม่ปฏิบัติตามกลไกของการส่งตัวผู้ร้ายข้ามแดน ส่งผลให้ทางราชการได้รับความเสียหายอย่างร้ายแรง ในการติดตามตัวนักโทษคนดังกล่าวมารับโทษต่อไป ซึ่งการกระทำดังกล่าวถือเป็นการประพฤติดนินวินัย

ตาม พระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๗ ในการปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยมิชอบ เพื่อให้ตนเองหรือผู้อื่นได้รับประโยชน์ที่มิควรได้ อีกทั้งในการแต่งตั้งข้าราชการตำรวจให้ดำรงตำแหน่งนั้น ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติจะทำการคัดเลือกรายชื่อข้าราชการตำรวจเสนอต่อคณะกรรมการข้าราชการตำรวจ เพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบ แล้วให้นายกรัฐมนตรีนำความกราบบังคมทูลเพื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้ง ซึ่งตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย ถือว่าตำแหน่งผู้บัญชาการเป็นตำแหน่งที่สำคัญ และมีเกียรติยศอย่างสูง ดังนั้นผู้ได้รับการแต่งตั้ง จะต้องดำรงตนให้เป็นแบบอย่างที่ดี ประพฤติตนในสิ่งที่ตั้งตามประมวลจริยธรรม และจรรยาบรรณของข้าราชการตำรวจ แต่ผู้ถูกร้องเรียนกลับเดินทางไปพบกับผู้ต้องหาตามหมายจับของ ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและถูกศาลพิพากษาลงโทษจำคุก ปัจจุบันคดีถึงที่สุดแล้ว ประดับเครื่องหมายยศให้ที่ต่างประเทศโดยไม่ได้ดำเนินการตามกลไกของการส่งตัวผู้ร้ายข้ามแดน อันเป็นการประพฤติดนินในทางที่เสื่อมเสียเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ราชการของตนเอง ดังนั้น การกระทำของผู้ถูกร้องเรียนจึงเป็นการกระทำผิดตามกฎคณะกรรมการข้าราชการตำรวจ ว่าด้วยประมวลจริยธรรมและจรรยาบรรณของข้าราชการตำรวจ พ.ศ. ๒๕๕๓ และมีมูลความผิดทางวินัยตามพระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๗ และอาจเป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา ดังนั้น ผู้ตรวจการแผ่นดิน จึงส่งเรื่องร้องเรียนดังกล่าวไปยังจเรตำรวจแห่งชาติ ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ และส่งเรื่องดังกล่าวแก่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ต่อไป



เรื่องที่ ๒ กรณีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร กระทำการไม่เหมาะสม โดยการใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่เปิดภาพอนาจารในห้องประชุมรัฐสภา

ผู้ร้องเรียนได้ร้องเรียนต่อผู้ตรวจการแผ่นดิน หลังจากมีภาพข่าวจากสื่อมวลชนที่เผยแพร่อย่างแพร่หลายถึงกรณีที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้หนึ่งใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่เปิดภาพอนาจารในห้องประชุมรัฐสภา ซึ่งจากเหตุการณ์ดังกล่าวได้เกิดกระแสวิพากษ์วิจารณ์อย่างมากถึงการกระทำไม่เหมาะสมของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรคนดังกล่าว จึงได้มีหนังสือร้องเรียนมายังผู้ตรวจการแผ่นดินเพื่อขอให้พิจารณาว่าการกระทำของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรดังกล่าว ขัดต่อข้อบังคับว่าด้วยประมวลจริยธรรมของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและกรรมาธิการ และขัดต่อข้อบังคับของพรรคการเมือง ต่อมาสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้หนึ่งได้แถลงข่าวยอมรับว่าเป็นบุคคลตามที่ปรากฏในภาพข่าวและได้เปิดภาพอนาจารจริง แต่เป็นการเปิดดูเพียงเพื่อจะลบภาพนั้นเท่านั้น มิได้มีเจตนาที่จะเปิดดูภาพอนาจารแต่อย่างใด

ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาแล้วเห็นว่าเนื่องจากประเด็นดังกล่าวอยู่ในความสนใจของสื่อมวลชนและประชาชนทั่วไป ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงได้ประสานงานไปยังประธานสภาผู้แทนราษฎรในฐานะผู้รับผิดชอบในการบังคับการประชุมให้เป็นไปตามข้อบังคับว่าด้วยประมวลจริยธรรมของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและกรรมการเพื่อพิจารณาดำเนินการตามประมวลจริยธรรม ต่อมาสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรได้มีหนังสือแจ้งคำสั่งของคณะกรรมการจริยธรรมสภาผู้แทนราษฎรมายังผู้ตรวจการแผ่นดินสรุปใจความว่า กรณีดังกล่าวที่ประชุมคณะกรรมการจริยธรรมสภาผู้แทนราษฎรมิได้ไม่รับคำร้องเรียนไว้พิจารณา เนื่องจากเห็นว่ากรกระทำของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรคนดังกล่าวมิได้กระทำโดยเจตนา จึงไม่เป็นการฝ่าฝืนข้อบังคับว่าด้วยประมวลจริยธรรมของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแต่อย่างใด



อย่างไรก็ตาม ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาแล้วเห็นว่า แม้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรคนดังกล่าวจะมีได้กระทำการเปิดดูภาพอนาจารโดยเจตนาก็ตาม แต่สถานภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่งเป็นผู้แทนของประชาชนจะต้องเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ประชาชน การที่ปรากฏภาพข่าวเผยแพร่ต่อสาธารณชนอย่างกว้างขวางตามสื่อต่าง ๆ ว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้เปิดดูภาพอนาจารในระหว่างเวลาที่มีการประชุมสภาผู้แทนราษฎร แม้จะเป็นการกระทำที่ไม่มีเจตนาก็ตาม แต่การกระทำดังกล่าวก็แสดงให้เห็นถึงการไม่สนใจในการประชุมเท่าที่ควร และภาพที่เผยแพร่ออกไปทำให้ประชาชนขาดความเชื่อถือในสภาผู้แทนราษฎร ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงเสนอแนะให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรในฐานะผู้รับผิดชอบในการบังคับการประชุมให้เป็นไปตามข้อบังคับว่าด้วยประมวลจริยธรรมของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและกรรมการ พ.ศ. ๒๕๕๓ กำชับให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรระมัดระวังในการประพฤติตนให้เป็นแบบอย่างที่ดี เพื่อไม่ให้เสื่อมเสียต่อเกียรติภูมิของประเทศชาติและสภาผู้แทนราษฎรต่อไป

๕.๒ การกีดกันการเสนอแนะหรือให้คำแนะนำในการจัดทำ หรือปรับปรุงประมวลจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐแต่ละประเภท

ภารกิจด้านการเสนอแนะหรือให้คำแนะนำในการจัดทำหรือปรับปรุงประมวลจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐแต่ละประเภท ผู้ตรวจการแผ่นดินได้ดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ในการเสนอแนะ ให้คำแนะนำ ตลอดจนเร่งรัดติดตามผลการดำเนินการจัดทำประมวลจริยธรรมไปยังหน่วยงานต่าง ๆ ของรัฐ ที่ยังอยู่ระหว่างดำเนินการจัดทำหรือปรับปรุงประมวลจริยธรรมยังไม่แล้วเสร็จภายในระยะเวลาที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้ และมีองค์ประกอบตามที่รัฐธรรมนูญกำหนดโดยเร็ว แล้วจัดส่งมาเก็บไว้ในฐานข้อมูลประมวลจริยธรรมของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินต่อไป นอกจากนี้ ผู้ตรวจการแผ่นดินยังได้ดำเนินการขับเคลื่อนงานด้านจริยธรรมไปสู่กลุ่มเป้าหมายทุกประเภท ไม่ว่าจะเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ข้าราชการ และเจ้าหน้าที่ของรัฐทุกภาคส่วนอย่างเป็นรูปธรรม โดยมุ่งเน้นการทำงานในเชิงรุก ผสานความร่วมมือกับภาคีเครือข่ายต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง โดยแบ่งการทำงานออกเป็น ๒ ลักษณะคือ การเสนอแนะหรือให้คำแนะนำแก่หน่วยงานต่าง ๆ ในการจัดทำหรือปรับปรุงประมวลจริยธรรม และการส่งเสริมให้กลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ มีจิตสำนึกด้านจริยธรรม

ตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ได้บัญญัติให้หน่วยงานต่าง ๆ จะต้องจัดทำประมวลจริยธรรมและส่งมายังผู้ตรวจการแผ่นดินให้แล้วเสร็จภายใน ๑ ปีนับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญ ซึ่งในทางปฏิบัติยังมีหลายหน่วยงานที่ไม่ได้ดำเนินการตามที่รัฐธรรมนูญได้บัญญัติไว้ ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงได้เร่งรัดติดตามให้หน่วยงานจัดทำประมวลจริยธรรมให้ถูกต้องและจัดส่งมายังผู้ตรวจการแผ่นดินโดยด่วน ซึ่งในส่วนของภาครัฐได้มีการประสานงานให้คำแนะนำ ติดตามการจัดทำและปรับปรุงแก้ไขประมวลจริยธรรมให้ถูกต้อง มีหนังสือเร่งรัดการดำเนินการและจัดประชุมชี้แจงการจัดทำประมวลจริยธรรม และการประสานงานทางโทรศัพท์ เพื่อเร่งรัดให้แต่ละหน่วยงานจัดทำประมวลจริยธรรมให้แล้วเสร็จโดยเร็ว และส่วนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นอกจากจะเร่งรัดติดตามไปยังองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยตรงแล้ว ผู้ตรวจการแผ่นดินยังได้ประสานงานไปยังหน่วยงานที่มีหน้าที่กำกับดูแล คือ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย ที่ทำหน้าที่กำกับดูแลผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองส่วนท้องถิ่น และสำนักงานคณะกรรมการมาตรฐานการบริหารงานบุคคลท้องถิ่นที่กำกับดูแลราชการส่วนท้องถิ่น เพื่อติดตามทวงถามและเร่งรัดให้จัดทำประมวลจริยธรรมให้ครบถ้วน สมบูรณ์ อีกทางหนึ่งด้วย

การติดตามประมวลจริยธรรมของหน่วยงานที่ยังไม่ส่งมาภายในระยะเวลา ๑ ปี ตามที่บทเฉพาะกาลของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ได้กำหนดไว้ให้มีการติดตามประมวลจริยธรรม ผู้ตรวจการแผ่นดินได้มีนโยบายในการดำเนินการ ดังนี้

๑. ในการติดตามประมวลงจริยธรรมจากหน่วยงานของรัฐ ผู้ตรวจการแผ่นดินได้มอบหมายให้สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินประสานงานเพื่อติดตามการจัดทำและให้คำแนะนำในการปรับปรุงแก้ไขประมวลงจริยธรรมให้ถูกต้องและมีองค์ประกอบครบถ้วน ด้วยการติดตามเร่งรัดเป็นหนังสือ การจัดการประชุมชี้แจง และการติดต่อประสานงานทั้งทางโทรศัพท์และจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ นอกจากนี้ ยังได้ขอให้หน่วยงานทุกหน่วยทำการเชื่อมโยงข้อมูลผ่านทางเว็บไซต์มายังสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน ยกเว้นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เนื่องจากมีจำนวนมากจึงได้แยกการติดตามและทวงถาม โดยข้อมูลที่ทำการเชื่อมโยงเหล่านี้ สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินจะดำเนินการเชื่อมต่อกับฐานข้อมูลและเผยแพร่บนเว็บไซต์ของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินต่อไป

๒. สำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้ตรวจการแผ่นดินได้ดำเนินการในลักษณะเช่นเดียวกับกรณีหน่วยงานของรัฐโดยสำรวจข้อมูลการจัดส่งประมวลงจริยธรรม และติดตามทวงถามไปยังหน่วยงานที่ยังไม่ส่งประมวลงจริยธรรมทั้งส่วนของข้าราชการประจำส่วนท้องถิ่นและผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองส่วนท้องถิ่น แต่เนื่องจากองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นที่จะต้องดำเนินการมีจำนวนมากหลายแห่ง ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงกำหนดแนวทางปฏิบัติโดยเพิ่มการติดตามไปยังหน่วยงานที่กำกับดูแลด้านการบริหารงานบุคคลท้องถิ่น อันได้แก่กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นที่กำกับดูแลผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองส่วนท้องถิ่น และสำนักงานคณะกรรมการมาตรฐานการบริหารงานบุคคลท้องถิ่นที่กำกับดูแลข้าราชการส่วนท้องถิ่นด้วย

ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาเห็นว่า เพื่อให้ประมวลงจริยธรรมที่บังคับใช้มาแล้วไม่น้อยกว่า ๑ ปี สามารถนำไปบังคับใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงกำหนดให้มีการประเมินประมวลงจริยธรรมโดยดำเนินการประเมินในสองมิติ คือ

๑. ความเหมาะสมของประมวลงจริยธรรม โดยสำรวจความคิดเห็นของผู้ถือปฏิบัติตามประมวลงจริยธรรมเกี่ยวกับมาตรฐานจริยธรรมอันเป็นค่านิยมหลักและมาตรฐานจริยธรรมขององค์กร ตลอดจนความคิดเห็นเกี่ยวกับกลไกและระบบการบังคับใช้ประมวลงจริยธรรม และขั้นตอนการลงโทษ

๒. การปฏิบัติตามประมวลงจริยธรรม ซึ่งจะเป็นการประเมินระดับของการยึดถือปฏิบัติตามประมวลงจริยธรรมของหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อที่หน่วยงานจะดำเนินการปรับปรุงแนวทางการปฏิบัติหรือแก้ไขเพิ่มเติมให้เกิดการบังคับใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

นอกจากนี้ ผู้ตรวจการแผ่นดินได้จัดให้มีการประชุมเพื่อติดตามและให้ความรู้เรื่องการประเมินประมวลงจริยธรรมให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยผู้เข้าร่วมประชุมประกอบด้วยท้องถิ่นจังหวัดจากทั่วประเทศ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นหน่วยในการประสานงานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในแต่ละจังหวัด ดำเนินการประเมินประมวลงจริยธรรมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีการจัดทำและบังคับใช้มาแล้วไม่น้อยกว่า ๑ ปี ทั้งในส่วนของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองท้องถิ่น และข้าราชการส่วนท้องถิ่น จากการดำเนินงานดังกล่าว ส่งผลให้

หน่วยงานมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำประมวลจริยธรรมมากขึ้น และสามารถจัดทำประมวลจริยธรรมจนแล้วเสร็จเป็นจำนวนถึงร้อยละ ๙๒.๔๗ จากหน่วยงานที่จะต้องดำเนินการทั้งหมด คงเหลืออยู่ระหว่างการดำเนินการเพียง ร้อยละ ๗.๕๓ และในส่วนของประมวลจริยธรรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐทุกประเภท ดำเนินการแล้วเสร็จคิดเป็นร้อยละ ๙๓.๘๕ ของหน่วยงานที่จะต้องจัดทำทั้งหมด และอยู่ระหว่างการดำเนินการเพียงร้อยละ ๖.๑๕ ซึ่งรายละเอียดผลการดำเนินการจัดทำประมวลจริยธรรม โดยมีรายละเอียดดังนี้

๑. ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

ประเภท	จำนวน หน่วยงาน	ส่งประมวลจริยธรรม	
		ส่งแล้ว	ยังไม่ส่ง
๑.๑ ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองระดับชาติ			
- สมาชิกวุฒิสภา และกรรมาธิการ	๑	๑	-
- สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และกรรมาธิการ	๑	๑	-
- ข้าราชการการเมือง	๑	๑	-
๑.๒ ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองระดับท้องถิ่น			
- ฝ่ายบริหาร			
องค์การบริหารส่วนจังหวัด	๗๖	๗๔	๒
เทศบาล	๒,๒๖๖ ^{๓๐}	๑,๙๔๗	๓๑๙
องค์การบริหารส่วนตำบล	๕,๕๐๙	๕,๒๔๐	๒๖๙
กรุงเทพมหานคร	๑	๑	-
เมืองพัทยา	๑	๑	-
- ฝ่ายสภา			
องค์การบริหารส่วนจังหวัด	๗๖	๗๒	๔
เทศบาล	๒,๒๖๖	๑,๙๔๗	๓๑๙
องค์การบริหารส่วนตำบล	๕,๕๐๙	๕,๒๔๐	๒๖๙
กรุงเทพมหานคร	๑	-	๑
เมืองพัทยา	๑	๑	-
รวม	๑๕,๗๐๙	๑๔,๕๒๖	๑,๑๘๓

^{๓๐} จำนวนราชการส่วนท้องถิ่นมีการเปลี่ยนแปลงจากปีงบประมาณที่ผ่านมา เนื่องจากมีการยกฐานะจากองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นเทศบาลตำบล ประกอบด้วยกรณีที่หน่วยงานยังไม่ส่งประมวลจริยธรรมและกรณีที่หน่วยงานจัดส่งมาแล้วแต่ตรวจสอบในเบื้องต้นพบว่ามียังมีองค์ประกอบไม่ครบถ้วน

๒. เจ้าหน้าที่ของรัฐ

ประเภท	จำนวน หน่วยงาน	ส่งประมวลจริยธรรม	
		ส่งแล้ว	ยังไม่ส่ง
๒.๑ ข้าราชการพลเรือน (กระทรวง ทบวง กรม หรือส่วนราชการอื่นซึ่งมีฐานะเทียบเท่า)	๑	๑	-
๒.๒ ข้าราชการพลเรือนในพระองค์	๒	๒	-
๒.๓ ข้าราชการตำรวจ	๑	๑	-
๒.๔ ข้าราชการฝ่ายตุลาการ	๖	๕	๑
๒.๕ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา	๑	-	๑
๒.๖ ข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา	๑	๑	-
๒.๗ ข้าราชการทหาร	๑	๑	-
๒.๘ ข้าราชการรัฐสภา	๑	๑	-
๒.๙ ข้าราชการฝ่ายอัยการ	๑	๑	-
๒.๑๐ ข้าราชการส่วนท้องถิ่น			
องค์การบริหารส่วนจังหวัด	๗๖	๗๖	-
เทศบาล	๒,๒๖๖	๒,๑๒๑	๑๔๕
องค์การบริหารส่วนตำบล	๕,๕๐๙	๕,๑๗๐	๓๓๙
กรุงเทพมหานคร	๑	๑	-
เมืองพัทยา	๑	๑	-
๒.๑๑ พนักงานองค์การอิสระ/องค์กรอื่นของรัฐ ^{๓๑}	๒๓	๒๒	๑
๒.๑๒ พนักงานรัฐวิสาหกิจ	๕๘	๕๖	๒
๒.๑๓ พนักงานองค์การมหาชน	๖๖	๖๒	๔
รวม	๘,๐๑๕	๗,๕๒๒	๔๙๑

^{๓๑} ๑. องค์กรอิสระ หมายถึง องค์กรของรัฐที่ได้รับมอบหมายให้ดำเนินการเกี่ยวกับภารกิจของรัฐตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญและกฎหมาย โดยเป็น องค์กรของรัฐที่มีสถานะพิเศษ ซึ่งได้รับหลักประกันให้สามารถปฏิบัติภารกิจหน้าที่ได้โดยอิสระ ปลอดภัยจากการแทรกแซงขององค์กรของรัฐอื่นหรือ สถาบันการเมืองอื่น รวมทั้งอยู่เหนือกระแสและการกดดันใด ๆ ที่เกิดขึ้นภายในสังคมในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง

๒. องค์กรอื่นของรัฐ หมายถึง องค์กรอื่น ๆ ของรัฐ ที่มีได้ถูกจัดไว้ในรูปแบบส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ องค์กรมหาชน และองค์กรอิสระ

นอกจากนี้ เพื่อให้ได้ข้อมูลการจัดทำประมวลจริยธรรมที่ครบถ้วนสมบูรณ์ ผู้ตรวจการแผ่นดินได้กำหนดแนวทางในการจำแนกกลุ่มเป้าหมายเพื่อติดตามรายงานการจัดทำประมวลจริยธรรมออกเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง และเจ้าหน้าที่ของรัฐ ดังนี้

การจัดทำประมวลจริยธรรมในกลุ่มของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง จำแนกเป็น

๑. กลุ่มผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

๑.๑ ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองระดับชาติ มีการจัดทำและส่งประมวลจริยธรรมมายังสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินครบ ๓ ส่วน คือ สมาชิกวุฒิสภาและกรรมาธิการ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและกรรมาธิการ และข้าราชการการเมือง

๑.๒ ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองระดับท้องถิ่น มีการจัดทำและจัดส่งประมวลจริยธรรมมายังผู้ตรวจการแผ่นดิน แล้วจำนวน ๑๔,๗๘๒ ฉบับ และยังไม่ได้จัดส่งมาอีกจำนวน ๙๒๗ ฉบับ จากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ๔๖๓ แห่ง

๒. กลุ่มเจ้าหน้าที่ของรัฐ^{๑๒} จำแนกเป็นข้าราชการ พนักงาน ลูกจ้างหรือบุคคลผู้ปฏิบัติงานในหน่วยงานราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น และเจ้าพนักงานตามกฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครองท้องที่ ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๖

๒.๑ ข้าราชการ จำแนกตามประเภทของคณะกรรมการบริหารงานบุคคล มีจำนวนทั้งสิ้น ๑๐ ประเภท ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๖ มีหน่วยงานที่ยังไม่ได้จัดส่งประมวลจริยธรรมมายังผู้ตรวจการแผ่นดิน ได้แก่ กลุ่มข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา และข้าราชการฝ่ายตุลาการ (ศาลปกครอง)

๒.๒ พนักงานองค์กรอิสระ/องค์กรอื่นของรัฐ รัฐวิสาหกิจ และองค์การมหาชน มีการปรับและจัดกลุ่มประเภทของเจ้าหน้าที่รัฐซึ่งจากเดิมมี ๗ ประเภทเหลือเป็น ๓ ประเภท ได้แก่ องค์กรอิสระ/องค์กรอื่นของรัฐ รัฐวิสาหกิจ และองค์การมหาชน ทั้งนี้ ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๖ ปรากฏว่ามีหน่วยงานที่ได้จัดส่งร่างประมวลจริยธรรมของเจ้าหน้าที่รัฐ และหน่วยงานที่ยังไม่ส่งประมวลจริยธรรมมายังผู้ตรวจการแผ่นดินดังต่อไปนี้

๒.๒.๑ องค์กรอิสระ/องค์กรอื่นของรัฐ

- ยุบเลิกหน่วยงาน ๒ แห่ง ได้แก่ องค์กรเพื่อการปฏิรูประบบสถาบันการเงิน และบริษัทบริหารสินทรัพย์ไทย

- จัดส่งมาเป็นฉบับร่าง ๑ แห่ง คือ ธนาคารแห่งประเทศไทย

- ยังไม่จัดส่ง ๑ แห่ง เนื่องจากเป็นหน่วยงานจัดตั้งใหม่ คือ สำนักงานคณะกรรมการองค์การอิสระด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ

^{๑๒} พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๕๒ มาตรา ๔

๒.๒.๒ รัฐวิสาหกิจ

- ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๖ มีการเปลี่ยนแปลงจำนวนหน่วยงานรัฐวิสาหกิจ จากเดิม ๕๘ แห่ง ลดลงเป็น ๕๖ แห่ง เนื่องจากมีการยุบเลิกรัฐวิสาหกิจ จำนวน ๒ แห่ง คือ บริษัท ไทยเดินเรือทะเล จำกัด และบริษัท ส่งเสริมธุรกิจเกษตรกรไทย จำกัด

- จัดส่งมาเป็นฉบับร่าง ๔ แห่ง ได้แก่
 ๑. บริษัท วิทยุการบินแห่งประเทศไทย จำกัด
 ๒. การรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนแห่งประเทศไทย
 ๓. ธนาคารออมสิน
 ๔. สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล

๒.๒.๓ องค์การมหาชน

- จัดส่งมาเป็นฉบับร่าง ๙ แห่ง ได้แก่
 ๑. สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ (องค์การมหาชน)
 ๒. ศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน)
 ๓. สถาบันวิจัยและพัฒนาอัญมณีและเครื่องประดับแห่งชาติ (องค์การมหาชน)
 ๔. สถาบันบริหารจัดการธนาคารที่ดิน (องค์การมหาชน)
 ๕. สำนักงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ
 ๖. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 ๗. มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
 ๘. มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง
 ๙. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ยังไม่จัดส่ง ๕ แห่ง เนื่องจากเป็นหน่วยงานที่จัดตั้งใหม่ ได้แก่
 ๑. สำนักงานรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์แห่งชาติ (องค์การมหาชน)
 ๒. สถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน)
 ๓. ศูนย์ความเป็นเลิศด้านชีววิทยาศาสตร์ (องค์การมหาชน)
 ๔. สถาบันเพื่อการยุติธรรมแห่งประเทศไทย (องค์การมหาชน)
 ๕. มหาวิทยาลัยนวมินทราธิราช

๕.๓ การกีดกันการส่งเสริมให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐมีจิตสำนึกใน ด้านจริยธรรม

ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๖ ผู้ตรวจการแผ่นดินได้จัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมจิตสำนึกด้านจริยธรรม
ในรูปแบบต่าง ๆ ให้แก่ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง และเจ้าหน้าที่ของรัฐ รวมถึงประชาชนทั่วไป ได้ตระหนักถึง
ความสำคัญของการปลูกฝังและปลูกจิตสำนึกในด้านจริยธรรม รวมทั้งส่งเสริมให้ปฏิบัติหน้าที่ของตนด้วย
ความซื่อตรง โดยดำเนินโครงการและกิจกรรม ดังต่อไปนี้

๑. โครงการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยุคใหม่ใส่ใจจริยธรรม

โครงการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยุคใหม่ใส่ใจจริยธรรม เป็นการอบรมสัมมนาภายใต้หลักสูตร
“จริยธรรมเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน” เนื้อหาภายในหลักสูตร ประกอบด้วย คุณธรรมจริยธรรมกับ
การบริหารงานท้องถิ่น หลักธรรมาภิบาลกับการแก้ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันเชิงนโยบาย บทบาทขององค์กร
ปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม และการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชัน การบริหารโดยใช้
หลักธรรมาภิบาลแนวทางการเสริมสร้างการบริหารจัดการที่ดีตามมาตรฐานจริยธรรม โดยวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิ
จากหน่วยงาน อาทิ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ สำนักงานเลขาธิการ
วุฒิสภา สภาพัฒนาการเมือง ฯลฯ มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมจิตสำนึกด้านจริยธรรม เสริมสร้างให้ผู้ดำรง
ตำแหน่งทางการเมืองระดับท้องถิ่น และข้าราชการส่วนท้องถิ่นมีกระบวนทัศน์ ค่านิยมในการปฏิบัติหน้าที่
ด้วยความซื่อตรงทั้งยังเป็นการสนับสนุนให้เกิดเครือข่ายในการดำเนินการด้านจริยธรรมในองค์กรปกครอง
ส่วนท้องถิ่น โดยจัดให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองส่วนท้องถิ่น (ฝ่ายสภา และฝ่ายบริหาร) และข้าราชการประจำ
ร่วมกันเข้ารับการอบรม เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้มีจิตสำนึก ทัศนคติ
และพฤติกรรมที่ดี สามารถปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างฝ่ายการเมืองและฝ่ายข้าราชการประจำได้อย่างเต็มกำลัง
ความสามารถ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อประชาชนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและประเทศชาติต่อไป





ประธานผู้ตรวจการแผ่นดิน กล่าวเปิดการอบรม
สัมมนาโครงการ “องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยุคใหม่
ใส่ใจจริยธรรม” ณ จังหวัดเชียงใหม่ ระหว่างวันที่
๑๘ - ๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖



ผู้ตรวจการแผ่นดิน (ศาสตราจารย์ศรีราชา เจริญพานิช)
ให้สัมภาษณ์แก่สื่อมวลชนถึงการอบรมสัมมนา
โครงการ “องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยุคใหม่ใส่ใจ
จริยธรรม” ณ จังหวัดนครราชสีมา ระหว่างวันที่
๔ - ๕ พฤษภาคม ๒๕๕๖

๒. โครงการส่งมอบองค์ความรู้กระบวนการสร้างโรงเรียนต้นแบบด้านคุณธรรม จริยธรรม

ผู้ตรวจการแผ่นดินร่วมกับศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน) สังกัดกระทรวงวัฒนธรรม และโรงเรียนบางมูลนากภูมิวิทยาคม จังหวัดพิจิตร ร่วมกันดำเนินการจัดทำ “โครงการพัฒนาโรงเรียนต้นแบบด้านคุณธรรม จริยธรรม” เพื่อปลูกฝังจิตสำนึกด้านจริยธรรมให้กับเด็ก เยาวชน พร้อมกับปลูกจิตสำนึกให้กับข้าราชการครู ในโรงเรียน โดยเลือกพัฒนาโรงเรียนตัวอย่าง คือ โรงเรียนบางมูลนากภูมิวิทยาคม จังหวัดพิจิตร ให้เป็นโรงเรียนต้นแบบด้านคุณธรรม จริยธรรม โครงการดังกล่าวได้เริ่มดำเนินการตั้งแต่เดือนกันยายน ๒๕๕๓ จนถึงเดือนตุลาคม ๒๕๕๔ โดยดำเนินการฝึกอบรมผู้บริหารโรงเรียน ข้าราชการครู และนักเรียน แล้วใช้กิจกรรมการมีส่วนร่วมในทุกภาคส่วนร่วมกันขับเคลื่อนการพัฒนาโรงเรียนจนประสบผลสำเร็จ เกิดคุณธรรมเป้าหมาย คือ “ซื่อสัตย์ รับผิดชอบ พอเพียง” ซึ่งมีตัวชี้วัด คือ “อัตลักษณ์ของโรงเรียน” ปัจจุบัน โรงเรียนบางมูลนากภูมิ

วิทยาลัยยังคงดำเนินโครงการโรงเรียนต้นแบบด้านคุณธรรม จริยธรรม เนื่องจากเป็นโครงการที่มีประโยชน์ต่อข้าราชการครูและนักเรียน และมีหน่วยงานต่าง ๆ เข้ามาศึกษาดูงานอย่างต่อเนื่อง

ผู้ตรวจการแผ่นดินและหน่วยงานภาคีจึงได้ร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ นำกลุ่มโรงเรียนวิถีพุทธเน้นจิตอาสา รุ่นที่ ๑ และ ๒ มาศึกษาดูงานโรงเรียนต้นแบบด้านคุณธรรม จริยธรรม เมื่อวันที่ ๑๘ - ๒๑ มิถุนายน ๒๕๕๖ ณ โรงเรียนบางมูลนากภูมิวิทยาคม จังหวัดพิจิตร เป็นการบูรณาการเพื่อส่งมอบองค์ความรู้กระบวนการพัฒนาโรงเรียนต้นแบบด้านคุณธรรม จริยธรรม สร้างความรู้ความเข้าใจให้กับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้นำไปประยุกต์ใช้พัฒนาโรงเรียนอื่น ๆ ทั่วประเทศ ซึ่งผลจากการศึกษาดูงานในภาพรวมสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีเจตนาธรรมที่จะร่วมขยายผลโครงการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรม จริยธรรม ในเขตพื้นที่แต่ละภาคของประเทศ ร่วมกับผู้ตรวจการแผ่นดิน พร้อมกับหน่วยงานภาคีต่อไปในอนาคต



สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินไปทรงเปิด “อาคารหอสมุดเฉลิมพระเกียรติ ๘๐ พรรษา ๕ ธันวาคม ๒๕๕๐” และทอดพระเนตรนิทรรศการเกี่ยวกับกระบวนการพัฒนาโรงเรียนต้นแบบด้านคุณธรรม จริยธรรม ณ โรงเรียนบางมูลนากภูมิวิทยาคม จังหวัดพิจิตร เมื่อวันที่ ๑๗ มิถุนายน ๒๕๕๖ การนี้ ประธานผู้ตรวจการแผ่นดิน และผู้ตรวจการแผ่นดิน (ศาสตราจารย์ศรีราชา เจริญพานิช) ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน ร่วมรับเสด็จ



องคมนตรี (ศาสตราจารย์เกียรติคุณ นายแพทย์เกษม วัฒนชัย) ร่วมถ่ายภาพที่ระลึกกับอดีตประธานผู้ตรวจการแผ่นดิน (นายปราโมทย์ โชติมงคล) รองเลขาธิการสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน (นางณัฐฐามุนจินดา) และหน่วยงานภาคีในกิจกรรมศึกษาดูงานตามโครงการส่งมอบองค์ความรู้กระบวนการสร้างโรงเรียนต้นแบบด้านคุณธรรม จริยธรรม โดยมี รองผู้อำนวยการสำนักพัฒนาวัตกรรมจัดการศึกษา สพฐ. (ดร.บรรเจิดพร สู่แสนสุข) เป็นผู้แทนนำกลุ่มโรงเรียนวิถีพุทธเน้นจิตอาสา จำนวน ๑๕๐ คน ร่วมศึกษาดูงานฯ ระหว่างวันที่ ๑๘-๒๒ มิถุนายน ๒๕๕๖ ณ โรงเรียนบางมูลนากภูมิวิทยาคม จังหวัดพิจิตร

๓. โครงการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรม จริยธรรม ในโครงการกองทุนการศึกษา รุ่นที่ ๑

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ได้มีพระราชดำริสภัก้องคมนตรี เรื่อง การแก้ไขปัญหาการศึกษาของประเทศ ซึ่งแนวทางที่พระองค์ทรงดำเนินมาอย่างต่อเนื่อง คือ การพัฒนาคน ส่วนโครงการสืบเนื่องมาจากพระราชดำริเป็นปัจจัยเสริมที่จะทำให้คนมีความพร้อม พระองค์ทรงเน้นว่าจะทำอะไรให้สร้างเด็กเป็นคนดีก่อน คนเก่งสร้างทีหลัง พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ จึงได้พระราชทานพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์ที่ประชาชนถวาย ทรงพระราชทานคืนผ่านองคมนตรีให้จัดตั้งโครงการกองทุนการศึกษา โดยมีเป้าหมาย “เพื่อสร้างคนดีสู่สังคม” ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงดำเนินการขยายผลโครงการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรม จริยธรรม ร่วมกับสำนักงานโครงการกองทุนการศึกษา ศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน) คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้ร่วมกันลงนามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ เรื่อง “การพัฒนาโรงเรียนคุณธรรม จริยธรรม ในโครงการกองทุนการศึกษา” รุ่นที่ ๑ เมื่อวันที่ ๑๘ กันยายน ๒๕๕๕ เป้าหมายให้แล้วเสร็จในเดือนกันยายน ๒๕๕๖ โดยนำองค์ความรู้การพัฒนาโรงเรียนต้นแบบด้านคุณธรรม จริยธรรม (บางมูลนากโมเดล) ไปพัฒนาโรงเรียนในพื้นที่ ๘ จังหวัดภาคกลาง จำนวน ๒๐ โรงเรียน ได้แก่ เพชรบุรี ราชบุรี กาญจนบุรี สุพรรณบุรี ลพบุรี ฉะเชิงเทรา พระนครศรีอยุธยา และสระแก้ว ให้เป็นโรงเรียนคุณธรรม จริยธรรม ที่ใช้ยุทธศาสตร์สำคัญ ๒ ประการ คือ ยุทธศาสตร์การพัฒนาครู และยุทธศาสตร์การพัฒนานักเรียน โดยใช้หลักสูตรกระบวนการฝึกอบรมพัฒนาครูให้เป็นต้นแบบแห่งความดีงามให้แก่นักเรียน และพัฒนานักเรียนที่ใช้หลักสูตรเด็กดีสร้างได้ พร้อมทั้งจัดประชุมเชิงปฏิบัติการให้โรงเรียนรายงานผลการดำเนินโครงการ อีกทั้งผู้ตรวจการแผ่นดินได้มอบหมายให้สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินดำเนินการกำกับ นิเทศ ติดตาม และประเมินผลโครงการ ซึ่งพบว่า โรงเรียนคุณธรรมจริยธรรมทั้งหมดเกิดความเปลี่ยนแปลงทั้งครู ผู้บริหาร นักเรียน ชุมชน มีผลสัมฤทธิ์อยู่ในระดับ

“ดี” จะเห็นได้ว่าปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จคือ ความร่วมมือระหว่าง บ้าน วัด โรงเรียน ที่นำมาบูรณาการกัน สร้างสังคมคุณธรรม สร้างคนให้มีคุณภาพ เป็นคนดี เป็นรูปธรรมที่จับต้องได้

นอกจากนั้น ผู้ตรวจการแผ่นดินยังได้ขยายผลโครงการดังกล่าวออกไปยังรุ่นที่ ๒ โดยได้จัดให้มี พิธีลงนามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือระหว่างสำนักงานภาคี โดยมีสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เข้าร่วมเป็นภาคีด้วย เมื่อวันที่ ๑๖ มิถุนายน ๒๕๕๖ และยังคงเป็นพื้นที่ ๘ จังหวัดภาคกลางเช่นเดิมจำนวน ๒๗ โรงเรียน และรุ่นที่ ๓ ในปีการศึกษาถัดไป ซึ่งผู้ตรวจการแผ่นดิน จะดำเนินการขยายผลการพัฒนาข้าราชการครู เพื่อให้เกิดผลในวงกว้างทั่วทุกภูมิภาคของประเทศ โดยร่วมมือกับสำนักงานภาคีเครือข่ายเสริมสร้างจิตสำนึกด้านคุณธรรม จริยธรรมให้แก่ข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา ตลอดจนผลักดันให้เป็นนโยบาย ยุทธศาสตร์ และพันธกิจหลักขององค์กร ซึ่งเป็นหน้าที่ของทุกคนที่จะสร้างคนดีสู่สังคม เพื่อประโยชน์ส่วนรวมของประเทศชาติต่อไป



ประธานผู้ตรวจการแผ่นดินให้โอวาทและข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรม จริยธรรม ในโครงการกองทุนการศึกษา เมื่อวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๕๖ ณ รอยัลฮิลล์ กอล์ฟ รีสอร์ท แอนด์ สปา จังหวัดนครนายก



องคมนตรี (พลเอก สุรยุทธ์ จุลานนท์ และพลอากาศเอก ชลิต พุกผาสุข) ประธานผู้ตรวจการแผ่นดิน ที่ปรึกษา ประธานผู้ตรวจการแผ่นดิน (นางวิยะดา สิมะเสถียร) รองเลขาธิการสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน (นางณัฐฐา มุนจินดา) ถ่ายภาพร่วมกับคณะทำงานหน่วยงานภาคี เมื่อคราวประชุมเชิงปฏิบัติการรายงานความก้าวหน้า โรงเรียนคุณธรรม ของโครงการพัฒนาจริยธรรมในโครงการกองทุนการศึกษา เมื่อวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๕๖ ณ รอยัลฮิลล์ กอล์ฟ รีสอร์ท แอนด์ สปา จังหวัดนครนายก

๔. โครงการการพัฒนาและส่งเสริมจิตสำนึกด้านคุณธรรมจริยธรรมในหน่วยงานภาครัฐ

การดำเนินโครงการ “การพัฒนาและส่งเสริมจิตสำนึกด้านคุณธรรมจริยธรรมในหน่วยงานภาครัฐ” มีกิจกรรมคือ การอบรมสัมมนาเรื่อง “การพัฒนาเครือข่ายส่งเสริมจิตสำนึกด้านคุณธรรมจริยธรรมให้กับเจ้าหน้าที่ของรัฐ” ระหว่างวันที่ ๑๙ - ๒๑ มิถุนายน ๒๕๕๖ ณ โรงแรมเดอะกรีนเนอรี่ รีสอร์ท อำเภอบางปะอิน จังหวัดนครราชสีมา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมสามารถสร้างเสริมพัฒนาความร่วมมือระหว่างหน่วยงานในการเป็นเครือข่ายด้านจริยธรรม และได้ร่วมกันจัดทำร่างกรอบการดำเนินงานร่วมกัน หรือแนวทางการจัดทำโครงการพัฒนาและส่งเสริมจิตสำนึกด้านคุณธรรม จริยธรรมในองค์กรรัฐวิสาหกิจ องค์กรมหาชน (รวมสถาบันอุดมศึกษาในกำกับของรัฐบาล) องค์กรอิสระ/องค์กรอื่นของรัฐ และเครือข่าย ภาคประชาสังคม/สื่อมวลชนที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นการปลูกฝัง และปลูกจิตสำนึกด้านคุณธรรมจริยธรรม ให้สามารถดำเนินการแบบบูรณาการ มีความต่อเนื่อง เป็นรูปธรรม และเป็นไปในทิศทางเดียวกันและยังเป็นการสร้าง และพัฒนาความร่วมมือกับเครือข่ายด้านจริยธรรมระหว่างผู้ตรวจการแผ่นดินกับทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

การจัดการอบรมดังกล่าวดำเนินงานโดยผู้ตรวจการแผ่นดินร่วมมือกับมูลนิธิฟรีดริช เนามัน (ประเทศไทย) มีผู้เข้าร่วมอบรมจำนวน ๑๒๐ คน มีกิจกรรมแบ่งกลุ่มระดมความคิดเห็นและแลกเปลี่ยน ประสบการณ์ระหว่างหน่วยงานภายใต้ ๓ กิจกรรมหลัก คือ กิจกรรมแลกเปลี่ยนประสบการณ์ “การดำเนิน โครงการจริยธรรมในหน่วยงาน” กิจกรรมระดมความคิดเห็น “สังคมจริยธรรมที่ปรารถนาในอนาคต” และ กิจกรรมระดมความคิดเห็น “ร่างโครงการพัฒนาและส่งเสริมจิตสำนึกด้านคุณธรรมจริยธรรม” ทั้งนี้ได้จัดทำ ทำเนียบรุ่นของผู้เข้าร่วมอบรม และจัดทำหนังสือแจ้งเวียนรายงานสรุปผลการอบรมดังกล่าวให้กับหน่วยงาน ภาครัฐกลุ่มเจ้าหน้าที่ของรัฐ จำนวน ๑๕๐ หน่วยงาน เพื่อทราบและพิจารณานำผลการจัดกิจกรรมระดม ความคิดเห็น “ร่างโครงการพัฒนาและส่งเสริมจิตสำนึกด้านคุณธรรมจริยธรรม” จำนวน ๖ โครงการและ ผลการจัดกิจกรรมอื่น ๆ ไปปรับประยุกต์ใช้เป็นกิจกรรมหรือโครงการส่งเสริมจิตสำนึกด้านจริยธรรมที่เหมาะสม กับแต่ละองค์กรต่อไป



ผู้ตรวจการแผ่นดิน (ศาสตราจารย์ศรีราชา เจริญพานิช) มอบใบประกาศนียบัตรและถ่ายรูปร่วมกับผู้เข้ารับการอบรม

๕. โครงการพระราชทานความช่วยเหลือ

สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินเข้าร่วมโครงการพระราชทานความช่วยเหลือกับสำนักราชเลขาธิการ และสำนักงานอัยการสูงสุด โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ความช่วยเหลือและให้ความอนุเคราะห์แก่ราษฎร ที่ทูลเกล้าฯ ถวายฎีกา ขอรับพระราชทานความเป็นธรรมเกี่ยวกับการไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย หรือปฏิบัติ นอกเหนืออำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย หรือการปฏิบัติหรือละเลยไม่ปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการ พนักงาน ลูกจ้าง ของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น ซึ่งอยู่ในอำนาจหน้าที่ของผู้ตรวจการ แผ่นดินตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๔๔ และเพื่อเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์บทบาท อำนาจหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดินด้านการส่งเสริมมาตรฐานจริยธรรม พร้อมบริการ ให้คำปรึกษาและรับเรื่องร้องเรียนแก่ประชาชนในพื้นที่ห่างไกล อีกทั้งเผยแพร่พระราชกรณียกิจและโครงการ ในพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ โดยหมุนเวียน ตามพื้นที่ต่าง ๆ เดือนหนึ่งครั้ง ซึ่งสำนักราชเลขาธิการเป็นผู้พิจารณากำหนดพื้นที่ในแต่ละครั้งจากการยื่น ถวายฎีกาของราษฎรเพื่อขอรับพระราชทานความช่วยเหลือ



องคมนตรี (นายพลการ สุวรรณรัฐ) เป็นประธานในพิธีมอบความช่วยเหลือพระราชทาน ครั้งที่ ๑๔ และมอบใบประกาศเกียรติคุณด้านจริยธรรมให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและโรงเรียน เมื่อวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖ ณ ที่ว่าการอำเภอเชียงคาน อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย

ผู้ตรวจการแผ่นดินมอบหมายให้สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินดำเนินการส่งเสริมจริยธรรม พัฒนาเครือข่ายด้านจริยธรรมเพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกด้านจริยธรรม ตลอดจนการติดตามการจัดทำประมวลจริยธรรม และการส่งเสริมจริยธรรมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้น โดยจัดเป็นกิจกรรมร่วมกับโครงการพระราชทานความช่วยเหลือในแต่ละครั้ง และให้สำนักส่งเสริมมาตรฐานจริยธรรมพิจารณาคัดเลือกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีกิจกรรมโดดเด่นด้านการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม หรือมีกิจกรรมตามโครงการพระราชดำริฯ เพื่อมอบโล่ประกาศเกียรติคุณด้านจริยธรรม พร้อมทั้งมอบใบประกาศเกียรติคุณด้านจริยธรรม ให้กับโรงเรียนที่เข้ารับพระราชทานความช่วยเหลือ และให้นำกิจกรรมดังกล่าวมาร่วมเผยแพร่ในชั้มกิจกรรมของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินด้วย



องคมนตรี (พลเอก สุรยุทธ์ จุลานนท์) เป็นประธานในพิธีมอบความช่วยเหลือพระราชทาน ครั้งที่ ๒๑ และมอบใบประกาศเกียรติคุณด้านจริยธรรมให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและโรงเรียน เมื่อวันที่ ๙ สิงหาคม ๒๕๕๖ ณ อำเภอเฉลิมพระเกียรติ และอำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน



ผลการดำเนินงานด้านการติดตามประเมินผล
การปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐





ผลการดำเนินงานด้านการติดตามประเมินผล

การปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๖ ผู้ตรวจการแผ่นดินได้ดำเนินการติดตามประเมินผล การปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๔๔(๓) ที่บัญญัติให้ผู้ตรวจการแผ่นดินมีอำนาจหน้าที่ในการติดตาม ประเมินผล และจัดทำข้อเสนอแนะ ในการปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญ รวมถึงตลอดถึงข้อพิจารณาเพื่อแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญในกรณีที่เห็นว่าจำเป็น โดยผู้ตรวจการแผ่นดินได้จำแนกการติดตามออกเป็นสองส่วน คือ การติดตามการจัดทำกฎหมายตามบทบัญญัติ ของรัฐธรรมนูญที่กำหนดให้หน่วยงานต่าง ๆ ของรัฐมีอำนาจหน้าที่ต้องดำเนินการ และการติดตามเรื่อง เชิงนโยบายที่เป็นมาตรการต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องที่เป็นนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ เพื่อรายงานให้ ผู้ตรวจการแผ่นดินทราบ ทุก ๓ เดือน จากการปฏิบัติภารกิจของผู้ตรวจการแผ่นดินพบว่า มีกฎหมาย ที่ดำเนินการแล้วเสร็จและประกาศในราชกิจจานุเบกษาจนมีผลบังคับใช้แล้ว จำนวน ๒๓ ฉบับ และยังมี ร่างกฎหมายที่ยังดำเนินการไม่แล้วเสร็จ ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงได้ประมวลรวบรวมและสรุปผลกระทบที่อาจ เกิดขึ้นจากการที่ยังไม่มีกฎหมายดังกล่าวใช้บังคับ รวมทั้งได้จัดลำดับความสำคัญของแต่ละเรื่องเพื่อใช้เป็น ฐานข้อมูลในการศึกษาวิจัย และนำผลการศึกษาวิจัยที่ได้มาจัดทำข้อเสนอแนะในการปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญ

ในภารกิจด้านการประเมินผลการปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญ ผู้ตรวจการแผ่นดินได้ศึกษาเพื่อกำหนด หลักเกณฑ์ที่จะใช้ในการประเมินผลการปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อตรวจสอบว่า การติดตามผลการดำเนินการเป็นไปตามบทบัญญัติและเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญหรือไม่ ซึ่งหลักเกณฑ์ ดังกล่าวอยู่ระหว่างการปรับปรุงแก้ไขให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น นอกจากนี้ สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินยังได้ ดำเนินการจัดทำระบบการติดตามประเมินผลการปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญเพื่อรวบรวมและเผยแพร่ผลการ ดำเนินงานผ่านทางเว็บไซต์ของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน (www.ombudsman.go.th)

สำหรับภารกิจด้านการจัดทำข้อพิจารณาเพื่อแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญในกรณีเห็นว่าจำเป็น ผู้ตรวจการแผ่นดินได้แต่งตั้งคณะกรรมการที่ปรึกษาด้านกฎหมายรัฐธรรมนูญ ซึ่งประกอบด้วยนักวิชาการผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านนิติศาสตร์และรัฐศาสตร์ จำนวน ๑๐ ท่าน เพื่อให้คำปรึกษา ความเห็น ในแต่ละประเด็นของรัฐธรรมนูญ หรือจัดทำข้อพิจารณาเพื่อแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญในกรณีเห็นว่าจำเป็น รวมทั้งในกรณีอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยคณะกรรมการที่ปรึกษาด้านกฎหมายรัฐธรรมนูญ จะปฏิบัติหน้าที่ในการให้คำปรึกษาให้ความเห็นหรือข้อพิจารณาเพื่อแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญภายใต้กรอบของบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๔๔(๓) เสนอต่อผู้ตรวจการแผ่นดินเพื่อพิจารณาดำเนินการตามความเห็นสมควร ซึ่งการจัดทำข้อพิจารณาเพื่อแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญนั้น ผู้ตรวจการแผ่นดินจะพิจารณาถึงความจำเป็นในการแก้ไข โดยคำนึงถึงผลประโยชน์ของส่วนรวมเป็นสำคัญ



๖.๑ การติดตามการติดตามการปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

ผู้ตรวจการแผ่นดินได้ติดตามผลการตรากฎหมายและการดำเนินการมาตรการตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ แล้วสามารถสรุปผลการดำเนินการตามรัฐธรรมนูญได้ ดังนี้

๑. การติดตามการตรากฎหมายตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ

กฎหมายที่ดำเนินการทั้งหมด	จำนวน	๓๒๖	ฉบับ
ดำเนินการแล้วเสร็จ (ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว)	จำนวน	๑๘๘	ฉบับ
อยู่ระหว่างดำเนินการ	จำนวน	๑๓๘	ฉบับ

โดยสามารถจำแนกรายละเอียดผลการติดตามการตรากฎหมายตามประเภทของกฎหมายที่มีเงื่อนไขด้านระยะเวลาในการจัดทำให้แล้วเสร็จตามที่รัฐธรรมนูญกำหนด ดังนี้

ระยะเวลาการตรากฎหมาย	จำนวนรวม	ดำเนินการแล้วเสร็จ	อยู่ระหว่างดำเนินการ
กฎหมายที่ต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จ ภายใน ๔๕ วัน (๔๕ วัน นับแต่วันที่จัดทำร่างรัฐธรรมนูญแล้วเสร็จ)	๓	๓	-
กฎหมายที่ต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จ ภายใน ๑๘๐ วัน นับแต่วันที่แถลงนโยบายต่อรัฐสภา (ครบกำหนดเมื่อวันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๕๑)	๑	๑	-
กฎหมายที่ต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จ ภายใน ๑ ปี นับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญ (ครบกำหนด ๑ ปี ในวันที่ ๒๓ สิงหาคม ๒๕๕๑)	๑๒	๘	๔
กฎหมายที่ต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จ ภายใน ๑ ปี นับแต่วันที่คณะรัฐมนตรีแถลงนโยบายต่อรัฐสภา (ครบกำหนด ๑ ปี ในวันที่ ๑๗ ก.พ. ๒๕๕๒)	๑๕๕	๘๖	๖๙
กฎหมายที่ต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จ ภายใน ๒ ปี นับแต่วันที่คณะรัฐมนตรีแถลงนโยบายต่อรัฐสภา (ครบกำหนด ๒ ปี ในวันที่ ๑๗ ก.พ. ๒๕๕๓)	๓๐	๑๖	๑๔
กฎหมายที่ต้องดำเนินการหลังจากที่รัฐธรรมนูญประกาศใช้บังคับไปแล้ว ๑ ปี	๑	๑	-
กฎหมายที่ต้องดำเนินการโดยไม่มีกำหนดเวลา	๑๒๔	๗๓	๕๑

ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๖ ได้มีการตรากฎหมายแล้วเสร็จและประกาศในราชกิจจานุเบกษาจนมีผลบังคับใช้แล้ว จำนวน ๒๓ ฉบับ อาทิ

๑. พระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๕๖ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๐ ตอนที่ ๘ ก ลงวันที่ ๒๔ มกราคม ๒๕๕๖

๒. พระราชบัญญัติวิชาชีพแพทย์แผนไทย พ.ศ. ๒๕๕๖ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๐ ตอนที่ ๑๐ ก เมื่อวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖

๓. พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๖ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๐ ตอนที่ ๒๕ ก เมื่อวันที่ ๑๘ มีนาคม ๒๕๕๖

๔. พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๖ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๐ ตอนที่ ๒๕ ก เมื่อวันที่ ๑๘ มีนาคม ๒๕๕๖

๕. พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๖ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๐ ตอนที่ ๓๐ ก ลงวันที่ ๒๙ มีนาคม ๒๕๕๖

ร่างกฎหมายที่อยู่ระหว่างดำเนินการมีจำนวน ๑๓๘ ฉบับ ซึ่งอยู่ระหว่างการดำเนินการของสภาผู้แทนราษฎร คณะกรรมการกฤษฎีกา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ ร่างกฎหมายส่วนใหญ่อยู่ระหว่างการดำเนินการของหน่วยงานและเป็นกฎหมายที่รัฐธรรมนูญไม่ได้กำหนดระยะเวลาดำเนินการไว้ โดยมีตัวอย่างร่างกฎหมายที่อยู่ระหว่างการดำเนินการ อาทิ

ตัวอย่างร่างกฎหมายที่อยู่ระหว่างการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎร

๑. ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดิน พ.ศ.
๒. ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้เสียหายจากการรับบริการสาธารณสุข พ.ศ.
๓. ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ.
๔. ร่างพระราชบัญญัติคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ พ.ศ.
๕. ร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง พ.ศ.

ตัวอย่างร่างกฎหมายที่อยู่ระหว่างการพิจารณาของคณะกรรมการกฤษฎีกา

๑. ร่างพระราชบัญญัติยา พ.ศ.
๒. ร่างพระราชบัญญัติวิทยาลัยชุมชน พ.ศ.
๓. ร่างพระราชบัญญัติเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.
๔. ร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมโอกาสและความเท่าเทียมระหว่างเพศ พ.ศ.
๕. ร่างพระราชบัญญัติกองทุนพัฒนาครู พ.ศ.
๖. ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.

ตัวอย่างร่างกฎหมายที่อยู่ระหว่างการพิจารณาของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๑. ร่างพระราชบัญญัติบริหารการขนส่ง พ.ศ.
๒. ร่างพระราชบัญญัติคณะกรรมการปฏิรูปและพัฒนากระบวนการยุติธรรมแห่งชาติ พ.ศ.
๓. ร่างพระราชบัญญัติประกอบธุรกิจแฟรนไชส์ พ.ศ.
๔. ร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดการของเสียอันตรายจากผลิตภัณฑ์ใช้แล้ว พ.ศ.
๕. ร่างพระราชบัญญัติประกอบการค้าข้าว พ.ศ.

อนึ่ง จากการที่ผู้ตรวจการแผ่นดินได้ติดตามการปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญในการออกกฎหมายและมาตรการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาโดยตลอด พบว่า มีร่างกฎหมายหลายฉบับที่ยังดำเนินการไม่แล้วเสร็จ เนื่องจากสาเหตุบางประการ กล่าวคือ รัฐธรรมนูญไม่ได้กำหนดระยะเวลาในการดำเนินการไว้ ประกอบกับเนื้อหาของร่างกฎหมายแต่ละฉบับมีความซับซ้อน จึงมีความจำเป็นต้องมีการทบทวนแก้ไขเพื่อให้มีผลบังคับใช้ตรงตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ ดังนั้น จึงมีร่างกฎหมายหลายฉบับที่ผ่านขั้นตอนการดำเนินการของหน่วยงานไปแล้ว และเข้าสู่การพิจารณาของคณะกรรมการกฤษฎีกาหรือสภาผู้แทนราษฎร แต่ถูกส่งคืนกลับมาให้หน่วยงานที่รับผิดชอบดำเนินการแก้ไขเพิ่มเติม จึงส่งผลให้การออกกฎหมายดังกล่าวมีความล่าช้า

อย่างไรก็ตาม เพื่อให้การออกกฎหมายและมาตรการเป็นไปตามที่รัฐธรรมนูญบัญญัติไว้ ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงกำหนดแนวทางในการติดตามเร่งรัดให้มีการออกกฎหมายให้เป็นไปตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ โดยกรณีพบว่าหน่วยงานยังไม่ปฏิบัติตามให้ปฏิบัติตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ ผู้ตรวจการแผ่นดินจะมีหนังสือเร่งรัดไปยังผู้บังคับบัญชาหรือกำกับดูแลหน่วยงานดังกล่าวเพื่อให้สั่งการตามควรแก่กรณีและให้รายงานผลการดำเนินการให้ผู้ตรวจการแผ่นดินทราบ ซึ่งในการติดตามเร่งรัดดังกล่าว ได้ดำเนินการติดตามตามลำดับชั้นการบังคับบัญชา โดยในขั้นแรกจะได้มีหนังสือถึงปลัดกระทรวงหรือหัวหน้าหน่วยงานในองค์กรตามรัฐธรรมนูญต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อเร่งรัดให้ดำเนินการออกกฎหมาย และรายงานผลการดำเนินการให้ผู้ตรวจการแผ่นดินทราบ หากยังไม่มีมาคืบหน้าหรือการดำเนินการใด ๆ ผู้ตรวจการแผ่นดินจะได้มีหนังสือเร่งรัดไปยังรัฐมนตรีว่าการกระทรวงที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้สั่งการตามควรแก่กรณีและให้รายงานผลการดำเนินการให้ผู้ตรวจการแผ่นดินทราบ และในท้ายที่สุดหากยังไม่มีดำเนินการใด ๆ จะมีหนังสือแจ้งเรื่องดังกล่าวไปยังนายกรัฐมนตรีเพื่อสั่งการตามควรแก่กรณีและให้รายงานผลการดำเนินการให้ผู้ตรวจการแผ่นดินทราบเมื่อดำเนินการตามขั้นตอนต่าง ๆ แล้วผู้ตรวจการแผ่นดินจะรายงานผลการดำเนินการให้คณะรัฐมนตรี สภาผู้แทนราษฎร และวุฒิสภาเพื่อทราบต่อไป

นอกจากนี้ ผู้ตรวจการแผ่นดินยังได้รวบรวมร่างกฎหมายที่ยังดำเนินการไม่แล้วเสร็จตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญมาเพื่อศึกษาวิเคราะห์ถึงผลกระทบกรณีกฎหมายดำเนินการไม่แล้วเสร็จ และจัดลำดับความสำคัญของแต่ละเรื่องเพื่อใช้เป็นฐานข้อมูลในการศึกษาวิจัยและจัดทำข้อเสนอแนะในการปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญต่อไป

๒. การติดตามการดำเนินการมาตรการตามที่บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญกำหนด

มาตรการที่ดำเนินการทั้งหมด	จำนวน ๓,๔๕๑ งาน/โครงการ
๒.๑ มาตรการที่ดำเนินการแล้วเสร็จ	จำนวน ๒,๖๐๐ งาน/โครงการ
๒.๒ มาตรการที่อยู่ระหว่างดำเนินการ	จำนวน ๘๕๑ งาน/โครงการ

ตัวอย่างมาตรการ/โครงการที่ต้องดำเนินการให้เป็นไปตามที่รัฐธรรมนูญกำหนด และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ดำเนินการแล้ว อาทิ

มาตรา ๖๗ บัญญัติว่า “สิทธิของบุคคลที่จะมีส่วนร่วมกับรัฐและชุมชนในการอนุรักษ์ บำรุงรักษา และการได้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและหลากหลายทางชีวภาพ และในการคุ้มครอง ส่งเสริม และรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม เพื่อให้ดำรงชีพอยู่ได้อย่างปกติและต่อเนื่องในสิ่งแวดล้อมที่จะไม่ก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพอนามัย สวัสดิภาพ หรือคุณภาพชีวิตของตน ย่อมได้รับความคุ้มครองตามความเหมาะสม การดำเนินโครงการหรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนอย่างรุนแรงทั้งทางด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติและสุขภาพจะกระทำมิได้ เว้นแต่จะได้ศึกษาและประเมินผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชนในชุมชน และจัดให้มีกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและผู้มีส่วนได้เสียก่อน รวมทั้งได้ให้องค์การอิสระซึ่งประกอบด้วยผู้แทนองค์การเอกชนด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ และผู้แทนสถาบันอุดมศึกษาที่จัดการการศึกษาด้านสิ่งแวดล้อมหรือทรัพยากรธรรมชาติหรือด้านสุขภาพ ให้ความเห็นประกอบก่อนมีการดำเนินการดังกล่าว

สิทธิของชุมชนที่จะฟ้องหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ ราชการส่วนท้องถิ่น หรือองค์กรอื่นของรัฐที่เป็นนิติบุคคล เพื่อให้ปฏิบัติหน้าที่ตามบทบัญญัตินี้ ย่อมได้รับความคุ้มครอง”

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้กำหนดมาตรการด้านการป้องกันรักษาป่าโดยแนวทางการสร้างเครือข่ายจัดฝึกรบมราชูรอาสาสมัครพิทักษ์ป่าโดยกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช ได้ดำเนินการฝึกรบมราชูรในพื้นที่ป่า เพื่อให้ราษฎรมีจิตสำนึกและมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าไม้จำนวน ๒๑ รุ่น รวมทั้งสิ้น ๒,๑๑๔ คน

มาตรา ๗๘(๑) บัญญัติว่า “รัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านการบริหารราชการแผ่นดิน ดังต่อไปนี้ (๑) บริหารราชการแผ่นดินให้เป็นไปเพื่อการพัฒนาสังคม เศรษฐกิจ และความมั่นคงของประเทศ อย่างยั่งยืน โดยต้องส่งเสริมการดำเนินการตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและคำนึงถึงผลประโยชน์ของประเทศชาติ ในภาพรวมเป็นสำคัญ”

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติจึงกำหนดมาตรการขับเคลื่อน การเสริมสร้างพลังวุฒิสภาคารณาสมอม ร่วมกับภาคีการพัฒนาเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน ท้องถิ่น โดยดำเนินโครงการดังนี้

๑. กำหนดพื้นที่เป้าหมายที่จะดำเนินการใน พ.ศ. ๒๕๕๖ และติดตามความก้าวหน้าในพื้นที่ที่ได้ดำเนินการไปแล้ว พ.ศ. ๒๕๕๕ ในจังหวัดอุบลราชธานี นครศรีธรรมราช พัทลุง และเชียงราย ด้วยการหารือ ประเด็นและพื้นที่ขับเคลื่อนกับประธานวุฒิสภาฯ และลงพื้นที่เพื่อร่วมประชุมและขับเคลื่อนงานร่วมกับเจ้าหน้าที่ระดับจังหวัด ระดับอำเภอ ระดับตำบล วุฒิสภาฯ และตัวแทนชุมชน ระหว่างเดือนเมษายน - พฤษภาคม ๒๕๕๖ และลงพื้นที่เพื่อติดตามผลการขับเคลื่อนงานทั้ง ๔ จังหวัด ในเดือนกรกฎาคม - สิงหาคม ๒๕๕๖
๒. จัดประชุมเชิงปฏิบัติการเรื่อง “การเสริมสร้างศักยภาพวุฒิสภาฯ ในการขับเคลื่อน ประเด็นการพัฒนา ภายใต้แผนพัฒนา ฉบับที่ ๑๑” กรุงเทพมหานคร เมื่อวันศุกร์ที่ ๖ กันยายน ๒๕๕๖
๓. จัดทำจูลสารวุฒิสภาฯ ธนาการสมอง สื่อสร้างสัมพันธ์ สรรค์สร้างสังคม ฉบับที่ ๒ เดือน สิงหาคม ๒๕๕๖
๔. การประสาน สนับสนุน และอำนวยความสะดวกในการทำงานของวุฒิสภาฯ ธนาการสมอง
๕. การปรับปรุงฐานข้อมูล องค์ความรู้ และประชาสัมพันธ์งานของวุฒิสภาฯ ธนาการสมอง ในเว็บไซต์ ธนาการสมองให้เป็นปัจจุบัน



๖.๒ การกีดกันการประเมินผลการปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

ผู้ตรวจการแผ่นดินได้แต่งตั้ง คณะกรรมการจัดวางระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการติดตามประเมินผล การปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ โดยเชิญผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ ความสามารถมาให้คำแนะนำในการกำหนดหลักเกณฑ์การประเมินผลการปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญ เพื่อให้ หลักเกณฑ์การประเมินผลการปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญสามารถนำไปใช้ในการประเมินผลได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นที่ยอมรับของทุกฝ่าย ซึ่งคณะกรรมการจัดวางระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการติดตามประเมินผล การปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ได้วางแนวทางในการกำหนดหลักเกณฑ์ ที่จะใช้ในการประเมินผลการปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญขึ้น เรียกว่าระบบประเมินผลการปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญ โดยพิจารณาจากแบบจำลองการประเมินผลแบบ ปัจจัยนำเข้า (Input) - กระบวนการ (Process) - ผลผลิต (Output) - ผลกระทบ (Impact) ซึ่งสามารถประยุกต์ใช้กับงานด้านการประเมินผลการปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญได้ ดังนี้

๑. ปัจจัยนำเข้า (Input) คือ เจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแต่ละมาตราที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงาน
๒. กระบวนการ (Process) คือ กระบวนการนำเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญมาสู่กฎหมายและมาตรการ โดยการออกกฎหมายลำดับรอง ระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศกระทรวง โครงการ กิจกรรม
๓. ผลผลิต (Output) คือ จำนวนกฎหมายและมาตรการ ระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศกระทรวง โครงการ กิจกรรมที่ออกมาตรงตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ
๔. ผลกระทบ (Impact) คือ ผลการนำกฎหมายและมาตรการไปสู่การปฏิบัติ

ในการนำหลักเกณฑ์การประเมินผลที่ได้จัดทำขึ้นไปใช้ในการประเมินผล จำเป็นที่จะต้องมีการทดลองใช้หลักเกณฑ์การประเมินผลที่ได้จัดทำขึ้นเพื่อให้ได้หลักเกณฑ์ที่เป็นมาตรฐานกลาง เนื่องจากลักษณะงานของ แต่ละหน่วยงานตามที่รัฐธรรมนูญบัญญัติมีความหลากหลาย โดยในเบื้องต้นได้มีการนำหลักเกณฑ์ดังกล่าวไปใช้ประเมินผล การปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญของกระทรวงสาธารณสุขเป็นกรณีศึกษา ปัจจุบันอยู่ระหว่างการดำเนินการ



๖.๓ การกีดกันการจำกัดข้อเสนอแนะการปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

การจัดทำข้อเสนอแนะการปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญ ผู้ตรวจการแผ่นดินได้ดำเนินการหลังจากที่ได้มีการติดตามผลการปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญของหน่วยงานแล้ว และนำข้อมูลมารวบรวมวิเคราะห์การดำเนินการดังกล่าวเป็นไปตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ เพียงใดและก่อให้เกิดผลดีหรือผลเสียต่อสังคมอย่างไร โดยทำการศึกษาวิจัยหรือจัดการประชุมระดมสมองจากผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญเพื่อให้ได้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ ถูกต้อง มีประสิทธิภาพและหน่วยงานต่าง ๆ สามารถนำข้อเสนอแนะของผู้ตรวจการแผ่นดินไปประกอบพิจารณาการปฏิบัติให้เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรมมากที่สุด

ผู้ตรวจการแผ่นดินมีข้อห่วงใยถึงการพัฒนาศึกษาของชาติเป็นอย่างยิ่ง ประกอบกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ได้บัญญัติให้เป็นหน้าที่ของรัฐโดยตรงที่ต้องบริหารจัดการศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด^{๓๓} ดังนั้น เพื่อให้การจัดทำข้อเสนอแนะของผู้ตรวจการแผ่นดิน^{๓๔} เป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินจึงได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “ปัญหาการจัดการศึกษาตามนโยบายเรียนดี เรียนฟรี ๑๕ ปี” เพื่อศึกษาปัญหาและให้ได้ข้อเสนอแนะการปรับปรุงระบบการบริหารการศึกษาตาม

^{๓๓} รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๔๙ มาตรา ๘๐(๓)(๔)

^{๓๔} พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน มาตรา ๔๐ มาตรา ๔๑ และ มาตรา ๔๒

นโยบายดังกล่าว นอกจากนี้ ยังได้ร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน ภาคสื่อมวลชนที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาการศึกษาของชาติ ในการจัดประชุมระดมสมองจากผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาอย่างต่อเนื่องเพื่อนำข้อเสนอแนะจากการประชุมดังกล่าวมาประกอบการพิจารณาจัดทำเป็นข้อเสนอแนะของผู้ตรวจการแผ่นดินอีกทางหนึ่งด้วย โดยในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๖ ได้จัดให้มีการประชุมที่สำคัญ ดังนี้

๑. การประชุมระดมสมองเรื่อง “วิกฤตการศึกษาชาติและทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ ๒๑” เมื่อวันที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๕๖ โดยมีผู้เข้าร่วมประชุมประกอบด้วยคณะกรรมการการศึกษา สภาผู้แทนราษฎร คณะกรรมการการศึกษา วุฒิสภา ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษาจากภาครัฐและภาคเอกชนและสื่อมวลชนที่ให้ความสำคัญในเรื่องดังกล่าว โดยจากการประชุมมีข้อสรุปถึงปัญหาที่เป็นสาเหตุสำคัญของวิกฤตการศึกษาชาติ ๘ ประการคือ^{๓๔} (๑) การไม่ปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (๒) ปัญหาการบังคับใช้กฎหมายการศึกษา (๓) การไม่ปฏิบัติตามนโยบาย (๔) การใช้งบประมาณที่ไร้ประสิทธิภาพ (๕) ปัญหาและคุณภาพของครู (๖) บัณฑิตด้อยคุณภาพ (๗) การไม่ให้ความสำคัญกับผู้เรียน (๘) การไม่สร้างจิตสำนึกเรื่องการแข่งขันและการไม่ให้ความสำคัญกับการศึกษา และนอกจากสาเหตุสำคัญของวิกฤตการศึกษาชาติข้างต้นแล้วที่ประชุมยังมีข้อเสนอแนะที่สำคัญ ดังนี้

๑.๑ เสนอแนะแก้ไขพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ เพื่อปรับโครงสร้างกระทรวงศึกษาธิการให้เล็กลงโดยให้มีหน้าที่เฉพาะการกำกับนโยบาย และถ่ายโอนโรงเรียนให้กับท้องถิ่น โดยในระยะแรกให้เพิ่มศักยภาพของท้องถิ่นในการจัดการศึกษาและเพิ่มบทบาทการมีส่วนร่วมด้านการศึกษาของประชาชนในท้องถิ่น การปรับปรุงวิธีการบริหารงบประมาณโดยการปรับลดงบประมาณด้านค่าตอบแทนและเงินเดือนบุคลากรพร้อมกับปรับปรุงคุณภาพนักเรียนให้สูงขึ้น

๑.๒ เพิ่มบทบาทการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบการปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ เพื่อให้หน่วยงานของรัฐให้ความสำคัญต่อการปฏิบัติตามกฎหมายและออกกฎหมายให้ครบถ้วน

๑.๓ กระตุ้นให้ประชาชนให้ความสำคัญต่อการศึกษาระดับ ทุกประเภทโดยเฉพาะระดับอุดมศึกษาเพื่อให้ประเทศไทยสามารถแข่งขันกับประเทศอื่นได้

๒. การประชุมเรื่อง “การจัดทำหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานใหม่ประเทศไทย” เมื่อวันที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๕๖ เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาให้ข้อเสนอแนะและวิพากษ์ถึงร่างหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานใหม่ประเทศไทย ของคณะกรรมการการปฏิรูปหลักสูตรการศึกษา

^{๓๔} เอกสารการประชุมระดมสมองเรื่อง “วิกฤตการศึกษาชาติ” สำนักติดตามประเมินผลการปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญ สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน, ๒๕๕๖. (คัดสำเนา)

ขั้นพื้นฐานแห่งชาติ^{๓๖} โดยร่างหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานใหม่ประกอบด้วยหกกลุ่มสาระ คือ (๑) ภาษาและวัฒนธรรม (Language and Culture) (๒) วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิศวกรรม และคณิตศาสตร์ (STEM) (๓) การดำรงชีวิตและโลกของงาน (Work Life) (๔) ทักษะสื่อและการสื่อสาร (Media Skill and Communication) (๕) สังคมและมนุษยศาสตร์ (Society and Humanity) และ (๖) อาเซียน ภูมิภาคและโลก (ASEAN Region and World) โดยผู้ตรวจการแผ่นดินได้มีข้อเสนอแนะและข้อวิพากษ์จากการประชุมดังกล่าวประกอบด้วย ข้อเสนอแนะการปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญและการปฏิบัติตามกฎหมายการศึกษา ข้อเสนอแนะต่อร่างหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานแห่งชาติ และข้อเสนอแนะอื่น ๆ ไปยังคณะกรรมการการปฏิรูปหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้^{๓๗}

๒.๑ ข้อเสนอแนะการปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญและการปฏิบัติตามกฎหมายการศึกษา

๑) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๔๙ วรรคแรก มีเจตนารมณ์ให้ความคุ้มครองสิทธิการรับบริการด้านการศึกษาของประชาชนจากรัฐเสมอกันไม่น้อยกว่า ๑๒ ปี โดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย แต่นโยบายการบริหารจัดการศึกษาของชาติในปัจจุบันได้ขยายเวลาการให้บริการด้านการศึกษาให้กับประชาชนเป็น ๑๕ ปี อาจเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้การบริหารจัดการศึกษาไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร เนื่องจากรัฐบาลไม่อาจจัดสรรงบประมาณให้เป็นค่าใช้จ่ายเพื่อให้เรียนได้ฟรีจริง และถ้าจะพิจารณาจากสภาพเศรษฐกิจและความพร้อมด้านต่าง ๆ ของประเทศในปัจจุบัน หากพิจารณาลดเวลาการสนับสนุนการศึกษาจากรัฐลงให้เหลือเพียง ๙ ปี เพื่อให้สามารถจัดสรรงบประมาณได้พอเพียงกับค่าใช้จ่ายพร้อมกับบริหารจัดการศึกษาให้เต็มที่ก็จะช่วยยกระดับคุณภาพการศึกษาของประเทศให้สูงขึ้นได้ เพราะคุณภาพการศึกษานั้นขึ้นอยู่กับการสอนให้รู้จริงไม่จำเป็นต้องขึ้นอยู่กับระยะเวลาเสมอไป

๒) หน่วยงานที่เกี่ยวกับการพัฒนาการศึกษาของชาติต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติมอย่างเคร่งครัด เช่น บทบัญญัติ มาตรา ๖ การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข เป็นหลักการที่ถูกต้องที่มุ่งเน้นการพัฒนาคนไทยให้มีคุณภาพและให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์

^{๓๖} คำสั่งกระทรวงศึกษาธิการที่ สร ๑๙๗/๒๕๕๖ ลงวันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๖.

^{๓๗} หนังสือสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน ที่ ผผ ๑๖/๑๔๐ ลงวันที่ ๓๐ สิงหาคม ๒๕๕๖.

๒.๒ ข้อเสนอแนะต่อร่างหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานแห่งชาติ

๑) ร่างหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานใหม่ยังขาดเนื้อหาการปลูกฝังเรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมให้กับผู้เรียน และยังไม่ชั้นนำข้อได้เปรียบของประเทศ ไม่ระบุจุดด้อยพร้อมกับการแก้ไขปัญหอย่างชัดเจน และหลักสูตรควรมีเนื้อหาที่น้อยที่สุดแต่มีความชัดเจนสามารถนำไปปฏิบัติให้เกิดผลได้จริง

๒) การปรับลดจำนวนชั่วโมงเรียนลงจากเดิม ๑,๐๐๐ ชั่วโมงเป็น ๘๐๐ ชั่วโมง หากมองเรื่องบริบทของครอบครัวในสังคมไทยที่พ่อแม่ผู้ปกครองต้องทำงานแข่งกับเวลาอาจทำให้ไม่มีเวลาที่จะเอาใจใส่ลูก จึงเห็นว่ายังไม่มีความจำเป็นที่จะต้องลดชั่วโมงการเรียนลง หรือหากต้องลดเวลาชั่วโมงการเรียนลงควรมีวิธีการแก้ไขปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต

๓) ประเทศไทยมีการปรับปรุงหลักสูตรการศึกษาแกนกลางหลายครั้ง นักเรียนที่อยู่ในระดับการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่หนึ่งถึงชั้นประถมศึกษาปีที่หกต้องเปลี่ยนหลักสูตรการเรียนถึงสามหลักสูตรจึงทำให้เกิดผลกระทบต่อการศึกษาทั้งระบบโดยตรง และการเปลี่ยนหลักสูตรอาจเป็นเพียงการเปลี่ยนชั่วโมงเรียน เปลี่ยนชื่อวิชา แต่คุณภาพการศึกษาของผู้เรียนยังไม่เปลี่ยนและยังอยู่ในระดับต่ำเหมือนเดิม

๔) ร่างหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานใหม่ยังไม่มีเป้าหมายที่ชัดเจนว่าต้องการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เพื่อมุ่งไปสู่การพัฒนาด้านใด เช่น ต้องการทรัพยากรมนุษย์เพื่อพัฒนาประเทศให้มีความเจริญก้าวหน้าเพียงด้านเดียวหรือต้องการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศให้มีความเจริญก้าวหน้าและให้สังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข และควรสร้างมาตรฐานหลักสูตรการศึกษาให้เทียบเท่ากับต่างประเทศเพื่อเตรียมความพร้อมให้ประเทศไทยในการเข้าร่วมประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

๒.๓ ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

๑) ควรปรับแนวทางการส่งเสริมการศึกษาให้เริ่มเน้นที่เด็กอายุตั้งแต่หนึ่งถึงหกปี เพื่อเตรียมความพร้อมสู่การพัฒนาการศึกษาของผู้เรียนในระดับที่สูงขึ้น เพราะในทางจิตวิทยาเด็กจะเรียนรู้ได้มากถึงร้อยละ ๘๐ - ๙๐ ในช่วงต้นชีวิต (หนึ่งขวบถึงหกขวบ) พร้อมกับมีการยกระดับวิชาชีวศรัและมีการส่งเสริมให้ผู้เรียนเก่งเข้าสู่อาชีพครูมากขึ้น

๒) ควรมีการยกเลิกโรงเรียนสอนกวดวิชาและการสอนกวดวิชาในโรงเรียน และการส่งเสริมให้ครูสอนอย่างเต็มที่ในชั้นเรียนโดยไม่บังคับให้เด็กต้องมากวดวิชาหลังเลิกเรียนหรือวันหยุด

๓) ควรมีการสอนให้ผู้เรียนมีวิธีคิดเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เรื่องของตัวเอง การดูแลตัวเอง การมีเป้าหมายในชีวิต และการเรียนรู้ด้านสังคมและด้านสิ่งแวดล้อมภายนอกไปพร้อมกัน

๔) การปฏิรูปการศึกษาให้ประสบผลสำเร็จต้องยกให้เป็นวาระแห่งชาติ และผู้บริหารงานด้านการศึกษาควรลงพื้นที่เก็บข้อมูลมาประกอบการพิจารณาให้ครบทุกมิติและในการบริหารจัดการศึกษาในระดับจังหวัด กระทรวงมหาดไทย กระทรวงศึกษาธิการควรมีแนวทางการประสานการทำงานร่วมกัน และให้เป็นนโยบายด้านหนึ่งของผู้ว่าราชการจังหวัด

นอกจากข้อเสนอแนะข้างต้นในการประชุมดังกล่าวยังให้มีการเปลี่ยนแนวคิด การบริหารจัดการศึกษา จาก “การศึกษาเพื่อป้อนให้เด็ก” เป็น “ให้เด็กค้นคว้าหาความรู้ได้เองและการศึกษาเพื่อพัฒนาประเทศ” และให้ตั้งโจทย์ในการพัฒนาการศึกษาว่า “จะพัฒนาการศึกษาอย่างไรเพื่อให้พัฒนาประเทศไปในทางที่ถูกต้องได้” และยังเสนอให้ชะลอการปฏิรูปหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรปรับเปลี่ยนวิธีการบริหารงานในกระทรวงศึกษาธิการให้มีประสิทธิภาพแทน ทั้งนี้ คณะกรรมการปฏิรูปหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ ได้พิจารณานำข้อวิพากษ์และข้อเสนอแนะของผู้ตรวจการแผ่นดินและผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญดังกล่าว ไปพิจารณาปรับปรุงร่างหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานแห่งชาติให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น เพื่อให้เป็นจุดเริ่มต้นของการพัฒนาการศึกษาของชาติให้มีประสิทธิภาพ และก้าวทันกับความเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกยุคปัจจุบันและเป็นรากฐานที่สำคัญของประเทศไทยในอนาคตต่อไป





ประธานผู้ตรวจการแผ่นดิน และผู้ตรวจการแผ่นดิน (ศาสตราจารย์ศรีราชา เจริญพานิช และนายประวิช รัตนเพียร)
ประชุมระดมสมองร่วมกับผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษา เพื่อให้ข้อเสนอแนะและวิพากษ์ถึง
ร่างหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานใหม่ประเทศไทย ในหัวข้อ “วิกฤตการศึกษาชาติและทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ ๒๑”
ณ สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติฯ ถนนแจ้งวัฒนะ เมื่อวันที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๕๖

៧

แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของ ผู้ตรวจการแผ่นดิน





แนวทางในการพัฒนาการดำเนินงานของ ผู้ตรวจการแผ่นดิน

ตลอดระยะเวลาการปฏิบัติหน้าที่ตามภารกิจจวบจนกระทั่งปัจจุบัน ผู้ตรวจการแผ่นดินได้ประสบความสำเร็จในการทำมาหากินเป็นนอຍ่างยิ่ง ประการหนึ่ง คือความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อการแสดงบทบาทในการเป็น ที่พึ่งของประชาชน ซึ่งถือเป็นความท้าทายประการสำคัญที่ผู้ตรวจการแผ่นดินให้ความสำคัญและยึดถือเป็นเป้าหมายในการพัฒนาการดำเนินงานในด้านต่าง ๆ ในระยะเวลาที่ผ่านมาประชาชนได้ให้ความสำคัญและไว้วางใจผู้ตรวจการแผ่นดิน โดยจะพบว่าเรื่องร้องเรียนจากประชาชนที่ขอให้ตรวจสอบการดำเนินงานของรัฐ กรณีการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามประมวลจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง และเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ร้องเรียนมายังผู้ตรวจการแผ่นดิน เพื่อพิจารณาวินิจฉัยมีจำนวนเพิ่มขึ้นเป็นอย่างมาก ซึ่งสิ่งที่ตามมาคือความคาดหวังจากประชาชนในการได้รับการอำนวยความสะดวก การแก้ไขปัญหาและเยียวยาความเดือดร้อน ภายในระยะเวลาอันเหมาะสม ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงจำเป็นต้องกำหนดนโยบายและวางแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานของผู้ตรวจการแผ่นดิน เพื่อให้ผู้ตรวจการแผ่นดินเป็นองค์กรที่มีการบริหารจัดการที่ดีตามหลักธรรมาภิบาล และมีประสิทธิภาพในการดำเนินงาน สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างรวดเร็ว เป็นธรรมและตรวจสอบได้ อีกทั้ง มีมาตรฐานการให้บริการอันเป็นที่ยอมรับ สามารถสร้างความพึงพอใจให้แก่ผู้รับบริการ และเป็นที่ยอมรับจากสังคมในการเป็นที่พึ่งของประชาชนได้อย่างแท้จริง ทั้งนี้ ตลอดปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๖ ผู้ตรวจการแผ่นดินได้กำหนดแนวทางในการพัฒนาการดำเนินงานในแต่ละด้าน สรุปได้ดังนี้



๑. การพัฒนางานด้านการสอบสวนหาข้อเท็จจริงตามคำร้องเรียน

ผู้ตรวจการแผ่นดิน มีนโยบายในการพัฒนางานสอบสวนและแสวงหาข้อเท็จจริงตามคำร้องเรียน โดยให้ความสำคัญกับการแก้ไขปัญหาเยียวยาความเดือดร้อนของผู้ร้องเรียนแบบสันติวิธี โดยการไกล่เกลี่ย และการบูรณาการกับหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อร่วมกันหาทางออกและแก้ไขปัญหาความทุกข์ร้อนให้แก่ประชาชนที่ร้องเรียนให้รวดเร็วที่สุด มากกว่าการหาตัวผู้กระทำผิดมาลงโทษ โดยอาจจะมีการประชุมร่วมกันระหว่าง ผู้ร้องเรียน ผู้ถูกร้องเรียน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อร่วมกันหาแนวทางการแก้ไขปัญหาจนนำมาซึ่งข้อยุติ และเพื่อให้การดำเนินงานของผู้ตรวจการแผ่นดินบรรลุผลตามเจตนารมณ์ที่ตั้งไว้

นอกจากนี้ ผู้ตรวจการแผ่นดินยังได้แสวงหาความร่วมมือกับหน่วยงานตรวจสอบต่าง ๆ เพื่อให้กระบวนการพิจารณาแก้ไขปัญหาความทุกข์ร้อนของประชาชนเป็นระบบที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยผู้ตรวจการแผ่นดินได้ร่วมกับคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ และผู้ว่าการการตรวจเงินแผ่นดิน บูรณาการงานด้านการสอบสวนเรื่องร้องเรียนอย่างเป็นระบบร่วมกัน สืบเนื่องจากที่ผ่านมา มีเรื่องร้องเรียนหลายกรณีที่ประชาชนผู้ได้รับความเดือดร้อนหรือได้รับความเสียหายจากการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ได้มีการร้องเรียนต่อองค์กรตามรัฐธรรมนูญหรือร้องเรียนต่อหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องหลายหน่วยงาน ดังนั้น เพื่อให้การพิจารณาเรื่องร้องเรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งสามหน่วยงานจึงได้มีการประสานงานร่วมกัน เพื่อตรวจสอบสถานะเรื่องร้องเรียนเบื้องต้นว่ามีการยื่นเรื่องร้องเรียนซ้ำซ้อนในแต่ละหน่วยงานหรือไม่ เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาอำนาจหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดต่อไป ทั้งนี้ ได้ร่วมกันกำหนดแนวทางในการตรวจสอบเรื่องร้องเรียนไว้ ดังนี้

ระยะที่ ๑ ให้มีการประสานงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในระดับปฏิบัติการเพื่อตรวจสอบเรื่องร้องเรียนในเบื้องต้น โดยให้แต่ละหน่วยงานกำหนดเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบในการประสานงานการตรวจสอบข้อมูลเรื่องร้องเรียนดังกล่าว จัดทำแบบคำขอตรวจสอบเรื่องร้องเรียนและกำหนดให้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานของทั้งหน่วยงาน

ระยะที่ ๒ พัฒนาระบบคอมพิวเตอร์เพื่อสนับสนุนการตรวจสอบเรื่องร้องเรียน โดยจัดทำฐานข้อมูลร่วมกันเพื่อเชื่อมโยงข้อมูลระบบจัดการเรื่องร้องเรียนของแต่ละองค์กรเข้าด้วยกัน เพื่อให้เจ้าหน้าที่ของแต่ละหน่วยงานสามารถเข้าตรวจสอบเรื่องที่มีการร้องเรียนได้ตามความจำเป็นและความเหมาะสมโดยคำนึงถึงชั้นความลับเป็นสำคัญ

ซึ่งหากพบกรณีที่มีการร้องเรียนเรื่องเดียวกัน ผู้ตรวจการแผ่นดินก็จะพิจารณาในประเด็นปัญหาของเรื่องตามอำนาจหน้าที่ หากพบว่าเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการทุจริตหรือประพฤติมิชอบในวงราชการ ผู้ตรวจการแผ่นดินอาจจะไม่รับหรือยุติการพิจารณา^{๓๘} และส่งเรื่องดังกล่าวให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ หรือคณะกรรมการการตรวจเงินแผ่นดินพิจารณาแล้วแต่กรณีต่อไป ทั้งนี้เพื่อมิให้เกิดความซ้ำซ้อนกับการปฏิบัติหน้าที่ขององค์กรตามรัฐธรรมนูญอื่นที่มีอำนาจหน้าที่ในการสอบสวนเรื่องดังกล่าวโดยตรง

นอกจากนี้ ในการพิจารณาเรื่องร้องเรียนตามอำนาจหน้าที่ของแต่ละหน่วยงาน จะได้ประสานงานระหว่างกัน ในด้านการแลกเปลี่ยนข้อมูลหรือร่วมกันพิจารณาในแนวทางอื่นตามที่เห็นสมควร เพื่อให้ปัญหาของผู้ร้องเรียนได้รับการแก้ไขด้วยความรวดเร็วและเหมาะสมแก่กรณี

กรณีเรื่องร้องเรียนที่ไม่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดิน เมื่อได้พิจารณาและตรวจสอบข้อมูลเบื้องต้นแล้วพบว่ากรณีเป็นเรื่องร้องเรียนที่มีเอกสารหลักฐานอันเป็นที่น่าเชื่อถือได้ว่าเรื่องร้องเรียนดังกล่าวมีมูลความจริงตามคำร้องเรียนและเป็นเรื่องร้องเรียนที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานอื่น เช่น คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ หรือคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน เป็นต้น ผู้ตรวจการแผ่นดินจะส่งเรื่องให้หน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ในการพิจารณาเรื่องร้องเรียนโดยตรงพิจารณาดำเนินการต่อไป และแจ้งผลการดำเนินการให้ผู้ร้องเรียนทราบ

นอกจากนี้ ผู้ตรวจการแผ่นดินยังให้ความสำคัญกับการแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียนเชิงระบบ ซึ่งเป็นเรื่องร้องเรียนที่เกิดจากมูลเหตุของปัญหาเรื่องเดียวกันส่งผลให้ประชาชนได้รับความเดือดร้อน จนนำความทุกข์ร้อนนั้นมาร้องเรียนต่อผู้ตรวจการแผ่นดินในประเด็นต่าง ๆ ผู้ตรวจการแผ่นดินเล็งเห็นว่าหากได้มีการแก้ไขปัญหาที่ต้นเหตุของปัญหาแล้ว เรื่องร้องเรียนที่เกิดจากมูลเหตุของปัญหานั้น ๆ จะลดน้อยลงและหมดไปในที่สุด จึงได้ให้นโยบายแก่สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน ดำเนินการศึกษาเรื่องร้องเรียนเชิงระบบควบคู่ไปกับการพิจารณาสอบสวนข้อเท็จจริงตามคำร้องเรียนเป็นรายกรณีอย่างต่อเนื่อง และนอกจากจะช่วยแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียนให้แก่ประชาชนแล้ว ข้อเสนอแนะจากการศึกษาสามารถนำไปเสนอแนะต่อฝ่ายบริหารเพื่อพิจารณาใช้เป็นแนวทางการพัฒนาการปฏิบัติงานของหน่วยงานราชการได้อีกทางหนึ่งด้วย

^{๓๘} พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๕๒ มาตรา ๒๙(๑)



๒. การพัฒนางานด้านจริยธรรม

ในส่วนองงานด้านจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐแต่ละประเภท ผู้ตรวจการแผ่นดินได้ปรับระบบงานด้านจริยธรรมให้ความชัดเจนมากยิ่งขึ้น โดยกำหนดโครงสร้างการแบ่งงานด้านจริยธรรมภายในสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินออกเป็น ๒ ส่วนสำคัญ กล่าวคือ งานด้านการพิจารณาและสอบสวนหาข้อเท็จจริงในกรณีที่มีการร้องเรียนว่าผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมตามประมวลจริยธรรม และงานส่งเสริมจิตสำนึกด้านจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งเป็นงานในเชิงวิชาการรวมถึงการเสนอแนะและให้คำแนะนำต่อหน่วยงานต่าง ๆ ในการจัดทำมาตรฐานทางจริยธรรมหรือปรับปรุงประมวลจริยธรรมด้วย

ทั้งนี้ ในการตรวจสอบเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับจริยธรรมที่ผ่านมาอาจมีความล่าช้า เนื่องจากตามขั้นตอนของกระบวนการพิจารณา ผู้ตรวจการแผ่นดินจะต้องส่งเรื่องดังกล่าวไปให้ผู้รับผิดชอบในการบังคับให้เป็นไปตามประมวลจริยธรรมของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการแล้วรายงานมายังผู้ตรวจการแผ่นดิน ซึ่งพบว่าในบางกรณี หน่วยงานดำเนินการด้วยความล่าช้า ผู้ตรวจการแผ่นดินจำเป็นต้องแจ้งเตือนและเร่งรัดการดำเนินการของหน่วยงานเหล่านั้นอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้การพิจารณาวินิจฉัยของผู้ตรวจการแผ่นดินดำเนินไปภายในกรอบระยะเวลาอันสมควรเพื่อการพิจารณาที่เป็นธรรมแก่ผู้ร้องเรียน

นอกจากนี้ ผู้ตรวจการแผ่นดินยังให้ความสำคัญกับการส่งเสริมจิตสำนึกด้านคุณธรรมจริยธรรมควบคู่ไปกับการตรวจสอบเรื่องร้องเรียน ซึ่งถือเป็นการดำเนินการในเชิงป้องกัน เนื่องจากพิจารณาแล้วเห็นว่าการปลูกฝังและการปลูกกระตุ้นจิตสำนึกในด้านคุณธรรมจริยธรรมให้เกิดขึ้นในสังคม ย่อมเป็นการส่งเสริมให้สังคมดำรงอยู่ในวิถีแห่งความดีงามและความมีระเบียบวินัย อันจะเป็นการลดปัญหาความขัดแย้งต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นจนนำมาซึ่งการร้องเรียนหรือการฟ้องร้องเป็นคดีความต่อกัน ด้วยเหตุนี้ ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงริเริ่มและต่อยอดการดำเนินโครงการและกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อเป็นการส่งเสริมจิตสำนึกด้านคุณธรรมจริยธรรมให้แก่กลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ ในรูปแบบและวิธีการที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ ไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาโรงเรียนต้นแบบด้านคุณธรรมจริยธรรม ซึ่งมีเป้าหมายในการปลูกจิตสำนึกด้านคุณธรรมจริยธรรมให้แก่เด็กและเยาวชนอย่างครบวงจร ทั้งในการพัฒนาครูผู้สอน การพัฒนาผู้เรียน และการพัฒนาสภาพแวดล้อมการเรียนการสอนและพัฒนาต่อเนื่องไปสู่การบูรณาการหลักสูตรที่สอดแทรกด้วยโครงการและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนด้านคุณธรรม อาทิ งานวินัยนักเรียน กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ และกิจกรรมสร้างสรรค์สังคม เป็นต้น เข้าร่วมกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พ.ศ. ๒๕๕๑ โดยไม่กระทบกับเวลาเรียนในรายวิชา

อื่น ๆ เพื่อให้เด็กและเยาวชนในฐานะผู้เรียนได้พัฒนาตนเองตามศักยภาพ อย่างรอบด้าน และเติบโตขึ้น เป็นทรัพยากรบุคคลที่มีคุณภาพของประเทศที่มีความสมบูรณ์ทั้งทางกาย สติปัญญา อารมณ์ สังคม และเป็นผู้มีศีลธรรม จริยธรรม มีระเบียบวินัย และจิตอาสาในการทำประโยชน์เพื่อสังคม มีความรับผิดชอบต่อตนเอง และอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ซึ่งปัจจุบันโครงการพัฒนาโรงเรียนต้นแบบด้านคุณธรรมจริยธรรมที่ริเริ่ม โดยสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินได้มีการขยายผลความสำเร็จของโครงการนำร่องในโรงเรียนบางมูลนากภูมิพิทยาคม จังหวัดพิจิตร ไปสู่โรงเรียนแห่งอื่น และมีเป้าหมายที่สำคัญในการดำเนินการระยะต่อไป คือ การขยายผลการพัฒนาโรงเรียนคุณธรรม จริยธรรมไปสู่สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน และการส่งมอบตัวแบบกระบวนการพัฒนาและการขยายผลโครงการดังกล่าวให้แก่นายกรัฐมนตรี เพื่อนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาให้กับสถานศึกษาในทุกระดับต่อไป

สำหรับการปลูกจิตสำนึกด้านคุณธรรมจริยธรรมของกลุ่มเป้าหมายอื่น ๆ รวมถึงผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐ ผู้ตรวจการแผ่นดินได้จัดให้มีกิจกรรมต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอตลอดปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๖ โดยมีกิจกรรมที่แตกต่างกันไปกลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ อาทิ โครงการพัฒนาผู้นำคุณธรรม ซึ่งดำเนินการในรูปของการสัมมนาและการฝึกอบรมผู้นำคุณธรรมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งจะได้พัฒนาไปสู่การสร้างเครือข่ายคุณธรรมในระดับชุมชนต่อไป การสร้างความร่วมมือในการดำเนินงานด้านจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองกับหน่วยงานต่าง ๆ และโครงการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยุคใหม่ใส่ใจจริยธรรม ที่มุ่งเน้นการปรับกระบวนการและค่านิยมในการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการส่วนท้องถิ่นให้มีความซื่อตรง ปลอดจากการทุจริต และเป็นการสนับสนุนให้เกิดการสร้างเครือข่ายจริยธรรมในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อไปด้วย ทั้งนี้ ผู้ตรวจการแผ่นดินเห็นว่าการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมเพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมให้เกิดขึ้นในสังคมนั้นจะต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอเพื่อให้โครงการสามารถบรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล



๓. การพัฒนางานด้านการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญ

ภารกิจด้านการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญ ถือเป็นอีกบทบาทหน้าที่หนึ่งที่มีความสำคัญ โดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ กำหนดให้ผู้ตรวจการแผ่นดินมีภารกิจหน้าที่ในการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญของหน่วยงานและภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ประชาชนมีหลักประกันว่า หลักการในบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญที่คุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนทั้งหมดนั้น จะได้รับการนำไปปฏิบัติให้เกิดผลที่เป็นรูปธรรมภายในระยะเวลาตามที่รัฐธรรมนูญกำหนด อันจะนำไปสู่การคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนซึ่งเป็นหนึ่งในเจตนารมณ์ประการสำคัญของรัฐธรรมนูญ และจากการที่ผู้ตรวจการแผ่นดินได้ติดตามการปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญทั้งในการออกกฎหมายและการกำหนดมาตรการต่าง ๆ ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาโดยตลอด พบว่า มีร่างกฎหมายหลายฉบับที่ยังไม่สามารถดำเนินการให้แล้วเสร็จตามกำหนด ผู้ตรวจการแผ่นดินได้เร่งรัดติดตามการดำเนินงานของหน่วยงานต่าง ๆ อย่างใกล้ชิด โดยเมื่อตรวจสอบพบว่า มีหน่วยงานยังไม่ได้ปฏิบัติให้เป็นไปตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญกำหนด ผู้ตรวจการแผ่นดินจะมีหนังสือเร่งรัดไปยังผู้บังคับบัญชาหรือกำกับดูแลหน่วยงานดังกล่าว เพื่อให้สั่งการตามควรแก่กรณีและให้รายงานผลการดำเนินการให้ผู้ตรวจการแผ่นดินทราบ ซึ่งในการติดตามเร่งรัดดังกล่าว ได้ดำเนินการติดตามตามลำดับชั้นการบังคับบัญชา หากยังไม่มีความคืบหน้าหรือการดำเนินการใด ๆ ผู้ตรวจการแผ่นดินจะได้มีหนังสือเร่งรัดไปยังรัฐมนตรีว่าการกระทรวงที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้สั่งการตามควรแก่กรณี และในท้ายที่สุดหากยังไม่มีผลการดำเนินการใด ๆ จะมีหนังสือแจ้งเรื่องดังกล่าวไปยังนายกรัฐมนตรีเพื่อสั่งการตามควรแก่กรณีและให้รายงานผลการดำเนินการให้ผู้ตรวจการแผ่นดินทราบ เมื่อดำเนินการตามขั้นตอนต่าง ๆ แล้วผู้ตรวจการแผ่นดินจะรายงานผลการดำเนินการให้คณะรัฐมนตรีสภาผู้แทนราษฎร และวุฒิสภาเพื่อทราบและพิจารณาดำเนินการตรวจสอบตามครรลองของระบอบประชาธิปไตยในระบบรัฐสภาต่อไป

อย่างไรก็ดี แม้ว่าผู้ตรวจการแผ่นดินจะได้ติดตามเร่งรัดให้หน่วยงานดำเนินการปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญมาอย่างต่อเนื่อง แต่ในอีกด้านหนึ่งซึ่งมีความจำเป็นที่ผู้ตรวจการแผ่นดินจะต้องดำเนินการควบคู่กันไป ก็คือการประเมินผลการปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญของหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อให้ได้ผลอันเป็นหลักประกันที่สำคัญแก่ประชาชนว่าหน่วยงานได้ปฏิบัติตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ในการคุ้มครองและรองรับสิทธิและเสรีภาพของประชาชน ซึ่งการจัดทำหลักเกณฑ์อันเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการ

ประเมินผลเป็นสิ่งที่มีความสำคัญยิ่ง ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงได้แต่งตั้งคณะกรรมการจัดวางระบบ หลักเกณฑ์ วิธีการ ติดตามและประเมินผลการปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญขึ้นคณะหนึ่ง ซึ่งประกอบไปด้วยกลุ่มนักวิชาการ ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้เชี่ยวชาญด้านการประเมินผล ตลอดจนประธานผู้ตรวจการแผ่นดิน ผู้ตรวจการแผ่นดินทุกท่าน และคณะผู้บริหารสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน เพื่อร่วมกันพิจารณากำหนดหลักเกณฑ์กลางในการประเมินผล ทั้งนี้ ในการพิจารณาประเมินผลการปฏิบัติงานของหน่วยงานต่าง ๆ ผู้ตรวจการแผ่นดินจะได้ดำเนินการเป็น รายกระทรวง โดยในเบื้องต้น ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาร่วมกันแล้วเห็นสมควรที่จะประเมินผลการ ปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญของกระทรวงสาธารณสุข ซึ่งเป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่ในการปฏิบัติเพื่อรองรับสิทธิ ในการได้รับบริการสาธารณสุขและสวัสดิการจากรัฐอันเป็นสิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย ตลอดจน การดำเนินการตามนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐด้านการสาธารณสุขที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ บัญญัติ และเป็นหน่วยงานที่มีความใกล้ชิดและอาจมีการปฏิบัติกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพ ของประชาชน จึงได้แต่งตั้งคณะอนุกรรมการฯ ขึ้นชุดหนึ่งเพื่อกำหนดหลักเกณฑ์ในการประเมินผลร่วมกัน ผู้แทนจากกระทรวงสาธารณสุข เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนข้อมูลในการกำหนดหลักเกณฑ์อันถือเป็นกติกา ร่วมกันในการดำเนินกระบวนการประเมินผล ซึ่งที่ผ่านมาที่ประชุมอนุกรรมการได้มีมติร่วมกันในการใช้ แบบจำลองเชิงระบบในการประเมินผลการดำเนินการตามรัฐธรรมนูญของกระทรวงสาธารณสุข โดยคำนึงถึง ข้อกำหนดตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ เปรียบเทียบกับการดำเนินการตามมาตรการ กิจกรรม โครงการ แล้วนำมาวิเคราะห์ถึงผลลัพธ์ในการดำเนินการและผลกระทบที่มีต่อประชาชน อันจะนำไปสู่การมีข้อเสนอแนะ ไปยังหน่วยงาน เพื่อปรับปรุงการดำเนินงานในประเด็นที่เป็นข้อบกพร่องของหน่วยงานให้สมบูรณ์และมี ประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น หรืออาจนำไปสู่การจัดทำรายงานข้อพิจารณาเพื่อแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญในประเด็น ที่เกี่ยวข้อง ในกรณีที่ผู้ตรวจการแผ่นดินเห็นว่าจำเป็น ทั้งนี้ ผู้ตรวจการแผ่นดินจะได้นำเอาแบบจำลอง เชิงระบบไปใช้ในการประเมินผลกับกระทรวงสาธารณสุขเป็นกรณีศึกษานำร่อง หากปรากฏผลสำเร็จ ผู้ตรวจการ แผ่นดินก็จะได้นำเอาตัวแบบดังกล่าวไปขยายผลเพื่อปรับใช้ร่วมกับหน่วยงานระดับกระทรวงอื่น ๆ โดยมุ่งเน้น การทำงานแบบบูรณาการใกล้ชิดกับหน่วยงานในฐานะผู้ปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญต่อไป



๔. การพัฒนาบุคลากรของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน เพื่อรองรับภารกิจต่าง ๆ _____

การดำเนินงานในภารกิจต่าง ๆ ของผู้ตรวจการแผ่นดินนั้นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งในการช่วยให้การพิจารณาหาข้อเท็จจริงตามคำร้องเรียน เพื่อนำไปสู่การแก้ไขความทุกข์ร้อนของประชาชนให้ได้รับการเยียวยาที่เป็นธรรม เหมาะสม มีประสิทธิภาพและรวดเร็ว บรรลุตามเจตนารมณ์ของผู้ตรวจการแผ่นดิน ปัจจัยสำคัญประการหนึ่ง คือ บุคลากร ที่มีประสิทธิภาพในสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน โดยเฉพาะอย่างยิ่งบุคลากรที่ทำหน้าที่สอบสวน จะต้องเป็นบุคลากรที่มีความพร้อมทั้งทางด้านองค์ความรู้ ประสบการณ์ คุณธรรมและจริยธรรม เนื่องจากเจ้าหน้าที่สอบสวนเปรียบเสมือนผู้อำนวยการความยุติธรรมในเบื้องต้น เพราะหน้าที่ด้านการสอบสวนนั้นเป็นบทบาทในการแสวงหาข้อมูล ข้อเท็จจริง เอกสาร หลักฐาน พร้อมทั้งให้ความเห็นเบื้องต้นเพื่อประกอบการพิจารณาวินิจฉัยปัญหาเรื่องร้องเรียนของผู้ตรวจการแผ่นดิน จึงจำเป็นที่จะต้องได้รับการพัฒนาองค์ความรู้ต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง

ผู้ตรวจการแผ่นดินได้ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาบุคลากรของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน จึงมีนโยบายในการดำเนินงานด้านการพัฒนาบุคลากรของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน โดยให้จัดทำแผนพัฒนาบุคลากรเป็นประจำทุกปี และสนับสนุนการพัฒนาบุคลากรโดยการจัดให้มีการฝึกอบรมทักษะในการทำงานภายในองค์กรโดยการเชิญวิทยากรผู้มีความรู้ ความสามารถ มีประสบการณ์ มีผลงานเป็นที่ประจักษ์ และเป็นที่ยอมรับจากสังคม มาแบ่งปันประสบการณ์ แนวคิด เทคนิคและกลยุทธ์ในการทำงานแก่เจ้าหน้าที่สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินอย่างสม่ำเสมอ นอกจากนี้ยังสนับสนุนให้มีการพัฒนาบุคลากรโดยให้โอกาสบุคลากรได้เข้ารับการอบรมภายนอกองค์กรในหลักสูตรต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ เพื่อให้บุคลากรได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์การทำงานกับหน่วยงานอื่น ๆ ที่มีลักษณะคล้ายกัน และนำความรู้ แนวคิด ประสบการณ์ มาประยุกต์ใช้กับงานที่ตนได้รับมอบหมายอย่างเหมาะสม อันจะนำไปสู่การทำงานที่มีประสิทธิภาพ ตอบสนองความคาดหวังของประชาชนและแก้ไขเยียวยาทุกข์ร้อนของประชาชนได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ



๕. การพัฒนากฎหมายของผู้ตรวจการแผ่นดินในระดับนานาชาติ

ในระดับนานาชาติ ผู้ตรวจการแผ่นดินของไทยได้เข้าร่วมเป็นสมาชิกขององค์กรระหว่างประเทศ ทั้งในระดับภูมิภาคและระดับนานาชาติ ได้แก่ สมาคมผู้ตรวจการแผ่นดินแห่งเอเชีย (Asian Ombudsman Association : AOA) และสถาบันผู้ตรวจการแผ่นดินระหว่างประเทศ (International Ombudsman Institute : IOI) โดยมีวัตถุประสงค์ในการแลกเปลี่ยนข้อมูลและประสบการณ์อันเป็นประโยชน์ระหว่างผู้ตรวจการแผ่นดินประเทศสมาชิก และพัฒนาความเป็นมืออาชีพในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดิน ทั้งนี้ ในฐานะสมาชิกขององค์กร ผู้ตรวจการแผ่นดินแห่งประเทศไทยได้แสดงบทบาทบนเวทีระดับภูมิภาคอย่างมีพัฒนาการมาโดยตลอด นับตั้งแต่การได้รับความไว้วางใจจากประเทศสมาชิกจนได้รับการหยั่งเสียงให้ปฏิบัติหน้าที่กรรมการบริหารสมาคมผู้ตรวจการแผ่นดินแห่งเอเชีย และการได้รับมอบหมายให้เป็นเจ้าภาพการจัดประชุมใหญ่สามัญของสมาคมผู้ตรวจการแผ่นดินแห่งเอเชีย ครั้งที่ ๑๑ เมื่อปี ๒๕๕๒ ซึ่งเป็นการจัดการประชุมครั้งแรกในระดับภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และเอเชียใต้ ซึ่งทำให้ประเทศไทยเป็นที่รู้จักและได้รับการยอมรับจากผู้ตรวจการแผ่นดินประเทศสมาชิกเป็นอย่างมาก และจากผลงานการปฏิบัติหน้าที่และบทบาทของผู้ตรวจการแผ่นดินไทยในระดับภูมิภาคเอเชียที่มีความชัดเจนและเป็นที่ยอมรับ นำมาซึ่งความไว้วางใจจากประเทศสมาชิกที่ลงคะแนนเสียงเลือกประธานผู้ตรวจการแผ่นดิน (นางผาณิต นิตินันท์ประภาศ) ให้ดำรงตำแหน่ง รองประธานคณะกรรมการบริหารสมาคมผู้ตรวจการแผ่นดินแห่งเอเชีย (Vice-President of the Board of Directors) ในการประชุมใหญ่สามัญสมาคมผู้ตรวจการแผ่นดินแห่งเอเชีย ครั้งที่ ๑๒ เมื่อวันที่ ๘ ธันวาคม ๒๕๕๔ ณ กรุงโตเกียว ประเทศญี่ปุ่น และได้รับเลือกให้ดำรงตำแหน่งประธานคณะกรรมการบริหาร (President of the Board of Directors) ของสมาคมใน พ.ศ. ๒๕๕๕ เป็นต้นมา

การดำรงตำแหน่งดังกล่าวของประธานผู้ตรวจการแผ่นดินของไทย ถือเป็นโอกาสอันดีที่ประเทศไทย จะได้แสดงบทบาทการเป็นศูนย์กลางในการสนับสนุนความร่วมมือของผู้ตรวจการแผ่นดินในระดับภูมิภาค เอเชียให้แน่นแฟ้นมากยิ่งขึ้น ตลอดจนการระดมความร่วมมือทางด้านวิชาการและเทคนิคต่าง ๆ อาทิ การจัดการ ฝึกอบรมและโปรแกรมการศึกษาเพื่อสร้างเสริมและแลกเปลี่ยนความรู้ในงานของผู้ตรวจการแผ่นดินระหว่าง ประเทศต่าง ๆ อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาระบบงานของผู้ตรวจการแผ่นดินของประเทศไทยอย่างมาก ในโอกาสที่ประเทศไทยจะได้เข้าร่วมกับประเทศสมาชิกสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ASEAN) เป็นประชาคมอาเซียนภายใน ปี ๒๕๕๘ ผู้ตรวจการแผ่นดินของประเทศไทยในฐานะผู้บริหารของ สมาคมผู้ตรวจการแผ่นดินแห่งเอเชียจะได้มีบทบาทในการส่งเสริมแนวคิดเกี่ยวกับการจัดตั้งองค์กรผู้ตรวจการ แผ่นดิน และให้สนับสนุนทางด้านวิชาการ ความรู้ และประสบการณ์ เพื่อผลักดันให้ประเทศเพื่อนบ้าน ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้อีกหลายประเทศจัดตั้งองค์กรตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐและคุ้มครองสิทธิ มนุษยชนในระดับชาติที่ทำหน้าที่คล้ายกับผู้ตรวจการแผ่นดินขึ้นอย่างเป็นทางการได้อีกช่องทางหนึ่งด้วย อันจะเป็นการขยายเครือข่ายองค์กรผู้ตรวจการแผ่นดินให้เกิดขึ้นในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนได้อย่างเป็น รูปธรรมในอนาคต

นอกจากนี้ จากการประชุมระดับภูมิภาคของสถาบันผู้ตรวจการแผ่นดินระหว่างประเทศ (International Ombudsman Institute: IOI) ณ กรุงเวลลิงตัน ประเทศนิวซีแลนด์ เมื่อวันที่ ๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๕ ประธานผู้ตรวจการแผ่นดินของไทย (นางผาณิต นิติทัณฑ์ประภาศ) ก็ได้รับการเลือกตั้งจากบรรดาผู้ตรวจการแผ่นดินประเทศสมาชิกทั่วโลก ให้ดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารในระดับภูมิภาคเอเชีย (Asian Regional Director) ของคณะกรรมการบริหารของสถาบันผู้ตรวจการแผ่นดินระหว่างประเทศ (Board of Directors) ด้วยเช่นกัน ซึ่งผู้ตรวจการแผ่นดินของไทยก็ได้มีบทบาทในการผลักดันและร่วมกำหนดทิศทางการพัฒนางานผู้ตรวจการแผ่นดินระหว่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในด้านการส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการและการพัฒนาทรัพยากรบุคคลขององค์กรภาคี ซึ่งจะเป็ประโยชน์ต่อการดำเนินงานของผู้ตรวจการแผ่นดินนานาชาติรวมถึงสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินของประเทศไทยด้วย จากการผลักดันในเรื่องดังกล่าวตลอดมา ได้นำมาสู่การจัดการสัมมนาวิชาการเชิงปฏิบัติการระหว่างองค์กรภาคีจากประเทศต่าง ๆ ในระดับปฏิบัติการและระดับบริหาร นำมาซึ่งประโยชน์สูงสุดต่อประเทศไทยและสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน ผู้ตรวจการแผ่นดินจึงได้เป็นเจ้าภาพในการจัดประชุมวิชาการนานาชาติ เรื่อง ความยุติธรรมที่จับต้องได้ (Tangible Justice) และการจัดการสัมมนาวิชาการเชิงปฏิบัติการ ในหัวข้อ “การไต่สวนความจริงทางปกครอง : บทเรียนจากนานาชาติ” (Ombudsman Administrative Investigation : International Experiences) ขึ้นในระหว่างวันที่ ๓ - ๖ เมษายน ๒๕๕๖ ณ โรงแรมอมารี วอเตอร์เกท กรุงเทพมหานคร โดยมีเจ้าหน้าที่จากองค์กรผู้ตรวจการแผ่นดินที่เป็นสมาชิกจากทั่วโลกเดินทางมาร่วมประชุมและเข้ารับการศึกษาอบรม โดยหลักสูตรมุ่งเน้นทั้งในเชิงทฤษฎีในการสอบสวนหาข้อเท็จจริงตามคำร้องเรียน และการฝึกปฏิบัติจริงจากวิทยากรผู้มีประสบการณ์จากสถาบันการศึกษาที่มีชื่อเสียงในต่างประเทศ และผู้เชี่ยวชาญระดับสูงในการทำงานด้านการตรวจสอบหน่วยงานของรัฐและการพิจารณาเรื่องร้องเรียน ในโอกาสนี้ องค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญทั้ง ๗ แห่งรวมถึงสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินได้จัดส่งเจ้าหน้าที่สอบสวนเข้ารับการศึกษาอบรมในหลักสูตรนี้ด้วย

จากความสำเร็จในการดำเนินงานในเวทีระหว่างประเทศของของผู้ตรวจการแผ่นดินของไทย ส่งผลให้ผู้ตรวจการแผ่นดินของไทยได้รับเกียรติอย่างยิ่งจากผู้ตรวจการแผ่นดินภาคีสมาชิกสถาบันผู้ตรวจการแผ่นดินระหว่างประเทศจากทั่วโลกที่มีมติเป็นเอกฉันท์ให้เป็นเจ้าภาพการประชุมระดับโลกของสถาบันผู้ตรวจการแผ่นดินระหว่างประเทศ ครั้งที่ ๑๑ ซึ่งมีกำหนดจัดในปี ๒๕๕๙ ซึ่งนับเป็นครั้งแรกที่การประชุมดังกล่าว จัดขึ้นในภูมิภาคเอเชียและนับเป็นความท้าทายใหม่ของผู้ตรวจการแผ่นดินที่จะแสดงศักยภาพให้นานาชาติได้รับรู้ถึงบทบาท หน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดินไทยในเวทีระดับนานาชาติ



พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ ให้เกียรติเป็นประธานเปิดงานและบรรยายพิเศษในงานสัมมนาวิชาการนานาชาติ
หัวข้อ “ความเป็นธรรมที่จับต้องได้ : Tangible Justice”
วันที่ ๓ เมษายน ๒๕๕๖ ณ โรงแรมอมารี วอเตอร์เกท กรุงเทพมหานคร



สัมมนาวิชาการนานาชาติ “ความเป็นธรรมที่จับต้องได้ : Tangible Justice”
วันที่ ๓ เมษายน ๒๕๕๖ ณ โรงแรมอมารี วอเตอร์เกท กรุงเทพมหานคร



สัมมนาวิชาการเชิงปฏิบัติการ หัวข้อ “การไต่สวนความจริงทางปกครอง : บทเรียนจากนานาชาติ”
(Ombudsman Administrative Investigation : International Experiences)
ระหว่างวันที่ ๓ - ๖ เมษายน ๒๕๕๖ ณ โรงแรมอมารี วอเตอร์เกท กรุงเทพมหานคร